

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

СТАТИСТИЧЕСКИ СПРАВОЧНИК 2014

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

СТАТИСТИЧЕСКИ СПРАВОЧНИК 2014

СОФИЯ, 2014

Decorative wavy lines at the bottom of the page, consisting of several overlapping black curves that sweep across the width of the page.

Уважаеми потребители,

Националният статистически институт представя на Вашето внимание „Статистически справочник 2014” на Република България. Публикацията съдържа данни за социално-икономическото, демографското и културното развитие на страната през периода 2010 - 2013 година.

В Статистическия справочник 2014 са представени данни на национално и регионално ниво за населението, икономиката, околната среда, здравеопазването, образованието, културата, туризма и други важни области. Информацията в отделните раздели е структурирана в таблици и графики, придружени от кратки методологични бележки.

Източник на публикуваните в справочника данни са както Националният статистически институт, Българската народна банка и други институции - органи на статистиката съгласно Закона за статистиката, така и различни международни организации - Евростат, ООН, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие и други.

Националният статистически институт се стреми да представи на потребителите актуална и качествена информация, която отговаря на европейските стандарти и е необходима на институции и организации, академичната общност, бизнеса, гражданите и цялото българско общество.

Надявам се, че Статистическият справочник 2014 представя за Вас статистическата информация по достъпен и интересен начин.

Сергей Цветарски

И.д. председател на Националния статистически институт

СЪДЪРЖАНИЕ

Стр.

Предговор	3
Съкращения и знаци	8

Общ преглед

I. Географска характеристика и климат

Територия и климат	12
Реки, езера и планини	14

II. Население

Население и демографски процеси	18
Възрастово-полова структура на населението	20
Раждаемост	22
Смъртност	24
Брачност и бракоразводност	26
Население по области	28
Раждаемост и смъртност по области	30
Миграция на населението	32

III. Пазар на труда

Работна сила	36
Работна сила по области	38
Заетост	40
Заетост по области	42
Наети лица	44
Безработица	46
Безработица по области	50
Средна годишна заплата	52

IV. Образование

Видове образователни институции	56
Записани учащи	58
Преподаватели по степени на преподаване	60
Детски градини	62
Общообразователни училища	64
Професионално обучение - I степен	66
Професионално обучение - II степен	68
Професионално обучение - III степен	70
Професионално обучение - IV степен	72
Висше образование	74
Училища, преподаватели и ученици по области	76
Степени на участие на населението в образователната система и разходи за образование	78

V. Култура и изкуство

Издателска дейност	82
Сценични изкуства и кина	84
Музеи и читалища	86
Библиотеки	88

	Стр.
Радиопрограмна и телевизионна дейност	90
VI. Здравеопазване	
Лечебни и здравни заведения и медицински персонал	94
Медицински персонал по области	96
Заболявания от злокачествени новообразувания и активна туберкулоза	98
VII. Доходи, разходи и потребление на домакинствата	
Общ доход на домакинствата	102
Общ разход на домакинствата	104
Потребление на основни хранителни продукти	106
Покупателна способност на домакинствата	108
Индикатори за бедност	110
VIII. Престъпност и правосъдие	
Престъпления, завършили с осъждане	114
Осъдени лица	116
IX. Национални сметки	
Брутен вътрешен продукт	120
Брутна добавена стойност	122
Компенсация на наетите и брутен опериращ излишък/ брутен смесен доход	124
Инвестиции и потребление	126
Производителност на труда	128
X. Финанси	
Парични агрегати	132
Вземания на парично-финансовите институции от правителствения и неправителствения сектор	134
Лихвени проценти	136
Депозити и кредити на сектор „Домакинства и НТООД“ ...	138
XI. Цени	
Индекс на потребителските цени - годишна инфлация	142
Индекс на потребителските цени - средногодишна инфлация	144
Хармонизиран индекс на потребителските цени	146
Индекс на цените на производител	148
Цени на производител в селското стопанство	150
Цени на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство	152
Индекс на стоките и услугите с инвестиционно предназначение в селското стопанство	154
Общ индекс на цените на стоките и услугите в селското стопанство	155

XII. Износ и внос на стоки

Външнотърговски стокообмен	158
Износ по страни - основни търговски партньори	160
Внос по страни - основни търговски партньори	162
Износ и внос по стоки	164

XIII. Платежен баланс

Платежен баланс	168
Преки чуждестранни инвестиции	170

XIV. Дълготрайни материални активи

Разходи за придобиване на ДМА	174
Придобити дълготрайни материални активи	176

XV. Търговия; Хотелиерство и ресторантьорство

Обекти за продажби на дребно	180
Продажби на дребно	182
Оборот в търговията; хотелиерството и ресторантьорството	184

XVI. Промисленост

Продукция на промишлените предприятия	188
Структура на продукцията на промишлените предприятия	190
Индекси на продукцията на промишлените предприятия	192
Промислени продукти в натурално изражение	194

XVII. Строителство и жилищен фонд

Продукция на строителните предприятия	200
Жилищен фонд	202
Разрешителни за строеж и жилища в експлоатация	204

XVIII. Енергетика

Общ енергиен баланс	208
Крайно енергийно потребление	210
Електрическа и топлинна енергия	212

XIX. Транспорт и съобщения

Транспорт - основни данни за развитието на транспорта	216
Превозени товари и пътници и извършена работа от транспорта	218
Съобщения	220

XX. Туризм

Средства за подслон и места за настаняване	224
Реализирани нощувки	226
Пътувания на български граждани в чужбина и посещения на чужденци в България	228

	Стр.
XXI. Горско стопанство	
Обща горска площ	232
Стопанисване на горите	234
Добита дървесина	236
Дивеч	238
XXII. Селско стопанство	
Използвана земеделска площ и обработваема земя	242
Производство от земеделски култури	244
Селскостопански животни и птици	246
Икономически сметки за селското стопанство	248
XXIII. Околна среда	
Емисии на вредни вещества	252
Водоползване	254
Шум	256
Разходи за опазване и възстановяване на околната среда	258
Битови отпадъци	260
Защитени територии	262
XXIV. НИРД	
Научноизследователска и развойна дейност	266
Иновационна дейност	268
Международен преглед	
Територия и население по континенти	272
Пазар на труда	280
Образование	282
Култура	283
Здравеопазване	284
Цени	285
Износ и внос	287
Туризм	289
Селско стопанство	291
Околна среда	292
Международни сравнения	293

За потребителите: Данните за 2013 г. са предварителни.

СЪКРАЩЕНИЯ И ЗНАЦИ

АЕЦ	=	атомна електроцентрала
БВП	=	брутен вътрешен продукт
БНБ	=	Българска народна банка
бр.	=	брой
BGN	=	нови български левове
вкл.	=	включително
в т.ч.	=	в това число
г.	=	година
Гкал	=	гигакалория
гр.	=	град
д.	=	души
ДВ	=	„Държавен вестник“
ДДС	=	данък добавена стойност
дка	=	декар
ДЛП	=	дългосрочен лихвен процент
ДМА	=	дълготрайни материални активи
ДПФ	=	Държавен поземлен фонд
ДЦК	=	държавни ценни книжа
Евростат	=	Статистическа служба на Европейския съюз
ЕК	=	Европейска комисия
ЕП	=	Европейски парламент
ЕСС	=	Европейска система за сметки
ЕС	=	Европейски съюз
ЕАСТ	=	Европейска асоциация за свободна търговия
жп	=	железопътен
ЗСПД	=	Закон за семейни помощи за деца
ЗЗД	=	Закон за закрила на детето
ЗСП	=	Закон за социално подпомагане
ЗИХУ	=	Закон за интеграция на хората с увреждания
ИЗП	=	използвана земеделска площ
ИКТ	=	информационно-комуникационни технологии
ИПЦ	=	индекс на потребителските цени
кВт	=	киловат

кВтч	=	киловатчас
кг	=	килограм
кг/чов./г.	=	килограм на човек за година
КИД	=	Класификация на икономическите дейности
ккал	=	килокалория
км	=	километър
км ²	=	квадратен километър
кс	=	конска сила
КСО	=	Кодекс за социално осигуряване
КСС	=	Класификация на сградите и строителните съоръжения
СОICOP	=	Единна международна класификация на потребителските разходи
л	=	литър
лв.	=	лев
л/ден.	=	литър на денонощие
м	=	метър
м ²	=	квадратен метър
м ³	=	кубически метър
МВР	=	Министерство на вътрешните работи
МВФ	=	Международен валутен фонд
МЗХ	=	Министерство на земеделието и храните
млн.	=	милион
мм	=	милиметър
МОСВ	=	Министерство на околната среда и водите
МПС	=	моторно превозно средство
МС	=	Министерски съвет
МСКО	=	Международна стандартна класификация на образованието
НСИ	=	Национален статистически институт
н.д.	=	некласифицирани другаде
НКИД	=	Национална класификация на икономическите дейности
НИРД	=	научноизследователска и развойна дейност
НТООД	=	нетърговски организации, обслужващи домакинствата
NUTS	=	Класификация на териториалните единици за статистически цели
ОИСР	=	Организация за икономическо сътрудничество и развитие

ООН	=	Организация на обединените нации
пкм	=	пътникилометър
ППС	=	паритет на покупателната способност
ППЗСПЗЗ	=	Правилник за прилагане на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи
ПРОДПРОМ	=	Национална класификация на промишлената продукция
ПФИ	=	парично-финансови институции
СОФ	=	социалноосигурителни фондове
СПС	=	стандарт на покупателната способност
СПСОВ	=	селищна пречиствателна станция за отпадъчни води
СЦИЕ	=	страни от Централна и Източна Европа
SITC	=	Стандартна международна търговска класификация
т	=	тон
т/г.	=	тон/годишно
ткм	=	тонкилометър
т н.е.	=	тонове нефтен еквивалент
ФПУ	=	финансовопосреднически услуги
FOB	=	франко борда (free, on board)
ха	=	хектар
хил.	=	хиляди
ХИПЦ	=	хармонизиран индекс на потребителските цени
CIF	=	стойност, застраховка, навло (cost, insurance, freight)
чф.	=	чифт
щ.д.	=	щатски долар
.	=	липсват данни
-	=	няма случай
0	=	величина, по-малка от половината на употребената единица мярка
%	=	процент
х	=	поради естеството на данните не може да има случай
*	=	предварителни данни
#	=	прекъснат ред
..	=	конфиденциални данни
()	=	поради малкия обем на извадката данните в таблиците, оградени в скоби, не са достатъчно точни

ОБЩ ПРЕГЛЕД

I. ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА И КЛИМАТ

Територия и климат

Република България е разположена в Югоизточна Европа в източната част на Балканския полуостров и е с територия 111 001.9 кв. км.

Климатът на страната е преходен между умереноконтинентален и субтропичен в неговия средиземноморски вариант (в южните части на страната). Наблюдават се четири сезона.

Горите (широколистни и иглолистни) заемат 33% от територията на страната. Разнообразната природа е естествена среда на ценни животински видове.

Фиг. 1. Територия на България¹

¹ Източник: Министерство на земеделието и храните - „Баланс на земеделските земи към 31.12.2011 година“.

1. Граници на България¹

Граници	(Километри)			
	Общо	Сухоземна	Речна	Морска
Общо	2245	1181	686	378
Северна - с Румъния	609	139	470	-
Източна - с Черно море	378	-	-	378
Южна - с Турция	259	133	126	-
	- с Гърция	493	429	64
Западна - със Сърбия	341	315	26	-
	- с бившата югославска република Македония	165	165	-

¹ Източник: Агенция по геодезия, картография и кадастър към Министерството на инвестиционното проектиране.

2. Метеорологични данни за 2013 г.¹

Метеорологични станции	Средно-годишно атмосферно налягане	Температура на въздуха				
		средна годишна	абсолютна максимална годишна	абсолютна минимална годишна		
	hPa	°C	дата	°C	дата	
Видин	1012.1	12.2	38.2	29.07.	-9.2	9.01.
Плевен	995.5	12.8	37.0	29.07.	-9.6	28.01.
Велико Търново	992.9	13.2	36.6	26.08.	-13.5	9.01.
Добрич	991.3	12.1	37.0	30.07.	-16.8	10.01.
Варна	1010.8	13.4	33.0	12.08.	-8.2	10.01.
Бургас	1012.4	13.9	35.2	25.07.	-6.6	10.01.
Хасково	988.1	13.7	37.5	30.07.	-11.2	8.01.
Казанлък	969.5	12.2	35.8	30.07.	-11.6	9.01.
Пазарджик	991.0	12.9	39.0	30.07.	-9.8	24.12.
София - НИМХ	946.5	11.5	34.2	29.07.	-13.6	9.01.
Кюстендил	953.7	11.9	37.0	29.07.	-14.4	9.01.
Черни връх	771.1	1.5	20.0	30.07.	-19.8	8.01.
Сандански	990.7	15.1	39.2	30.07.	-8.6	9.01.

2. Метеорологични данни за 2013 г.¹

(Продължение и край)

Метеорологични станции	Средна годишна относителна влажност на въздуха	Максимален годишен 24-часов валеж		Годишна сума на валежите	Средна годишна облачност
		мм	дата		
Видин	82	34	1.10.	499	5.7
Плевен	69	69	1.07.	577	5.5
Велико Търново	69	55	18.10.	679	5.6
Добрич	73	64	1.07.	455	5.4
Варна	73	26	1.10.	319	5.7
Бургас	74	33	18.10.	410	5.6
Хасково	75	32	19.01.	551	5.7
Казанлък	72	36	12.06.	487	5.5
Пазарджик	65	46	8.04.	430	5.0
София - НИМХ	66	40	30.06.	499	5.7
Кюстендил	68	34	26.03.	586	5.3
Черни връх	83	59	30.06.	819	6.3
Сандански	62	39	26.02.	611	5.1

¹ Източник: Национален институт по метеорология и хидрология при Българската академия на науките.

Реки, езера и планини

Реките в страната са сравнително къси и немного пълноводни. Най-дългата река в България е Искър с дължина 352.3 км, а най-пълноводната - Марица. Главни реки в страната са Дунав (470 км; гранична с Румъния), Искър, Вит, Осъм, Янтра (притоци на Дунав), Камчия, Марица, Места и Струма.

60% от територията на България е с планински и хълмист релеф. Планините са изключително разнообразни и са част от Алпо-Хималайската верига, която обхваща планински системи на два континента - Европа и Азия. Те са достъпни през четирите годишни сезона и предоставят неограничени възможности за отдих, спорт и туризъм. Най-високата планина в България и на Балканския полуостров е Рила с връх Мусала - 2 925 м.

3. По-големи реки¹ и естествени езера² на територията на България

Реки	Дължина - км	Езера	Повърхност - км ²
Искър	352.3	Бургаско	27.6
Тунджа	328.4	Варненско	17.4
Марица	309.0	Атанасовско	16.9
Осъм	204.6	Мандренско	10.0
Струма	275.1	Поморийско ³	5.0
Янтра	222.0	Белославско	3.9
Камчия	190.7		
Арда	229.1		

¹ Източник: Национален институт по метеорология и хидрология при Българската академия на науките.

² Източник: Агенция по геодезия, картография и кадастър към Министерството на инвестиционното проектиране.

³ Без солниците.

4. Планини в България, най-високите им върхове и тяхната надморска височина¹

Планини	Върхове	Височина - м
Рила	Мусала	2925
Пирин	Вихрен	2914
Стара планина	Ботев	2376
Витоша	Черни връх	2290
Осоговска планина	Руен	2251
Славянка	Гоцев връх	2212
Родопи	Голям Перелик	2191
Беласица	Радомир	2029
Влахина	Огряк	1924
Малешевска планина	Ильов връх	1803
Кървав камък	Било	1737
Милевска планина	Милевец	1733
Руй	Руй	1706
Огражден	Билска чука	1643
Средна гора	Богдан	1604
Лисец	Връшник	1500
Чудинска планина	Арамлия	1496
Конявска планина	Виден	1487
Ерулска планина	Големи връх	1481
Верила	Голям Дебелец	1415
Любаш	Любаш	1398
Стража	Стража	1389
Плана	Манастирище	1338
Еловишка планина	Плоча	1329
Земенска планина	Тичак	1295
Видлич	Вучибаба	1294
Люлин	Дупевица	1256
Ездимирска планина	Големи връх	1219
Стъргач	Асенов връх	1218
Лозенска планина	Попов дел	1190
Пенкъвска планина	Конски връх	1187
Завалска планина	Китка	1181
Голо бърдо	Ветрушка	1158
Рудини	Бандерата	1155
Черна гора	Тумба	1129
Сакар	Вишеград	856
Странджа	Градище	710

¹ Източник: Агенция по геодезия, картография и кадастър към Министерството на инвестиционното проектиране.

II. НАСЕЛЕНИЕ

Население и демографски процеси

Обект на изследване в демографската статистика са съвкупностите на населението и на демографските събития.

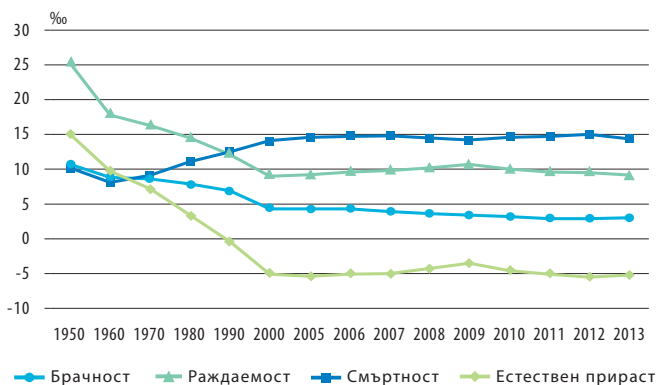
Съвкупностите на населението и техните структури се изчисляват към 31.12.2013 г. въз основа на броя и структурите на населението от предходната година и настъпилите демографски събития (живородени, умрели, заселени и изселени) през годината.

Съвкупностите на демографските събития включват събитията раждания, умиралия, сключени бракове, бракоразводи и миграция. Те се регистрират в момента на тяхното настъпване през отчетната година.

Източник на данните за естественото и механичното движение на населението е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението.

През 2013 г. се отчита леко намаление както на коефициента на раждаемост, така и този на смъртност на 1 000 души от населението (населението в резултат на естествен прираст намалява с 5.2 на хиляда).

Фиг. 1. Коефициенти на естествено движение на населението (На 1 000 души)

1. Основни демографски показатели

	2010	2011	2012	2013
Население към 31.12. - хил.	7504.9	7327.2	7284.6	7245.7
Гъстота на населението на 1 км ²	67.7	66.1	65.7	65.3
Полово съотношение (брой жени на 1 000 мъже)	1068	1054	1055	1056
Коефициент на възрастова зависимост	46.0	47.5	48.7	50.0
Темп на демографско остаряване	101.7	105.6	99.0	99.8
Относителен дял на градското от общото население - %	71.6	72.7	72.9	73.0
Раждаемост (на 1 000 души)	10.0	9.6	9.5	9.2
Смъртност (на 1 000 души)	14.6	14.7	15.0	14.4
Естествен прираст (на 1 000 души)	-4.6	-5.1	-5.5	-5.2
Брачност (на 1 000 души)	3.2	2.9	2.9	3.0
Детска смъртност (на 1 000 живородени)	9.4	8.5	7.8	7.3
Нетен коефициент на възпроизводство	0.71	0.72	0.72	0.71
Тотален коефициент на плодовитост	1.49	1.51	1.50	1.48

2. Население според преброяванията¹

Година на преброяванията	Общо	Мъже	Жени	Относителен дял на градското от общото население на страната - %
	хиляди			
1887	3154	1605	1549	18.8
1892	3311	1691	1620	19.7
1900	3744	1910	1834	19.8
1905	4036	2057	1979	19.6
1910	4338	2207	2131	19.1
1920	4847	2421	2426	19.9
1926	5479	2743	2736	20.6
1934	6078	3054	3024	21.4
1946	7029	3517	3512	24.7
1956	7614	3799	3815	33.6
1965	8228	4114	4114	46.5
1975	8728	4358	4370	58.0
1985	8949	4433	4516	64.8
1992	8487	4171	4316	67.2
2001	7929	3863	4066	69.0
2011	7365	3587	3778	72.5

¹ До 1956 г. вкл. броят на населението е установен на базата на наличното население, а от 1965 г. - на базата на постоянното население.

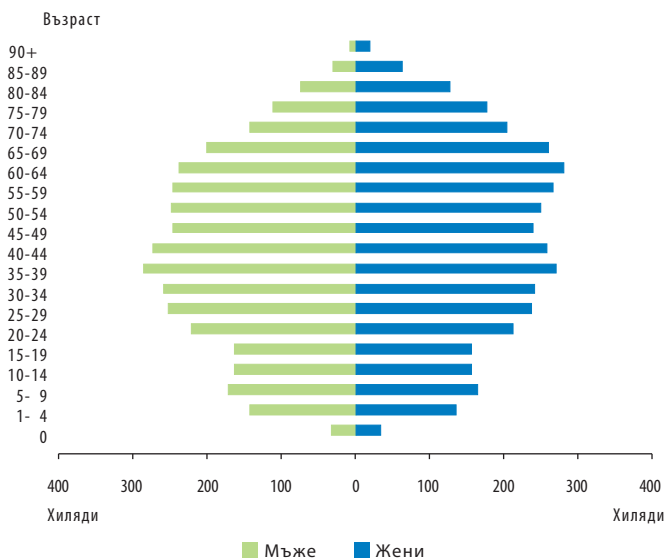
Възрастово-полова структура на населението

Възrastовата структура на населението е представена чрез разпределението на населението по възрастни групи. Възрастта на населението се изчислява към 31.12. на съответната година в навършени години.

През 2013 г. продължава процесът на остаряване на населението в страната, който е характерен и за по-голямата част от страните в Европа. Значително нисък е относителният дял на лицата на възраст до 15 години - 13.7% г., а този на населението над 65-годишна възраст непрекъснато нараства и сега е 19.6%. Тенденцията на остаряване на населението довежда до промени в неговата основна възрастова структура - разпределение на населението под, във и над трудоспособна възраст.

Остаряването на населението води и до повишаване на средната възраст на населението, която в последните години непрекъснато нараства и от 42.8 години през 2012 г. се покачва на 43.0 години през 2013 година.

Фиг. 2. Възрастова структура на населението към 31.12. 2013 г. по пол

3. Население към 31.12.2013 г. по възраст и пол

Възраст (в навършени години)	Общо	Мъже	Жени	Относителен дял на градското от общото население на страната - %
	брой			
Общо	7245677	3524945	3720732	73.0
0 - 4	342480	175739	166741	74.9
5 - 9	334783	172308	162475	73.3
10 - 14	318881	163878	155003	72.0
15 - 19	318714	164105	154609	72.7
20 - 24	433186	223177	210009	76.4
25 - 29	488936	253073	235863	78.0
30 - 34	498179	259290	238889	77.9
35 - 39	553603	285514	268089	78.6
40 - 44	529290	272767	256523	76.8
45 - 49	482688	245513	237175	75.0
50 - 54	498188	249183	249005	74.4
55 - 59	511031	246883	264148	73.5
60 - 64	518051	239372	278679	71.7
65 - 69	460811	202315	258496	67.5
70 - 74	346837	143806	203031	62.9
75 - 79	288002	112278	175724	61.3
80 и повече	322017	115744	206273	62.3

4. Население под, във и над трудоспособна възраст към 31.12.¹

	(Проценти)			
	2010	2011	2012	2013
Общо	100.0	100.0	100.0	100.0
Под трудоспособна възраст	14.6	14.3	14.4	14.6
В трудоспособна възраст	62.7	61.7	61.8	61.7
Над трудоспособна възраст	22.7	24.0	23.8	23.7
В градовете	100.0	100.0	100.0	100.0
Под трудоспособна възраст	14.9	14.3	14.4	14.7
В трудоспособна възраст	65.7	64.4	64.4	64.1
Над трудоспособна възраст	19.4	21.3	21.2	21.2
В селата	100.0	100.0	100.0	100.0
Под трудоспособна възраст	14.0	14.1	14.2	14.4
В трудоспособна възраст	55.0	54.6	55.0	55.1
Над трудоспособна възраст	31.0	31.3	30.8	30.5

¹ Възрастовите граници за разпределение на населението по категориите под, във и над трудоспособна възраст се определят съгласно Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, приета с Постановление № 30 на МС (ДВ, бр. 21/17.03.2000 г.).

Раждаемост

В съвкупността на ражданията се включват ражданията на живородени и мъртвородени деца, а не случаите на раждания, при които могат да бъдат родени едно, две или повече деца. Родените в предходни години, но регистрирани през отчетната година деца са включени в общия брой на ражданията, но са разпределени в съответните възрасти на населението.

Броят на ражданията в страната през 2013 г. е 67 061, като от тях 66 578 (99.3%) са живородени. Коефициентът на раждаемост (брой живородени деца на 1 000 души от средногодишното население) нараства от 8.6‰ през 2001 г. на 9.2‰ през 2013 година.

Освен коефициента на раждаемост друг основен показател, характеризиращ раждаемостта, е тоталният коефициент на плодовитост, показващ средния брой деца, които една жена би родила през цял ия си фертилен период. Този показател в последните 3 години бележи слабо намаление и от 1.51 през 2011 г. намалява на 1.48 през 2013 година.

Фиг. 3. Средна възраст на жените при сключване на първи брак и раждане на първо дете

5. Живородени по възраст и местоживеене на майката

(Брой)

Местоживеене Възраст (в навършени години)	2009	2010	2011	2012	2013
Общо	80956	75513	70846	69121	66578
Под 15	464	350	335	246	298
15 - 19	9787	8061	7464	7158	6670
20 - 24	20373	18249	16504	15895	15002
25 - 29	24191	22447	21226	20945	20433
30 - 34	18428	18141	16983	16268	15591
35 - 39	6677	7145	7137	7398	7305
40 - 44	970	1054	1128	1124	1202
45 - 49	53	54	58	73	69
50 и повече	-	6	4	11	5
Непоказано	13	6	7	3	3
В градовете					
Общо	60664	57077	53396	51658	49526
Под 15	285	223	213	167	192
15 - 19	5607	4625	4257	4062	3824
20 - 24	13542	12065	10684	10111	9479
25 - 29	18976	17623	16557	16290	15653
30 - 34	15645	15392	14440	13654	13038
35 - 39	5729	6206	6215	6361	6261
40 - 44	817	888	968	940	1008
45 - 49	51	44	51	59	66
50 и повече	-	5	4	11	2
Непоказано	12	6	7	3	3
В селата					
Общо	20292	18436	17450	17463	17052
Под 15	179	127	122	79	106
15 - 19	4180	3436	3207	3096	2846
20 - 24	6831	6184	5820	5784	5523
25 - 29	5215	4824	4669	4655	4780
30 - 34	2783	2749	2543	2614	2553
35 - 39	948	939	922	1037	1044
40 - 44	153	166	160	184	194
45 - 49	2	10	7	14	3
50 и повече	-	1	-	-	3
Непоказано	1	-	-	-	-

Смъртност

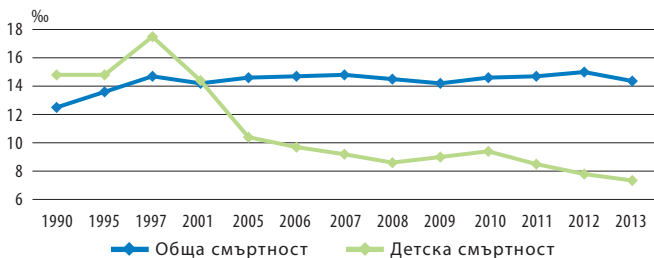
В съвкупността на умираанията се включват регистрираните през отчетната година умрели лица.

Проблем в демографското развитие на страната е поддържаното високо ниво на смъртност. Коефициентът на смъртност (брой умрели лица на 1 000 души от средногодишното население) през 2013 г. е 14.4‰.

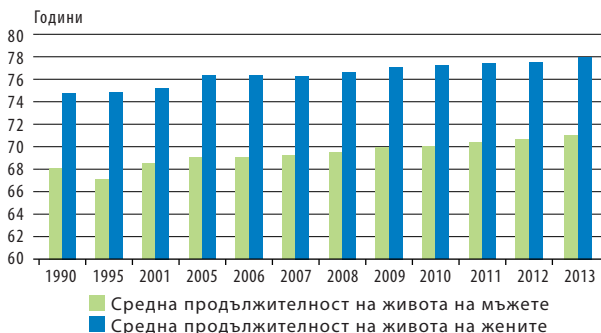
Коефициентът за детска смъртност (брой умрели деца на възраст до 1 година на 1 000 живородени деца) през 2013 г. е 7.3‰ и е с 0.5‰ по-нисък от този през 2012 година. Достигнатото равнище на детска смъртност през последните няколко години е най-ниското в демографското развитие на страната, но продължава да е по-високо от това в европейските държави.

Показателят за средната продължителност на живота показва средната продължителност на предстоящия живот на новородените при хипотеза за неизменност в интензивността на наблюдаваната през дадена година повъзрастова смъртност. Сега тя е 71.0 години при мъжете, а при жените е със седем години по-висока - 78.0 години.

Фиг. 4. Коефициенти на обща и детска смъртност

Фиг. 5. Средна продължителност на живота

6. Умирания по възраст и местоживеене

(Брой)

Местоживеене Възраст (в навършени години)	2009	2010	2011	2012	2013
Общо	108068	110165	108258	109281	104345
Под 1	729	708	601	536	489
1 - 4	129	133	122	119	115
5 - 9	84	77	65	69	66
10 - 14	87	93	66	76	66
15 - 19	224	200	180	172	139
20 - 24	369	338	319	284	304
25 - 29	442	421	387	337	335
30 - 34	639	582	568	497	510
35 - 39	904	867	863	835	781
40 - 44	1381	1460	1355	1296	1338
45 - 49	2478	2403	2236	2025	2072
50 - 54	4112	3850	3783	3732	3501
55 - 59	6251	5994	5917	5749	5601
60 - 64	8561	8639	8731	8625	8078
65 - 69	9708	9706	9788	10255	10409
70 - 74	13445	12759	12461	12376	11563
75 - 79	18656	19048	18388	18192	16670
80 - 84	20473	20840	20333	20393	19365
85 и повече	19396	22047	22095	23713	22943
В градовете					
Общо	64335	65759	65182	66333	64089
Под 1	468	461	412	368	331
1 - 4	93	87	81	74	72
5 - 9	55	52	44	48	46
10 - 14	56	52	43	49	41
15 - 19	140	129	114	122	91
20 - 24	257	241	212	203	209
25 - 29	318	301	275	253	248
30 - 34	464	417	408	371	363
35 - 39	653	607	614	600	569
40 - 44	969	1016	927	916	970
45 - 49	1706	1660	1487	1376	1427
50 - 54	2806	2591	2554	2507	2370
55 - 59	4276	4101	3991	3852	3880
60 - 64	5564	5668	5782	5729	5358
65 - 69	5907	5922	6110	6459	6602
70 - 74	7616	7400	7291	7292	6807
75 - 79	10447	10639	10302	10363	9599
80 - 84	11571	11958	11709	11859	11474
85 и повече	10969	12457	12826	13892	13632
В селата					
Общо	43733	44406	43076	42948	40256
Под 1	261	247	189	168	158
1 - 4	36	46	41	45	43
5 - 9	29	25	21	21	20
10 - 14	31	41	23	27	25
15 - 19	84	71	66	50	48
20 - 24	112	97	107	81	95
25 - 29	124	120	112	84	87
30 - 34	175	165	160	126	147
35 - 39	251	260	249	235	212
40 - 44	412	444	428	380	368
45 - 49	772	743	749	649	645
50 - 54	1306	1259	1229	1225	1131
55 - 59	1975	1893	1926	1897	1721
60 - 64	2997	2971	2949	2896	2720
65 - 69	3801	3784	3678	3796	3807
70 - 74	5829	5359	5170	5084	4756
75 - 79	8209	8409	8086	7829	7071
80 - 84	8902	8882	8624	8534	7891
85 и повече	8427	9590	9269	9821	9311

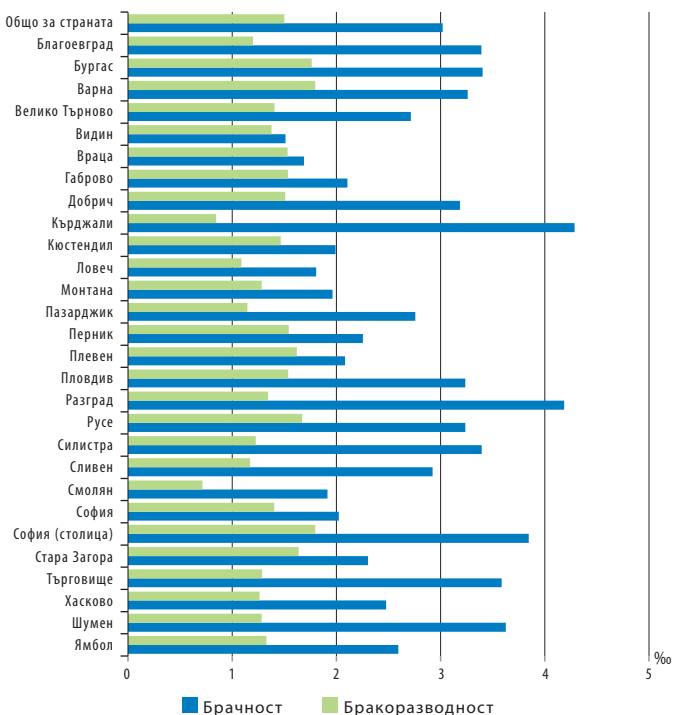
Брачност и бракоразводност

Сключените бракове и бракоразводите в териториален разрез се отнасят към населеното място, където е настоящият адрес на мъжа, или ако адресът на съпруга е извън страната - към населеното място, където е настоящият адрес на жената.

В последните години има тенденция на намаляване на броя на сключените бракове, дължаща се на все по-предпочитаното съвместно съжителство без оформен граждански брак сред младите хора. Тази година сключените бракове се увеличават незначително спрямо предходната година (през 2013 г. са сключени 21 943 брака, или със 776 повече от 2012 г.), коефициентът на брачност (брой сключени бракове на 1 000 души от средногодишното население) е 3.0‰.

Броят на регистрираните бракоразводи през 2013 г. е 10 908, или с 1 039 по-малък от този през 2012 година.

Фиг. 6. Брачност и бракоразводност по области през 2013 г.

7. Сключени бракове и бракоразводи през 2013 г. по статистически зони, статистически райони и по области

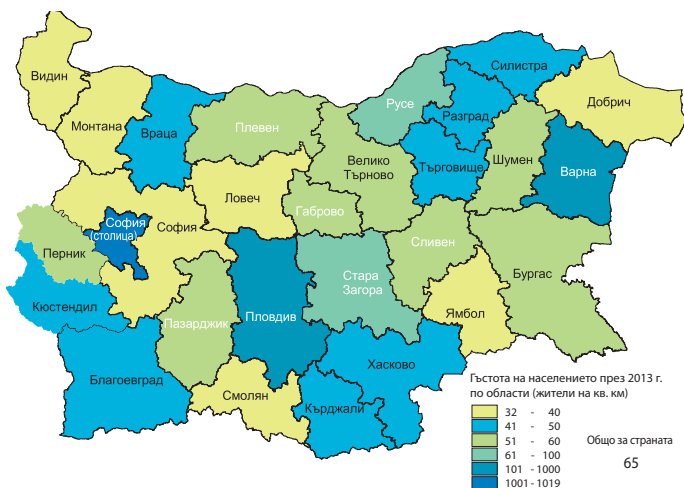
Статистически зони Статистически райони Области	Сключени бракове	Брако- разводи	Сключени бракове	Брако- разводи
	брой		на 1 000 души	
Общо	21943	10908	3.0	1.5
<i>Северна и Югоизточна България</i>				
Северозападен район	1521	1164	1.9	1.4
Видин	146	133	1.5	1.4
Враца	304	276	1.7	1.5
Ловеч	247	149	1.8	1.1
Монтана	280	183	2.0	1.3
Плевен	544	423	2.1	1.6
Северен централен район	2587	1230	3.1	1.5
Велико Търново	685	355	2.7	1.4
Габрово	251	183	2.1	1.5
Разград	508	163	4.2	1.3
Русе	747	386	3.2	1.7
Силистра	396	143	3.4	1.2
Североизточен район	3206	1513	3.4	1.6
Варна	1544	852	3.3	1.8
Добрич	591	280	3.2	1.5
Търговище	424	152	3.6	1.3
Шумен	647	229	3.6	1.3
Югоизточен район	3069	1668	2.9	1.6
Бургас	1410	731	3.4	1.8
Сливен	569	228	2.9	1.2
Стара Загора	758	539	2.3	1.6
Ямбол	332	170	2.6	1.3
<i>Югозападна и Южна централна България</i>				
Югозападен район	7149	3463	3.4	1.6
Благоевград	1082	383	3.4	1.2
Кюстендил	262	193	2.0	1.5
Перник	292	200	2.3	1.5
София	490	340	2.0	1.4
София (столица)	5023	2347	3.8	1.8
Южен централен район	4411	1870	3.0	1.3
Кърджали	647	128	4.3	0.8
Пазарджик	746	310	2.8	1.1
Пловдив	2197	1044	3.2	1.5
Смолян	225	84	1.9	0.7
Хасково	596	304	2.5	1.3

Население по области

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на страната към 31.12.2013 година.

Най-малка по брой на населението е област Видин, в която живее 1.3% от населението на страната, а най-голяма е област София (столица) - 18.1%. В 16 области населението е под 200 хил. души. С брой на населението от 200 хил. до 300 хил. души са 6 области, които обхващат 20.6% от населението на страната. Шест са областите с население над 300 хил. души, като в две от тях - София (столица) и Пловдив, живее повече от една четвърт от населението на страната (27.4%). Трета по брой на населението е област Варна, а непосредствено след нея се нареждат областите Бургас, Стара Загора и Благоевград.

Фиг. 7. Гъстота на населението на 1 км² по области през 2013 г.

8. Население към 31.12.2013 г. по пол, местоживеене, статистически зони, статистически райони и по области

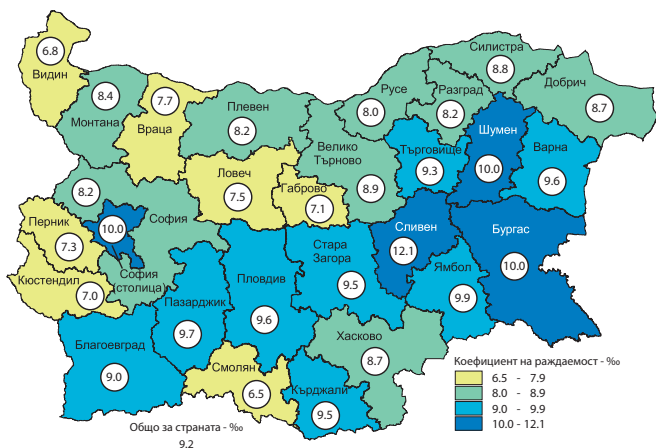
(Брой)

Статистически зони Статистически райони Области	Общо			В т.ч. в градовете		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Общо за страната	7245677	3524945	3720732	5291675	2555342	2736333
<i>Северна и Югоизточна България</i>						
Северозападен район	810401	397228	413173	515213	251748	263465
Видин	95467	46559	48908	61198	29849	31349
Враца	178395	87803	90592	105300	51472	53828
Ловеч	135580	66401	69179	84744	41506	43238
Монтана	141596	69462	72134	91026	44512	46514
Плевен	259363	127003	132360	172945	84409	88536
Северен централен район	835813	407012	428801	559040	270097	288943
Велико Търново	251126	121315	129811	175473	84266	91207
Габрово	118271	57194	61077	96997	46883	50114
Разград	120594	59036	61558	56977	27288	29689
Русе	229784	112130	117654	177475	86387	91088
Силистра	116038	57337	58701	52118	25273	26845
Североизточен район	954536	467144	487392	700199	339775	360424
Варна	474076	231862	242214	397255	193450	203805
Добрич	184680	90428	94252	127645	61912	65733
Търговище	117719	57744	59975	63764	30700	33064
Шумен	178061	87110	90951	111535	53713	57822
Югоизточен район	1063690	519226	544464	763381	370208	393173
Бургас	414485	202444	212041	310364	150445	159919
Сливен	193925	94574	99351	128141	61957	66184
Стара Загора	328104	159737	168367	235701	114267	121434
Ямбол	127176	62471	64705	89175	43539	45636
<i>Югозападна и Южна централна България</i>						
Югозападен район	2127618	1026486	1101132	1778356	852842	925514
Благоевград	318110	155880	162230	189273	91510	97763
Кюстендил	130301	63464	66837	90279	43744	46535
Перник	128696	62915	65781	101578	49326	52252
София	240877	118525	122352	147561	72271	75290
София (столица)	1309634	625702	683932	1249665	595991	653674
Южен централен район	1453619	707849	745770	975486	470672	504814
Кърджали	150605	74806	75799	62991	30464	32527
Пазарджик	269287	132375	136912	168024	81964	86060
Пловдив	678197	327127	351070	506913	242917	263996
Смолян	116218	56622	59596	64087	31024	33063
Хасково	239312	116919	122393	173471	84303	89168

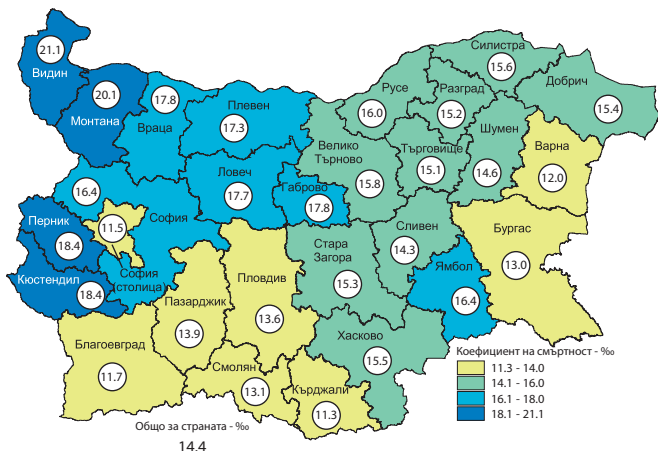
Раждаемост и смъртност по области

В териториален аспект най-висока е раждаемостта в областите Сливен, София (столица), Бургас и Шумен. С най-ниска раждаемост през 2013 г. са областите Видин и Смолян. Сред всички административни области в страната с най-висока смъртност през 2013 г. се отличават областите Видин, Монтана, Перник и Кюстендил, като най-нисък е този показател в областите Кърджали, София (столица) и Благоевград.

Фиг. 8. Раждаемост по области през 2013 г.
(На 1 000 души)

Фиг. 9. Смъртност по области през 2013 г.
(На 1 000 души)

9. Живородени, умрели и естествен прираст на населението през 2013 г. по статистически зони, статистически райони и по области

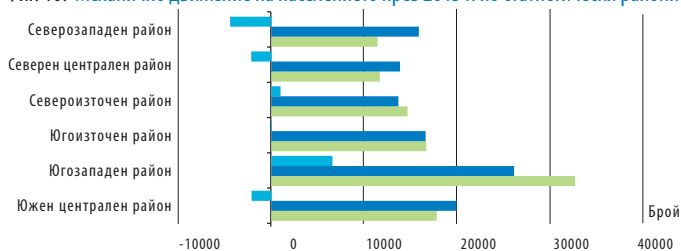
Статистически зони Статистически райони Области	Живо-родени	Умрели	Естествен прираст	Раждаемост	Смъртност	Естествен прираст
	брой			на 1 000 души от населението		
Общо за страната	66578	104345	-37767	9.2	14.4	-5.2
<i>Северна и Югоизточна България</i>						
Северозападен район	6419	15046	-8627	7.9	18.4	-10.6
Видин	656	2032	-1376	6.8	21.1	-14.3
Враца	1388	3212	-1824	7.7	17.8	-10.1
Ловеч	1028	2425	-1397	7.5	17.7	-10.2
Монтана	1193	2871	-1678	8.4	20.1	-11.8
Плевен	2154	4506	-2352	8.2	17.3	-9.0
Северен централен район	6953	13482	-6529	8.3	16.0	-7.8
Велико Търново	2234	3993	-1759	8.9	15.8	-7.0
Габрово	849	2120	-1271	7.1	17.8	-10.7
Разград	998	1845	-847	8.2	15.2	-7.0
Русе	1847	3700	-1853	8.0	16.0	-8.0
Силистра	1025	1824	-799	8.8	15.6	-6.9
Североизточен район	9046	12961	-3915	9.5	13.6	-4.1
Варна	4546	5705	-1159	9.6	12.0	-2.4
Добрич	1614	2858	-1244	8.7	15.4	-6.7
Търговище	1105	1786	-681	9.3	15.1	-5.8
Шумен	1781	2612	-831	10.0	14.6	-4.7
Югоизточен район	10915	15277	-4362	10.2	14.3	-4.1
Бургас	4158	5373	-1215	10.0	13.0	-2.9
Сливен	2347	2775	-428	12.1	14.3	-2.2
Стара Загора	3139	5026	-1887	9.5	15.3	-5.7
Ямбол	1271	2103	-832	9.9	16.4	-6.5
<i>Югозападна и Южна централна България</i>						
Югозападен район	19844	27589	-7745	9.3	13.0	-3.6
Благоевград	2883	3740	-857	9.0	11.7	-2.7
Кюстендил	916	2417	-1501	7.0	18.4	-11.4
Перник	942	2382	-1440	7.3	18.4	-11.1
София	1996	3974	-1978	8.2	16.4	-8.2
София (столица)	13107	15076	-1969	10.0	11.5	-1.5
Южен централен район	13401	19990	-6589	9.2	13.7	-4.5
Кърджали	1435	1713	-278	9.5	11.3	-1.8
Пазарджик	2617	3771	-1154	9.7	13.9	-4.3
Пловдив	6484	9251	-2767	9.6	13.6	-4.1
Смолян	769	1538	-769	6.5	13.1	-6.5
Хасково	2096	3717	-1621	8.7	15.5	-6.7

Миграция на населението

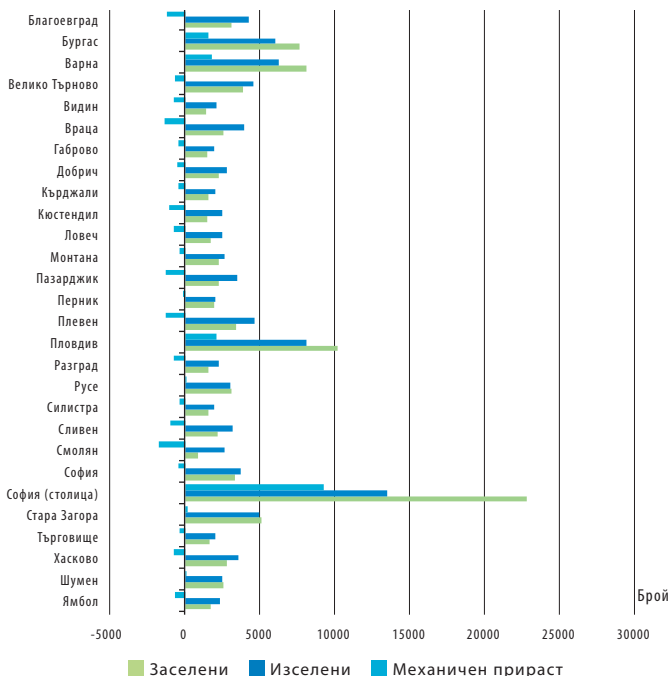
Миграцията на населението включва всички лица, декларирали промяна на настоящ адрес в рамките на страната и извън нея.

През 2013 г. с положителен механичен прираст (разликата между заселените и изселените лица) са 7 области в страната, като с най-голям прираст са София (столица), Пловдив, Варна и Бургас. В резултат на отрицателния механичен прираст най-много намалява населението в областите Смолян, Враца, Пазарджик и Плевен.

Фиг. 10. Механично движение на населението през 2013 г. по статистически райони

Фиг. 11. Механично движение на населението през 2013 г. по области

10. Механично движение на населението през 2013 г. по статистически зони, статистически райони и по области¹

(Брой)

Статистически зони Статистически райони Области	Заселени	Изселени	Механичен прираст
Общо за страната	104948	106056	-1108
<i>Северна и Югоизточна България</i>			
Северозападен район	11440	15881	-4441
Видин	1414	2117	-703
Враца	2598	3953	-1355
Ловеч	1728	2469	-741
Монтана	2283	2671	-388
Плевен	3417	4671	-1254
Северен централен район	11674	13843	-2169
Велико Търново	3876	4571	-695
Габрово	1509	1938	-429
Разград	1565	2290	-725
Русе	3127	3070	57
Силистра	1597	1974	-377
Североизточен район	14658	13667	991
Варна	8104	6284	1820
Добрич	2306	2827	-521
Търговище	1667	2053	-386
Шумен	2581	2503	78
Югоизточен район	16674	16601	73
Бургас	7635	6087	1548
Сливен	2180	3172	-992
Стара Загора	5149	4990	159
Ямбол	1710	2352	-642
<i>Югозападна и Южна централна България</i>			
Югозападен район	32702	26124	6578
Благоевград	3090	4285	-1195
Кюстендил	1463	2474	-1011
Перник	1949	2053	-104
София	3371	3770	-399
София (столица)	22829	13542	9287
Южен централен район	17800	19940	-2140
Кърджали	1601	2058	-457
Пазарджик	2251	3531	-1280
Пловдив	10215	8111	2104
Смолян	902	2666	-1764
Хасково	2831	3574	-743

¹ Заселените и изселените лица в/от областите включват и движението към/от страната.

III. ПАЗАР НА ТРУДА

Работна сила

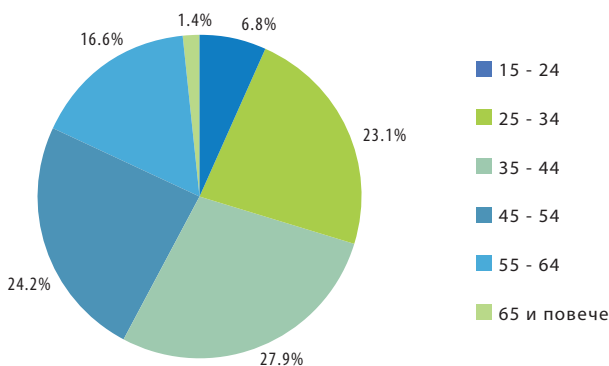
Работна сила (икономически активни лица) са лицата на 15 и повече навършени години, които влагат или предлагат своя труд за производство на стоки и услуги. Работната сила включва заетите и безработните лица.

Коефициентът на икономическа активност представлява относителният дял на икономически активните лица от населението на същата възраст.

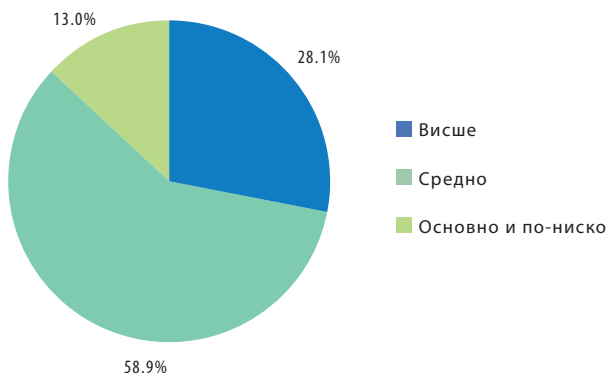
Източник на данните е Наблюдението на работната сила.

Данните за 2011 г. са ревизирани оценки на базата на данните за населението на страната (по петгодишни възрастови групи), получени при Преброяването на населението през 2011 г., и не са напълно съпоставими с данните за предходните години.

Фиг. 1. Структура на работната сила по възраст през 2013 г.

Фиг. 2. Структура на работната сила по степени на образование през 2013 г.

1. Работна сила

(Хиляди)

	2009	2010	2011 ¹	2012	2013
Общо	3491.6	3400.9	3341.4	3344.3	3371.2
По местоживеене					
В градовете	2681.7	2624.2	2598.2	2605.9	2631.1
В селата	809.9	776.6	743.2	738.4	740.1
По пол					
Мъже	1862.4	1804.7	1786.1	1782.8	1796.6
Жени	1629.2	1596.2	1555.3	1561.5	1574.6
По възрастови групи					
15 - 64	3441.5	3356.3	3302.3	3303.9	3322.7
15 - 24	286.2	269.9	253.6	247.9	229.6
25 - 34	742.2	699.8	798.8	788.3	778.2
35 - 44	1021.8	1018.8	899.2	919.1	939.1
45 - 54	908.9	903.6	830.7	813.6	814.8
55 - 64	482.3	464.2	519.9	534.9	560.9
65 и повече	50.1	44.5	39.1	40.4	48.5
По степени на образование					
Висше	884.6	869.9	874.2	889.5	948.4
Средно	2051.1	2035.1	2005.5	2010.6	1985.9
в т.ч. с придобита професионална квалификация	1388.7	1354.3	1320.8	1303.7	1292.6
Основно и по-ниско	556.0	495.9	461.7	444.2	436.9

2. Коефициенти на икономическа активност (15 - 64 навършени години)

(Проценти)

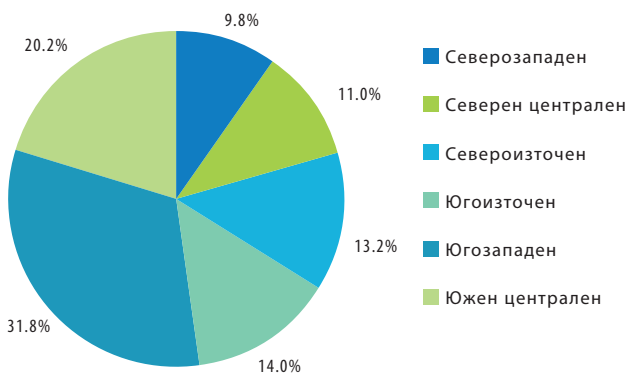
	2009	2010	2011 ¹	2012	2013
Общо	67.2	66.5	65.9	67.1	68.4
По местоживеене					
В градовете	69.6	69.0	68.1	69.3	70.7
В селата	60.1	59.2	59.2	60.2	61.2
По пол					
Мъже	72.0	70.8	69.9	71.0	72.2
Жени	62.5	62.3	61.9	63.2	64.5
По възрастови групи					
15 - 24	29.5	28.9	29.5	30.4	29.6
25 - 34	80.7	79.8	78.3	78.8	78.7
35 - 44	87.5	86.3	85.2	85.4	86.7
45 - 54	83.8	83.1	82.2	82.6	83.5
55 - 64	49.2	47.9	48.9	51.1	54.1

¹ Ревизирани данни.

Работна сила по области

Работната сила (икономически активните лица) на 15 - 64 навършени години и коефициентите на икономическа активност за същата възрастова група са представени по статистически райони съгласно Класификацията на териториалните единици за статистически цели в България, влязла в сила от 14.02.2009 г., съответстваща на Европейската класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS), и по области.

Фиг. 3. Структура на работната сила (15 - 64 навършени години) по статистически райони през 2013 г.

3. Работна сила на 15 - 64 навършени години и коефициенти на икономическа активност по статистически зони, статистически райони и по области през 2013 г.

Статистически зони Статистически райони Области	Работна сила - хил.	Коефициенти на икономическа активност - %
Общо	3322.7	68.4
<i>Северна и Югоизточна България</i>		
Северозападен район	326.3	63.5
Видин	39.9	67.5
Враца	71.3	61.3
Ловеч	49.5	58.5
Монтана	56.8	63.8
Плевен	108.8	66.1
Северен централен район	365.0	65.7
Велико Търново	110.1	65.5
Габрово	54.5	72.2
Разград	52.0	63.4
Русе	101.4	66.0
Силистра	47.0	61.4
Североизточен район	439.0	68.0
Варна	216.4	67.0
Добрич	87.8	70.7
Търговище	45.3	57.9
Шумен	89.6	74.7
Югоизточен район	464.2	66.2
Бургас	189.2	67.5
Сливен	77.2	61.7
Стара Загора	139.1	64.9
Ямбол	58.7	71.7
<i>Югозападна и Южна централна България</i>		
Югозападен район	1058.1	72.1
Благоевград	161.1	73.2
Кюстендил	56.9	67.6
Перник	59.1	69.6
София	104.8	66.3
София (столица)	676.3	73.5
Южен централен район	670.1	68.7
Кърджали	65.6	63.4
Пазарджик	116.3	64.5
Пловдив	319.7	70.7
Смолян	60.8	74.2
Хасково	107.8	68.2

Заетост

Заети са лицата на 15 и повече навършени години, които през наблюдавания период:

- извършват работа за производство на стоки и услуги поне 1 час, за което получават работна заплата или друг доход;
- не работят, но имат работа, от която временно отсъстват поради отпуск, болест, бременност, раждане и отглеждане на малко дете (за периода, през който получават пълния размер на възнаграждението си), родителски отпуск, неблагоприятни климатични условия, стачка или други причини.

Лицата, които са в неплатен отпуск по причини на работодателя, се считат за заети, ако продължителността на този отпуск е до три месеца.

Работодатели са лицата, които сами или в съдружие с други лица управляват собствени предприятия (фирми, стопанства) или извършват самостоятелно друга дейност, като наемат на работа поне едно лице.

Самостоятелно заети са лицата, които сами или в съдружие с други лица извършват стопанска дейност, работят на свободна (частна) практика или извършват самостоятелно друга дейност, като не наемат на работа други лица.

Наети са лицата, извършващи в общественния сектор или за частен работодател работа, за която получават възнаграждение в пари или в натура под формата на работна заплата, възнаграждение по граждански договор или друго възнаграждение.

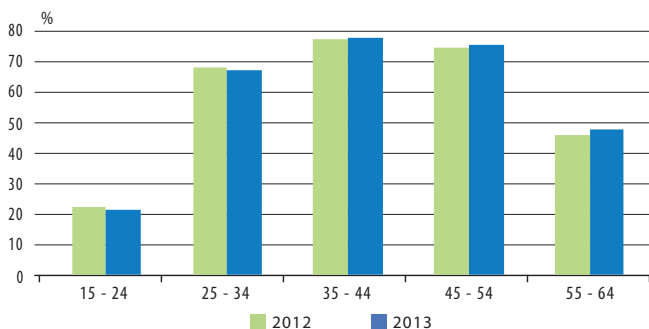
Неплатени семейни работници са лицата, които работят без заплащане във фирма, предприятие или стопанство на родствено лице от същото домакинство.

Коефициентът на заетост представлява относителният дял на заетите лица от населението на същата възраст.

Източник на данните е Наблюдението на работната сила.

Данните за 2011 г. са ревизирани оценки на базата на данните за населението на страната (по петгодишни възрастови групи), получени при Преброяването на населението през 2011 г., и не са напълно съпоставими с данните за предходните години.

Фиг. 4. Коефициенти на заетост по възраст

4. Заети лица

(Хиляди)

	2009	2010	2011 ¹	2012	2013
Общо	3253.6	3052.8	2965.2	2934.0	2934.9
По местоживеене					
В градовете	2526.1	2390.8	2338.0	2320.6	2330.9
В селата	727.5	662.0	627.2	613.4	604.0
По пол					
Мъже	1732.3	1608.3	1567.1	1541.7	1546.9
Жени	1521.3	1444.5	1398.1	1392.3	1388.1
По възрастови групи					
15 - 64	3204.8	3010.4	2927.5	2894.9	2889.4
15 - 24	240.0	207.4	190.2	178.3	164.5
25 - 34	691.0	620.2	691.8	679.5	659.5
35 - 44	965.2	936.7	817.3	827.0	842.0
45 - 54	856.6	824.9	754.1	730.9	731.9
55 - 64	452.0	421.2	474.1	479.2	491.5
65 и повече	48.8	42.4	37.7	39.1	45.5
По степени на образование					
Висше	858.9	831.2	829.5	837.6	887.4
Средно	1924.7	1838.4	1795.7	1776.1	1741.1
в т.ч. с придобита професионална квалификация	1303.7	1226.5	1185.6	1159.2	1143.4
Основно и по-ниско	469.9	383.3	340.0	320.3	306.5
По статус в заетостта					
Работодатели	113.4	115.1	107.6	104.5	115.1
Самостоятелно заети, без наети лица	259.4	242.7	221.3	210.9	221.6
Наети в частния сектор	2078.4	1933.4	1893.7	1872.5	1859.3
Наети в общественния сектор	769.1	729.3	712.5	721.5	719.3
Неплатени семейни работници	33.3	32.2	30.2	24.5	19.6

5. Коефициенти на заетост (15 - 64 навършени години)

(Проценти)

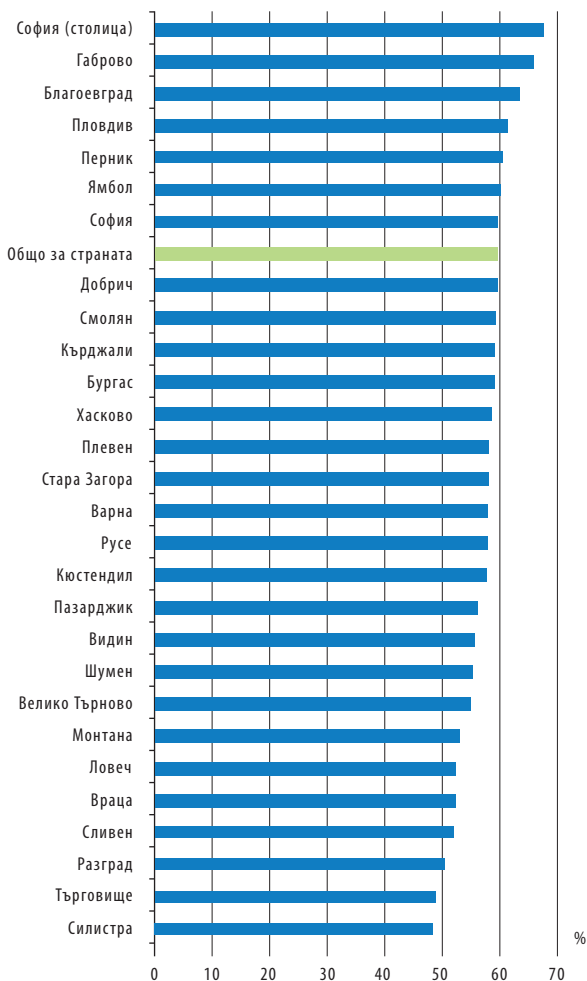
	2009	2010	2011 ¹	2012	2013
Общо	62.6	59.7	58.4	58.8	59.5
По местоживеене					
В градовете	65.6	62.9	61.2	61.7	62.6
В селата	53.9	50.4	49.9	49.9	49.8
По пол					
Мъже	66.9	63.0	61.2	61.3	62.1
Жени	58.3	56.4	55.6	56.3	56.8
По възрастови групи					
15 - 24	24.8	22.2	22.1	21.9	21.2
25 - 34	75.1	70.7	67.8	67.9	66.7
35 - 44	82.6	79.4	77.4	76.9	77.7
45 - 54	79.0	75.8	74.7	74.2	75.0
55 - 64	46.1	43.5	44.6	45.7	47.4

¹ Ревизирани данни.

Заетост по области

Заетите лица на 15 - 64 навършени години и коефициентите на заетост за същата възрастова група са представени по статистически райони съгласно Класификацията на териториалните единици за статистически цели в България, влязла в сила от 14.02.2009 г., съответстваща на Европейската класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS), и по области.

Фиг. 5. Коефициенти на заетост (15 - 64 навършени години) по области през 2013 г.

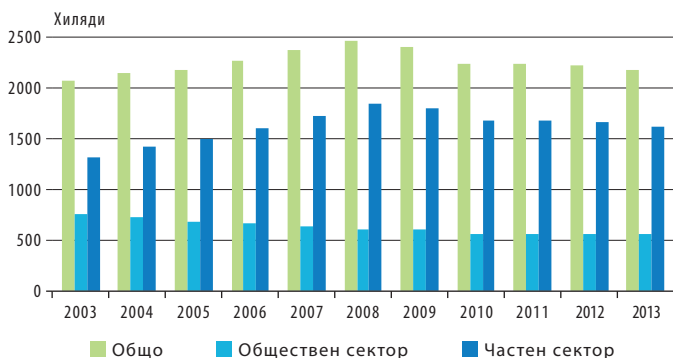
6. Заети лица на 15 - 64 навършени години и коефициенти на заетост по статистически зони, статистически райони и по области през 2013 г.

Статистически зони Статистически райони Области	Заети лица - хил.	Коефициенти на заетост - %
Общо	2889.4	59.5
<i>Северна и Югоизточна България</i>		
Северозападен район	280.4	54.6
Видин	32.9	55.6
Враца	60.7	52.1
Ловеч	44.1	52.2
Монтана	47.2	53.0
Плевен	95.5	58.1
Северен централен район	308.5	55.5
Велико Търново	92.1	54.8
Габрово	49.6	65.8
Разград	41.2	50.2
Русе	88.7	57.7
Силистра	36.9	48.2
Североизточен район	364.6	56.5
Варна	186.7	57.8
Добрич	73.8	59.4
Търговище	38.1	48.7
Шумен	66.1	55.1
Югоизточен район	403.1	57.5
Бургас	164.9	58.9
Сливен	64.8	51.8
Стара Загора	124.4	58.0
Ямбол	49.1	59.9
<i>Югозападна и Южна централна България</i>		
Югозападен район	953.3	65.0
Благоевград	139.3	63.3
Кюстендил	48.3	57.4
Перник	51.3	60.4
София	94.1	59.5
София (столица)	620.2	67.5
Южен централен район	579.4	59.4
Кърджали	61.0	59.0
Пазарджик	101.0	56.0
Пловдив	276.6	61.2
Смолян	48.6	59.3
Хасково	92.3	58.4

Наети лица

Наети са лицата, които са в трудово правоотношение с работодателя съгласно Кодекса на труда или в служебно правоотношение съгласно Закона за държавния служител и по силата на тези правоотношения получават възнаграждение в пари или в натура под формата на работна заплата за извършена в определен обем и качество работа. Средният годишен брой на наетите лица е средна аритметична от средния им списъчен брой през отделните месеци. Средният списъчен брой по месеци е средна аритметична от списъчния състав за всеки календарен ден.

Фиг. 6. Среден годишен брой на наетите лица по форми на собственост

7. Наети лица по трудово и служебно правоотношение по икономически дейности

(Среден годишен брой)

Икономически дейности	Общо		Обществен сектор		Частен сектор	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Общо	2218718	2174838	558445	560574	1660273	1614264
Селско, горско и рибно стопанство	68887	67246	11629	12028	57258	55218
Добивна промишленост	24641	24171	7108	7059	17533	17112
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	90055	84690	206	185	89849	84505
Производство на текстил, кожи и изделия от тях	127458	125455	170	238	127288	125217
Производство на дървен материал, хартия и изделия от тях; печатна дейност	31083	30505	159	193	30924	30312
Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти	2298	2113	-	-	2298	2113

7. Наети лица по трудово и служебно правоотношение по икономически дейности

(Продължение и край)

(Среден годишен брой)

Икономически дейности	Общо		Обществен сектор		Частен сектор	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Производство на химични продукти	12552	12406
Производство на лекарствени вещества и продукти	7702	8065
Производство на изделия от каучук, пластмаси и минерални суровини	42399	41985	36	28	42363	41957
Производство на основни метали и метални изделия, без машини	61416	56941	4350	3395	57066	53546
Производство на компютърна техника, електронни и оптични продукти	7845	8410
Производство на електрически съоръжения	19082	19303	-	-	19082	19303
Производство на машини с общо и специално предназначение	29225	28013
Производство на превозни средства	17328	17132	-	-	17328	17132
Производство, н.д.; ремонт и инсталиране на машини и оборудване	42790	41889	1128	1133	41662	40756
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	31812	30399	15407	14026	16405	16373
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	35065	36339	20231	22134	14834	14205
Строителство	133310	123862	3455	3272	129855	120590
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	374904	373620	530	348	374374	373272
Транспорт, складиране и пощи	135369	130867	51054	49784	84315	81083
Хотелиерство и ресторантьорство	113397	106530	4841	4911	108556	101619
Издателска дейност, филмопроизводство, радио и телевизия	14381	14478	3206	3536	11175	10942
Далекосъобщения	20848	20315
Дейности в областта на информационните технологии и услуги	32827	31665	908	882	31919	30783
Финансови и застрахователни дейности	56617	53932	1935	1846	54682	52086
Операции с недвижими имоти	23891	22269	2469	2425	21422	19844
Юридически, счетоводни, консултантски и инженерни дейности	40651	39280	1680	1406	38971	37874
Научноизследователска и развойна дейност	10536	10685	9354	9433	1182	1252
Рекламна и ветеринарномедицинска дейност; други професионални дейности	19459	19567	201	130	19258	19437
Административни и спомагателни дейности	113843	118623	28951	34227	84892	84396
Държавно управление, държавно обществено осигуряване	114331	113469	114331	113469	x	x
Образование	163138	163404	154936	154706	8202	8698
Хуманно здравеопазване	104945	102085	78563	76994	26382	25091
Медико-социални грижи с настаняване и социална работа без настаняване	28452	29052	26653	27444	1799	1608
Култура, спорт и развлечения	31083	32739	13259	13493	17824	19246
Други дейности, н.д.	35098	33334	1323	1451	33775	31883

Безработица

Безработни са лицата на 15 - 74 навършени години, които нямат работа през наблюдавания период, като едновременно с това търсят активно работа през период от четири седмици, вкл. наблюдаваната, и са на разположение да започнат работа до две седмици след края на наблюдавания период.

За безработни се считат и лицата, които не търсят активно, но са намерили работа, която очакват да започнат до три месеца след края на наблюдавания период.

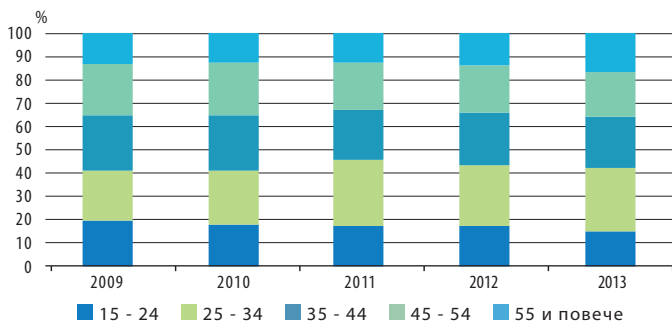
Продължителността на безработицата се определя от по-краткия от следните два периода:

- продължителност на търсене на работа;
- продължителност на времето, през което лицето е било без работа.

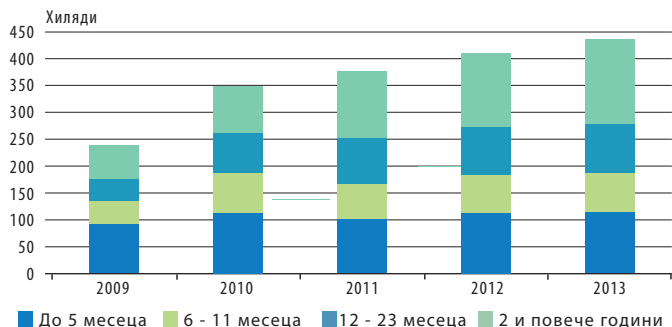
Източник на данните, с изключение на данните за регистрираните безработни, е Наблюдението на работната сила. Данните от Наблюдението на работната сила за 2011 г. са ревизирани на базата на данните за населението на страната (по петгодишни възрастови групи), получени при Преброяването на населението през 2011 г., и не са напълно съпоставими с данните за предходните години.

Източник на данните за регистрираните безработни в бюрата по труда е Агенцията по заетостта.

Фиг. 7. Структура на безработните лица по възраст

Фиг. 8. Безработни лица по продължителност на безработицата

8. Безработни лица

(Хиляди)

	2009	2010	2011 ¹	2012	2013
Общо	238.0	348.0	376.2	410.3	436.3
По местоживеене					
В градовете	155.6	233.4	260.2	285.3	300.2
В селата	82.4	114.6	116.0	125.0	136.1
По пол					
Мъже	130.1	196.3	219.0	241.1	249.8
Жени	107.9	151.7	157.2	169.3	186.5
По възрастови групи					
15 - 64	236.7	345.9	374.8	409.0	433.2
15 - 24	46.2	62.5	63.5	69.7	65.1
25 - 34	51.2	79.7	107.0	108.9	118.7
35 - 44	56.6	82.1	81.9	92.1	97.1
45 - 54	52.3	78.7	76.6	82.7	82.9
55 и повече	31.7	45.1	47.2	57.1	72.4
По степени на образование					
Висше	25.7	38.7	44.7	51.8	60.9
Средно	126.3	196.7	209.8	234.6	244.9
в т.ч. с придобита професионална квалификация	85.1	127.7	135.2	144.5	149.2
Основно и по-ниско	86.0	112.6	121.7	123.9	130.5
По продължителност на безработицата					
До 5 месеца	91.0	112.9	99.9	113.1	115.1
6 - 11 месеца	43.5	73.4	66.4	70.6	70.8
12 - 23 месеца	39.9	74.9	87.4	89.0	93.6
2 и повече години	63.5	86.8	122.6	137.6	156.7
Регистрирани безработни в бюрата по труда към 31.12.	338.1	342.4	342.4	375.8	386.2

¹ Ревизирани данни.

Безработица

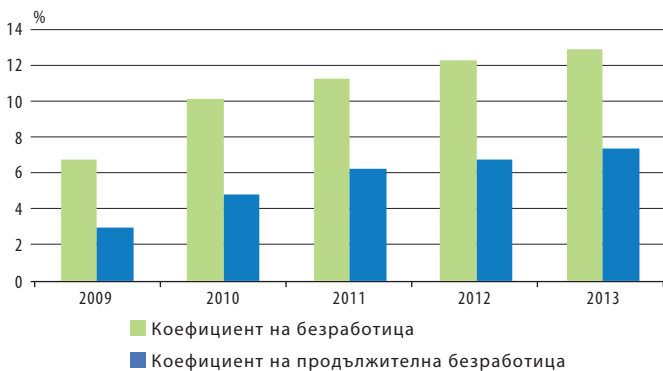
Коефициентът на безработица представлява относителният дял на безработните лица от икономически активното население (работната сила).

Коефициентът на продължителна безработица представлява относителният дял на продължително безработните лица (безработни от една и повече години) от икономически активното население.

Обезкуражени са лицата извън работната сила (икономически неактивните лица), които желаят да работят, но не търсят активно работа, защото не вярват, че ще намерят.

През 2013 г. коефициентът на безработица в страната нараства с 0.6 процентни пункта в сравнение с предходната година, като достига 12.9%. Продължително безработни (от една или повече години) са 57.4% от всички безработни лица.

Фиг. 9. Коефициенти на безработица и коефициенти на продължителна безработица

9. Коефициенти на безработица

	2009	2010	2011 ¹	2012	2013
	(Проценти)				
Общо	6.8	10.2	11.3	12.3	12.9
По местоживеене					
В градовете	5.8	8.9	10.0	11.0	11.4
В селата	10.2	14.8	15.6	16.9	18.4
По пол					
Мъже	7.0	10.9	12.3	13.5	13.9
Жени	6.6	9.5	10.1	10.8	11.8
По възрастови групи					
15 - 64	6.9	10.3	11.4	12.4	13.0
15 - 24	16.2	23.2	25.0	28.1	28.4
25 - 34	6.9	11.4	13.4	13.8	15.3
35 - 44	5.5	8.1	9.1	10.0	10.3
45 - 54	5.8	8.7	9.2	10.2	10.2
55 и повече	5.9	8.9	8.4	9.9	11.9
Коефициент на продължителна безработица	3.0	4.8	6.3	6.8	7.4

10. Обезкуражени лица

	2009	2010	2011 ¹	2012	2013
	(Хиляди)				
Общо	186.4	224.6	235.2	227.7	209.7
По местоживеене					
В градовете	106.2	126.0	136.3	127.3	113.0
В селата	80.2	98.6	98.9	100.3	96.7
По пол					
Мъже	97.1	121.2	131.8	125.4	116.5
Жени	89.3	103.4	103.3	102.3	93.2
По възрастови групи					
15 - 64	184.2	222.3	233.5	225.6	206.5
15 - 24	41.9	47.7	42.8	40.1	36.5
25 - 34	33.1	37.1	51.2	50.9	50.7
35 - 44	42.3	49.4	47.8	47.1	38.9
45 - 54	40.6	50.4	49.5	48.9	41.2
55 и повече	28.4	40.0	43.8	40.6	42.4
По степени на образование					
Висше	8.3	10.9	12.8	14.4	15.9
Средно	72.5	102.8	113.9	105.2	95.1
в т.ч. с придобита професионална квалификация	44.5	61.5	66.2	63.5	56.8
Основно и по-ниско	105.5	110.9	108.5	108.0	98.7

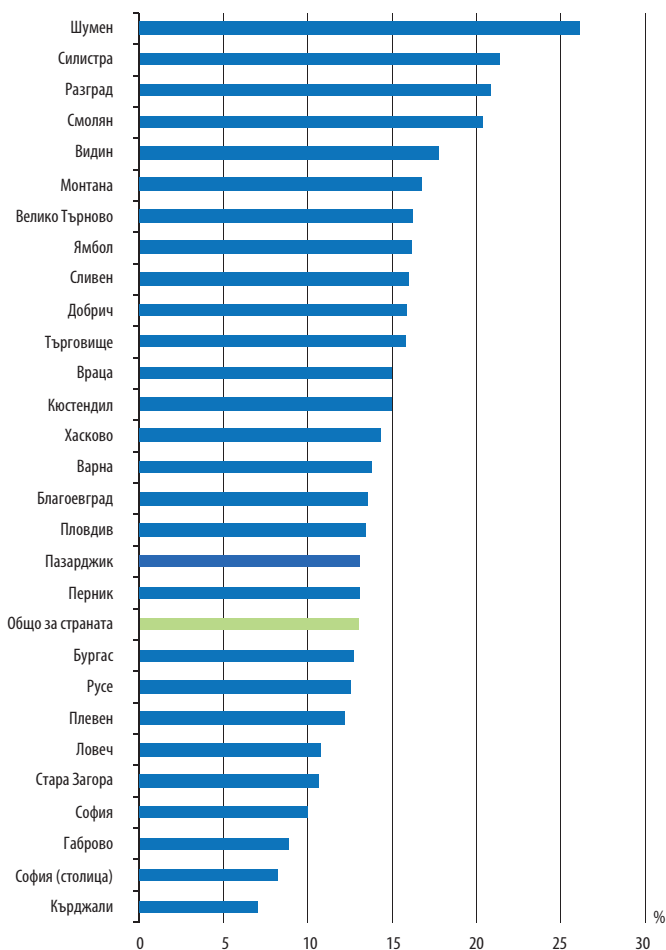
¹ Ревизирани данни.

Безработица по области

Безработните лица и коефициентите на безработица са представени по статистически райони съгласно Класификацията на териториалните единици за статистически цели в България, влязла в сила от 14.02.2009 г., съответстваща на Европейската класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS), и по области.

Източник на данните за регистрираните безработни в бюрата по труда е Агенцията по заетостта.

Фиг. 10. Коефициенти на безработица по области през 2013 г.

11. Безработица по статистически зони, статистически райони и по области през 2013 г.

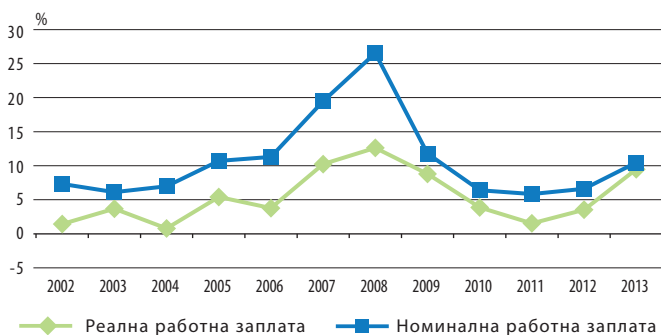
Статистически зони Статистически райони Области	Безработни лица - хил.	Коефициенти на безработица - %	Регистрирани безработни в бюрата по труда към 31.12. - хил.
Общо	436.3	12.9	386.2
<i>Северна и Югоизточна България</i>			
Северозападен район	46.3	14.0	65.8
Видин	7.2	17.7	8.3
Враца	10.7	14.9	16.0
Ловеч	5.3	10.7	9.7
Монтана	9.7	16.7	12.5
Плевен	13.4	12.1	19.2
Северен централен район	56.9	15.3	46.3
Велико Търново	18.3	16.2	12.4
Габрово	4.9	8.8	3.9
Разград	10.9	20.7	9.8
Русе	12.7	12.5	11.0
Силистра	10.1	21.3	9.3
Североизточен район	74.9	16.8	53.7
Варна	30.0	13.7	18.1
Добрич	14.1	15.8	11.4
Търговище	7.2	15.7	9.8
Шумен	23.5	26.0	14.4
Югоизточен район	61.3	13.0	59.6
Бургас	24.4	12.7	19.2
Сливен	12.4	15.9	15.7
Стара Загора	14.8	10.6	15.3
Ямбол	9.7	16.1	9.3
<i>Югозападна и Южна централна България</i>			
Югозападен район	105.6	9.8	74.3
Благоевград	21.9	13.5	22.7
Кюстендил	8.6	14.9	8.0
Перник	7.8	13.0	6.7
София	10.7	10.0	14.7
София (столица)	56.6	8.2	22.2
Южен централен район	91.3	13.5	76.4
Кърджали	4.6	7.0	10.1
Пазарджик	15.3	13.0	19.3
Пловдив	43.4	13.4	30.6
Смолян	12.4	20.3	12.2
Хасково	15.6	14.3	14.3

Средна годишна заплата

Брутната годишна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение е възнаграждението, заплащано на наетите лица обикновено на редовни интервали от време преди отчисляването на данъците (данък върху доходите на физическите лица) и на социалните осигуровки за сметка на заетите.

Средната брутна годишна работна заплата се изчислява, като начислените средства за работна заплата за отчетната година се разделят на средния списъчен брой на наетите по трудово и служебно правоотношение, без лицата в отпуск по майчинство.

Фиг. 11. Изменение в номиналната и реалната работна заплата при база предшестващата година

12. Средна годишна заплата по икономически дейности

(Левове)

Икономически дейности	Общо		Обществен сектор		Частен сектор	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Общо	8773	9690	9496	10073	8528	9555
Селско, горско и рибно стопанство	7172	8076	10340	10200	6526	7608
Добивна промишленост	14843	15031	21289	20286	12231	12859
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	7640	8451	6255	6085	7643	8456
Производство на текстил, кожи и изделия от тях	5027	5574	4322	4677	5028	5575
Производство на дървен материал, хартия и изделия от тях; печатна дейност	6355	7241	6683	7400	6354	7240
Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти	28037	29062	-	-	28037	29062

12. Средна годишна заплата по икономически дейности

(Продължение и край)

(Левове)

Икономически дейности	Общо		Обществен сектор		Частен сектор	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Производство на химични продукти	10668	11806	10669	11807
Производство на лекарствени вещества и продукти	10811	11264	10787	11142
Производство на изделия от каучук, пластмаси и минерални суровини	7662	8201	6478	6593	7663	8202
Производство на основни метали и метални изделия, без машини	8004	8651	6126	6957	8147	8758
Производство на компютърна техника, електронни и оптични продукти	11069	11077	11081	11089
Производство на електрически съоръжения	9911	9701	-	-	9911	9701
Производство на машини с общо и специално предназначение	9711	10205	9712	10205
Производство на превозни средства	8297	9042	-	-	8297	9042
Производство, н.д.; ремонт и инсталиране на машини и оборудване	7315	7703	9667	9940	7251	7640
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газ	18552	18446	21922	22048	15386	15358
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	8110	8676	7871	8796	8436	8487
Строителство	7662	7809	7919	8291	7655	7796
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	7672	9380	11882	11648	7666	9378
Транспорт, складиране и пощи	8878	9322	10537	11030	7870	8266
Хотелиерство и ресторантьорство	5526	6434	6630	7155	5477	6399
Издателска дейност, филмопроизводство, радио и телевизия	14189	14235	11487	12011	14958	14967
Далекосъобщения	16795	18988	16796	18993
Дейности в областта на информационните технологии и услуги	25280	27668	13332	14986	25618	28036
Финансови и застрахователни дейности	17429	18188	19516	22207	17353	18041
Операции с недвижими имоти	8822	10688	7949	8316	8924	10984
Юридически, счетоводни, консултантски и инженерни дейности	12766	15031	10969	11351	12845	15173
Научноизследователска и развойна дейност	9569	10723	7497	8091	26030	30746
Рекламна и ветеринарномедицинска дейност; други професионални дейности	13186	16937	7510	8232	13246	16997
Административни и спомагателни дейности	5726	6431	3988	4521	6323	7218
Държавно управление, държавно обществено осигуряване	10713	11381	10713	11381	x	x
Образование	8638	9572	8590	9502	9571	10829
Хуманно здравеопазване	9914	11072	9876	10638	10025	12418
Медико-социални грижи с настаняване и социална работа без настаняване	5315	5906	5304	5856	5474	6782
Култура, спорт и развлечения	7632	7707	7092	7654	8037	7746
Други дейности, н.д.	6000	6962	6195	6553	5992	6981

IV. ОБРАЗОВАНИЕ

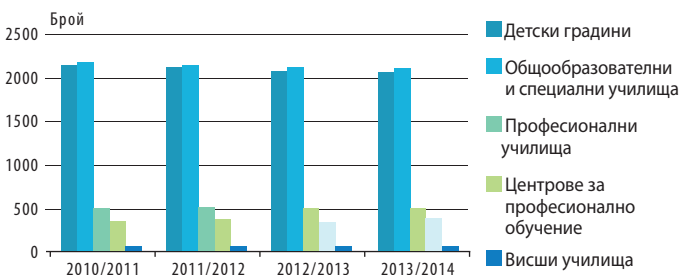
Видове образователни институции

Образователни институции са тези, които директно провеждат обучение по образователни програми с учащи в организирани класове (групи) на място или чрез дистанционна форма на обучение. Образователните програми в тези институции обхващат всички степени на образование и/или придобиване на степен на професионална квалификация. Неформалното образование и самостоятелното обучение не попадат в обхвата на образователната система според използваните дефиниции на МСКО 2011.

Видове образователни институции:

- Детски градини.
- Училища (I - XII клас) - начални (I - IV клас), основни (I - VIII клас), прогимназии (V - VIII клас), гимназии (IX - XII или VIII - XII клас), средни общообразователни (I - XII клас), професионални (по изкуствата, спортни, професионални гимназии, предоставящи обучение по програми за придобиване на III и II степен професионална квалификация, вкл. духовни училища, професионални училища с програми за II и I степен професионална квалификация с прием след VIII клас, професионални училища с програми за I степен професионална квалификация с прием след VI и VII клас.
 - Центрове за професионално обучение, обхващащи обучението на лица, навършили 16 години, в платени професионални програми, водещи до придобиване на степен на професионална квалификация според Закона за професионалното образование и обучение.
 - Професионални колежи и професионални гимназии, провеждащи програми с прием след средно образование.
 - Висши училища - колежи, университети и специализирани висши училища. Статистическото изследване на висшето образование обхваща всички акредитирани висши училища съгласно Закона за висшето образование и частните духовни висши училища, създадени по реда на Закона за вероизповеданията.

Фиг. 1. Учебни институции по вид

1. Учебни институции по вид и форми на собственост

	2010/2011		2011/2012		2012/2013		2013/2014	
	общо	в т.ч. частни	общо	в т.ч. частни	общо	в т.ч. частни	общо	в т.ч. частни
Общо	5200	513	5164	517	5067	532	5060	577
Детски градини	2138	49	2112	50	2070	65	2051	75
Общообразователни и специални училища	2175	68	2144	69	2112	69	2097	68
Начални (I - IV кл.)	156	5	156	7	153	6	150	4
Основни (I - VIII кл.)	1429	29	1431	28	1402	27	1393	29
Прогимназии (V - VIII кл.)	13	2	12	2	11	3	8	2
Гимназии (IX - XII кл.)	166	28	139	27	140	27	140	27
Средни общообразователни (I - XII кл.)	411	4	406	5	406	6	406	6
Професионални	484	60	499	58	494	59	488	58
Училища по изкуствата	21	1	22	1	22	1	23	2
Спортни училища ¹	x	x	22	-	19	-	24	-
Професионални гимназии	422	25	414	23	416	23	402	19
Професионални колежи	36	34	36	34	37	35	39	37
Професионални училища	5	-	5	-	-	-	-	-
Центрове за професионално обучение	350	320	356	324	338	323	371	360
Висши училища²	53	16	53	16	53	16	53	16
Университети и специализирани висши училища	44	8	45	9	45	9	45	9
Колежи в структурата на университети и специализирани висши училища	22	-	21	-	20	-	19	-
Самостоятелни колежи	9	8	8	7	8	7	8	7

¹ От учебната 2011/2012 г. спортните училища осъществяват обучение по професионални вместо по общообразователни програми (изменение на Закона за професионалното образование и обучение - ДВ, бр. 50 от 2010 г.).

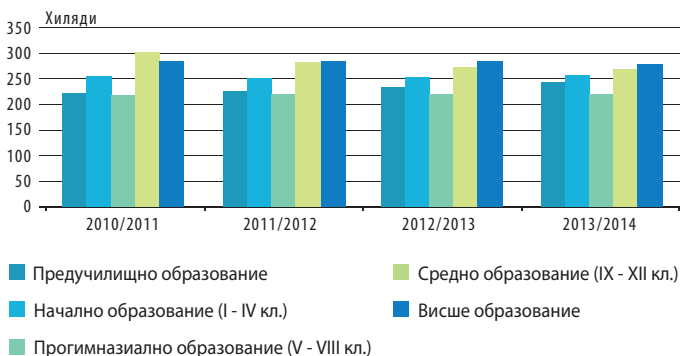
² Включва университети и специализирани висши училища и самостоятелни колежи.

Записани учащи

Методологията на статистиката на образованието е изградена на основата на Международната стандартна класификация на образованието, ревизия 2011 г., и съпътстващите я методически ръководства:

- Предучилищно образование в детски градини (образователна степен МСКО - 0).
- Начален и прогимназиален етап на основното образование, средно образование във всички видове училища и професионално обучение след средно образование в професионални колежи (образователни степени МСКО - 1, 2, 3 и 4).
- Професионално обучение срещу заплащане за придобиване на степен на професионална квалификация в центрове за професионално обучение, професионални гимназии, професионални колежи и професионални училища (образователни степени МСКО - 2, 3 и 4).
- Висше образование за придобиване на образователно-квалификационни степени „професионален бакалавър“, „бакалавър“ и „магистър“ в колежи, университети и специализирани висши училища (образователни степени МСКО - 6 и 7).
- Висше образование за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в университети, специализирани висши училища и научни организации (образователна степен МСКО - 8).

Фиг. 2. Записани учащи по степени на образование

2. Записани учащи по степени на Международната стандартна класификация на образованието (МСКО 2011)

	2010/2011		2011/2012		2012/2013		2013/2014	
	общо	в т.ч. частни	общо	в т.ч. частни	общо	в т.ч. частни	общо	в т.ч. частни
Общо	1307705	84263	1293961	83145	1294682	83200	1303836	80915
Предучилищно образование (МСКО - 0)	223186	1784	227971	1821	235015	2357	240622	2718
Начално образование (I - IV кл., МСКО - 1)	255086	1882	252372	1905	253675	2011	258840	2061
Прогимназиално образование (V - VIII кл., МСКО - 2)	219980	1464	221274	1517	221839	1693	220934	1603
Професионално обучение за възрастни - I степен професионална квалификация (МСКО - 2) ¹	8403	7359	11219	10389	13637	12551	11176	9732
Професионално обучение - I степен професионална квалификация с прием след VIII клас (МСКО - 3)	691	-	841	-	1011	-	831	-
Средно образование (IX - XII кл., МСКО - 3)	302684	3829	281671	3673	272487	3526	268395	3450
Професионално обучение за възрастни - II степен професионална квалификация (МСКО - 3) ¹	4737	4160	4062	3420	4272	3683	7300	6336
Професионално обучение за възрастни - III степен професионална квалификация (МСКО - 3) ¹	4353	3357	6660	5229	6323	5393	10278	6829
Професионално обучение след средно образование (МСКО - 4)	3224	3048	2804	2461	2381	2137	2001	1830
Професионално обучение за възрастни - IV степен професионална квалификация (МСКО - 4) ¹	96	36	92	1	83	-	165	-
Висше образование (МСКО - 6, 7, 8)	285265	57344	284995	52729	283959	49849	283294	46356
Образователно-квалификационна степен „професионален бакалавър“ (МСКО - 6)	25511	16962	² 16210	² 7727	14688	7076	15072	7153
Образователно-квалификационна степен „бакалавър“ (МСКО - 6)	178728	31052	184069	34720	180949	31359	176344	27535
Образователно-квалификационна степен „магистър“ (МСКО - 7)	76931	9290	80013	10139	82951	11306	85823	11532
Образователна и научна степен „доктор“ (МСКО - 8)	4095	40	4703	143	5371	108	6055	136

¹ Вкл. обучаваните в професионални гимназии и колежи.

² Броят на учащите намалява значително поради преобразуването на самостоятелен частен колеж в университет и презаписването на студентите от ОКС „професионален бакалавър“ в ОКС „бакалавър“.

Преподаватели по степени на преподаване

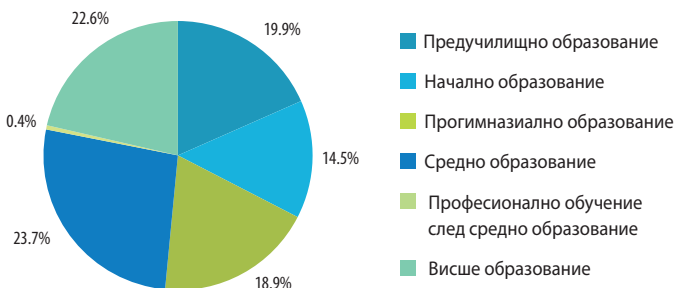
Учителите (преподавателите) са длъжностните лица, които непосредствено провеждат учебните занятия съгласно учебните планове, независимо дали са пълно или непълно заети.

Управленският персонал включва длъжностни лица, изпълняващи управленски функции на равнище образователна институция - директори, помощник-директори с преподавателска заетост, ректори, декани и техни заместници, ръководители на катедри.

В броя на преподавателите са включени учители и управленски персонал с преподавателска дейност.

Учителите в основното и средното образование се групират по степени на преподаване и според вида на програмата (общообразователна или професионална). В случаите, при които един учител преподава в различни степени, той се отнася към съответната степен, в която има преобладаващ брой учебни часове.

Фиг. 3. Структура на преподавателите по степени на преподаване през учебната 2013/2014 г.

3. Преподаватели по степени на Международната стандартна класификация на образованието (МСКО 2011)

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Общо	104078	102925	102488	101828
Предучилищно образование (МСКО - 0)	19579	19729	20015	20269
Начално образование (I - IV кл., МСКО - 1)	14780	14666	14565	14767
Прогимназиално образование (V - VIII кл., МСКО - 2)	19867	19504	19315	19277
Средно образование (IX - XII кл., МСКО - 3)	26903	25539	24684	24121
Професионално обучение след средно образование (МСКО - 4)	517	532	453	382
Висше образование (МСКО - 6, 7)	22432	22955	23456	23012
Колежи (МСКО - 6)	1375	1079	1091	1070
Университети и специализирани висши училища (МСКО - 6, 7)	21057	21876	22365	21942

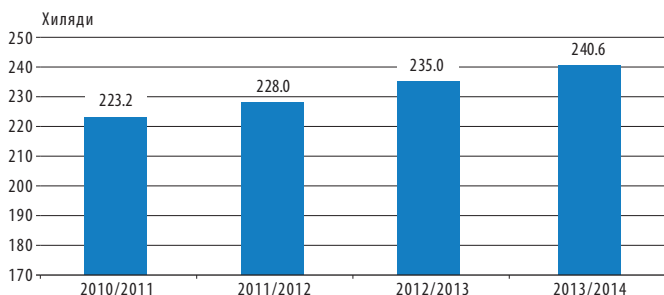
Детски градини

Детските градини са целодневни, полудневни и седмични и за деца със специални образователни потребности и с хронични заболявания. Възрастта на децата, обхванати в детските градини, е 3 - 6 години. Преди първи клас обучението в подготвителна група или подготвителен клас е задължително.

Постигнат е по-голям обхват на децата в детските градини при редуциран брой на тези институции.

Средният брой деца на един учител за страната през учебната 2013/2014 г. е 12, а средният брой деца в една група - 24.

Фиг. 4. Деца в детските градини

4. Детски градини

(Брой)

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
	Детски градини			
Общо	2138	2112	2070	2051
Постоянни	2138	2112	2070	2051
Целодневни	2130	2105	2064	2046
Полудневни	8	7	6	5
Сезонни	-	-	-	-
	Педагогически персонал			
Общо	19579	19729	20015	20269
в т.ч. детски учители	18340	18471	18749	18987
В постоянни детски градини	19577	19727	20013	20267
В целодневни	18522	18676	18920	19162
В полудневни	1055	1051	1093	1105
В сезонни детски градини	2	2	2	2
	Деца			
Общо	223186	227971	235015	240622
В постоянни детски градини	223150	227942	234987	240598
В целодневни	204928	209562	215280	220049
В полудневни	18222	18380	19707	20549
В сезонни детски градини	36	29	28	24

Общообразователни училища

Общообразователните училища са непрофилирани и профилирани (чуждоезикови, природо-математически, технологични и по изкуствата). Данните за броя на учениците са предоставени по групи класове.

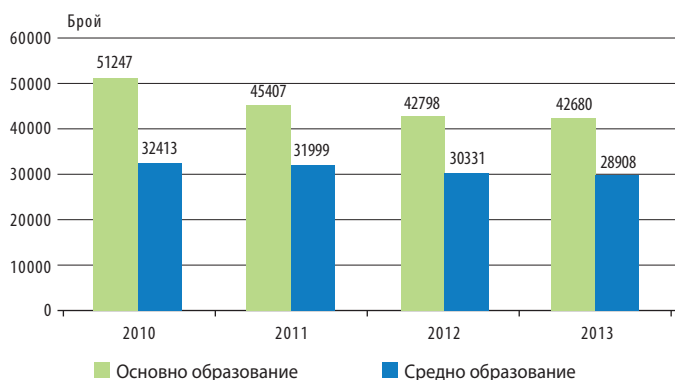
За завършили степен на образование се считат тези ученици, които са получили документ за завършена степен от легитимна образователна институция, съдържащ изискванията се според закона записвания и печати.

На учащите в професионални училища и в самостоятелни професионални паралелки с прием след VI и VII клас се осигурява общообразователна подготовка за придобиване на основно образование и професионална подготовка за придобиване на I степен професионална квалификация.

Завършилите програми с прием след VI и VII клас получават свидетелство за завършено основно образование и свидетелство за придобита I степен професионална квалификация.

От учебната 2011/2012 г. спортните училища осъществяват обучение по професионални вместо по общообразователни програми (изменение на Закона за професионално образование и обучение - ДВ, бр. 50 от 2010 г.).

Фиг. 5. Завършили общообразователните училища

5. Ученици в общообразователните училища по групи класове и форми на обучение

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Общо	615554	608805	604773	606277
I - IV кл.	253149	250352	251962	257165
в т.ч. вечерно и задочно обучение	246	658	453	560
V - VIII кл.	215457	217143	217798	216572
в т.ч. вечерно и задочно обучение	1315	2394	3070	3856
IX - XII кл. ¹	146948	141310	135013	132540
в т.ч. вечерно и задочно обучение	3959	4266	4681	5032

¹ Вкл. VIII кл. на езиковите и другите гимназии с прием след VII клас.

6. Завършили общообразователните училища

	2010	2011	2012	2013
Основно образование	51247	45407	42798	42680
Средно образование	32413	31999	30331	28908

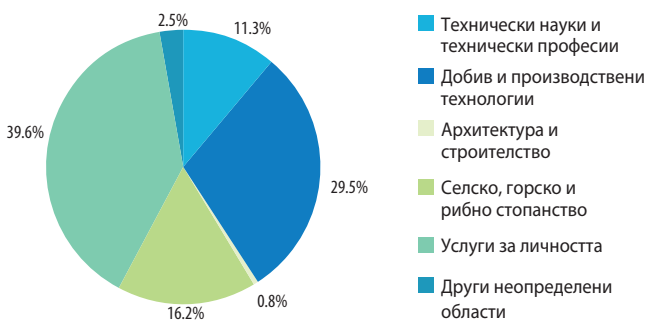
Професионално обучение - I степен

Учащите в професионалните училища и паралелки с прием след VI, VII и VIII клас се обучават по професионални програми за придобиване на I степен професионална квалификация.

В броя на завършилите са посочени успешно издържалите изпитите и получили свидетелство за придобита I степен професионална квалификация.

Разпределението на учащите и на завършилите програми за придобиване на професионална квалификация за всички степени по тесни области е представено според Класификацията на областите на образование и обучение, утвърдена от председателя на НСИ и публикувана в ДВ, бр. 91 от 9.11.2007 г.

Фиг. 6. Структура на учащите по тесни области на образованието в програми с прием след VIII кл. за придобиване на I степен професионална квалификация през учебната 2013/2014 г.

7. Ученици в програми с прием след VI и VII кл. за придобиване на I степен професионална квалификация по тесни области на образованието

Тесни области на образованието	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Общо	2130	1902	1979	2386
Технически науки и технически професии	479	440	323	426
Добив и производствени технологии	1110	1011	1056	1205
Архитектура и строителство	28	23	138	203
Селско, горско и рибно стопанство	151	150	188	296
Услуги за личността	362	278	274	244
Други неопределени области	-	-	-	12

8. Завършили програми с прием след VI и VII кл. за придобиване на I степен професионална квалификация по тесни области на образованието

Тесни области на образованието	2010	2011	2012	2013
Общо	376	318	367	251
Технически науки и технически професии	59	36	65	27
Добив и производствени технологии	210	199	220	152
Архитектура и строителство	7	7	-	7
Селско, горско и рибно стопанство	26	26	10	7
Услуги за личността	74	50	72	58

9. Ученици в програми с прием след VIII кл. за придобиване на I степен професионална квалификация по тесни области на образованието

Тесни области на образованието	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Общо	691	841	1011	831
Технически науки и технически професии	76	99	189	94
Добив и производствени технологии	254	246	256	245
Архитектура и строителство	-	-	41	7
Селско, горско и рибно стопанство	79	174	157	135
Услуги за личността	256	295	349	329
Други неопределени области	26	27	19	21

10. Завършили програми с прием след VIII кл. за придобиване на I степен професионална квалификация по тесни области на образованието

Тесни области на образованието	2010	2011	2012	2013
Общо	218	186	219	298
Технически науки и технически професии	7	14	38	114
Добив и производствени технологии	116	61	68	53
Архитектура и строителство	-	-	-	14
Селско, горско и рибно стопанство	30	27	18	30
Услуги за личността	65	76	77	76
Други неопределени тесни области	-	8	18	11

Професионално обучение - II степен

Обучението за придобиване на II степен професионална квалификация се осъществява в професионалните гимназии и професионалните училища и е с продължителност четири години.

Завършилите средно образование и придобили II степен професионална квалификация в професионалните гимназии и професионалните училища имат право да продължат образованието си във висшите училища или да започнат работа по придобитата професия (специалност).

Фиг. 7. Структура на учащите по тесни области на образованието в програми за придобиване на II степен професионална квалификация през учебната 2013/2014 г.

11. Ученици в програми за придобиване на II степен професионална квалификация по тесни области на образованието

Тесни области на образованието	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Общо	43225	40285	35469	32785
Изкуства	102	94	90	74
Стопански науки и администрация	7611	6037	4523	2884
Физически и химически науки	19	19	19	-
Информатика	1194	998	1004	950
Технически науки и технически професии	13369	12528	9665	9209
Добив и производствени технологии	4648	4573	4322	4208
Архитектура и строителство	1530	1243	1024	1303
Селско, горско и рибно стопанство	6844	7026	7495	6917
Социални услуги	-	11	10	-
Услуги за личността	7908	7756	7317	7240

12. Завършили програми за придобиване на II степен професионална квалификация по тесни области на образованието

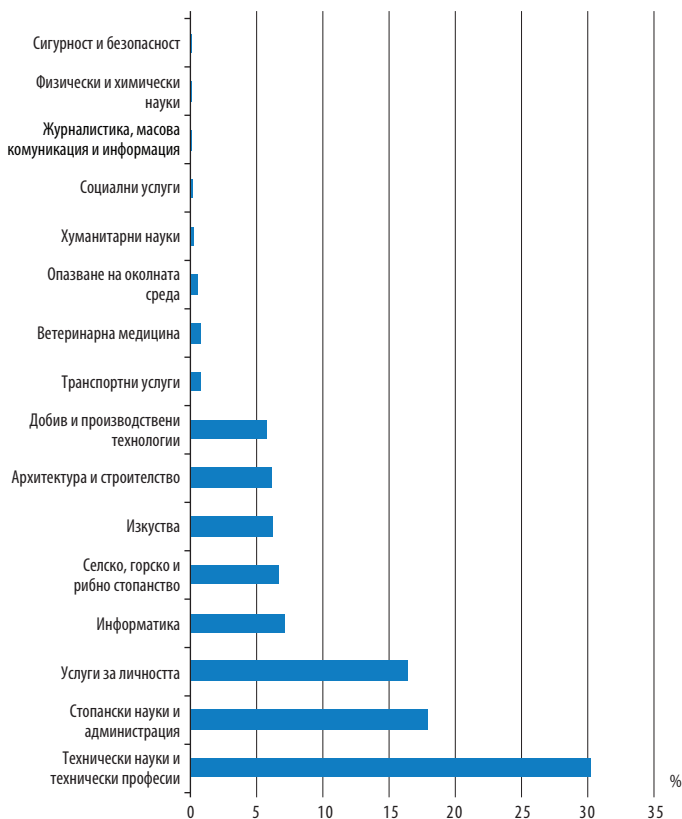
Тесни области на образованието	2010	2011	2012	2013
Завършили средно образование	7498	8288	8903	7400
Придобили професионална квалификация	14834	8271	8096	6690
Изкуства	-	13	10	18
Стопански науки и администрация	2775	1725	1985	1601
Физически и химически науки	-	..	-	-
Информатика	447	210	334	163
Технически науки и технически професии	5645	2334	2275	1796
Добив и производствени технологии	1982	959	688	652
Архитектура и строителство	906	480	343	248
Селско, горско и рибно стопанство	1043	810	885	940
Социални услуги	-	-	-	-
Услуги за личността	2014	1732	1576	1272
Транспортни услуги	4	..	-	-
Други неопределени тесни области	18	-	-	-

Професионално обучение - III степен

Професионалните гимназии, училищата по изкуствата и спортните училища осъществяват професионално образование с придобиване на III степен професионална квалификация с продължителност четири или пет години. В тях се приемат ученици със завършено основно образование или със завършен VII клас.

Завършилите средно образование и придобили III степен професионална квалификация в професионалните гимназии, училищата по изкуствата и спортните училища имат право да продължат образованието си във висшите училища или да започнат работа по придобитата професия (специалност).

Фиг. 8. Структура на учащите по тесни области на образованието в програми за придобиване на III степен професионална квалификация през учебната 2013/2014 г.

13. Ученици в програми за придобиване на III степен професионална квалификация по тесни области на образованието

Тесни области на образованието	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Общо	112266	99896	101893	102879
Изкуства	6109	6147	6344	6525
Хуманитарни науки	360	380	371	386
Журналистика, масова комуникация и информация	.	.	18	29
Стопански науки и администрация	18896	16857	17991	18510
Физически и химически науки	16
Информатика	5405	5992	6891	7373
Технически науки и технически професии	37096	32442	31484	31126
Добив и производствени технологии	8813	6699	5964	5984
Архитектура и строителство	9367	8002	7123	6378
Селско, горско и рибно стопанство	7270	6397	6428	6962
Ветеринарна медицина	1504	903	944	891
Социални услуги	87	121	187	266
Услуги за личността	14701	13941	16439	16922
Транспортни услуги	1558	1137	1024	903
Опазване на околната среда	1056	806	664	592
Сигурност и безопасност	20	16
Други неопределени тесни области	..	52	-	-

14. Завършили програми за придобиване на III степен професионална квалификация по тесни области на образованието

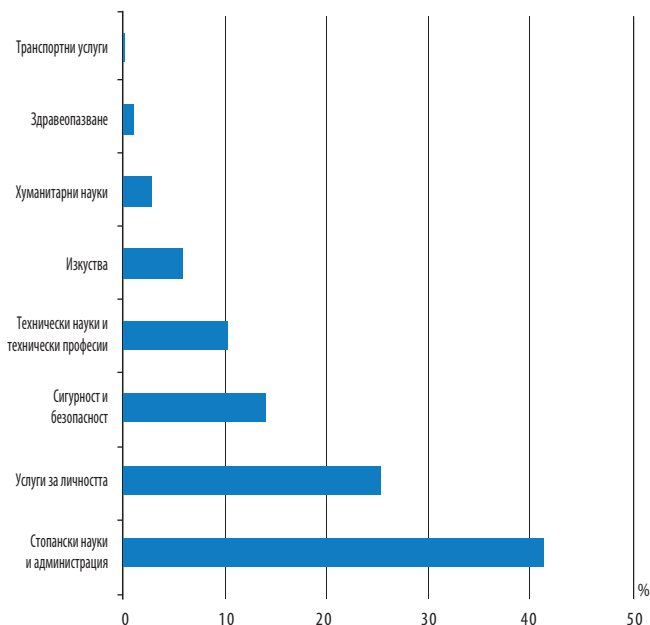
Тесни области на образованието	2010	2011	2012	2013
Завършили средно образование	23064	22142	20473	19963
Придобили професионална квалификация	9366	18628	15812	15411
Изкуства	784	1002	1011	933
Хуманитарни науки	75	48	37	40
Стопански науки и администрация	1686	2835	2703	2778
Физически и химически науки	-	-	-	..
Информатика	224	535	660	956
Технически науки и технически професии	2937	6399	5266	4605
Добив и производствени технологии	1065	1945	1154	875
Архитектура и строителство	641	1591	1300	1326
Селско, горско и рибно стопанство	748	1154	901	901
Ветеринарна медицина	247	375	208	129
Социални услуги	-	-	-	-
Услуги за личността	826	2258	2196	2555
Транспортни услуги	74	273	202	175
Опазване на околната среда	59	205	167	134
Сигурност и безопасност	-	..	7	..
Други неопределени тесни области	-	..	-	-

Професионално обучение - IV степен

Професионалните колежи и професионалните гимназии осъществяват професионално обучение с придобиване на IV степен професионална квалификация с продължителност до две години. В тях се приемат лица със завършено средно образование.

Придобилите IV степен професионална квалификация в професионалните колежи и професионалните гимназии се реализират на пазара на труда по придобитата професия (специалност) и имат компетенцията за поемане на управленски отговорности за работата на други лица.

Фиг. 9. Структура на учащите по тесни области на образованието в програми за придобиване на IV степен професионална квалификация през учебната 2013/2014 г.

15. Ученици в програми след средно образование за придобиване на IV степен професионална квалификация по тесни области на образованието

Тесни области на образованието	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Общо	3224	2804	2381	2001
Изкуства	232	172	146	115
Хуманитарни науки	55	55	51	55
Стопански науки и администрация	2112	1318	1064	836
Технически науки и технически професии	187	187	173	201
Добив и производствени технологии	-	..	-	-
Архитектура и строителство	39	80	-	-
Здравеопазване	-	-	-	..
Услуги за личността	289	565	564	497
Транспортни услуги	5	..	-	..
Сигурност и безопасност	305	426	383	276

16. Завършили програми след средно образование за придобиване на IV степен професионална квалификация по тесни области на образованието

Тесни области на образованието	2010	2011	2012	2013
Общо	1866	1547	1228	1153
Изкуства	225	134	77	56
Хуманитарни науки	-	-	-	20
Стопански науки и администрация	1306	1040	507	484
Технически науки и технически професии	106	77	71	66
Архитектура и строителство	17	-
Услуги за личността	-	48	230	299
Транспортни услуги	-	-
Сигурност и безопасност	203	207	326	228

Висше образование

За студент се счита всяко лице, включено в образователна програма на формалното висше образование според МСКО независимо от формата на обучение. Формалното образование включва учебните програми, провеждани в легитимните образователни институции, създадени по установения законов ред.

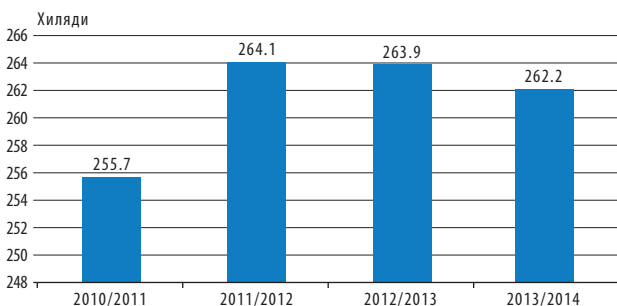
НСИ ежегодно установява броя на записаните студенти чрез броене на учащите, а не броя на записванията. В рамките на един университет например (институт или колеж) според действащата национална методология студентите се броят само веднъж в случаите на едновременно изучаване на две специалности. Двойно броене не се допуска освен при случаите на неправомерно едновременно следване в два университета.

На завършилите с минимален срок на обучение по учебен план четири години се присъжда образователно-квалификационна степен „бакалавър”. Образователно-квалификационна степен „магистър” се присъжда на завършилите с минимален срок на обучение пет години или не по-малко от една година след степен „бакалавър”.

Образователно-квалификационна степен „професионален бакалавър” е степен на професионалното висше образование. Тя се присъжда след завършено обучение в колеж с минимален срок на обучение три години.

Образователна и научна степен „доктор” се присъжда от научно жури според изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България след минимум тригодишно обучение и успешна защита на дисертационен труд.

Фиг. 10. Студенти в университетите и специализираните висши училища

17. Студенти, обучаващи се във висшите училища

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Общо	281170	280292	278588	277239
В университети и специализирани висши училища	255659	264082	263900	262167
В колежи	25511	¹ 16210	14688	15072

¹ Броят на учащите намалява значително поради преобразуването на самостоятелен частен колеж в университет и презаписването на студентите от ОКС „професионален бакалавър“ в ОКС „бакалавър“.

18. Завършили висше образование¹

	2010	2011	2012	2013
Общо	59927	63405	63112	65221
Образователно-квалификационна степен „професионален бакалавър“	6929	7555	4151	3462
Образователно-квалификационна степен „бакалавър“	29548	31907	33804	34841
Образователно-квалификационна степен „магистър“	23450	23943	25157	26918

¹ Без образователна и научна степен „доктор“.

19. Докторанти във висшите училища и научните организации

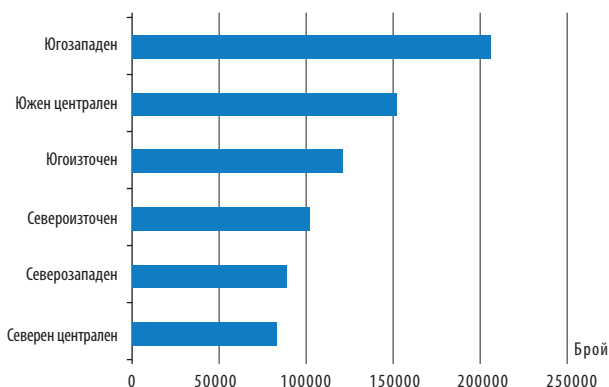
	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Обучаващи се	4095	4703	5371	6055
в т.ч. редовно обучение	1964	2384	2790	3096
Придобили образователна и научна степен „доктор“	596	638	979	1202
в т.ч. редовно обучение	254	230	370	424

Училища, преподаватели и ученици по области

Административно-териториалните единици „области“ са представени съгласно Закона за административно-териториалното устройство на Република България, влязъл в сила от 5.02.1999 г. (28 области), а териториалните единици за статистически цели - статистически зони и статистически райони, съгласно Класификацията на териториалните единици за статистически цели в България. Тази класификация кореспондира с Класификацията NUTS на Евростат и е утвърдена със заповед № РД 07-204/17.01.2013 г. на председателя на Националния статистически институт на основание на Регламент (ЕО) № 31/2011 на Комисията от 17 януари 2011 г. за изменение на приложенията към Регламент (ЕО) № 1059/2003, както и на основание на чл. 9, т. 9, чл. 7, ал. 1, т. 6 и 15 и чл. 10 от Закона за статистиката (обн., ДВ, бр. 13 от 8.02.2013 г., в сила от 12.02.2013 година).

В териториален аспект най-голям е броят на учениците в Югозападния и Южния централен район, а най-малък - в Северния централен район.

Фиг. 11. Учащи през учебната 2013/2014 г. по статистически райони

20. Училища, преподаватели и ученици през учебната 2013/2014 г. по статистически зони, статистически райони и по области¹

Статистически зони Статистически райони Области	Училища	Преподаватели	Ученици
Общо за страната	2585	58547	751001
<i>Северна и Югоизточна България</i>	1411	30274	393761
Северозападен	356	6961	88109
Видин	38	766	9610
Враца	74	1533	19674
Ловеч	61	1162	15124
Монтана	67	1245	15420
Плевен	116	2255	28281
Северен централен	319	6631	83657
Велико Търново	96	1922	24892
Габрово	39	833	10647
Разград	62	1154	13908
Русе	73	1783	22210
Силистра	49	939	12000
Североизточен	342	7939	101531
Варна	131	3620	50037
Добрич	83	1602	19103
Търговище	56	1050	12634
Шумен	72	1667	19757
Югоизточен	394	8743	120464
Бургас	142	3320	46229
Сливен	76	1662	23238
Стара Загора	129	2730	36402
Ямбол	47	1031	14595
<i>Югозападна и Южна централна България</i>	1174	28273	357240
Югозападен	618	16152	206306
Благоевград	130	2805	35097
Кюстендил	47	1007	12376
Перник	43	911	11777
София	103	1990	25338
София (столица) ²	295	9439	121718
Южен централен	556	12121	150934
Кърджали	79	1400	16240
Пазарджик	119	2362	29520
Пловдив	205	5384	69212
Смолян	67	1054	10726
Хасково	86	1921	25236

¹ Без висшите училища.

² Вкл. българските училища в чужбина, финансирани от държавата.

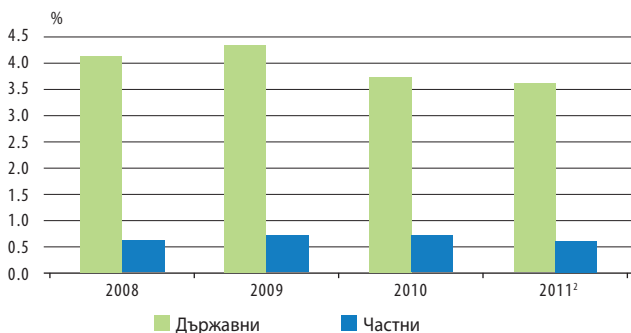
Степени на участие на населението в образователната система и разходи за образование

Международно възприетият показател „степен на участие на населението в образователната система” (нетен коефициент) се изчислява като относителен дял на записаните ученици от определена възрастова група към броя на постоянно население на страната от същата възрастова група.

Преждевременно напуснали образованието - показателят се изчислява като относителен дял на лицата на възраст 18 - 24 години, преждевременно напуснали образователната система, от общия брой на населението в същата възрастова група. Преждевременно напуснали образователната система са лицата, които нямат завършено средно образование и не са участвали в образование или обучение през наблюдавания 4-седмичен период.

Общите разходи за образование (изчислени по методология на ЮНЕСКО, ОИСР и Евростат) обхващат държавните, общинските и частните (на частни субекти и на домакинства) разходи за образование и разходите, осигурени със средства от международни източници. За 2010 г. относителните дялове на разходите за образование от БВП за някои европейски страни по данни на ОИСР са: Дания - 8.0%, Белгия - 6.6%, Обединено кралство, Финландия и Швеция - по 6.5%, Ирландия - 6.4%, Франция и Нидерландия - по 6.3%, Естония - 6.0%, Словения - 5.9%, Австрия, Полша и Португалия - по 5.8%, Испания - 5.6%, Италия и Чешка република - по 4.7%, Унгария и Словакия - по 4.6%. Този дял за България за 2010 и 2011 г. е съответно 4.4 и 4.3%.

Фиг. 12. Относителен дял на държавните и частните разходи за образование от БВП¹

¹ Изчисленията са направени по методология на Евростат (UOE - финансови таблици).

² Изчисленията са на базата на предварителни данни за БВП.

21. Нетен коефициент на записване на населението по степени на образование

(Проценти)

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
	Групови нетни коефициенти ¹ по степени на образование според МСКО 2011			
Предучилищно образование (МСКО - 0)	81.3	81.5	82.1	83.6
Начално образование (I - IV кл., МСКО - 1)	96.7	95.8	95.3	95.5
Прогимназиално образование (V - VIII кл., МСКО - 2)	81.6	81.8	81.0	79.7
Средно образование (IX - XII кл., МСКО - 3)	81.7	81.3	82.1	83.0
Професионално обучение след средно образование (МСКО - 4)	0.5	0.5	0.4	0.3
Колежи (МСКО - 6)	3.4	2.3	2.1	2.1
Университети и специализирани висши училища (МСКО - 6, 7)	35.4	37.3	38.2	39.0
	Нетни коефициенти ² на записване на населението в образователната система по възрастови групи			
3 - 6 г.	83.1	83.3	83.8	85.5
7 - 10 г.	98.6	97.6	97.1	97.2
11 - 14 г.	97.5	96.9	95.9	95.1
15 - 18 г.	86.4	85.8	86.2	87.3
19 - 23 г.	43.5	42.6	43.3	43.7

¹ Груповите коефициенти са изчислени в проценти като отношение на броя на учащите по степени във възрастовите групи 3 - 6, 7 - 10, 11 - 14, 15 - 18, 19 - 20, 19 - 21 и 19 - 23 години към броя на населението в същите възрастови групи.

² Коефициентът е изчислен в проценти като отношение на броя на учащите в съответните възрастови групи независимо от степента на образование към броя на населението в същите възрастови групи. Броят на учащите и на населението е изчислен към 31.12. на съответната година.

22. Рано напуснали образователната система¹

(Проценти)

	2010	2011	2012	2013
Общо	13.9	11.8	12.5	12.5
Мъже	13.2	11.2	12.1	12.3
Жени	14.5	12.6	13.0	12.7

¹ Източник: НСИ, Наблюдение на работната сила - годишни данни.

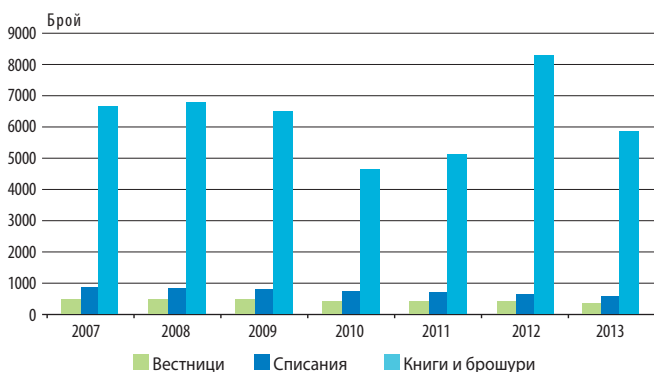
V. КУЛТУРА И ИЗКУСТВО

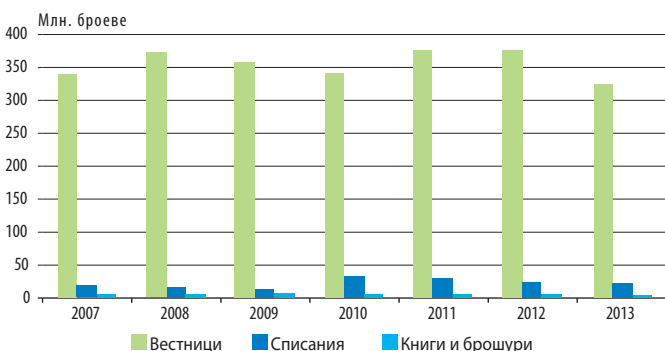
Издателска дейност

Националното писмено културно наследство придобива изражение в издадената в страната книжна продукция (книги, брошури, вестници, списания, бюлетини и периодични сборници). Статистическата отчетност за издадената продукция дава представа на широката общественост за броя на заглавията и тиража по различни класификационни групи.

Фиг. 1. Издадени заглавия

Фиг. 2. Тираж

1. Издателска дейност

	2009	2010	2011	2012	2013
	Книги ¹				
Заглавия - бр.	6491	² 4614	³ 5078	8263	5784
Тираж - млн. бр.	6.0	3.2	3.2	5.0	3.5
	Списания ⁴				
Заглавия - бр.	745	695	668	635	590
Годишен тираж - млн. бр.	11.4	32.1	27.8	24.1	22.1
	Вестници				
Заглавия - бр.	436	359	369	354	307
Годишен тираж - млн. бр.	355.6	340.8	373.1	374.7	324.3

¹ Вкл. брошури.

² Данните са за първите девет месеца на 2010 година.

³ Данните са за периода октомври 2010 - декември 2011 година.

⁴ Вкл. бюлетини.

2. Книги и брошури през 2013 г. по предназначение

Предназначение	Общо		Книги		Брошури	
	заглавия - бр.	тираж - хил.	заглавия - бр.	тираж - хил.	заглавия - бр.	тираж - хил.
Общо	5784	3487	5049	2870	735	617
Обществено-политическа	314	175	294	166	20	9
Научна литература	822	251	781	239	41	12
Популярна литература за възрастни	1026	660	953	618	72	42
Научнопопулярна за възрастни	1026	660	953	618	72	42
Професионална	42	17	33	13	9	4
Професионално-производствена	42	17	33	13	9	4
Учебна литература	1279	798	1205	687	74	111
Висши училища	709	187	690	182	19	5
Професионални гимназии и училища по изкуства	33	11	32	11	1	0
Общообразователни и специализирани училища	184	393	158	304	26	89
Учебно-методична	353	207	325	189	28	18
Художествена литература за възрастни	1520	776	1359	727	160	49
Литература за деца и юноши	486	650	145	268	341	382
Художествена литература за деца и юноши	305	331	95	110	210	221
Научно-популярна литература за деца и юноши	181	320	50	158	131	162
Официално-документална литература	79	36	76	34	4	1
Справочна литература	218	124	203	118	15	6

Сценични изкуства и кина

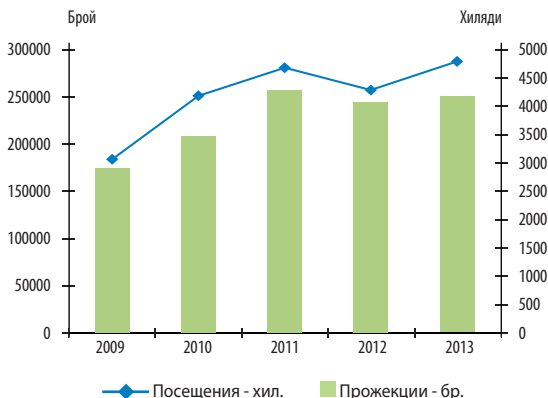
НСИ наблюдава дейността на театрите, оперите, оперетите и музикалните колективи (филхармонии, ансамбли за народни песни и танци и оркестри), местата, посетителите и изнесените представления. Броят на посещенията в театрите през последните четири години остава относително постоянен.

Броят на обикновените кина в страната (2009 г. - 56, 2013 г. - 40) намалява, но през последните години се наблюдава увеличение на броя на екраните, достигайки до 157 екрана през 2013 г., което е резултат от строителството на нови съвременни кина, обзаведени с модерна техника.

Фиг. 3. Посещения в театрите

Фиг. 4. Посещения и прожекции в кината

3. Театри

	2010	2011	2012	2013
Театри - бр.	73	73	74	74
Места - хил.	28.4	30.9	28.5	28.9
Представления - хил.	11.4	12.9	13.3	14.8
Посещения - млн.	1.7	1.9	1.9	2.2

4. Кина

	2010	2011	2012	2013
Кина - бр.	42	43	41	40
Прожекции - бр.	207275	255190	242700	248486
Посещения - хил.	4157	4649	4257	4760

5. Произведени филми

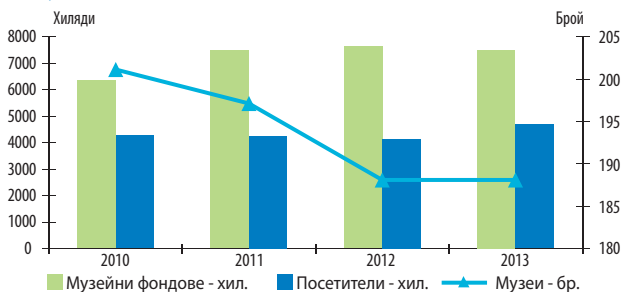
	(Брой)			
Видове филми	2010	2011	2012	2013
Произведени филми	144	91	111	106
в т.ч. телевизионни	100	72	93	60
Пълнометражни	21	21	31	28
Игрални (художествени)	14	14	17	13
Документални	7	7	13	13
Други	-	-	1	2
Късометражни и среднометражни	123	70	80	78
Игрални	17	7	12	13
Документални и образователни	86	54	58	52
Анимационни	20	8	10	12
Други (кинолетописи и други)	-	1	-	1

Музеи и читалища

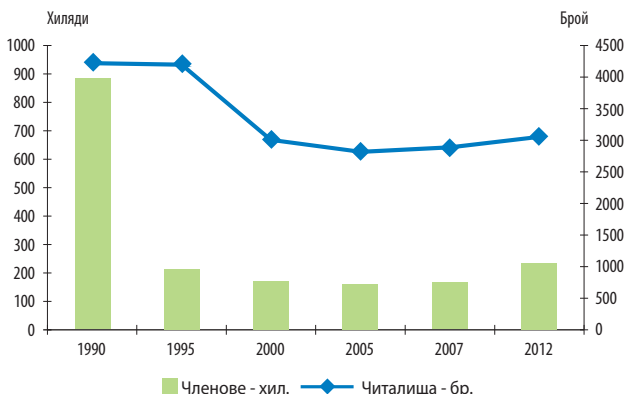
Музеят е културна и научна организация, която издирва, изучава, опазва и представя културни и природни ценности и образци с познавателна, образователна и естетическа цел. НСИ наблюдава всички открити за посещение музеи: историческите, природните, археологическите, етнографските, изложбените галерии и други. От 2010 г. НСИ отчита само музеите, чиито колекции са културни ценности. За последната година музейните фондове (движими културни ценности), които формират основен фонд, фонд за научно-спомогателни материали и обменен фонд, намаляват с 1.9%, а посетителите се увеличават с 13.2%.

Народните читалища са „традиционни самоуправляващи се български културно-просветни сдружения в населените места, които изпълняват и държавни културно-просветни задачи” (чл. 2, ал. 1 от Закона за народните читалища). НСИ провежда изследването за дейността на читалищата на всеки пет години.

Фиг. 5. Музеи

Фиг. 6. Читалища и членове в читалищата

6. Музеи

	2010 ¹	2011	2012	2013
Музеи - бр.	201	197	188	188
Музейни фондове (движими културни ценности) - хил. бр.	6320	7439	7600	7454
Електронни единици - хил. бр.	-	144	230	271
Посетители - хил. бр.	4253	4211	4106	4646
Посетители в деня за свободен вход - хил. бр.	-	725	802	879
Персонал - бр.	2500	2674	2697	2883
в т.ч. специалисти с научна степен или академична длъжност и уредници	895	957	954	979

¹ От 2010 г. само музеите, чиито колекции са културни ценности.

7. Музеи по статистически зони и статистически райони през 2013 г.

Статистически зони Статистически райони	Приходи - хил. лв.	Разходи - хил. лв.	Персонал - бр.	
			общо	в т.ч. щатен
Общо за страната	42849	39761	2883	2538
<i>Северна и Югоизточна България</i>				
Северозападен район	3452	3399	273	259
Северен централен район	7649	7084	510	463
Североизточен район	4402	3942	414	295
Югоизточен район	5536	5236	367	336
<i>Югозападна и Южна централна България</i>				
Югозападен район	17004	15582	963	851
Южен централен район	4805	4519	356	334

 8. Читалища¹

	2000	2005	2007	2012
Читалища - бр.	3027	2838	2895	3075
В градовете	511	539	548	587
В селата	2516	2299	2347	2488
Членове - хил.	170	164	168	238
В градовете	74	68	67	96
В селата	96	96	101	142

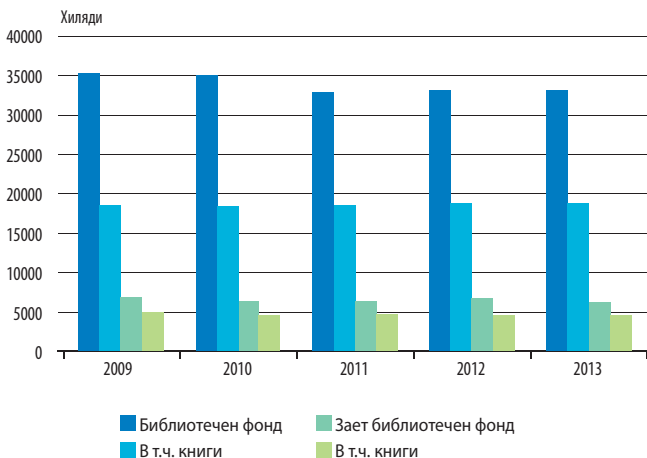
¹ Новите данни ще бъдат на разположение веднъж на пет години.

Библиотеки

От 2002 г. НСИ наблюдава библиотеките с библиотечен фонд над 200 хил. броя. Това са най-големите библиотеки в страната: Националната библиотека „Св.св. Кирил и Методий”, регионалните библиотеки и някои по-големи читалищни, специални библиотеки и библиотеки към виши училища. В края на 2013 г. 46-те библиотеки (през 2013 г. една от наблюдаваните библиотеки е с библиотечен фонд под 200 хил.) имат 32 889 хил. библиотечен фонд. Читателите са 215 хиляди. В сравнение с предходната година книгите в библиотеките се увеличават с 2.4%.

През периода 2010 - 2013 г. се наблюдава увеличение на посещенията в тези библиотеки с 11.2% (2010 г. - 2 965 хил., 2013 г. - 3 296 хил.).

Фиг. 7. Библиотеки с библиотечен фонд над 200 000 броя

9. Библиотеки с библиотечен фонд над 200 000 броя

	2010	2011	2012	2013
Библиотеки - бр.	47	47	47	46
Библиотечен фонд - хил.	34781	32758	32988	32889
в т.ч. книги	18096	18427	18510	18464
Зает библиотечен фонд - хил.	6156	6201	6444	6144
в т.ч. книги	4334	4558	4377	4482
Читатели - хил.	220	218	223	215

10. Библиотеки с библиотечен фонд над 200 000 броя през 2013 г.

Библиотеки по вид	Библио-теки - бр.	Библиотечен фонд - хил.		Читатели - хил.	Зает библиотечен фонд - хил.	
		общо	в т.ч. книги		общо	в т.ч. книги
Общо за страната	46	32889	18464	215	6144	4482
Национална библиотека „Св.св. Кирил и Методий“	1	7907	1752	13	519	67
Регионални библиотеки	27	11883	10119	123	3848	3059
Читалищни общински библиотеки	4	1026	966	9	318	239
Библиотеки към висши училища	10	5706	4207	67	1429	1108
Специални библиотеки	4	6367	1420	3	30	9

11. Библиотеки с библиотечен фонд над 200 000 броя по статистически зони и статистически райони през 2013 г.

Статистически зони Статистически райони	Библио-теки - бр.	Библио-течен фонд - хил.	Читатели - хил.	Посеще-ния - хил.	Зает биб-лиотечен фонд - хил.
Общо за страната	46	32889	215	3296	6144
<i>Северна и Югоизточна България</i>					
Северозападен район	6	1687	16	331	583
Северен централен район	8	3192	35	666	1090
Североизточен район	6	2810	31	359	775
Югоизточен район	7	2490	25	423	1009
<i>Югозападна и Южна централна България</i>					
Югозападен район	12	19514	68	1111	1802
Южен централен район	7	3196	40	406	885

Радиопрограмна и телевизионна дейност

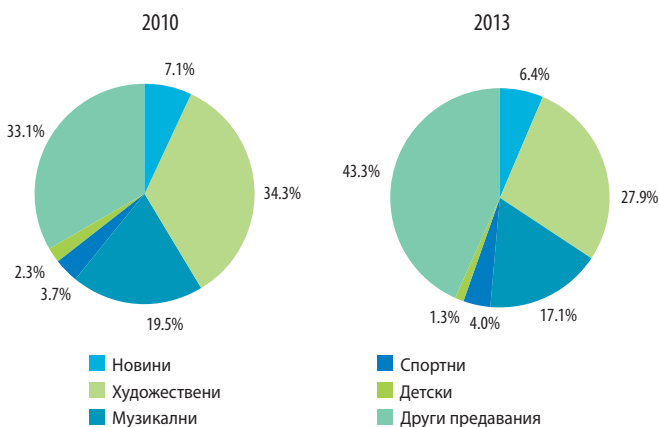
За периода 2010 - 2013 г. броят на радиостанциите в страната намалява с 3 броя (от 86 през 2010 г. на 83 през 2013 г.). През 2013 г. делът на излъчените реклами е 3.2% от всички предавания и в сравнение с 2012 г. остава непроменен.

В сравнение с 2012 г. общата продължителност на телевизионните предавания през 2013 г. се увеличава с 3.0%. Делът на телевизионните реклами е 6.5% от всички предавания и в сравнение с 2012 г. остава непроменен.

Фиг. 8. Структура на радиопредаванията

Фиг. 9. Структура на телевизионните предавания

12. Радио- и телевизионни станции

	2010	2011	2012	2013
Радиостанции - бр.	86	87	87	83
Програми - часове	674375	640198	657037	591333
Телевизионни станции - бр.	100	101	114	103
Програми - часове	660775	683127	732731	754713

13. Радиопрограми по вид

	2010	2011	2012	(Часове) 2013
Общо предавания	674375	640198	657037	591333
Новини, бюлетини, коментари, спортни новини, времето	79844	77094	76492	68843
Информационно-тематични	72009	87293	84834	76351
Актуални	50597	37403	35283	31755
Информационно-забавни	49110	42995	39141	35227
Изкуство и култура	21714	18804	15405	13865
Образователни	9930	9801	9104	8194
Научни	3219	2573	2538	2284
Религиозни	2262	1596	1362	1226
Драматични	706	895	522	470
Спортни	14927	12891	12456	11210
Забавни	21301	19506	21645	19481
Музикални	270952	245133	285885	257297
Сериозна музика (класическа)	18319	17689	28077	25269
Лека забавна музика	175916	142292	180944	162850
Други музикални програми	76717	85152	76864	69178
Детско-младежки	16622	10147	7741	6967
Регионални	21282	28446	26577	23919
Рекламни	23769	28139	20713	18642
Анонси (промоции)	4474	5701	6903	6213
Некласифицирани	11657	11781	10436	9392

14. Телевизионни програми по вид

	2010	2011	2012	(Часове) 2013
Общо предавания	660775	683127	732731	754713
Новини, бюлетини, коментари, спортни новини, времето	46933	44391	47140	48554
Информационни предавания	30575	38399	57774	59507
Преки включения от парламента	1473	804	618	637
Информационно-забавни	24521	30914	25814	26588
Актуални предавания	19047	33383	19093	19666
Човешки истории	4823	5443	8056	8298
Изкуство, хуманитарни науки, естествени науки	5616	15080	15282	15740
Образователни предавания	9894	10510	21414	22056
Религиозни предавания	1565	1442	3834	3949
Спортни предавания	24456	31963	29453	30337
Художествени предавания	226582	201119	204452	210586
Игрални филми	133902	111685	111208	114544
Телевизионни или видеофилми	92680	89434	93244	96041
Забавни предавания	21755	38017	26283	27071
Музикални предавания	128567	94573	125410	129172
Детски предавания	15025	15793	9499	9784
Младежки предавания	4263	2820	3895	4012
Документални предавания	16322	19629	24914	25661
Регионални предавания	6848	5521	8171	8416
Реклами	34239	41374	47953	49392
Телевизионен пазар	5948	9871	6641	6840
Некласифицирани	32323	42081	47035	48446

VI. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Лечебни и здравни заведения и медицински персонал

Здравната мрежа включва заведения за болничната и извънболничната помощ и други здравни заведения. Данните са по състояние в края на годината. Данните за легловия фонд включват броя на действително разкритите и временно закритите легла за срок по-малък от шест месеца, но не включват временно разкритите легла.

При анализиране на данните за здравната мрежа трябва да се има предвид, че броят на заведенията и легловият фонд се променят не само в резултат на разкриване и закриване на заведения, но и поради промени, свързани с преобразуване на заведенията от един вид в друг или обединяване на заведения.

В края на 2013 г. здравната мрежа в страната разполага с 53 634 легла във всички видове заведения. Лечебни заведения за болнична помощ са болниците, центровете за кожно-венерически заболявания, комплексните онкологични центрове, центровете за психично здраве. Към 31.12.2013 г. лечебните заведения за болнична помощ са 342 с 49 522 легла.

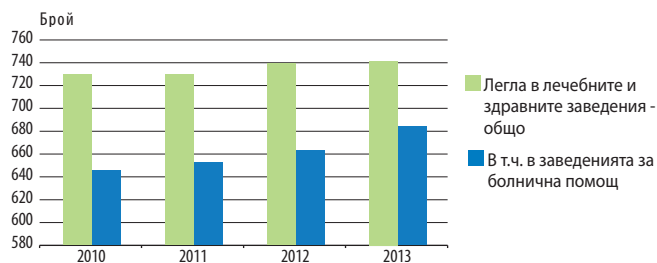
Общата осигуреност на населението с легла в лечебните и здравните заведения през 2013 г. е 740 легла на 100 хил. души от населението. Осигуреността с легла за болнична помощ е 683 легла на 100 хил. души от населението.

В броя на медицинския персонал (физически лица на основен трудов договор) се включват практикуващите в лечебните и здравните заведения независимо от ведомствената подчиненост на заведенията. Не се включват данни за работещите извън страната медицински специалисти и за тези, които не работят в здравни заведения - напр. лекарите във фармацевтичната промишленост.

Показателите за осигуреност на населението са изчислени с броя на населението в края на годината.

Практикуващите лекари към края на 2013 г. са 28 937, лекарите по дентална медицина - 7 247. Показателите за страната за осигуреността на населението с лекари и с лекари по дентална медицина към 31.12.2013 г. са съответно 39.9 и 10.0 на 10 000 души.

Фиг. 1. Легла на 100 000 души от населението

1. Лечебни и здравни заведения към 31.12.

(Брой)

	2011		2012		2013	
	заве- дения	легла	заве- дения	легла	заве- дения	легла
Лечебни заведения за болнична помощ	344	47391	339	48308	342	49522
Болници	315	44811	312	45726	316	46804
Многопрофилни болници	167	31546	168	32192	171	33172
Специализирани болници	148	13265	144	13534	145	13632
Центрове за кожно-венерически заболявания	10	100	8	80	7	70
Комплексни онкологични центрове	7	1152	7	1144	7	1168
Центрове за психично здраве	12	1328	12	1358	12	1480
Лечебни заведения за извънболнична помощ	1770	924	1804	838	1885	980
Диагностично-консултативни центрове	121	263	121	228	117	245
Медицински центрове	559	617	575	588	603	698
Дентални центрове	49	6	49	7	48	9
Медико-дентални центрове	35	38	33	15	39	28
Самостоятелни медико-диагностични и медико-технически лаборатории	1006	-	1026	-	1078	-
Други лечебни и здравни заведения	150	4546	141	4426	145	3132
в това число:						
Центрове за спешна медицинска помощ	28	-	28	-	28	-
Центрове за трансфузионна хематология	4	-	4	-	4	-
Хосписи	49	790	41	802	45	867
Домове за медико-социални грижи за деца	31	3756	30	3624	29	2258

2. Медицински персонал в лечебните и здравните заведения към 31.12.¹

(Брой)

	2010	2011	2012	2013
Лекари	27997	28411	28643	28937
На 10 000 души от населението	37.3	38.8	39.3	39.9
Лекари по дентална медицина	6355	6655	6706	7247
На 10 000 души от населението	8.5	9.1	9.2	10.0
Медицински специалисти по здравни грижи	47468	47427	47806	48463
На 10 000 души от населението	63.2	64.7	65.6	66.9
В т.ч. медицински сестри	31786	31609	32059	32450
На 10 000 души от населението	42.4	43.1	44.0	44.8

¹ По основно трудово правоотношение.

Медицински персонал по области

При анализа на данните за здравната мрежа и медицинския персонал трябва да се имат предвид специфичните особености на дейностите по медицинското обслужване в териториален аспект. В зависимост от специализацията на медицинските дейности лечебните заведения обслужват населението на една или няколко общини, области или на цялата страна.

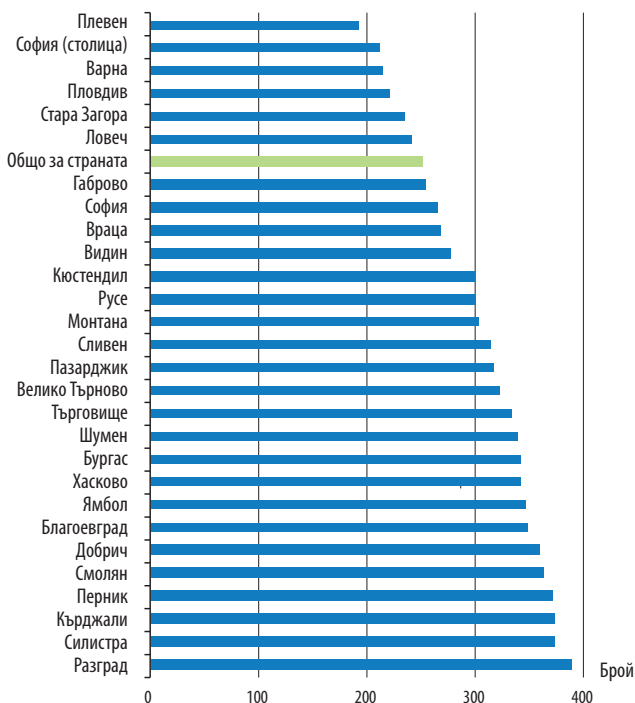
Показателите за населението на един лекар и на един лекар по дентална медицина са изчислени с броя на населението в края на годината.

Населението на един лекар общо за страната за 2013 г. е 250 души.

С показатели, по-благоприятни от този за страната, са областите Плевен, София (столица), Варна, Пловдив, Стара Загора и Ловеч.

Най-голям е броят на подлежащото за обслужване от един лекар население в областите Разград (388 души) и Силистра (372 души).

Фиг. 2. Население на един лекар към края на 2013 г. по области

3. Обслужване на населението от лекари и лекари по дентална медицина по статистически зони, статистически райони и по области

(Брой)

Статистически зони Статистически райони Области	Население на един					
	лекар			лекар по дентална медицина		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Общо за страната	258	254	250	1101	1086	1000
<i>Северна и Югоизточна България</i>	282	279	276	1373	1350	1246
Северозападен район	243	243	238	1413	1435	1353
Видин	288	284	276	921	985	909
Враца	273	269	266	1606	1526	1372
Ловеч	229	239	241	1214	1219	1329
Монтана	307	301	303	1678	1633	1573
Плевен	199	200	192	1598	1697	1508
Северен централен район	323	315	316	1411	1396	1240
Велико Търново	319	310	321	1370	1314	1179
Габрово	260	246	253	1134	1176	1066
Разград	390	387	388	1902	1939	1827
Русе	315	308	300	1299	1272	1094
Силистра	380	373	372	1794	1803	1568
Североизточен район	268	268	264	1320	1255	1192
Варна	222	221	214	1071	988	964
Добрич	353	355	358	1554	1541	1477
Търговище	328	328	333	1873	1916	1731
Шумен	323	329	338	1779	1770	1535
Югоизточен район	306	299	295	1365	1345	1227
Бургас	363	351	341	1514	1484	1454
Сливен	342	323	313	1446	1436	1447
Стара Загора	233	236	234	1195	1170	988
Ямбол	351	327	346	1314	1326	1096
<i>Югозападна и Южна централна България</i>	261	257	252	927	913	846
Югозападен район	250	250	241	950	923	895
Благоевград	352	353	347	1234	1213	1132
Кюстендил	287	281	297	1174	1175	1086
Перник	377	367	371	857	1113	1129
София	257	253	263	1949	1915	1721
София (столица)	222	223	210	817	773	761
Южен централен район	278	269	271	895	898	783
Кърджали	375	384	372	1299	1294	1234
Пазарджик	321	318	316	1190	1197	1005
Пловдив	228	217	220	699	696	620
Смолян	354	354	362	987	1080	830
Хасково	344	335	341	1220	1214	1027

Заболявания от злокачествени новообразувания и активна туберкулоза

Данните за заболяванията от новообразувания и туберкулоза се събират въз основа на годишните статистически отчети, изготвяни по известията за тези заболявания от специализираните здравни заведения. Изчисляват се два показателя - за болестност и заболяемост.

Коефициентът за болестност представлява отношение между общо регистрираните заболявания (вкл. и за предходни години) и средногодишното население за съответната година.

Показателят за заболяемост представлява отношение между новооткритите за годината заболявания и средногодишното население за същия период.

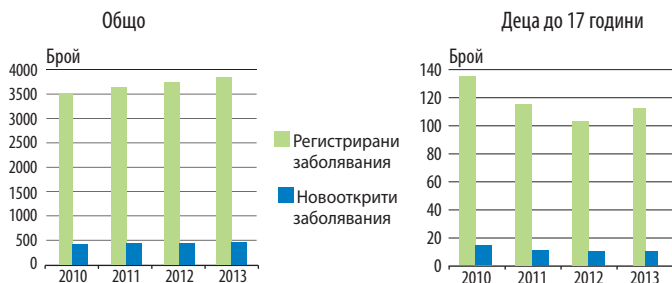
През 2013 г. продължава трайната тенденция на увеличение на болестността от злокачествени новообразувания. Броят на регистрираните заболявания на 100 000 души от населението се увеличава от 3 469 през 2010 г. на 3 819 през 2013 година. Заболеваемостта е 462 на 100 000 души от населението.

При децата до 17 навършени години болестността от злокачествени новообразувания е 112 регистрирани заболявания на 100 000 деца. Заболеваемостта е 10 на 100 000 деца от съответната възрастова група.

През 2013 г. коефициентът на болестност от активна туберкулоза е 69 на 100 000 души от населението, а коефициентът на заболяемост - 24 на 100 000.

При децата на възраст до 17 навършени години коефициентите на болестност и на заболяемост са съответно 44 и 14 на 100 000 деца.

Фиг. 3. Регистрирани и новооткрити заболявания от злокачествени новообразувания (На 100 000 души от населението)

4. Регистрирани заболявания¹

	2010	2011	2012	2013
	От злокачествени новообразувания			
	Общо			
Общо	261382	264739	270492	277456
в т.ч. новооткрити	32067	32969	31588	33555
От общия брой: деца от 0 до 17 навършени години				
Общо	1691	1366	1215	1245
в т.ч. новооткрити	179	125	118	115
	На 100 000 души от населението			
Общо	3469	3603	3702	3819
в т.ч. новооткрити	426	449	432	462
От общия брой: деца от 0 до 17 навършени години ²				
Общо	135	115	103	112
в т.ч. новооткрити	14	11	10	10
	От активна туберкулоза			
	Общо			
Общо	6822	5460	5537	5042
в т.ч. новооткрити	2285	2049	1946	1727
От общия брой: деца от 0 до 17 навършени години				
Общо	710	622	613	494
в т.ч. новооткрити	274	215	209	160
	На 100 000 души от населението			
Общо	91	74	76	69
в т.ч. новооткрити	30	28	27	24
От общия брой: деца от 0 до 17 навършени години ²				
Общо	57	52	52	44
в т.ч. новооткрити	22	18	18	14

¹ Данни на Националния център по общественото здраве и анализи.² Данните са изчислени с броя на населението в съответната възрастова група.

**VII. ДОХОДИ, РАЗХОДИ
И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ДОМАКИНСТВОТА**

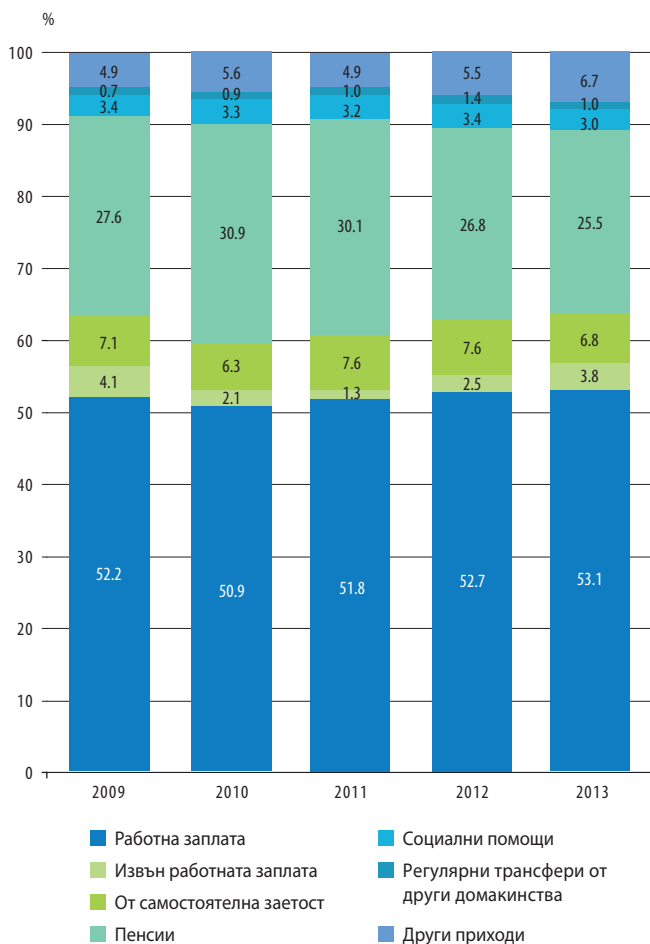

Общ доход на домакинствата

Данните за общия доход, общия разход, потреблението на основни хранителни продукти и покупателната способност на домакинствата са резултат от провежданото от НСИ тримесечно репрезентативно наблюдение на домакинските бюджети върху случайна извадка от 3 060 домакинства в страната.

Общият доход включва всички парични и остойнствени натурални доходи независимо от източниците на постъпление.

Фиг. 1. Структура на общия доход на домакинствата по източници на доход

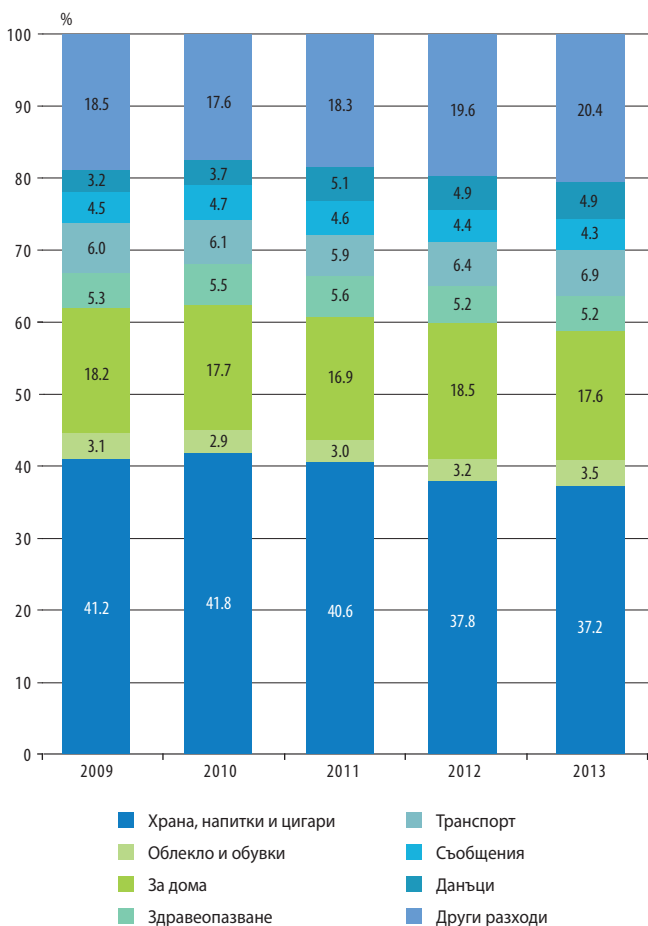
1. Общ доход на домакинствата по източници на доход на домакинствата

Източници на доходи	2009	2010	2011	2012	2013
	Средно на лице - левове				
Общо	3867	3812	3937	4541	5094
Общ доход	3693	3648	3782	4327	4814
Брутен общ доход	3536	3474	3625	4121	4541
Работна заплата	1928	1857	1960	2281	2557
Извън работната заплата	153	78	50	109	182
От самостоятелна заетост	264	228	288	330	328
От собственост	24	28	25	41	52
Пенсии	1019	1128	1140	1153	1229
Обезщетения за безработни	20	23	27	29	32
Семейни добавки за деца	34	33	32	35	36
Други обезщетения и помощи	68	67	66	82	79
Регулярни трансфери от други домакинства	26	33	38	61	47
Приходи от продажби	32	35	23	35	55
Други приходи	126	139	135	171	218
Изтеглени спестявания	112	125	113	154	154
Заеми и кредити	62	38	41	60	127
	Структура - %				
Общ доход	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Брутен общ доход	95.7	95.2	95.8	95.2	94.3
Работна заплата	52.2	50.9	51.8	52.7	53.1
Извън работната заплата	4.1	2.1	1.3	2.5	3.8
От самостоятелна заетост	7.1	6.3	7.6	7.6	6.8
От собственост	0.6	0.8	0.7	0.9	1.1
Пенсии	27.6	30.9	30.1	26.8	25.5
Обезщетения за безработни	0.5	0.6	0.7	0.7	0.7
Семейни добавки за деца	0.9	0.9	0.8	0.8	0.7
Други обезщетения и помощи	1.8	1.8	1.7	1.9	1.6
Регулярни трансфери от други домакинства	0.7	0.9	1.0	1.4	1.0
Приходи от продажби	0.9	1.0	0.6	0.6	1.1
Други приходи	3.4	3.8	3.6	4.0	4.5

Общ разход на домакинствата

Общият разход включва всички парични разходи за хранителни и нехранителни стоки и услуги и остойностените натурални разходи, групирани в съответствие с приетата от Евростат Международна класификация на потребителските разходи (COICOP).

Фиг. 2. Структура на общия разход на домакинствата

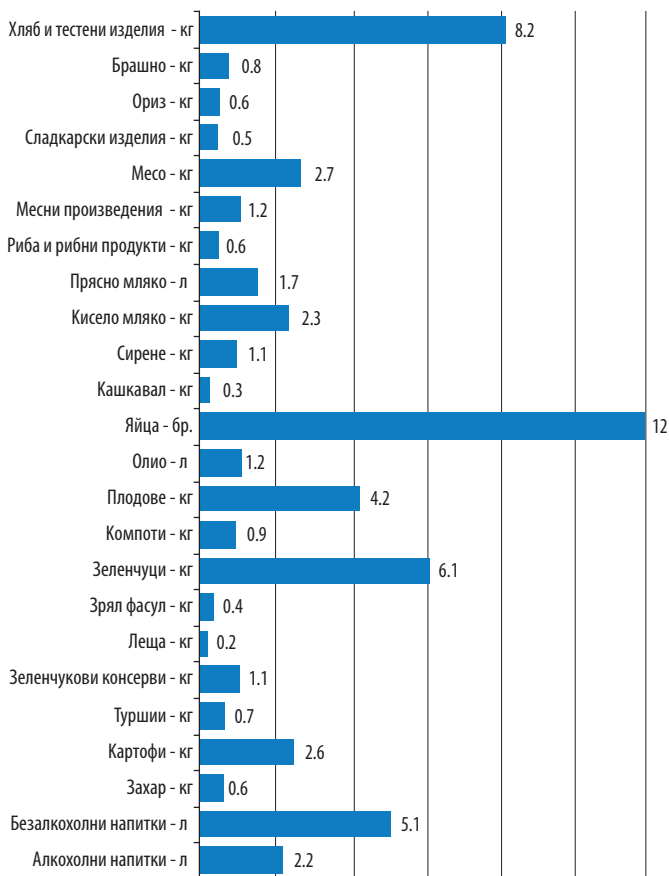
2. Общ разход на домакинствата по групи разходи на домакинствата

Групи разходи	2009	2010	2011	2012	2013
	Средно на лице - левове				
Общо	3668	3481	3672	4293	4745
Общ разход	3335	3278	3494	4058	4466
Потребителски общ разход	2859	2814	2937	3392	3721
Храна и безалкохолни напитки	1216	1219	1265	1355	1480
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	157	150	155	178	180
Облекло и обувки	103	93	104	129	154
Жилища, вода, електроенергия и горива за битови нужди	484	470	493	621	632
Жилищно обзавеждане и поддържане на дома	123	111	96	131	152
Здравеопазване	177	181	196	212	233
Транспорт	201	200	207	260	309
Съобщения	150	153	162	179	192
Свободно време, културен отход и образование	129	114	121	167	202
Разнообразни стоки и услуги	120	121	136	160	186
Данъци	106	122	180	200	219
Социални осигуровки	123	145	205	247	285
Регулярни трансфери към други домакинства	63	55	58	55	52
Други разходи	184	143	115	163	189
Влог	167	78	46	65	75
Изплатен дълг и даден заем	166	125	132	170	205
	Структура - %				
Общ разход	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Потребителски общ разход	85.7	85.8	84.0	83.6	83.3
Храна и безалкохолни напитки	36.5	37.2	36.2	33.4	33.2
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	4.7	4.6	4.4	4.4	4.0
Облекло и обувки	3.1	2.9	3.0	3.2	3.5
Жилища, вода, електроенергия и горива за битови нужди	14.5	14.3	14.1	15.3	14.2
Жилищно обзавеждане и поддържане на дома	3.7	3.4	2.8	3.2	3.4
Здравеопазване	5.3	5.5	5.6	5.2	5.2
Транспорт	6.0	6.1	5.9	6.4	6.9
Съобщения	4.5	4.7	4.6	4.4	4.3
Свободно време, културен отход и образование	3.9	3.5	3.5	4.1	4.5
Разнообразни стоки и услуги	3.6	3.7	3.9	3.9	4.2
Данъци	3.2	3.7	5.1	4.9	4.9
Социални осигуровки	3.7	4.4	5.9	6.1	6.4
Регулярни трансфери към други домакинства	1.9	1.7	1.7	1.4	1.2
Други разходи	5.5	4.4	3.3	4.0	4.2

Потребление на основни хранителни продукти

Потреблението на основни хранителни продукти включва количествата храни, консумирани в дома. Не е включена консумацията в заведения за обществено хранене.

Фиг. 3. Средномесечно потребление средно на лице по основни хранителни продукти и напитки от домакинствата през 2013 г.

3. Потребление на основни хранителни продукти и напитки от домакинствата

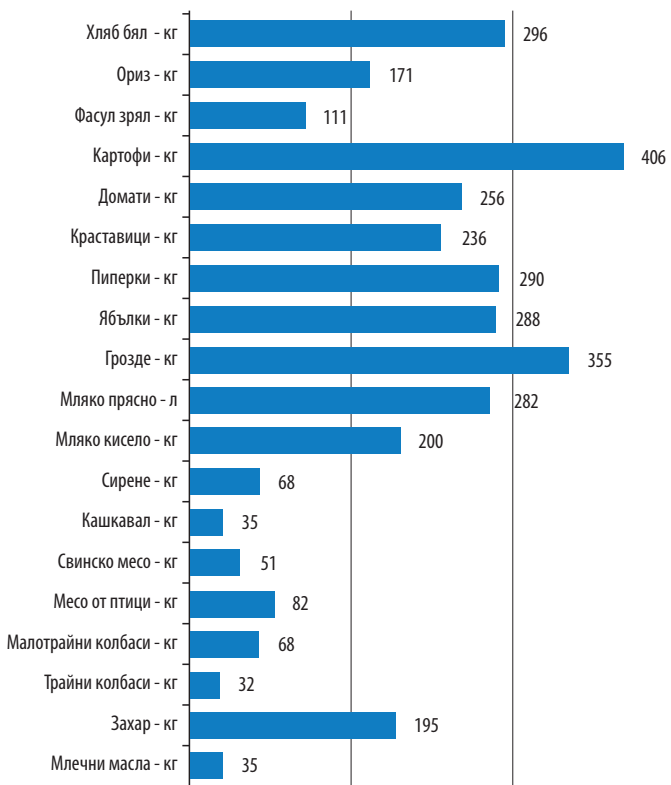
(Средно на лице)

Продукти и напитки	2009	2010	2011	2012	2013
Хляб и тестени изделия - кг	105.9	108.0	106.7	101.1	97.8
Брашно - кг	8.3	9.1	9.4	9.3	9.2
Ориз - кг	5.9	7.0	7.0	6.6	6.7
Други зърнени продукти и храни - кг	0.8	0.8	0.7	0.6	0.5
Сладкарски изделия от брашно - кг	6.3	6.1	5.9	5.9	6.1
Месо - кг	30.7	32.0	32.1	32.0	32.2
Месни произведения - кг	14.3	13.8	14.0	14.3	14.4
Риба и рибни продукти - кг	4.8	5.3	5.4	5.4	6.7
Прясно мляко - л	19.9	20.9	19.9	19.6	20.1
Кисело мляко - кг	26.8	28.9	27.7	29.0	28.1
Сирене - кг	11.0	12.0	12.2	12.4	12.7
Кашкавал - кг	3.3	3.6	3.3	3.5	3.7
Яйца - бр.	131	137	137	137	143
Олио - л	13.2	14.1	14.3	13.6	13.8
Маргарин и други растителни мазнини - кг	1.8	1.9	1.9	1.8	1.8
Млечни масла - кг	0.6	0.7	0.7	0.8	0.9
Плодове (пресни и замразени) - кг	44.3	43.5	47.2	46.0	50.3
Компоти - кг	12.0	15.4	12.4	11.6	10.7
Зеленчуци (пресни и замразени) - кг	68.4	69.1	71.0	70.4	73.1
Зрял фасул - кг	3.9	4.9	4.9	4.5	4.4
Леща - кг	1.9	2.6	2.7	2.7	2.9
Зеленчукови консерви - кг	11.8	12.9	13.8	13.5	12.9
Зеленчукови нектари и сокове - л	1.2	1.2	1.0	1.0	1.0
Туршии - кг	9.5	8.9	8.5	9.0	7.8
Картофи - кг	27.9	31.2	30.8	31.2	30.8
Захар - кг	8.1	8.5	8.1	7.6	7.7
Захарни изделия - кг	1.4	1.4	1.4	1.5	1.6
Шоколадови изделия - кг	1.1	1.1	1.1	1.2	1.4
Сол - кг	2.0	2.0	2.0	1.9	1.9
Оцет - л	1.4	1.6	1.7	1.7	1.7
Безалкохолни напитки - л	52.2	50.9	49.5	56.9	60.8
Алкохолни напитки - л	25.5	23.6	23.2	26.3	27.1
Цигари - бр.	778	591	547	601	596

Покупателна способност на домакинствата

Покупателната способност е количеството стоки от един вид, което може да се купи с годишния паричен доход средно на лице от домакинство, ако той се използва само за покупката на тази стока.

Фиг. 4. Средномесечна покупателна способност на лице от домакинството през 2013 г.

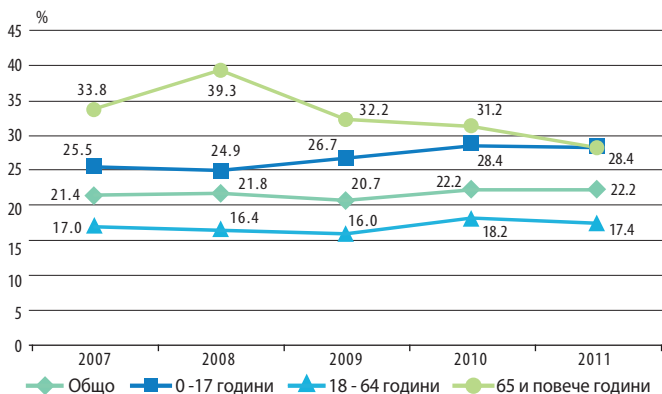
4. Покупателна способност на домакинствата на лице

Стоки	2009	2010	2011	2012	2013
	Хранителни стоки				
Хляб бял - кг	2997	3103	2814	3287	3557
Ориз - кг	1372	1518	1522	1774	2048
Фасул зрял - кг	1217	1307	1312	1440	1329
Картофи - кг	4458	4516	4269	5730	4877
Домати - кг	2584	2230	2772	2650	3072
Краставици - кг	2257	2149	2544	2585	2833
Пиперки - кг	2641	2530	2835	3095	3479
Ябълки - кг	2764	2925	2691	3118	3453
Грозде - кг	3876	3304	3439	3287	4262
Мляко прясно - л	2972	2901	2879	3095	3379
Мляко кисело - кг	1959	1993	1976	2186	2402
Сирене - кг	752	746	703	770	820
Кашкавал - кг	377	379	345	394	419
Свинско месо - кг	457	492	512	562	608
Месо от птици - кг	820	894	876	940	986
Малотрайни колбаси - кг	650	653	673	746	814
Трайни колбаси - кг	309	313	327	360	384
Яйца - бр.	16981	16990	18570	16308	20570
Захар - кг	2286	2411	1673	1945	2342
Млечни масла - кг	413	386	357	418	417
	Нехранителни стоки				
Мъжки обувки - чф.	99	107	101	107	119
Дамски обувки - чф.	114	125	118	129	134
Детски обувки - чф.	178	184	173	181	178
Мъжки костюми - бр.	23	22	23	26	27
Дамски костюми - бр.	53	46	52	70	61
Въглища - т	21	17	16	16	19
Телевизори - бр.	7	6	8	7	8

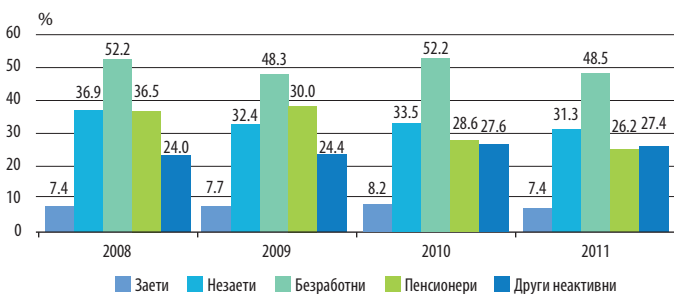
Индикатори за бедност

Изследването на доходите и условията на живот е основен източник на статистически данни за доходите и социалното включване и съпътстващите ги общи индикатори. За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече години получава тегло 1.0, вторият възрастен на 14 и повече години получава 0.5 и всяко дете под 14 години получава тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Данните за равнището на бедност показват относителния дял на бедните под линията на бедност, определена като 60% от медианния еквивалентен разполагаем доход.

Фиг. 5. Относителен дял на бедните по възрастови групи

Фиг. 6. Относителен дял на бедните по икономическа активност

5. Относителен дял на бедните по възрастови групи

Възрастови групи	2008	2009	2010	2011
Общо	21.8	20.7	22.2	21.2
0 -17	24.9	26.7	28.4	28.2
18 - 64	16.4	16.0	18.2	17.4
65 и повече	39.3	32.2	31.2	28.2

6. Относителен дял на бедните по типове домакинства

Тип домакинство	2008	2009	2010	2011
Общо	21.7	20.7	22.2	21.2
Домакинства без деца	23.0	19.4	20.4	19.2
Едно лице в домакинство на възраст под 65 години	32.5	30.7	33.3	30.5
Едно лице в домакинство на възраст над 65 години	72.1	61.6	61.5	55.1
Едно лице в домакинството - жена	67.7	58.7	59.9	55.8
Едно лице в домакинството - мъж	39.4	34.5	35.2	29.0
Двама възрастни под 65 години	13.3	12.0	12.7	13.9
Двама възрастни, поне един от тях на 65 и повече години	35.4	26.9	24.7	21.0
Трима или повече възрастни	9.3	7.9	10.5	9.9
Домакинства със зависими деца	20.8	21.7	23.6	22.9
Един родител със зависими деца	30.9	42.3	35.4	42.5
Двама възрастни с едно зависисимо дете	12.9	13.7	13.2	14.6
Двама възрастни с две зависими деца	15.5	16.3	16.4	16.7
Двама възрастни с три или повече зависими деца	67.9	65.2	78.2	61.0
Три или повече възрастни със зависими деца	22.0	21.9	25.0	23.8

7. Относителен дял на бедните по икономическа активност

Икономическа активност	2008	2009	2010	2011
Заети	7.4	7.7	8.2	7.4
Незаети	36.9	32.4	33.5	31.3
Безработни	52.2	48.3	52.2	48.5
Пенсионери	36.5	30.0	28.6	26.2
Други неактивни	24.0	24.4	27.6	27.4

8. Неравенство в разпределението на дохода

	2008	2009	2010	2011
S80/S20 ¹	5.9	5.9	6.5	6.1
Коефициент на Джини	33.4	33.2	35.0	33.6

¹Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от домакинствата.

VIII. ПРЕСТЪПНОСТ И ПРАВОСЪДИЕ

Престъпления, завършили с осъждане

Статистическите данни за престъпленията, завършили с осъждане, и за осъдените лица са на основата на годишни данни, получавани от районните, окръжните и военните съдилища. В броя на престъпленията за дадена отчетна година се включват тези, за които присъдата е влязла в сила през същата година. Престъпленията, завършили с осъждане, включват всички престъпления, завършили с осъждане, независимо дали са извършени от едно или повече лица. При съучастие престъплението се счита за завършило с осъждане в случаите, когато само едно от обвиняемите лица е осъдено или условно осъдено. Когато няколко лица извършват едно престъпление, то се отчита само един път. Извършените престъпления от български граждани в чужбина са подсъдни на съдилищата в Република България.

Данните за престъпленията, завършили с осъждане, са получени от наблюдения на НСИ и Прокуратурата на Република България - Национална следствена служба. От 2012 г. са включени данните и на Специализирания наказателен съд.

По данни на НСИ през 2013 г. броят на престъпленията, завършили с осъждане, е 34 243.

Фиг. 1. Престъпления, завършили с осъждане, и осъдени лица

1. Престъпления, завършили с осъждане, и осъдени лица

(Брой)

Вид на престъплението	2010		2011		2012		2013	
	пре- стъп- ления	осъ- дени лица ¹	пре- стъп- ления	осъ- дени лица ¹	пре- стъп- ления	осъ- дени лица ¹	пре- стъп- ления	осъ- дени лица ¹
Общо	35397	39070	36707	41013	34249	37996	34243	37948
в това число:								
Престъпления против личността	2072	2056	2121	1967	2053	1935	2036	1968
от тях:								
Умишлени убийства (довършени и опити)	149	162	142	148	136	140	138	142
Причинени телесни повреди	1034	1099	962	885	943	969	954	966
Разврат	352	336	366	304	354	329	361	334
в т.ч. изнасилване (довършено и опит)	135	149	86	87	98	99	96	98
Престъпления против брака, семейството и младешта	641	616	876	838	1059	1042	1051	1049
Престъпления против собствеността	12012	15614	13272	17901	11679	15728	11674	15573
от тях:								
Кражби	8719	12042	10163	14541	8801	12616	8824	12338
Грабежи	1061	1331	1050	1325	936	1169	942	1056
Присвоявания	207	209	199	203	204	211	195	202
Престъпления против стопанството	1632	1793	2802	2987	2980	3155	2889	2997
Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система	144	127	141	109	212	147	196	152
Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции	2162	2684	1701	1990	1820	2125	1811	2054
Документни престъпления	1525	1249	1360	1127	1382	1187	1357	1211
Престъпления против реда и общественото спокойствие	934	939	835	867	767	750	749	732
в т.ч. хулиганство	723	684	564	542	527	495	533	514
Общопасни престъпления	14021	13741	13298	12934	11983	11605	12104	11846
от тях:								
Престъпления по транспорта и съобщенията	11522	11326	10860	10638	9516	9330	9543	9486
Противозаконно отнемане на МПС	273	316	211	263	194	204	176	189
Престъпления, свързани с наркотици	1522	1490	1512	1432	1533	1427	1547	1432
Военни престъпления	44	40	16	17	16	25	15	19

¹ Според влезлите в сила присъди.

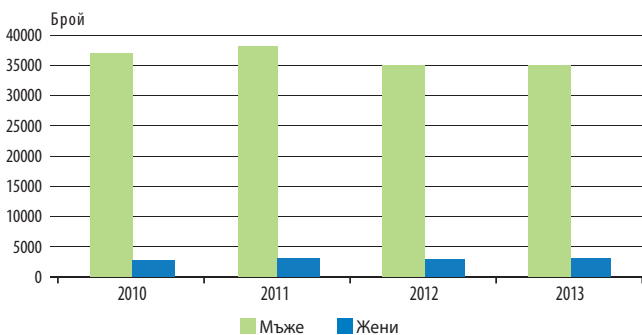
Осъдени лица

Осъдените лица през дадена отчетна година включват тези, на които присъдата е влязла в сила през същата година. Когато едно лице е осъдено за няколко престъпления, то се отнася към най-тежкото наказуемо деяние, а всяко престъпление поотделно - към съответния вид престъпление. Броят на осъдените не съвпада с физическия брой на лицата, тъй като едно лице през една календарна година може да се яви няколко пъти като осъдено лице. Възрастта на осъдените е посочена в навършени години. Непълнолетни лица са лицата, навършили 14, но ненавършили 18 години. Наказателноотговорни са лицата, навършили 14 години.

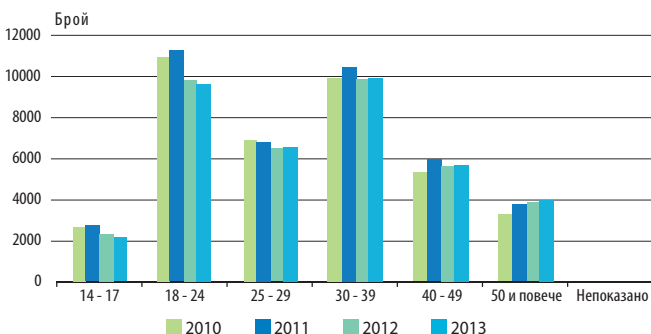
Данните за осъдените лица са получени от наблюденията на НСИ и Прокуратурата на Република България - Национална следствена служба. От 2012 г. са включени данните и на Специализирания наказателен съд.

През 2013 г. броят на осъдените лица е 37 948.

Фиг. 2. Осъдени лица по пол

Фиг. 3. Осъдени лица по възраст

2. Осъдени лица по пол¹

Пол	2010	2011	2012	2013
	Брой			
Общо	39070	41013	37996	37948
Мъже	36481	38053	35154	35064
Жени	2589	2960	2842	2884
	Структура - %			
Общо	100.0	100.0	100.0	100.0
Мъже	93.4	92.8	92.5	92.4
Жени	6.6	7.2	7.5	7.6

3. Осъдени лица по възраст¹

Възраст	2010	2011	2012	2013
	Брой			
Общо	39070	41013	37996	37948
14 - 17	2694	2746	2312	2163
18 - 24	10949	11259	9818	9639
25 - 29	6901	6832	6470	6565
30 - 39	9906	10425	9839	9904
40 - 49	5327	5947	5663	5692
50 и повече	3293	3774	3894	3985
Непоказано	-	30	-	-
	Структура - %			
Общо	100.0	100.0	100.0	100.0
14 - 17	6.9	6.7	6.1	5.7
18 - 24	28.0	27.5	25.8	25.4
25 - 29	17.7	16.7	17.0	17.3
30 - 39	25.4	25.4	25.9	26.1
40 - 49	13.6	14.5	14.9	15.0
50 и повече	8.4	9.2	10.3	10.5
Непоказано	-	0.0	-	-

¹ Според влезлите в сила присъди.

IX. НАЦИОНАЛНИ СМЕТКИ

Брутен вътрешен продукт

Националните сметки на България са разработени в съответствие с възприетите методологически принципи на „Европейската система за сметки, 1995“ (ЕСС '95) - издание на Евростат и на „Системата на националните сметки, 1993“ - съвместно издание на ООН, ОИСР, Евростат, МВФ и Световната банка. Основен макроикономически показател на Системата на националните сметки е брутният вътрешен продукт.

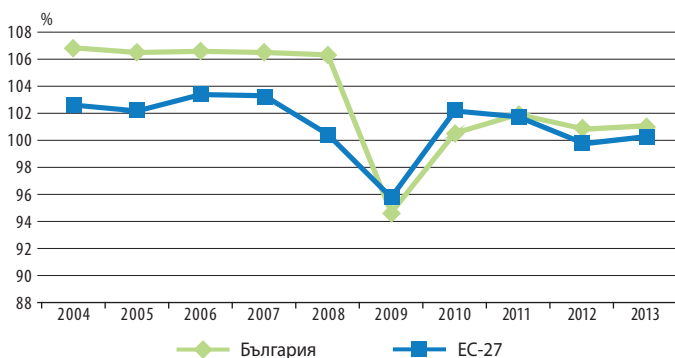
Оценките за БВП представят състоянието и тенденциите в развитието на икономиката и са индикатор за определяне на икономическата политика на макроравнище.

Брутният вътрешен продукт представлява балансирана оценка на данните, направена по следните три метода:

- производствен метод;
- метод на разходите за крайно използване (потребление);
- стойностен метод (метод на доходите).

Всеки от изброените методи се базира на различни икономически агрегати, които, взети заедно, представляват обобщение на логическите взаимовръзки в Системата на националните сметки. Основно изискване на системата е независимост на трите оценки, т.е. всеки компонент на БВП при различните подходи да бъде оценен самостоятелно и независимо.

Фиг. 1. Индекси на физическия обем на БВП - България и ЕС-27

1. Брутен вътрешен продукт на човек от населението

	2010	2011	2012	2013
В левове	9359	10248	10689	10744
В евро	4785	5240	5465	5493
В щатски долари	6332	7287	7018	7291
Валутен курс - левове за 1 щ.д.	1.478	1.406	1.523	1.474

2. Брутен вътрешен продукт и брутна добавена стойност по икономически сектори и групировки по икономически дейности по цени на съответната година

(Млн. левове)

Икономически сектори и групировки по икономически дейности	2010	2011	2012	2013
Селско, горско и рибно стопанство	2976	3519	3647	3317
Добивна промишленост; преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	13540	15690	16753	16897
Строителство	4341	4218	4118	3754
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	12757	13409	14131	13077
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	3445	3658	3655	3629
Финансови и застрахователни дейности	4889	5441	4532	4861
Операции с недвижими имоти	5936	6078	6389	6493
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	3294	3473	3861	3763
Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа	7885	8167	8414	9662
Култура, спорт и развлечения; други дейности; дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление; дейности на екстериториални организации и служби	1654	1522	1577	1625
Брутна добавена стойност по базисни цени	60716	65174	67077	67078
Корективи	9795	10134	11012	11037
Мита върху вноса	82	95	89	106
Нето данъци върху продуктите, вкл. ДДС	9713	10039	10924	10931
БВП по пазарни цени	70511	75308	78089	78115

Брутна добавена стойност

БВП по производствения метод се изчислява като сума от брутната добавена стойност по базисни цени общо за икономиката и корективите, които включват нето данъци върху продуктите (данъци минус субсидии), данък добавена стойност и мита върху вноса. От своя страна брутната добавена стойност представлява балансираща статия в сметка „Производство” и характеризира резултата от производствения процес - брутна продукция, и изразходваните в този процес стоки и услуги - междинно потребление.

Брутната продукция (базисни цени) е стойността на произведените стоки и услуги в резултат на производствената дейност на единиците резиденти през съответния период.

Междинното потребление включва стойността на всички стоки и услуги, трансформирани или изцяло изразходвани в процеса на производство през съответния период, с изключение на потреблението на дълготрайните активи, отчетено като потребление на основен капитал (амортизация).

Фиг. 2. Структура на брутната добавена стойност по икономически сектори и групировки по икономически дейности за 2013 г.

3. Индекси на физическия обем на brutния вътрешен продукт по икономически сектори и групировки по икономически дейности и на brutната добавена стойност

(Предшестващата година = 100)

Икономически сектори и групировки по икономически дейности	2010	2011	2012	2013
Селско, горско и рибно стопанство	93.8	98.9	92.8	103.4
Добивна промишленост; преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	98.5	108.4	102.5	99.9
Строителство	82.1	97.8	98.2	99.0
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	114.1	101.5	102.2	99.3
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	102.3	102.6	98.0	101.3
Финансови и застрахователни дейности	100.7	101.2	94.1	106.0
Операции с недвижими имоти	103.4	99.5	101.8	100.1
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	95.6	105.7	98.7	101.5
Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа	98.8	99.0	100.3	103.7
Култура, спорт и развлечения; други дейности; дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление; дейности на екстериториални организации и служби	96.2	91.6	99.4	102.8
Брутна добавена стойност по базисни цени	100.5	102.1	100.1	101.1
Корективи (данъци минус субсидии върху продуктите)	99.5	100.2	103.9	99.6
БВП по пазарни цени	100.4	101.8	100.6	100.9

Компенсация на наетите и брутен опериращ излишък/брутен смесен доход

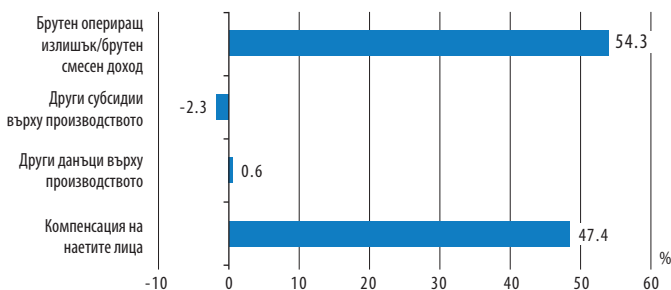
Методът на доходите се съставя паралелно с производствения метод за оценка на БВП и характеризира създаването на първичните доходи на участниците в производствения процес. БВП по метода на доходите се състои от компенсация на наетите лица, нето данъци върху производството и вноса, брутен опериращ излишък/брутен смесен доход и корективи.

Компенсацията на наетите лица се състои от всички начисления на работодателя в полза на наетите лица - работна заплата в стойност и в натура, всички доплащания съгласно националното законодателство и социалноосигурителни и здравни вноски за сметка на работодателя.

Нето други данъци (данъци минус субсидии) върху производството и вноса са включени като компонент на добавената стойност по отрасли и представляват свързани с производството като цяло некомпенсируеми плащания на работодателя към държавния бюджет, намалени със субсидиите върху производството, предоставени на стопанските единици.

Брутен опериращ излишък/брутен смесен доход е балансираща статия в стойностния метод. Тя е измерител на резултата от производствената дейност на стопанските единици и се изчислява като разлика между брутната добавена стойност, компенсацията на наетите лица и нето данъците върху производството и вноса.

Фиг. 3. Структура на компонентите на брутната добавена стойност по метода на доходите за 2013 г.

4. Брутен вътрешен продукт по компоненти на брутната добавена стойност по цени на съответната година

(Млн. левове)

Икономически сектори и групировки по икономически дейности	2010	2011	2012	2013
Компенсация на наетите лица	27130	28524	30176	31790
Нето данъци върху производството (данъци минус субсидии)	-599	-562	-913	-1114
Операиращ излишък и смесен доход, бруто	34185	37212	37813	36402
Потребление на основен капитал	10347	10443	10367	x
Операиращ излишък и смесен доход, нето	23838	26769	27447	x
Брутна добавена стойност по базисни цени	60716	65174	67077	67078
Корективи	9795	10434	11012	11037
БВП по пазарни цени	70511	75308	78089	78115

Инвестиции и потребление

БВП по метода на разходите за крайно използване се изчислява като сума от индивидуалното потребление, колективното потребление, бруто образуването на основен капитал, изменението на запасите и външнотърговското салдо на стоки и услуги.

Индивидуалното потребление на домакинствата се състои от крайни потребителски разходи на домакинствата, крайни потребителски разходи на правителството за предоставени индивидуални услуги на домакинствата и крайни потребителски разходи на НТООД.

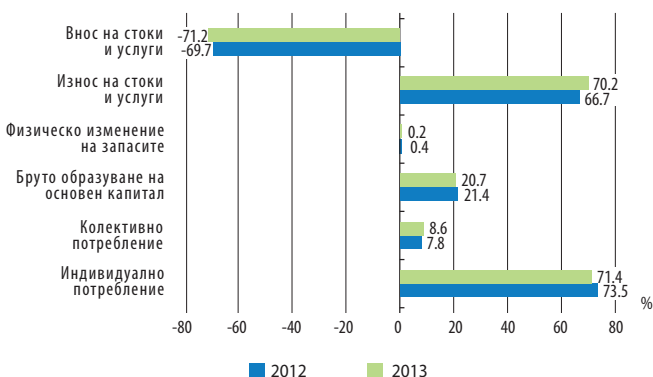
Колективното потребление се измерва с крайните разходи на правителството за колективни услуги, предоставени на обществото като цяло.

Бруто образуването на основен капитал включва разходите за придобиване на дълготрайни нефинансови активи, включително увеличението на незавършеното строителство, намалени с приходите от продажба на съществуващи дълготрайни материални активи.

Изменението на запасите включва изменение на запасите от суровини и материали, незавършено производство, готова продукция и стоки за препродажба в предприятията и изменение на запасите на домакинствата, резултат от некорпорираните им дейности.

Външнотърговското салдо (износ минус внос на стоки и услуги) като компонент на крайно използвания БВП представлява разликата между стойността на изнесените и внесените стоки и услуги. Износът и вносът на стоки се отчитат по цени FOB.

Фиг. 4. Структура на brutния вътрешен продукт по компоненти на крайното използване

5. Брутен вътрешен продукт по компоненти на крайното използване, текущи цени
(Млн. левове)

	2010	2011	2012	2013
Брутен вътрешен продукт	70511	75308	78089	78115
Крайно потребление	55709	58815	63499	62491
Индивидуално потребление	49918	52937	57434	55748
Колективно потребление	5791	5878	6065	6742
Бруто капиталообразуване	16138	16509	16978	16358
Бруто образуване на основен капитал	16077	16225	16701	16170
Физическо изменение на запасите	61	284	277	188
Външнотърговско салдо (износ - внос)	-1336	-16	-2388	-733
Износ на стоки и услуги	40481	50078	52054	54856
Внос на стоки и услуги	41817	50094	54442	55589
Статистическа разлика	0	0	0	0

6. Индекси на физическия обем на брутния вътрешен продукт по компоненти на крайното използване

(Предшестващата година = 100)

	2010	2011	2012	2013
Брутен вътрешен продукт	100.4	101.8	100.6	100.9
Крайно потребление	100.5	101.5	102.9	98.6
Индивидуално потребление	100.6	101.7	103.2	98.2
Колективно потребление	99.5	100.3	100.3	102.9
Бруто капиталообразуване
Бруто образуване на основен капитал	81.7	93.5	104.0	99.7
Физическо изменение на запасите
Външнотърговско салдо (износ - внос)
Износ на стоки и услуги	114.7	112.3	99.6	108.9
Внос на стоки и услуги	102.4	108.8	103.3	105.7
Статистическа разлика

Производителност на труда

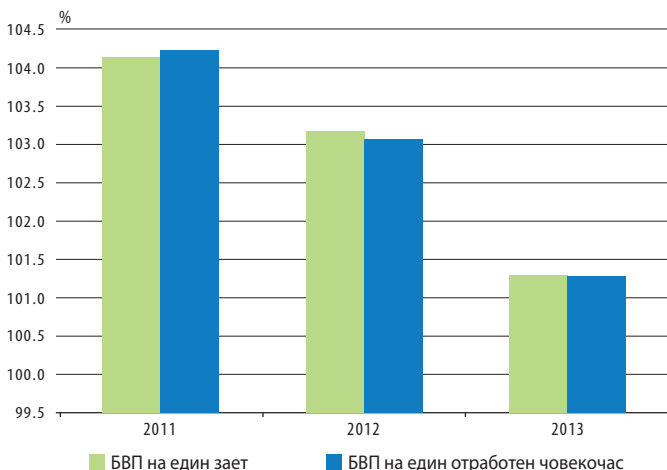
Производителността на труда е съставен икономически показател, който съпоставя постигнатия резултат (новосъздадения продукт) с вложения трудов фактор при осъществяването на определена икономическа активност на определена икономическа територия за определен период. Основните съставни елементи на производителността на труда са показателите, измерващи резултата от осъществяваната производствена активност (числител), и показателите за вложения труд в производствения процес (знаменател).

За целите на международните сравнения на производителността на труда на националните икономики е възприето използването на БВП.

БДС е показател, който е приложим за изчисляване на производителността на труда както на национално ниво, така и на ниво производствени дейности.

Фиг. 5. Индекси на физическия обем на БВП на един зает и един отработен човекочас

(Предшестващата година = 100)

7. Брутен вътрешен продукт на един зает и един отработен човекочас по цени на съответната година

(Левове)

	2010	2011	2012*	2013*
БВП на един зает	19565	21367	22724	22830
БВП на един отработен човекочас	11.9	13.0	13.8	13.9

8. Брутна добавена стойност на един зает и един отработен човекочас по икономически сектори по цени на съответната година¹

(Левове)

Икономически сектори и групировки по икономически дейности	На един зает			На един отработен човекочас		
	2011	2012*	2013*	2011	2012*	2013*
Аграрен сектор	5103.4	5622.3	5055.8	3.4	3.8	3.4
Индустрия	21849.1	23554.2	24019.3	12.9	13.9	14.2
Услуги	19354.8	19916.2	20208.1	11.6	11.9	12.1
Общо за икономиката	17211.5	18155.9	18259.9	10.5	11.0	11.1

9. Индекси на физическия обем на брутната добавена стойност на един зает и един отработен човекочас¹

(Предшестващата година = 100)

Икономически сектори и групировки по икономически дейности	На един зает			На един отработен човекочас		
	2011	2012*	2013*	2011	2012*	2013*
Аграрен сектор	101.9	98.6	102.2	102.0	98.8	102.4
Индустрия	109.8	104.5	102.8	109.9	104.6	102.7
Услуги	101.7	100.8	101.2	101.7	100.8	101.1
Общо за икономиката	104.3	102.5	101.4	104.5	102.4	101.3

¹ За изчисленията на производителността на труда данните за брутната добавена стойност не включват условно начисления наем на лицата, живеещи в собствени жилища.

Х. ФИНАНСИ

Парични агрегати

Паричната маса е показател, характеризиращ състоянието на паричното обращение и финансовата система. Тя се измерва с парични агрегати. Използват се паричните агрегати М1, М2 и М3.

Паричният агрегат М1 - „тесни пари“, включва най-бързоликвидните инструменти, използвани за разплащане (пари извън парично-финансовите институции и овърнайт депозити в левове и в чуждестранна валута).

Показателят „пари извън парично-финансовите институции“ включва парите в обращение, намалени с парите в касите в левове на други парично-финансови институции.

Овърнайт депозитите съдържат депозити, които нямат определен срок и могат незабавно да се конвертират в пари в брой или да се преведат чрез банково нареждане или чек без ограничения или санкции. Тук се включват и депозитите до един ден.

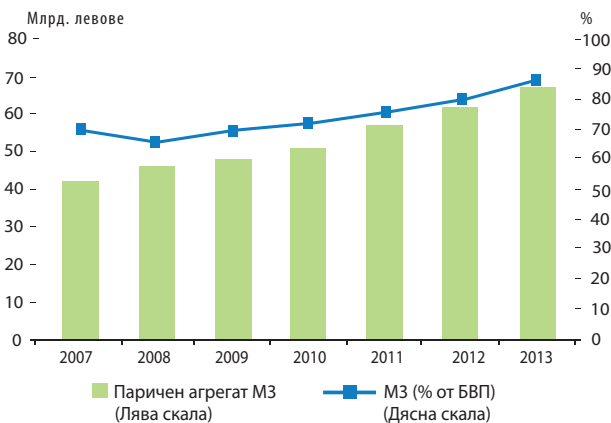
Паричният агрегат М2 включва паричния агрегат М1 и квазипарите.

Квазипарите са пасиви на паричната система, които не се използват като директно средство за разплащане в даден момент, но са паричен потенциал, който в бъдеще при определени условия може да се окаже в сферата на паричното обращение. Те се състоят от депозити с договорен матуритет до две години и депозити, договорени за ползване след предизвестие (вкл. спестовни депозити) до три месеца.

Най-широкият паричен агрегат е М3 (широки пари) и включва паричния агрегат М2 и търгуемите инструменти.

Търгуемите инструменти обхващат най-нисколиквидните финансови инструменти, включени в паричната маса - репосделки, акции/дялове на фондовете на паричния пазар и издадени дългови ценни книжа до две години.

Фиг. 1. Паричен агрегат М3

1. Парична маса към 31.12.^{1,2}

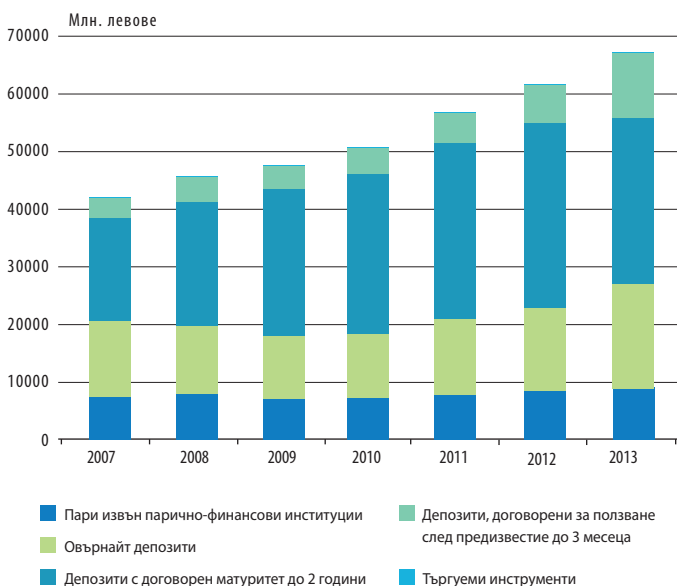
(Млн. левове)

	2010	2011	2012	2013*
Широки пари М3	50740.9	56921.8	61721.7	67236.4
Пари М1	18387.1	21026.9	23014.2	27039.2
Пари извън парично-финансови институции	7356.7	7793.4	8499.2	9075.2
Овърнйт депозити	11030.4	13233.5	14515.0	17964.0
Пари М2 (М1 + квазипари)	50668.6	56803.0	61608.4	67163.2
Квазипари	32281.6	35776.1	38594.2	40124.0
Депозити с договорен матуритет до 2 години	27840.4	30409.8	31936.6	29233.7
Депозити, договорени за ползване след предизвестие до 3 месеца	4441.2	5366.2	6657.6	10890.3
Търгуеми инструменти (издадени дългови ЦК до 2 години+акции/ дялове на ФПП + репо-сделки)	72.3	118.9	113.3	73.1

¹ Източник: БНБ.

² Дефиницията на паричните агрегати е в съответствие с изискванията на Европейската централна банка.

Фиг. 2. Компоненти на паричния агрегат М3

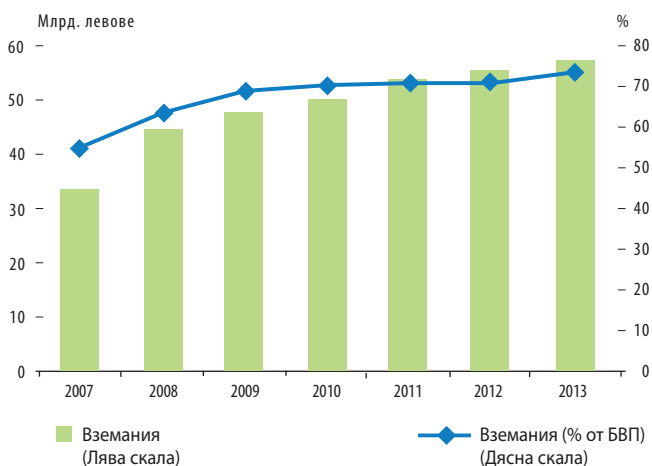

Вземания на парично-финансовите институции от правителствения и неправителствения сектор

Вземанията на парично-финансовите институции от сектор „Държавно управление“ и неправителствения сектор формират вътрешния кредит, който е част от нетните вътрешни активи, включени в Паричния отчет. Паричният отчет е част от месечната парична статистика, която се публикува от БНБ.

Вътрешният кредит обхваща кредита на консолидирания сектор „Държавно управление“ (нетни вземания от сектор „Централно държавно управление“ и брутни вземания от сектори „Местно държавно управление“ и „Социалноосигурителни фондове“) и кредита на неправителствения сектор (брутни вземания от нефинансови предприятия, финансови предприятия, домакинства и НТООД).

Фиг. 3. Вземания на парично-финансовите институции от правителствения и неправителствения сектор

2. Вземания на парично-финансовите институции от правителствения и неправителствения сектор към 31.12.¹

(Млн. левове)

	2010	2011	2012	2013*
Вземания от сектор „Държавно управление“	-2258.7	-538.5	-678.9	1151.5
Централно държавно управление (нето)	-2552.8	-867.8	-1007.7	862.5
Вземания	3598.1	4261.8	5277.9	5818.4
ДЦК	3320.7	3926.7	5264.9	5464.5
Репо-сделки	-	-	-	-
Кредити	277.4	335.0	13.0	354.0
Минус: задължения (депозити и репо-сделки)	6150.9	5129.5	6285.6	4955.9
Местно държавно управление и Социалноосигурителни фондове	294.2	329.3	328.9	289.0
Ценни книжа, различни от акции	65.1	66.9	62.6	54.8
Репо-сделки	-	-	-	-
Кредити	229.1	262.4	266.3	234.2
Вземания от неправителствения сектор	52280.4	54259.6	55754.6	55911.1
Нефинансови предприятия	32087.3	34056.2	35647.8	35754.1
Репо-сделки	27.1	33.4	25.9	46.0
Кредити	31677.8	33398.5	35065.2	35089.5
Ценни книжа, различни от акции	225.6	414.8	307.3	319.9
Акции и други капиталови инструменти	156.8	209.5	249.4	298.8
Финансови предприятия	1206.0	1301.2	1389.4	1470.2
Репо-сделки	22.5	38.5	60.6	28.3
Кредити	881.0	901.8	989.8	1088.3
Ценни книжа, различни от акции	90.2	79.2	50.3	41.6
Акции и други капиталови инструменти	212.3	281.7	288.7	311.9
Домакинства и НТООД	18987.1	18902.2	18717.3	18686.9
Репо-сделки	3.2	2.7	1.9	1.9
Кредити	18983.9	18899.5	18715.4	18684.9

¹ Източник: БНБ.

Лихвени проценти

Лихвените проценти са по левови инструменти. Изчисляват се чрез претегляне със съответните обеми, с изключение на основния лихвен процент и дългосрочния лихвен процент за оценка на степента на конвергенция (ДЛП), които се изчисляват като средноаритметични величини.

Постигнатата доходност на дългосрочни ДЦК е средно претеглена ефективна доходност до падеж от индивидуалните сделки с лихвоносни ДЦК на вторичния пазар през отчетния период. Използвана е ISMA формула и бройна конвенция АСТ/365. Ценните книжа са групирани според оригиналния си матуритет.

Дългосрочният лихвен процент за оценка на степента на конвергенция се определя на основата на доходността до падеж на вторичния пазар по дългосрочна ценна книга (бенчмарк), емитирана от Министерството на финансите и деноминирана в национална валута.

Ефективните годишни лихвени проценти са средно претеглени съответно с обемите по нов бизнес през отчетния период или със салдата към края на отчетния период. Това са лихвените проценти, прилагани от банките по отношение на кредитите и депозитите на резидентните сектори „Нефинансови предприятия“ и „Домакинства и НТООД“.

Годишният процент на разходите включва всички лихвени плащания по кредита, както и всички такси, комисиони и други разходи за сметка на клиента, извършването на които е условие за отпускането на кредита. Изчислява се само за кредити за потребление и жилищни кредити.

Фиг. 4. Динамика на лихвените проценти

3. Лихвени проценти^{1,2}

	2010	2011	2012	(Проценти) 2013
Основен лихвен процент	0.20	0.19	0.11	0.02
Междубанков паричен пазар	0.30	0.24	0.11	0.05
Доходност на дългосрочни ДЦК	4.72	4.43	2.96	1.98
Дългосрочен лихвен процент за оценка на степента на конвергенция	6.01	5.36	4.50	3.47
Нов бизнес ³				
Депозити с договорен матуритет	5.36	4.75	4.23	3.44
Краткосрочни кредити, различни от овърдрафт	8.47	7.29	7.45	8.11
Дългосрочни кредити, различни от овърдрафт	11.28	10.72	9.67	8.91
Годишен процент на разходите	13.31	12.83	12.20	11.45
Салда ³				
Овърнайт депозити ⁴	0.55	0.53	0.45	0.50
Депозити с договорен матуритет	5.53	5.27	4.85	4.13
Овърдрафт ⁴	10.86	10.41	9.24	8.65
Краткосрочни кредити, различни от овърдрафт	9.89	8.98	7.97	8.42
Дългосрочни кредити, различни от овърдрафт	10.89	10.69	10.01	9.35

¹ Източник: БНБ.

² Лихвените проценти са по левови инструменти.

³ Данните за 2013 г. са предварителни. Ефективни годишни лихвени проценти, прилагани от банките, по отношение на кредити и депозити на сектори „Нефинансови предприятия“ и „Домакинства и Нетърговски организации, обслужващи домакинствата (НТООД)“.

⁴ Лихвените проценти по нов бизнес и по салда съвпадат.

Депозити и кредити на сектор „Домакинства и НТООД“

Депозитите са средствата, приети от ПФИ, които могат да бъдат платими на виждане, платими без срок на предизвестие, със срок на предизвестие или при други предварително договорени условия на плащане. Депозитите се приемат по договореност между страните, като се уговорят условията по воденето на депозитните сметки, размерът на лихвата, сроковете на изплащане и санкциите за страните при неизпълнение на договореностите. Те са задължение (пасив) на финансовите институции.

Депозитите с договорен матуритет не са незабавно на разположение, тъй като имат договорен срок преди тегленето им. Тези депозити не могат да се използват за извършване на плащания и не са конвертируеми в пари в брой, без какъвто и да е вид значимо ограничение или глоба. В тази категория се включват и получените кредити.

Депозитите, договорени за ползване след предизвестие, включват спестовни депозити и други депозити, договорени за ползване след предизвестие. Спестовните депозити са непрехвърляеми депозити без определен матуритет, които служат за съхранение на пари на домакинствата срещу издаване на лична спестовна книжка или аналогичен документ. Такива депозити са жилищните влогове, детските влогове и други. Другите депозити, договорени за ползване след предизвестие, са непрехвърляеми депозити без определен матуритет, които не могат да бъдат конвертирани в пари в брой без период на предизвестие. При тях конвертирането в пари в брой не е възможно или е възможно преди срока на предизвестиято, но с някаква санкция. Тук се отнасят и непрехвърляеми депозити, които са с фиксиран матуритет, но конвертирането им в пари в брой преди настъпването на матуритета им е възможно само срещу предизвестие.

Фиг. 5. Годишен ръст на депозитите и кредитите на сектор „Домакинства и НТООД“

Кредитите са финансови активи, възникнали с цел осигуряване на парични средства, стоки или услуги на кредитополучателя. Условията по кредитите (фиксиращи от кредитора или договорени) обикновено се оформят с непрехвърляем документ. Кредитът е безусловен дълг, който трябва да бъде изплатен при падежа му и да носи доход под формата на лихва. В сектор „Финансови предприятия“ са включени и предоставените от отчетните единици маржин депозити.

Овърдрафтът е кредит, отпуснат от кредитните институции в случаите, когато средствата по разплащателните сметки на клиентите не са достатъчни да покрият наредените плащания. Погасяването се извършва автоматично при постъпване на суми по разплащателните сметки. Включват се кредити както с предварително договорени лихвени условия и размер, така и без уговорка.

Потребителски кредити - кредити, предоставени за покупка на стоки и услуги, които се употребяват лично от домакинствата.

Жилищни кредити - кредити, предоставени на домакинствата с цел инвестиране в жилища за собствено ползване или наем, вкл. за строителство и за подобрения на жилища.

Други кредити - всички останали видове кредити, предоставени на домакинствата, вкл. кредити за обучение и лечение. В показателя се включват всички кредити с търговска или производствена цел, както и кредитите за НТООД.

4. Депозити и кредити на сектор „Домакинства и НТООД“ към 31.12.¹

(Млн. левове)

	2010	2011	2012	2013*
Депозити на сектор „Домакинства и НТООД“	26661.9	30118.7	33432.0	36408.1
В левове	12602.4	15245.1	18388.0	20134.5
Депозити с договорен матуритет до 2 години	7646.5	9392.4	11146.4	9694.5
Депозити, договорени за ползване след предизвестие до 3 месеца	2265.9	2809.2	3713.7	6148.5
Овърнайт депозити	2690.0	3043.5	3527.9	4291.5
В чуждестранна валута ²	14059.5	14873.6	15044.0	16273.6
Кредити на сектор „Домакинства и НТООД“	18983.9	18899.5	18715.4	18684.9
В левове	12211.9	11406.6	11006.4	11472.0
Овърдрафт	1578.1	1433.1	1372.9	1359.5
Потребителски кредити	6175.7	5724.4	5412.6	5659.7
Жилищни кредити	3932.1	3736.6	3699.3	3902.4
Други кредити	526.1	512.5	521.6	550.4
В чуждестранна валута ³	6772.0	7492.9	7709.0	7212.9

¹ Източник: БНБ.

² Показателят включва данни за овърнайт депозити, депозити с договорен матуритет до 2 години и депозити, договорени за ползване след предизвестие до 3 месеца.

³ Показателят включва овърдрафт, потребителски кредити, жилищни кредити и други кредити.

XI. ЦЕНИ

Индекс на потребителските цени - годишна инфлация

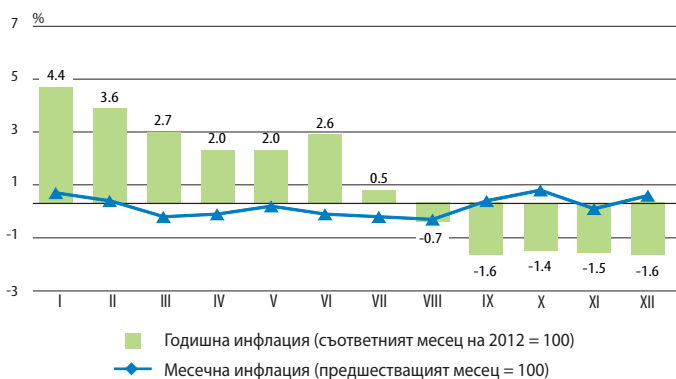
Индексът на потребителските цени е официален измерител на инфлацията в Република България. Той оценява общото относително изменение на цените на стоките и услугите, използвани от домакинствата за лично (непроизводствено) потребление, и се изчислява, като се прилага структурата на крайните парични потребителски разходи на българските домакинства. Основен източник на информация за разходите е изследването на бюджетите на домакинствата в страната. ИПЦ в година t се изчислява при структура на разходите от година $t - 1$. От 1999 г. НСИ прилага усъвършенствана методика за конструиране и изчисляване на индекса на потребителските цени в съответствие с изискванията на Евростат и препоръките на МВФ. За осигуряване на съпоставими серии с индекси на потребителските цени е извършена ревизия на месечните индекси за периода януари 1995 - декември 2000 година.

Верижните индекси на потребителските цени измерват изменението на цените през текущия месец спрямо предходния месец. Верижните индекси на потребителските цени са измерители на месечната инфлация.

12-месечните индекси на потребителските цени измерват изменението на цените през текущия месец спрямо същия месец на предходната година. 12-месечните индекси на потребителските цени са измерители на годишната инфлация.

Индексите на потребителските цени с натрупване от началото на годината измерват изменението на цените през текущия месец спрямо декември на предходната година. Индексите на потребителските цени с натрупване от началото на годината са измерител на натрупаната инфлация от началото на годината. През декември всяка година 12-месечният индекс и индексът с натрупване от началото на годината са равни.

Фиг. 1. Индекси на потребителските цени по месеци на 2013 г. (Годишна и месечна инфлация)

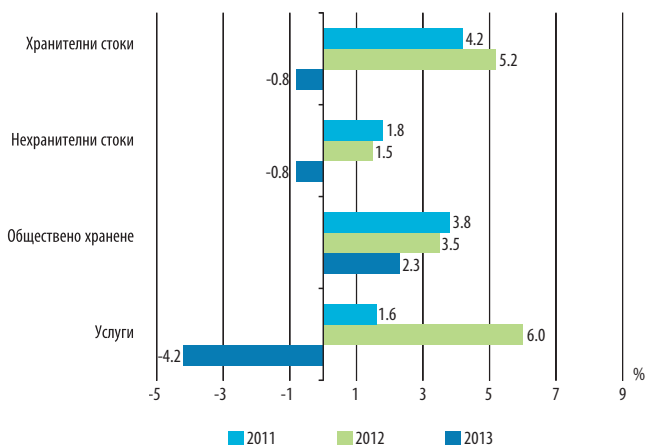

1. Годишни индекси на потребителските цени по основни групи стоки (Годишна инфлация - %)

(Декември спрямо декември на предшестващата година = 100)

Потребителски групи	2010	2011	2012	2013
Общ ИПЦ	4.5	2.8	4.2	-1.6
Хранителни продукти и безалкохолни напитки	4.0	4.3	5.4	-0.9
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	26.4	0.0	0.3	1.5
Облекло и обувки	0.1	3.1	-0.6	-0.7
Жилища (наеми, текущ ремонт и поддържане), вода, електроенергия, газ и други горива	3.8	2.2	10.3	-7.2
Жилищно обзавеждане, домакински уреди и принадлежности и обичайно поддържане на дома	-0.6	-0.2	0.2	-0.8
Здравеопазване	1.0	3.0	-1.5	-1.8
Транспорт	10.1	4.0	4.9	1.3
Съобщения	-1.2	-0.6	-0.4	0.1
Свободно време, развлечения и културен отдих	-0.9	-2.3	-0.1	-3.1
Образование	1.6	4.5	6.4	0.9
Ресторанти и хотели	1.5	3.3	3.4	2.3
Разнообразни стоки и услуги	4.0	2.6	0.6	0.8

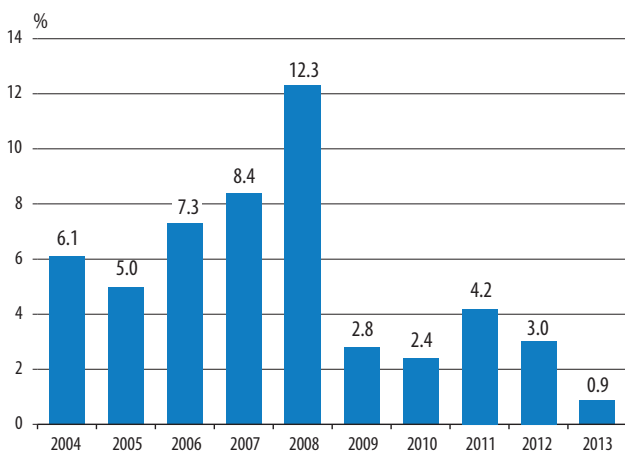
Фиг. 2. Индекси на потребителските цени по групи стоки
(Годишна инфлация)

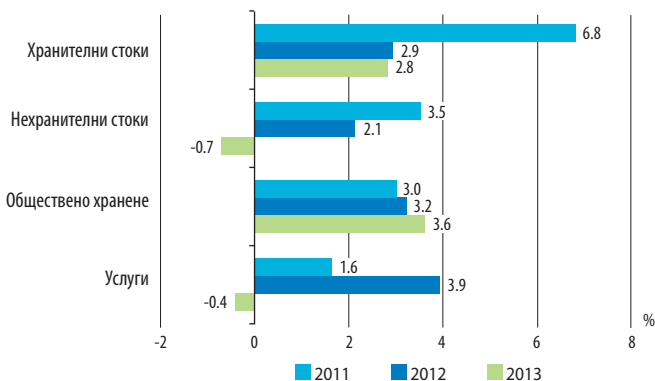
Индекс на потребителските цени - средногодишна инфлация

Средногодишните индекси на потребителските цени измерват средното изменение на цените за дванадесетте месеца на текущата година спрямо средното изменение на цените за дванадесетте месеца на предходната година. Средногодишните индекси на потребителските цени са измерители на средногодишната инфлация.

Фиг. 3. Индекси на потребителските цени (Средногодишна инфлация)

Фиг. 4. Индекси на потребителските цени по групи стоки (Средногодишна инфлация)

2. Средногодишни индекси на потребителските цени

(1995 = 100)

	2010	2011	2012	2013
Общ ИПЦ	6144.43	6403.71	6592.92	6651.60

3. Средногодишни индекси на потребителските цени по основни групи стоки (Средногодишна инфлация - %)

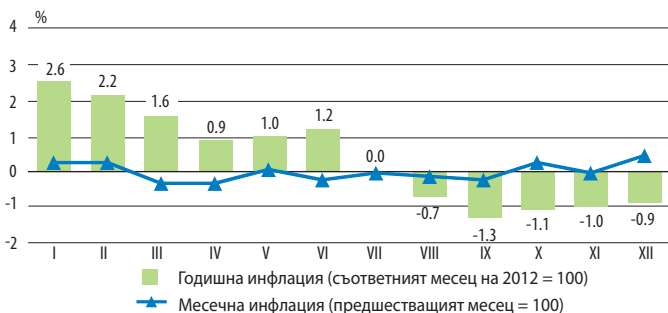
(Предшестващата година = 100)

Потребителски групи	2010	2011	2012	2013
Общ ИПЦ	2.4	4.2	3.0	0.9
Хранителни продукти и безалкохолни напитки	-0.4	6.9	3.0	2.8
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	25.1	5.2	0.1	0.8
Облекло и обувки	-1.6	2.0	-0.2	-0.3
Жилища (наеми, текущ ремонт и поддържане), вода, електроенергия, газ и други горива	0.5	2.2	7.4	-0.6
Жилищно обзавеждане, домакински уреди и принадлежности и обичайно поддържане на дома	-0.7	-0.1	-0.5	0.1
Здравеопазване	3.2	2.3	1.1	-2.5
Транспорт	8.1	8.2	5.7	-0.6
Съобщения	-0.8	-0.9	-0.8	0.0
Свободно време, развлечения и културен отдих	2.0	-1.9	-2.6	-1.4
Образование	5.7	2.6	6.3	3.0
Ресторанти и хотели	1.8	2.7	3.0	3.6
Разнообразни стоки и услуги	4.5	3.0	1.3	0.7

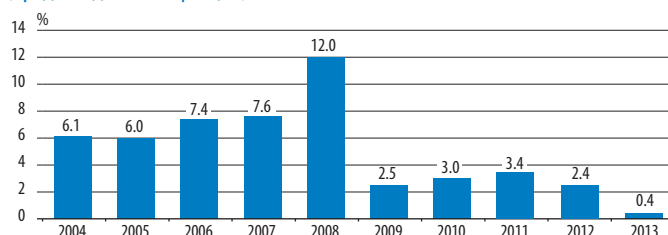
Хармонизиран индекс на потребителските цени

Хармонизиранят индекс на потребителските цени е сравнима мярка на инфлацията на страните от ЕС. Той е един от критериите за ценовата стабилност и за присъединяването на България към еврозоната. ХИПЦ, както и ИПЦ, измерва общото относително изменение в равнището на цените на стоките и услугите. Двата индекса се изчисляват от една и съща кошница от стоки и услуги и от едни и същи цени, но се различават по използваните тегла. ХИПЦ се изчислява с тегла, представляващи относителните дялове по групи стоки на индивидуалното и колективното потребление на всички домакинства (включително институционалните и чуждестранните) на икономическата територия на страната. Основен източник на информация за теглата са данните от националните сметки. ХИПЦ в година t се изчислява с тегла от година $t - 2$. С приложението на вътрешната концепция от януари 2007 г. беше постигната пълна хармонизация с изискванията на Евростат. За осигуряването на съпоставими серии от индекси ХИПЦ беше ревизиран за периода януари 2005 - декември 2006 година.

Фиг. 5. Хармонизирани индекси на потребителските цени по месеци на 2013 г. (Годишна и месечна инфлация)

Фиг. 6. Хармонизирани индекси на потребителските цени (Средногодишна инфлация)

4. Средногодишни хармонизирани индекси на потребителските цени

(2005 = 100)

	2010	2011	2012	2013
Общ ХИПЦ	136.58	141.21	144.58	145.14

5. Средногодишни хармонизирани индекси на потребителските цени по основни групи стоки (Средногодишна инфлация - %)

(Предшестващата година = 100)

Потребителски групи	2010	2011	2012	2013
Общ ХИПЦ	3.0	3.4	2.4	0.4
Хранителни продукти и безалкохолни напитки	-0.5	6.5	3.2	2.5
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	23.9	5.2	0.3	1.2
Облекло и обувки	-1.1	2.0	0.1	0.0
Жилища (наеми, текущ ремонт и поддържане), вода, електроенергия, газ и други горива	0.9	2.2	6.6	-0.8
Жилищно обзавеждане, домакински уреди и принадлежности и обичайно поддържане на дома	-0.1	-0.2	0.2	0.0
Здравеопазване	2.7	6.0	5.4	-1.6
Транспорт	6.0	6.0	4.2	-0.8
Съобщения	-1.0	-1.4	-1.1	-0.7
Свободно време, развлечения и културен отдих	1.9	-3.7	-4.6	-2.8
Образование	5.9	2.7	6.2	2.8
Ресторанти и хотели	0.5	1.0	2.5	3.2
Разнообразни стоки и услуги	9.9	4.4	2.1	0.9

Фиг. 7. Хармонизирани индекси на потребителските цени по избрани групи стоки (Средногодишна инфлация)

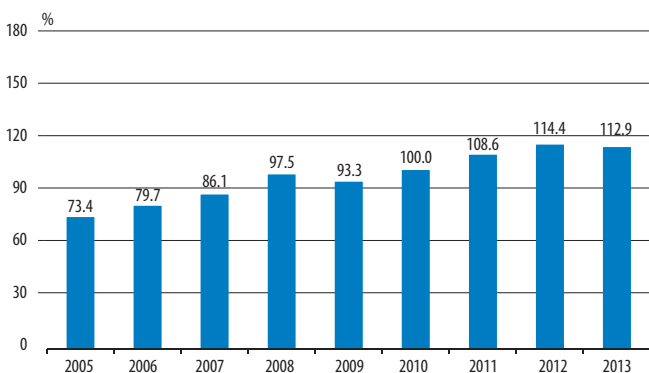

Индекс на цените на производител

Индексите на цените на производител на вътрешния пазар в промишлеността измерват изменението на цените на промишлените продукти, произвеждани от промишлените предприятия и продавани на вътрешния пазар, на основата на постоянна извадка от предприятия и продукти. Наблюдаваните цени не включват данък добавена стойност, акцизи и субсидии.

Индексите на цените се изчисляват при фиксирана база по формулата на Ласпер. След получаване на информацията от предприятията за цените на представителните продукти се изчисляват единични индекси на всеки един от тях (ценовото съотношение на цената за текущия месец към средногодишната цена през базисната година), след което се претеглят със структурата на оборота на различни нива на агрегация през базисната 2010 година.

Фиг. 8. Индекси на цените на производител на вътрешния пазар в промишлеността (2010 = 100)

6. Индекси на цените на производител на вътрешния пазар по подсектори на промишлеността

Подсектори, КИД - 2008	Код	2011	2012	2013	2011	2012	2013
		2010 = 100			предшестващата година = 100		
Общо		108.6	114.4	112.9	108.6	105.3	98.7
Добивна промишленост	В	106.6	107.5	98.6	106.6	100.8	91.7
Преработваща промишленост	С	110.0	114.9	114.0	110.0	104.5	99.2
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	CA	108.5	113.9	118.0	108.5	105.0	103.6
Производство на текстил и облекло; обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм	CB	106.0	110.1	112.5	106.0	103.9	102.1
Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели); печатна дейност	CC	104.6	107.0	107.3	104.6	102.3	100.2
Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти	CD
Производство на химични продукти	CE	109.8	117.6	118.5	109.8	107.1	100.8
Производство на лекарствени вещества и продукти	CF	100.4	101.2	101.6	100.4	100.8	100.4
Производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини	CG	99.9	99.7	101.5	99.9	99.8	101.8
Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване	CH	106.5	107.0	106.3	106.5	100.5	99.4
Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти	CI	100.0	102.5	106.6	100.0	102.5	104.0
Производство на електрически съоръжения	CJ	103.9	103.2	102.9	103.9	99.3	99.8
Производство на машини и оборудване с общо и специално предназначение	CK	104.1	106.9	108.6	104.1	102.7	101.6
Производство на превозни средства	CL	100.1	101.1	102.0	100.1	100.9	101.0
Производство на мебели, производство, н.д.; ремонт и инсталиране на машини и оборудване	CM	104.6	106.3	108.1	104.6	101.6	101.6
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	D	106.3	114.9	113.1	106.3	108.1	98.4

Цени на производител в селското стопанство

Изследването за цените на производител в селското стопанство се провежда в съответствие с основните изисквания на Методологията на Евростат за статистиката на селскостопанските цени (Handbook of Agricultural Price Statistics).

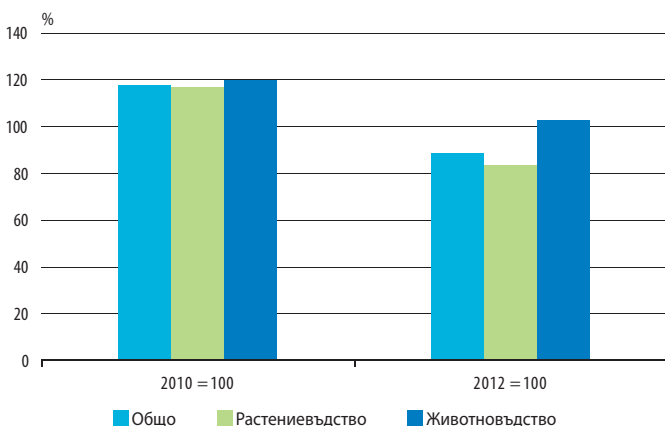
Наблюдението е извадково и се провежда тримесечно.

Обект на наблюдение е цената на производител на дефиниран конкретен продукт. Това е цената на най-голямата по количество покупка/продажба в съответния месец от отчетния период. При ежедневни сделки се отбелязва цената към средата на месеца.

Цената на производител е цената на изхода на земеделското стопанство, т.е. тя не включва разходи за доставка, съхранение, транспорт и други разходи, възникнали при продажбата или закупуването на селскостопански продукти. Цената не включва получените субсидии върху продуктите (ако има такива), ДДС и други платени данъци.

На основата на събраната информация за цените на производител в селското стопанство се изчисляват индекси на цените на производител при база 2010 = 100 и предшестващата година = 100.

Фиг. 9. Индекси на цените на производител в селското стопанство през 2013 г.

7. Индекси на цените на производител в селското стопанство през 2013 г.

	2013 в % към	
	2010	2012
Общо	117.8	88.9
Растениевъдство	116.7	83.5
Зърнени култури	124.9	83.0
Технически култури	116.4	80.1
Фуражни култури	137.0	111.7
Картофи	107.1	130.3
Зеленчуци	85.3	92.7
Плодове	101.8	92.4
Други растителни продукти	109.5	92.6
Животновъдство	120.2	102.7
Живи животни	116.1	105.7
Живи животни от рода на едрия рогат добитък	115.3	101.0
Живи животни от рода на свинете	110.5	102.4
Живи животни от рода на овцете и козите	119.2	101.7
Домашни птици	119.0	110.5
Животински продукти	123.3	100.1
Сурово мляко	125.1	102.4
Краве мляко	122.6	102.9
Други видове мляко	151.3	101.4
Яйца	110.5	92.0
Други животински продукти	136.8	102.5

Цени на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство

Изследването за цените на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство се провежда в съответствие с основните изисквания на Методологията на Евростат за статистиката на селскостопанските цени (Handbook of Agricultural Price Statistics). Провеждат се пет наблюдения за цените на минералните торове, фуражите, препаратите за растителна защита, ветеринарномедицинските продукти и посевния и посадъчния материал.

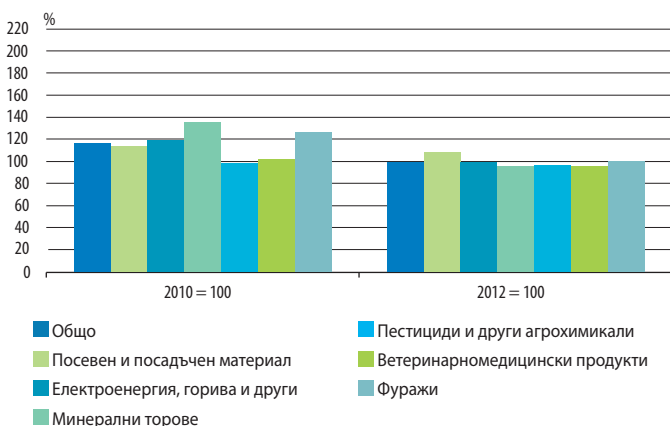
Наблюденията са извадкови и се провеждат тримесечно.

Обект на наблюдение са покупните цени на наблюдаваните стоки и услуги за текущо потребление в селското стопанство.

Наблюдаваната единична цена е цената на входа на земеделското стопанство, т.е. цената, която купувачът действително е платил за стоките. Тя включва данъците и таксите и изключва субсидиите и приспадаемия ДДС.

На основата на информацията от петте наблюдения, както и от други наблюдения, провеждани от НСИ, се изчислява общ индекс на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство при база 2010 = 100 и предшестващата година = 100.

Фиг. 10. Индекси на цените на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство през 2013 г.

8. Индекси на цените на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство през 2013 г.

	2013 в % към	
	2010	2012
Общо	116.2	99.5
Посевен и посадъчен материал	114.2	108.2
Електроенергия, горива и други	119.4	99.5
Минерални торове	135.7	95.9
Преки торове	136.2	96.2
Азотни торове	139.0	96.7
Фосфорни торове	104.2	92.7
Калиеви торове	71.1	101.2
Смесени торове	121.7	99.0
Пестициди и други агрохимикали	98.4	97.1
Фунгициди	97.5	100.7
Инсектициди	94.0	96.9
Хербициди	99.2	96.2
Ветеринарномедицински продукти	101.7	96.2
Фуражи	126.7	100.1
Преки фуражи	131.1	98.3
Смесени фуражи	123.5	101.6
Поддръжка и ремонт на превозни средства, машини и дребно оборудване	105.2	101.1
Поддръжка и ремонт на селскостопански сгради	104.9	101.5
Други стоки и услуги	105.3	100.5

Индекс на стоките и услугите с инвестиционно предназначение в селското стопанство

За изчисляване на индекса на цените на стоките и услугите с инвестиционно предназначение в селското стопанство при база 2010 = 100 и предшестваща година = 100 се използват изчисленията:

- тримесечни индекси за внос на селскостопански машини и транспортно оборудване от отдел „Статистика на външната търговия“;
- месечни индекси за сградно строителство от отдел „Бизнес тенденции и туризъм“.

9. Индекси на цените на стоките и услугите с инвестиционно предназначение в селското стопанство през 2013 г.

	2013 в % към	
	2010	2012
Общо	106.4	105.4
Материали	109.6	108.6
Селскостопански машини	109.3	109.7
Транспортно оборудване	111.5	101.8
Селскостопански сгради	86.2	84.5

Общ индекс на цените на стоките и услугите в селското стопанство

Индексът се изчислява въз основа на изчисления индекс на цените на стоките и услугите за текущо потребление в селското стопанство и индекса на цените на стоките и услугите с инвестиционно предназначение в селското стопанство.

10. Общ индекс на цените на стоките и услугите в селското стопанство през 2013 г.

	2013 в % към	
	2010	2012
Общо	115.8	99.7

XII. ИЗНОС И ВНОС НА СТОКИ

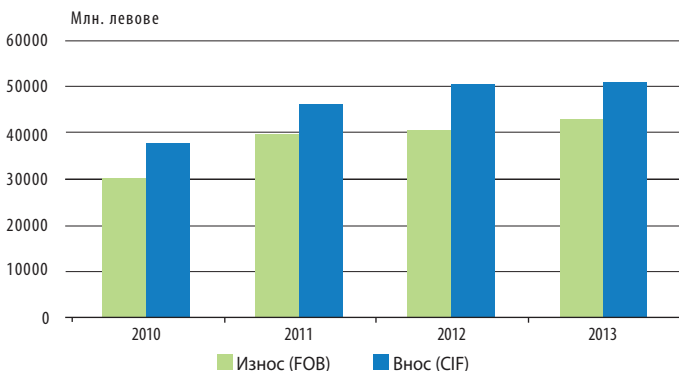

Външнотърговски стокообмен

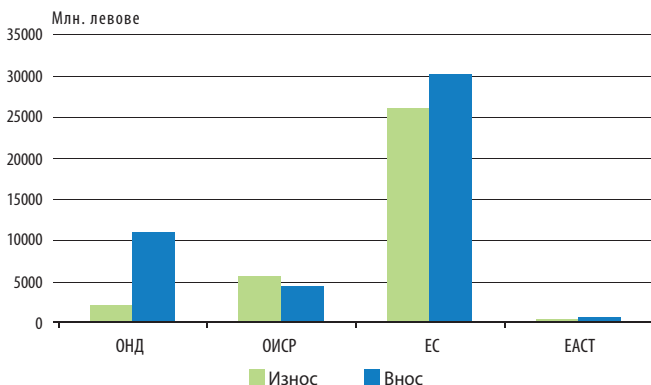
Показателите, характеризиращи стокообмена на Република България, се базират на данни за износа и вноса от Единния административен документ за търговията с трети страни, месечните Интрастат декларации за изпращания и пристигания на стоки на задължените фирми при търговията с държавите - членки на Европейския съюз, статистически оценки на необхванатите стокови потоци при вътрешнообщностната търговия със стоки и допълнителна информация от други административни източници.

Основен търговски партньор на България през последните години е ЕС, като над половината от износа и вноса на страната се осъществява с държавите членки.

Фиг. 1. Износ и внос

Фиг. 2. Износ и внос по икономически зони за 2013 г.

1. Външнотърговски стокообмен

	2010	2011	2012	2013
Стокообмен - млн. лв.	68074.5	85412.1	90416.6	94022.7
Износ (FOB)	30435.0	39633.6	40622.9	43474.5
Внос (CIF)	37639.5	45778.5	49793.7	50548.2

2. Брой на страните - търговски партньори на България

	2010	2011	2012	2013
Стокообмен	200	201	202	212
Износ	195	198	199	204
Внос	168	166	159	165

3. Износ и внос по групи страни

(Млн. левове)

	2010 ¹	2011 ²	2012 ²	2013 ²
Износ	30435.0	39633.6	40622.9	43474.5
от него:				
ОНД	1819.7	1941.9	1987.8	2366.7
ОИСР	3560.2	4843.8	5677.6	5617.9
ЕС	18520.1	24652.1	23779.8	³ 26121.3
ЕАСТ	246.1	318.1	376.9	381.3
Внос	37639.5	45778.5	49793.7	50548.2
от него:				
ОНД	8125.9	10201.5	11862.0	10786.0
ОИСР	3035.1	3735.4	3664.0	4517.6
ЕС	22015.2	27183.7	29200.0	³ 30153.2
ЕАСТ	365.4	380.4	423.3	419.3

¹ ОНД включва: Азербайджан, Армения, Беларус, Грузия, Казахстан, Киргизстан, Молдова, Русия, Таджикистан, Туркменистан, Узбекистан и Украйна.

ОИСР включва: Австралия, Американските Вирджински острови, Исландия, Канада, Лихтенщайн, Мексико, Нова Зеландия, Норвегия, Република Корея, САЩ, Турция, Швейцария и Япония.

ЕАСТ включва: Норвегия, Швейцария, Исландия и Лихтенщайн.

² ОНД включва: Азербайджан, Армения, Беларус, Казахстан, Киргизстан, Молдова, Русия, Таджикистан, Туркменистан, Узбекистан и Украйна.

ОИСР включва: Австралия, Американските Вирджински острови, Исландия, Канада, Мексико, Нова Зеландия, Норвегия, Република Корея, САЩ, Турция, Швейцария, Япония, Израел и Чили.

ЕАСТ включва: Норвегия, Швейцария, Исландия и Лихтенщайн.

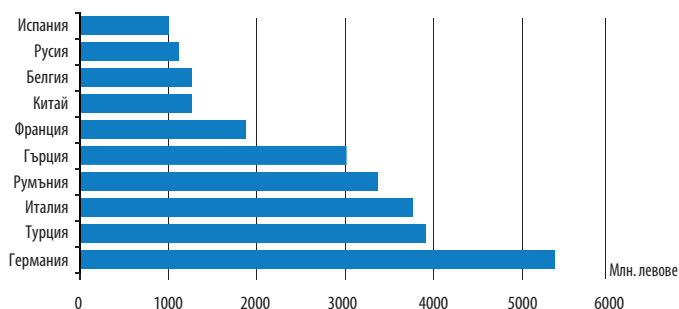
³ В ЕС е включена Хърватия.

Износ по страни - основни търговски партньори

Географското разпределение на данните за износа е по страни, за които са изпратени стоките. На графиката са показани топ 10 страни в износната листа на страната.

Износът на България, разпределен според Стандартната външнотърговска класификация, отбелязва най-голям относителен дял на групата на артикулите, класифицирани главно според вида на материала, следвани от групата на машини, оборудване и превозни средства.

Фиг. 3. Износ - топ 10 страни за 2013 г.

Фиг. 4. Структура на износа по раздели на СИТС, рев. 4, за 2013 г.

4. Износ по страни - основни търговски партньори

(Млн. левове)

Страни	2010	2011	2012	2013
Общо	30435.0	39633.6	40662.9	43474.5
в това число:				
Австрия	574.6	759.3	744.0	783.4
Белгия	1148.7	1954.5	1497.9	1262.8
Бивша югославска република Македония	650.1	902.2	768.0	687.2
Германия	3244.1	4606.4	4159.0	5367.5
Гибралтар	667.3	1221.7	1432.0	786.9
Грузия	281.7	445.0	557.6	365.1
Гърция	2419.0	2784.2	2923.1	3020.2
Египет	201.9	333.9	335.8	348.8
Испания	813.5	1063.2	1055.2	1006.7
Италия	2955.6	3443.8	3449.8	3766.8
Китай	366.5	574.4	1163.7	1267.0
Ливан	123.1	64.0	137.4	356.3
Намибия	171.4	301.8	395.5	268.1
Нидерландия	458.6	703.5	741.8	940.0
Обединено кралство	592.6	724.4	778.9	917.9
Обединени арабски емирства	64.1	111.5	307.4	506.3
Полша	523.2	704.7	710.3	790.9
Португалия	88.6	162.8	358.1	281.0
Република Южна Африка	15.2	131.9	229.5	288.6
Румъния	2772.2	3781.1	3274.3	3363.8
Русия	863.2	1060.3	1100.2	1121.8
Словакия	204.6	216.9	246.7	323.2
Словения	230.7	174.4	366.1	242.3
Сингапур	366.1	76.0	93.8	650.0
Съединени американски щати	414.7	518.2	725.3	594.8
Сърбия	1075.4	935.7	865.2	730.9
Тунис	65.4	156.3	153.8	365.8
Турция	2576.2	3389.6	3828.9	3918.2
Украйна	387.3	565.0	479.1	837.1
Унгария	387.4	499.3	471.9	539.1
Франция	1229.0	1672.7	1623.4	1880.1
Хърватия	160.3	164.3	154.0	98.0
Чешка република	286.4	425.8	497.2	557.4
Швейцария	193.8	245.9	307.8	300.2

5. Износ по раздели на SITC, рев. 4

(Млн. левове)

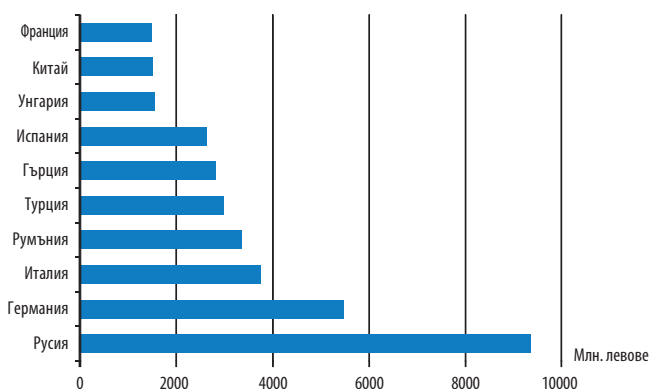
	2010	2011	2012	2013
Общо	30435.0	39633.6	40662.9	43474.5
Храни и живи животни	3261.2	3796.7	4135.3	5009.4
Безалкохолни и алкохолни напитки и тютюн	679.1	797.7	877.4	946.9
Необработени (сурови) материали, негодни за консумация (изкл. горивата)	2647.9	3978.2	3565.6	3664.1
Минерални горива, масла и подобни продукти	4111.5	5452.2	6746.6	6551.2
Мазнини, масла и восъци от животински и растителен произход	203.0	294.9	303.0	394.5
Химични вещества и продукти	2424.1	3160.6	3371.8	3548.7
Артикули, класифицирани главно според вида на материала	7062.4	9805.5	9275.0	9666.3
Машини, оборудване и превозни средства	5094.5	6695.2	6741.4	7811.1
Разнообразни готови продукти, н.д.	4921.6	5601.9	5517.9	5778.9
Стоки и сделки, н.д.	29.7	50.7	88.9	103.4

Внос по страни - основни търговски партньори

Географското разпределение на данните за вноса е по страни, от които са изпратени стоките. На графиката са показани топ 10 страни, от които внасяме стоки.

Разпределението на вноса по Стандартната външотърговска класификация показва най-голям относителен дял на групата на машини, оборудване и превозни средства, следвана от групата на минерални горива, масла и подобни продукти.

Фиг. 5. Внос - топ 10 страни за 2013 г.

Фиг. 6. Структура на вноса по раздели на СИТС, рев. 4, за 2013 г.

6. Внос по страни - основни търговски партньори

(Млн. левове)

Страни	2010	2011	2012	2013
Общо	37639.5	45778.5	49793.7	50548.2
в това число:				
Австрия	1307.2	1534.8	1529.9	1390.2
Австралия	10.5	13.7	17.7	291.1
Белгия	712.1	777.4	872.3	929.6
Бивша югославска република Македония	501.9	490.2	493.4	539.8
Германия	4374.5	4960.0	5537.4	5463.2
Грузия	321.9	384.0	336.2	419.0
Гърция	2232.7	2568.1	3017.2	2808.3
Дания	187.3	172.3	177.9	182.1
Египет	153.8	149.7	112.1	117.5
Индия	95.4	119.6	146.8	240.9
Ирландия	105.3	150.7	165.8	160.7
Испания	709.2	2422.1	2205.0	2618.1
Италия	2773.7	3269.8	3299.1	3767.1
Китай	965.1	1327.6	1483.0	1500.9
Нидерландия	1052.2	1162.0	1494.6	1337.0
Обединено кралство	593.2	712.9	715.0	747.5
Полша	788.0	875.4	1093.5	1429.5
Република Корея	146.1	234.2	183.4	168.2
Русия	6115.0	8071.8	10363.0	9356.5
Румъния	2622.4	3161.5	3260.6	3365.3
Словакия	407.5	549.2	644.5	655.3
Словения	296.4	337.3	315.4	332.0
Съединени американски щати	260.9	384.9	338.2	386.4
Сърбия	394.6	496.5	494.8	514.4
Тайван	113.8	113.5	126.6	131.5
Турция	2047.0	2164.5	2324.9	2970.8
Украйна	1571.6	1837.9	1253.5	1121.4
Унгария	1168.6	1384.2	1488.5	1536.4
Франция	1231.7	1487.3	1450.3	1500.8
Хърватия	69.8	53.3	59.4	72.0
Чешка република	711.5	792.0	958.2	1033.1
Швейцария	340.8	354.8	407.3	387.9
Швеция	196.8	287.0	259.4	285.1
Япония	136.5	134.0	124.0	129.7

7. Внос по раздели на SITC, рев. 4

(Млн. левове)

	2010	2011	2012	2013
Общо	37639.5	45778.5	49793.7	50548.2
Храни и живи животни	2857.4	3449.8	3497.2	3602.9
Безалкохолни и алкохолни напитки и тютюн	495.3	553.4	629.0	696.7
Необработени (сурови) материали, негодни за консумация (изкл. горивата)	3220.0	4540.0	4398.7	4651.3
Минерални горива, масла и подобни продукти	8487.3	10521.1	12402.6	11656.4
Мазнини, масла и восъци от животински и растителен произход	171.0	212.0	245.5	212.6
Химични вещества и продукти	4407.6	5197.7	5711.1	6104.7
Артикули, класифицирани главно според вида на материала	6356.0	7730.6	7766.9	8120.3
Машини, оборудване и превозни средства	8750.4	10504.2	11990.2	11936.9
Разнообразни готови продукти, н.д.	2776.0	2938.7	3033.6	3325.0
Стоки и сделки, н.д.	118.5	131.0	118.9	241.4

ИЗНОС И ВНОС ПО СТОКИ

При отчитането на външнотърговските стокови потоци НСИ прилага Специалната система на търговия.

Отчитането по видове стоки се извършва съгласно Комбинираната номенклатура.

8. Износ на някои стоки

Стоки	2010	2011	2012	2013
Свинско месо (прясно, охладено или замразено) - хил. т	1.7	4.7	4.7	1.8
Месо от домашни птици (прясно, охладено или замразено) - хил. т	38.2	41.5	42.4	32.3
Бяло саламурено сирене и кашкавал - хил. т	14.3	14.5	15.9	16.5
Домати (пресни или охладени) - хил. т	4.8	2.3	1.1	1.6
Краставици и корнишони (пресни или охладени) - хил. т	10.9	14.7	10.8	10.9
Царевица - хил. т	654.0	939.0	825.4	2159.5
Консервирани домати - хил. т	4.3	3.1	4.8	3.5
Други консервирани зеленчуци - хил. т	23.7	22.4	19.9	21.1
Суров или необработен тютюн - хил. т	40.2	47.4	36.7	40.4
Цигари - хил. т	13.3	16.2	19.9	22.3
Паста за зъби - хил. т	3.6	2.3	2.0	2.1
Пневматични гуми от каучук (нови) - хил. т	1.7	2.1	5.6	3.0
Мъжки костюми, ансамбли, сака, панталони и други за мъже или момчета - млн. лв.	361.0	442.7	441.4	477.1
Мъжки ризи - млн. лв.	96.7	102.4	92.6	78.7
Кожени обувки - хил. чф.	7128.9	6324.4	5147.0	5404.1
Помпи за течности - млн. лв.	59.9	136.1	133.7	144.4
Стругове - хил. т	3.8	4.6	5.1	4.7
Електрически акумулатори - млн. лв.	244.1	304.8	281.2	342.9
Мебели - млн. лв.	146.8	169.1	196.3	197.9

9. Внос на някои стоки

Стоки	2010	2011	2012	2013
Банани - хил. т	42.0	49.7	35.0	39.0
Портокали - хил. т	22.1	27.4	27.3	31.8
Лимони - хил. т	12.1	13.8	13.0	15.0
Грейпфрути - хил. т	11.3	11.3	10.6	9.9
Маслини - хил. т	19.2	18.9	33.2	22.8
Кафе на зърна - хил. т	26.7	24.6	28.4	29.6
Пипер (черен или бял) - т	1342.7	972.7	893.1	883.1
Ориз - хил. т	22.6	25.1	18.5	30.3
Маргарин - хил. т	10.9	9.1	10.1	11.0
Шоколад - хил. т	16.1	16.8	14.0	16.5
Плодови и зеленчукови сокове - хил. т	16.7	14.3	11.3	11.5
Захар - хил. т	311.5	296.1	194.9	242.9
Соев шрот - хил. т	101.5	121.8	104.4	109.1
Сол - хил. т	215.4	214.7	252.4	163.9
Каменни въглища (без антрацит) - хил. т	1128.7	1032.2	1080.6	964.1
Антрацит - хил. т	1858.4	2203.8	1132.6	732.9
Кокс - хил. т	68.8	63.7	65.9	71.2
Целулоза - хил. т	10.0	21.7	23.2	36.5
Вестникарска хартия - хил. т	47.2	50.0	51.1	46.8
Цигарена хартия - хил. т	2.1	2.6	4.3	3.7
Памук (вкл. линтер) - хил. т	6.3	2.4	4.1	4.7
Обувки (кожени) - хил. чф.	4369.0	2753.2	2778.1	3171.9
Тръби от чугун и стомана - хил. т	53.0	57.3	66.8	87.3
Хладилници - хил. бр.	97.6	102.4	86.5	81.2
Перални машини - хил. бр.	170.0	137.7	153.2	159.9
Прахосмукачки - хил. бр.	330.1	235.5	258.9	300.7
Телевизори - хил. бр.	748.6	690.3	645.6	998.2
Битови шевни машини - хил. бр.	4.7	9.9	8.9	6.5
Зърнокомбайни - бр.	431	674	728	674
Пътнически автомобили - хил. бр.	55.2	65.8	65.5	74.7
Товарни автомобили - хил. бр.	4.9	6.6	7.3	8.6
Автобуси и тролейбуси - бр.	451	298	212	384
Велосипеди - хил. бр.	30.3	39.4	37.5	31.0
Мотоциклети - хил. бр.	2.3	3.3	3.2	4.1
Трактори - хил. бр.	5.4	7.0	7.0	8.3
Мотокултиватори - бр.	512.0	324.0	345.0	252.0
Фотоапарати - млн. лв.	0.1	0.1	0.3	0.3
Битови часовници - хил. бр.	997.9	1126.5	1254.5	1674.5

XIII. ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

Платежен баланс

Платежният баланс на България (аналитично представяне) е в съответствие с петото издание на „Ръководството по платежен баланс“ (МВФ, 1993) и Ръководните правила на Европейската централна банка. Компонентите на аналитичното представяне са класифицирани в следните основни категории:

Текуща сметка - обхваща получаването и предоставянето на стоки и услуги, доход и текущи трансфери между страната и останалия свят.

Капиталова сметка - включва капиталови трансфери и придобиване или предоставяне на нематериални, нефинансови активи.

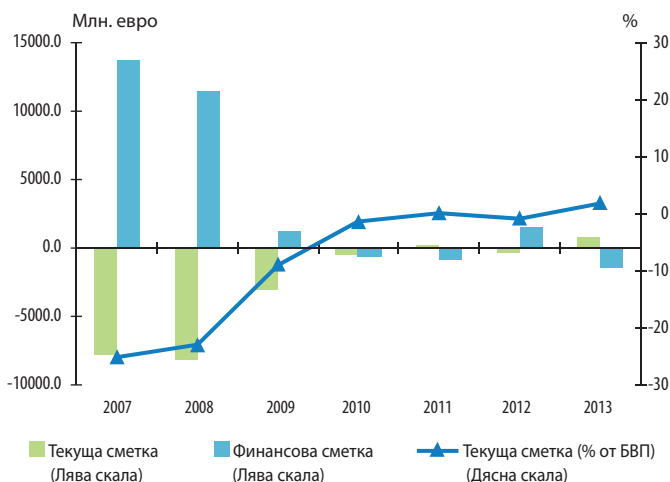
Финансова сметка - обхваща всички трансакции във външните финансови активи и пасиви на една икономика:

Грешки и пропуски - компенсаторна статия.

Резерви и друго финансиране - включва тези външни активи, които са на разположение и се използват за пряко финансиране на дефицити на платежния баланс.

Платежният баланс се съставя от Българската народна банка.

Фиг. 1. Текуща и финансова сметка

1. Платежен баланс на България^{1,2}

(Млн. евро)

	2010	2011	2012	2013
Текуща сметка	-533.1	33.2	-333.9	751.3
Стоки: кредит (FOB)	15561.2	20264.3	20770.2	22228.2
Стоки: дебит (FOB)	-18324.8	-22420.4	-24230.4	-24581.5
Търговски баланс	-2763.7	-2156.1	-3460.3	-2353.3
Услуги: кредит	5011.5	5354.0	5794.0	5769.2
Транспорт	986.5	1112.2	1109.9	1153.8
Пътувания	2747.1	2852.4	2916.6	3058.4
Други услуги	1277.9	1389.4	1767.5	1557.0
Услуги: дебит	-3143.7	-3038.5	-3413.9	-3661.1
Транспорт	-699.0	-829.5	-989.1	-1048.1
Пътувания	-931.2	-958.7	-1015.7	-1150.4
Други услуги	-1513.4	-1250.2	-1409.0	-1462.6
Услуги, нето	1867.8	2315.5	2380.1	2108.1
Доход, нето	-1134.2	-1810.8	-1328.2	-1385.4
Стоки, нефакторни услуги и доход, нето	-2030.0	-1651.4	-2408.4	-1630.6
Текущи трансфери, нето	1496.9	1684.6	2074.5	2381.9
Капиталова сметка³	290.9	503.6	541.0	466.4
Капиталови трансфери, нето	256.3	471.2	518.3	533.2
Финансова сметка³	-673.1	-885.8	1466.2	-1465.6
Преки инвестиции, нето	977.3	1212.7	802.0	957.3
Преки инвестиции в чужбина	-173.9	-117.5	-268.3	-135.1
Преки инвестиции в България	1151.2	1330.2	1070.3	1092.4
Сливания и придобивания, нето ⁴	0.0	0.0	0.0	0.0
Портфейлни инвестиции, нето	-635.4	-357.4	-898.4	-128.2
Финансови деривати, нето	-24.7	-65.3	-33.3	-119.4
Други инвестиции, нето	-990.3	-1675.8	1595.9	-2175.4
Други инвестиции - активи	-26.2	-708.3	673.4	-1659.9
Търговски кредити, нето	-86.2	-93.6	-168.7	-94.4
Заеми	-110.5	-70.6	-152.6	-439.3
Валута и депозити	147.9	-484.8	1053.1	-1022.1
Други активи	22.6	-59.3	-58.4	-104.0
Други инвестиции - пасиви	-964.1	-967.5	922.5	-515.5
Търговски кредити, нето	-32.4	63.5	-8.4	107.6
Заеми	-386.5	30.5	892.9	48.7
Валута и депозити	-642.0	-1117.9	-2.8	-776.3
Други пасиви	96.7	56.4	40.7	104.5
Грешки и пропуски	531.4	507.6	487.7	-351.3
Общ баланс	-383.9	158.7	2161.0	-599.2
Резерви и друго финансиране	383.9	-158.7	-2161.0	599.2
Резервни активи на БНБ	383.9	-158.7	-2161.0	599.2
Ползвани кредити от МВФ, нето	0.0	0.0	0.0	0.0
Извънредно финансиране	0.0	0.0	0.0	0.0

¹ Аналитично представяне на платежния баланс в съответствие с 5-ото издание на „Ръководството по платежен баланс“ на МВФ.

² Източник: БНБ.

³ Отрицателният знак (-) показва изтичане на капитал (нарастване на активи или намаление на пасиви).

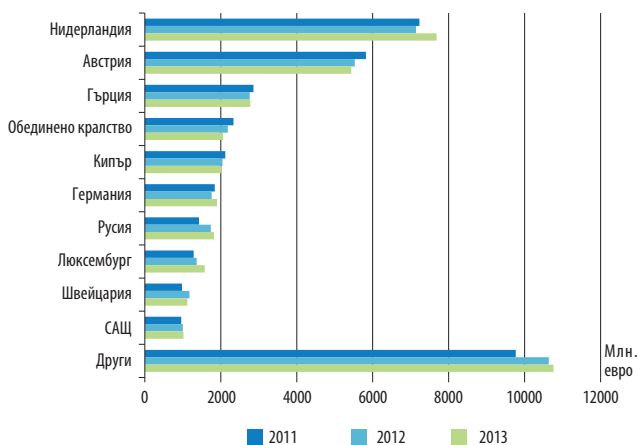
⁴ В статията се отразяват всички сделки, които представляват придобивания или сливания.

Преки чуждестранни инвестиции

Пряка чуждестранна инвестиция в страната е международната инвестиция, при която прекият инвеститор - резидент на чуждестранна икономика, придобива дълготраен интерес в предприятие - резидент на българската икономика (пряко инвестиционно предприятие). Наличието на дълготраен интерес предполага дългосрочно взаимоотношение между прекия инвеститор и прякото инвестиционно предприятие и значителна степен на влияние от страна на инвеститора при управлението на прякото инвестиционно предприятие. Поради необходимостта от международна съпоставимост на данни на отделните страни в „Ръководството по платежен баланс” е възприет принципът, че придобиването на 10 или повече процента от правото на глас при управление на инвестиционното предприятие се счита за установяване на отношение между пряк инвеститор и пряко инвестиционно предприятие.

Пряката чуждестранна инвестиция включва както първоначалната трансакция, чрез която се установява отношението между прекия инвеститор и прякото инвестиционно предприятие, така и всички последващи трансакции между тях. Трансакциите могат да бъдат както в посока на увеличение/намаление на задълженията на инвестиционното предприятие към прекия инвеститор, така и в посока на увеличение/намаление на вземанията на инвестиционното предприятие от прекия инвеститор.

Фиг. 2. Размер на преките чуждестранни инвестиции в България по страни

2. Приток на преки чуждестранни инвестиции в България по икономически дейности¹

(Млн. евро)

Икономически дейности	2010	2011	2012	2013
Общо	1151.2	1330.2	1070.3	1092.4
Добивна промишленост	35.7	150.4	231.7	110.8
Други дейности, обслужващи обществото и личността	-45.9	140.8	0.5	48.2
Здравеопазване и социални дейности	-10.6	-3.6	9.2	0.4
Образование	0.7	0.9	0.8	0.0
Операции с недвижими имоти, наемодателна дейност и бизнес услуги	-16.0	-251.7	-458.6	-44.1
Преработваща промишленост	541.8	283.7	504.9	188.5
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода	324.6	450.7	737.3	64.7
Рибно стопанство	0.1	5.6	2.2	0.1
Селско, ловно и горско стопанство	0.0	13.5	5.5	-8.6
Строителство	110.2	-90.5	227.9	19.1
Транспорт, складиране и съобщения	57.9	203.1	-364.3	412.2
Търговия, ремонт и техническо обслужване на автомобили и мотоциклети, на лични вещи и стоки за домакинството	-190.5	38.4	255.5	215.9
Финансово посредничество	202.8	257.2	-161.1	-64.3
Хотели и ресторанти	51.7	141.2	62.3	-9.9
Некласифицирани	88.7	-9.5	16.6	159.5

¹ Източник: БНБ.

XIV. ДЪЛГОТРАЙНИ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

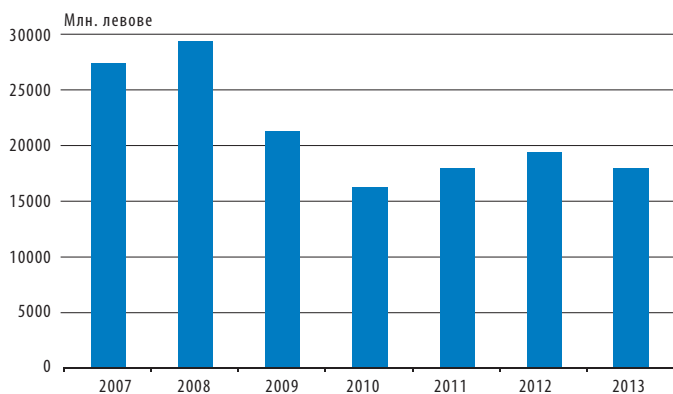

Разходи за придобиване на ДМА

Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи са фактически извършените разходи за придобиване на земя, сгради, строителни съоръжения и конструкции, машини, оборудване, транспортни средства и др. чрез строителство и закупуване, включително и употребяваните ДМА.

Данните за разходите за придобиване на дълготрайни материални активи са по цени на съответната година.

Фиг. 1. Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи

1. Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи по видове

	(Хил. левове)			
	2010	2011	2012	2013
Общо	16218269	17913925	19091492	17597303
Земя	1091585	1534227	1426906	868146
Сгради, строителни съоръжения и конструкции	7697177	8266052	7322825	7113603
Машини, оборудване и транспортни средства	5945227	6614232	8667155	8554487
Други разходи	1484280	1499414	1674606	1061067

2. Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи по икономически дейности

(Хил. левове)

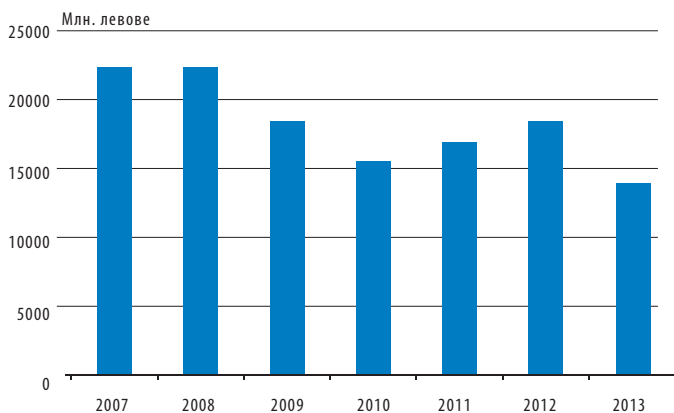
Икономически дейности	2011	2012	2013
Общо	17913925	19091492	17597303
Селско, горско и рибно стопанство	1469798	1479905	1068586
Добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	5361442	7602323	6760203
Строителство	1146482	1088400	1108944
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	4142678	3588034	3213994
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	600098	618032	493255
Финансови и застрахователни дейности	424117	368767	350590
Операции с недвижими имоти	2497378	1895653	1563348
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	833228	782810	403805
Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална дейност	1215262	1443543	2309693
Други услуги	223442	224025	324885

Придобити дълготрайни материални активи

В обема на придобитите дълготрайни материални активи се включва стойността на всички придобити дълготрайни материални активи независимо от начина на придобиването им (строителство или закупуване). Придобитите чрез строителство дълготрайни материални активи се отчитат след въвеждането им в експлоатация по реда, установен от Министерството на регионалното развитие и благоустройството с Наредба № 2 от 31.07.2003 г. за разрешаване на ползването на строежите в Република България.

Данните за придобитите дълготрайни материални активи са по цени на съответната година.

Фиг. 2. Придобити дълготрайни материални активи

3. Придобити дълготрайни материални активи по видове

	(Хил. левове)			
	2010	2011	2012	2013
Общо	15552551	16921196	18337016	13780128
Земя	1091585	1534227	1426906	771928
Сгради, строителни съоръжения и конструкции	6583429	7934398	7073593	4341081
Машини, оборудване и транспортни средства	6948651	6355787	8622131	8009550
Други разходи	928886	1096784	1214386	657569

4. Придобити дълготрайни материални активи по икономически дейности

(Хил. левове)

Икономически дейности	2011	2012	2013
Общо	16921196	18337016	13780128
Селско, горско и рибно стопанство	1421888	1372974	1004011
Добивна, преработваща и друга промишленост; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	6267483	7440914	5389696
Строителство	1020020	1173680	962751
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	3603998	3766105	2599518
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	608922	603091	484391
Финансови и застрахователни дейности	314229	265677	362485
Операции с недвижими имоти	2093495	1946270	1318820
Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	713399	817240	466706
Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална дейност	577273	761703	1068589
Други услуги	300489	189362	123161

**XV. ТЪРГОВИЯ;
ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО**

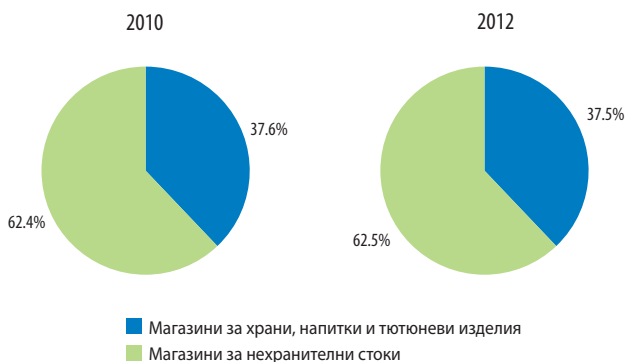

Обекти за продажби на дребно

В броя на обектите за продажби на дребно са включени магазините и павилионите от стационарната търговска мрежа, притежаващи търговска зала за обслужване на клиентите. В броя на магазините не са включени бензиностанциите и газостанциите. Стоковата специализация на обектите е определена съобразно преобладаващия асортимент на продажбите.

През 2012 г. е отчетен спад в броя на обектите за продажби на дребно. В сравнение с 2010 г. намалява броят както на магазините за хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия, така и на магазините за нехранителни потребителски стоки, съответно с 3.3 и 3.2%. Запазва се тенденцията за нарастване на дела на магазините за нехранителни потребителски стоки, като през 2012 г. в сравнение с 2010 г. увеличението е с 0.1 пункта и достига 62.5%.

Фиг. 1. Структура на магазините за продажби на дребно

1. Обекти за продажби на дребно към 31.12.

Вид и стокова специализация	Брой			Изменение - % (предшестващата година = 100)	
	2010	2011	2012	2011	2012
Магазини	130102	132304	125909	1.7	-4.8
За храни, напитки и тютюневи изделия	48877	49324	47248	0.9	-4.2
в това число:					
Неспециализирани с разнообразни хранителни стоки	32841	32559	29856	-0.9	-8.3
Плодове и зеленчуци	2930	3163	3262	8.0	3.1
Месо и месни продукти	1340	1349	1385	0.7	2.7
Риба и рибни продукти	460	481	484	4.6	0.6
Хляб и хлебни изделия	2260	2379	2290	5.3	-3.7
Захар и захарни сладкарски изделия	2118	2143	2074	1.2	-3.2
Алкохолни и безалкохолни напитки	2576	3043	2929	18.1	-3.7
За нехранителни стоки	81225	82980	78661	2.2	-5.2
в това число:					
Неспециализирани с разнообразни нехранителни стоки	14469	15287	14991	5.7	-1.9
Текстилни изделия	2879	3156	2923	9.6	-7.4
Облекло	18076	17371	17171	-3.9	-1.2
Обувки и кожени изделия	3835	3869	3696	0.9	-4.5
Мебели, осветителни тела и стоки за домакинството	3530	3410	3104	-3.4	-9.0
Електродомакински уреди, радио- и телевизионни стоки	2047	2058	1691	0.5	-17.8
Железария, бои и стъкла	2960	2876	2757	-2.8	-4.1
Книги, вестници и книжарски стоки	2875	3189	2652	10.9	-16.8
Строителни и отоплителни материали	1883	2215	1878	17.6	-15.2
Парфюмерия и козметика	3178	3051	2993	-4.0	-1.9
Автомобили, мотоциклети и резервни части за тях	5676	6174	5188	8.8	-16.0
Аптеки, оптики и санитарни магазини	5281	5360	5245	1.5	-2.1
Бензиностанции	2766	2725	2684	-1.5	-1.5
Газостанции	607	534	555	-12.0	3.9

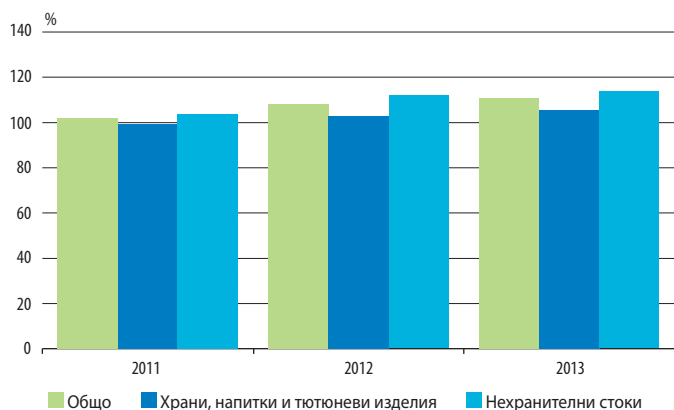
Продажби на дребно

Продажбите на дребно включват стойността на продадената собствена продукция, готови стоки и материали на краен потребител по цени на реализация (вкл. ДДС и акцизи), без тези в общественото хранене. Продажбите на дребно са представени по стокови групи, съдържанието на които съответства на изискванията на приетата от Евростат Класификация на индивидуалното потребление по цели.

Индексите на продажбите на дребно отразяват изменението на продажбите между две последователни години по съпоставими цени и се изчисляват при база средногодишни цени на 2010 г., като са верижно обвързани и съпоставими по обхват. Влиянието на цените се елиминира чрез дефлиране на продажбите по отделни групи стоки, като се използват индексите на потребителските цени, прегрупуирани според съдържанието на съответните стокови групи.

През 2013 г. продажбите на дребно в страната по съпоставими цени нарастват с 2.5% в сравнение с предшестващата година. Продажбите на дребно в групата „Храни, напитки и тютюневи изделия” нарастват с 3.0%, а в групата „Нехранителни стоки” - с 2.1%.

Фиг. 2. Индекси на продажбите на дребно (2010 = 100)

2. Индекси на продажбите на дребно

(Предшестващата година = 100)

	2011	2012	2013
Общо	102.1	106.0	102.5
Храни, напитки и тютюневи изделия	99.1	103.1	103.0
Нехранителни стоки	103.5	107.3	102.1

3. Индекси на продажбите на дребно по групи стоки

(Предшестващата година = 100)

Групи стоки	2010	2011	2012
	Храни, напитки и тютюневи изделия		
Плодове	98.9	94.2	99.4
Зеленчуци	97.4	102.6	106.2
Мляко, млечни продукти и яйца	98.5	95.3	96.6
Месо и месни продукти	102.6	100.8	103.8
Риба и рибни продукти, ракообразни и мекотели	98.3	105.2	104.2
Хляб и хлебни изделия, продукти на мелни-чарската промишленост	99.5	94.2	100.9
Захар и захарни сладкарски изделия	108.3	88.8	107.8
Хранителни масла и мазнини	100.3	94.1	102.3
Спиртни напитки	89.7	118.8	106.0
Вина	94.8	105.0	118.2
Бира	102.2	107.8	115.4
Безалкохолни напитки	101.3	116.3	109.7
Тютюневи изделия	88.3	96.3	110.2
Кафе, чай и какао	116.6	109.6	104.5
	Нехранителни стоки		
Облекла и кожухарски изделия	108.6	101.7	109.0
Обувки	83.4	99.0	99.1
Мебели	88.2	100.3	104.0
Килими и други подови настилки	83.6	92.8	106.0
Домакински уреди	88.0	102.9	111.0
Стоки за домакинството	88.8	104.7	123.4
Фармацевтични, медицински и ортопедични стоки	108.2	110.3	107.5
Автомобили	66.4	124.6	108.3
Мотоциклети и велосипеди	98.4	87.0	91.2
Резервни части, материали и принадлежности за МПС	102.4	97.3	104.6
Горива и смазочни материали за МПС	102.5	93.9	103.4
Съобщителна техника	77.5	118.0	121.6
Радио- и телевизионни стоки	77.2	99.8	117.1
Оптика и фотопринадлежности	97.4	117.0	93.9
Компютърна и канцеларска техника	79.3	118.8	125.1
Строителни материали	93.1	99.8	94.4

Оборот в търговията, хотелиерството и ресторантьорството

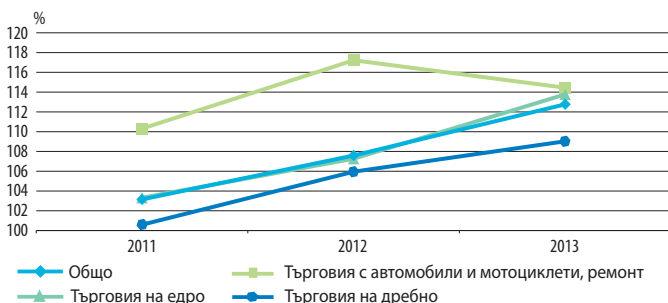
Показателят включва реализирания оборот от стопанските субекти, класифицирани към сектор G „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети” и сектор I „Хотелиерство и ресторантьорство” по КИД - 2008. Тук се посочват всички приходи, фактурирани през отчетния период за извършени доставки на продукцията, стоки или услуги, включително начислените акцизи.

Индексите на оборота се изчисляват за всички групи търговски дейности, дефинирани в Регламент (ЕС) № 1893/2006. Те отразяват изменението на оборота между две последователни години по съпоставими цени и се изчисляват при база средногодишни цени на 2010 г., като са верижно обвързани и съпоставими по обхват. Влиянието на цените се елиминира чрез дефлиране на оборота, като се използват индексите на потребителските цени и индексите на цените на производител, прегрупиран според съдържанието на съответните групи дейности.

През 2013 г. оборотът в сектор „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети” по предварителни данни реално бележи ръст от 4.8% спрямо предшестващата година. В търговията на дребно общото нарастване е с 2.9%. В търговията на едро ръстът от 6.1% до голяма степен определя величината на общия индекс, тъй като дейността формира около 70% от обема на оборота за търговския сектор. Намаление се наблюдава в търговията с автомобили и мотоциклети - с 2.4%.

В сектор „Хотелиерство и ресторантьорство” оборотът през 2013 г. по съпоставими цени намалява с 9.4% в сравнение с 2012 г., което се дължи предимно на спада в дейност „Ресторантьорство” - с 14.7%. В дейност „Хотелиерство” се наблюдава намаление от 2.4%.

Фиг. 3. Индекси на оборота за основните търговски дейности (2010 = 100)

4. Оборот в сектор „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ и сектор „Хотелиерство и ресторантьорство“

(Млн. левове)

Икономически дейности	2010	2011	2012	2013
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	80625	88941	94530	98593
Търговия с автомобили и мотоциклети, техническо обслужване и ремонт	4503	4902	5192	4961
Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети	57211	64024	67631	71215
в това число:				
Търговия на едро със селскостопански суровини и живи животни	5336	6536	7415	10021
Търговия на едро с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия	13854	14089	14245	14625
Търговия на едро с нехранителни потребителски стоки	7115	7420	8172	9957
Търговия на едро с компютърна и комуникационна техника	1795	1547	1604	1987
Търговия на едро с машини и оборудване със стопанско предназначение и части за тях	2552	3145	3832	3578
Търговия на едро с неселскостопански междинни продукти, отпадъци и скрап	23722	28109	28371	25687
Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети	18911	20015	21707	22417
в това число:				
Търговия на дребно с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия	6137	6718	7227	7577
Търговия на дребно в неспециализирани магазини с разнообразни стоки	851	917	970	1065
Търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали	3518	3855	4393	4460
Търговия на дребно с фармацевтични и медицински стоки, козметика и тоалетни принадлежности	1707	1859	2025	1985
Търговия на дребно с текстил, облекло, обувки и кожени изделия	913	961	1029	1172
Търговия на дребно с битова техника, мебели и други стоки за бита	2747	2630	2912	2963
Търговия на дребно с компютърна и комуникационна техника и други потребителски стоки	2648	2669	2659	2688
Хотелиерство и ресторантьорство	2831	3134	3349	3137
Хотелиерство	1083	1249	1374	1391
Ресторантьорство	1748	1885	1975	1746

XVI. ПРОМИШЛЕННОСТ

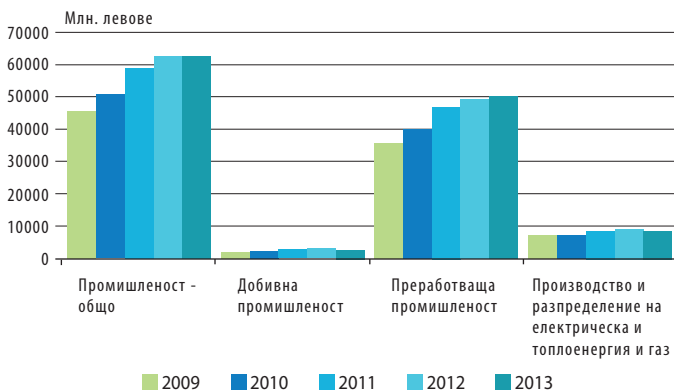
Продукция на промишлените предприятия

В информацията за промишлеността се включва дейността на предприятията за добив на суровини и природни ресурси (добивна промишленост), за производство на промишлени продукти и услуги (преработваща промишленост), за производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива и за доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване.

Показателят „продукция на промишлените предприятия“ отразява цялостната дейност на предприятията, т.е. включени са приходите и от непромишлените дейности. Продукцията включва: приходите от продажби на продукция и услуги, разходите за придобиване на активи по стопански начин, други приходи, изменението на запасите от готова продукция и изменението на запасите от незавършено производство.

Продукцията в стойностно изражение е публикувана по цени на съответната година.

Фиг. 1. Продукция на промишлените предприятия

1. Продукция на промишлените предприятия

(Хил. левове)

	2011	2012	2013
Общо	59659708	62710629	62662814
Добивна промишленост	2802188	2969775	2625516
Преработваща промишленост	46974358	48728136	50076106
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	8524327	9638391	8671479
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	1358835	1374327	1289713

2. Продукция на промишлените предприятия по подсектори

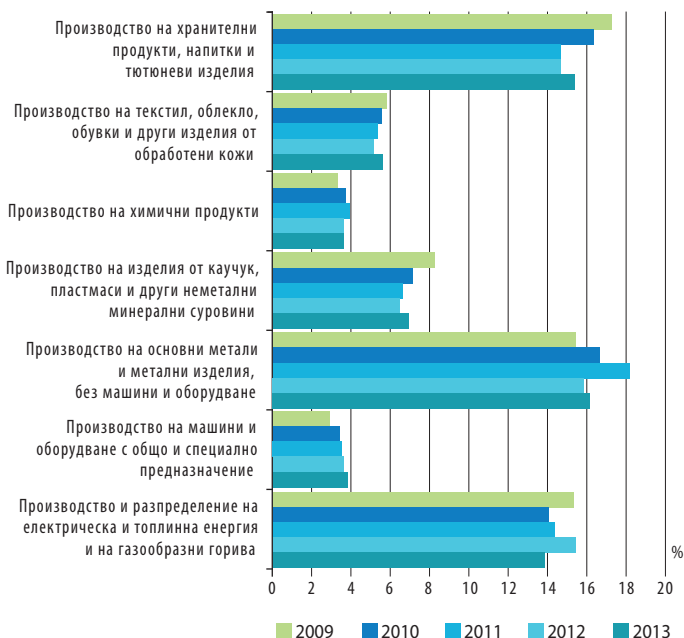
(Хил. левове)

Подсектори	2011	2012	2013
Общо	59659708	62710629	62662814
Добивна промишленост	2802188	2969775	2625516
Преработваща промишленост	46974358	48728136	50076106
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	8715827	9142863	9569276
Производство на текстил и облекло, обработка на кожи, производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм	3163323	3180420	3529501
Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели); печатна дейност	2113028	2195492	2447408
Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти
Производство на химични продукти	2308403	2269927	2268375
Производство на лекарствени вещества и продукти
Производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини	3926196	4037525	4307111
Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване	10788558	9903682	10116844
Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти	620190	610643	637245
Производство на електрически съоръжения	1838521	2069539	2026037
Производство на машини и оборудване с общо и специално предназначение	2084701	2250664	2383196
Производство на превозни средства	1502987	1579089	1759797
Производство на мебели, производство, н.д.; ремонт и инсталиране на машини и оборудване	1887757	1961734	2073516
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	8524327	9638391	8671479
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	1358835	1374327	1289713

Структура на продукцията на промишлените предприятия

Структурите (относителните дялове) са изчислени по цени на съответната година. Наблюдава се промяна в приноса на основните подсектори в обема на продукцията. Нараства дялът на производството на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия и на производството на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване, докато относителният дял на производството и разпределението на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива намалява.

Фиг. 2. Относителен дял на произведената продукция в някои основни подсектори

3. Структура на продукцията на промишлените предприятия по подсектори

(Проценти)

Подсектори	2011	2012	2013
Общо	100	100	100
Добивна промишленост	4.7	4.7	4.2
Преработваща промишленост	78.7	77.7	79.9
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	14.6	14.6	15.3
Производство на текстил и облекло, обработка на кожи, производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм	5.3	5.1	5.6
Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели); печатна дейност	3.5	3.5	3.9
Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти
Производство на химични продукти	3.9	3.6	3.6
Производство на лекарствени вещества и продукти
Производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини	6.6	6.4	6.9
Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване	18.1	15.8	16.1
Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти	1.0	1.0	1.0
Производство на електрически съоръжения	3.1	3.3	3.2
Производство на машини и оборудване с общо и специално предназначение	3.5	3.6	3.8
Производство на превозни средства	2.5	2.5	2.8
Производство на мебели, производство, н.д.; ремонт и инсталиране на машини и оборудване	3.2	3.1	3.3
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	14.3	15.4	13.8
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	2.3	2.2	2.1

Индекси на продукцията на промишлените предприятия

Индексите на продукцията на промишлените предприятия са изчислени от съпоставимите цени на 2010 година.

За изчисляване на произведената продукция по съпоставими цени за дефлатор е използван общият индекс на цените на производител, получен като средна претеглена от индексите на цените на производител на вътрешния пазар и индексите на цените на международния пазар.

4. Индекси на продукцията на промишлените предприятия

(Предшестващата година = 100)

	2011	2012	2013
Общо	108.1	101.9	100.5
Добивна промишленост	109.8	99.8	95.7
Преработваща промишленост	107.4	100.9	103.2
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	114.9	108.8	89.6
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	94.6	98.2	91.9

5. Индекси на продукцията на промишлените предприятия по подсектори

(Предшестващата година = 100)

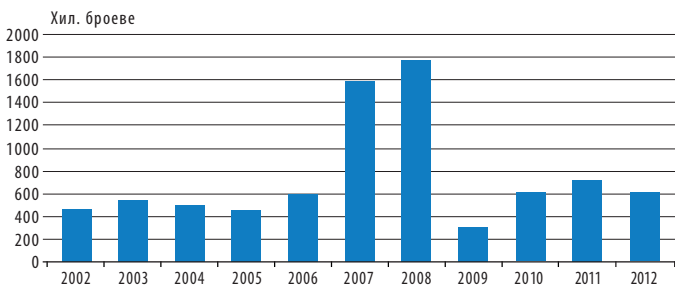
Подсектори	2011	2012	2013
Общо	108.1	101.9	100.5
Добивна промишленост	109.8	99.8	95.7
Преработваща промишленост	107.4	100.9	103.2
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	99.5	101.5	101.5
Производство на текстил и облекло, обработка на кожи, производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косьм	104.8	97.1	108.4
Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели); печатна дейност	108.6	101.1	111.4
Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти	105.3	107.3	97.4
Производство на химични продукти	113.9	91.2	98.6
Производство на лекарствени вещества и продукти	113.3	116.4	103.8
Производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини	108.8	100.5	106.0
Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване	112.5	94.9	104.0
Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти	106.1	100.5	103.8
Производство на електрически съоръжения	110.1	109.5	97.7
Производство на машини и оборудване с общо и специално предназначение	114.7	103.5	105.3
Производство на превозни средства	108.1	102.7	112.7
Производство на мебели, производство, н.д.; ремонт и инсталиране на машини и оборудване	108.1	104.6	105.0
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	114.9	108.8	89.6
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	94.6	98.2	91.9

Промислени продукти в натурално изражение

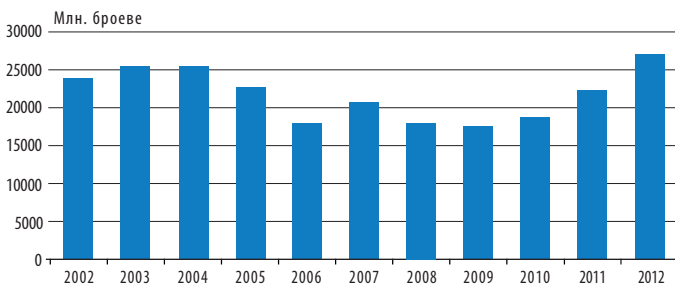
Годишното статистическо изследване на промишлените продукти в натурално изражение се провежда на основата на Националната номенклатура на промишлената продукция (ПРОДПРОМ), която е пряко приложение на Европейската номенклатура на промишлените продукти (PRODCOM List) и осигурява сравнимост с промишлените продукти на ЕС. Информация се събира за всички ПРОДПРОМ кодове, за които се знае, че има производство, на основата на представителна извадка от промишлени и непромишлени предприятия с промишлена дейност, в съответствие с изискванията на методиката на статистическото изследване.

В данните за произведените промишлени продукти в натурално изражение (табл. 6) са включени общо произведените изделия през съответната отчетна година, вкл. произведените на ишлема, както и преработените и употребените за собствени производствени нужди на предприятията (вътрешен оборот).

Фиг. 3. Електрически двигатели и генератори

Фиг. 4. Тютюневи изделия (цигари)

6. Производство на основни видове промишлени изделия

Промислени изделия	2009	2010	2011	2012
Варовиков флюс; варовици за производство на вар или цимент (без смлените и ломените варовици) - хил. т	3155	4543	4993	5774
Огнеупорни глини - хил. т	18	18	23	..
Прокат от черни метали - хил. т	936	921	1149	832
Тръби и кухи профили от стомана - хил. т	118	102	141	157
Рафинирана мед и медни сплави, недеформиран; матерни медни сплави - хил. т	245	286	302	310
Олово и цинк, недеформиран - хил. т	175	178	187	166
Недеформиран алуминий - т	4132	12257	10465	..
Машини за обработка на метал - бр.	1677	1566	1818	1935
в това число:				
Стругове	546	629	847	896
Машини, пробивни, разстъргвачи, фрезови или резбонарезни, работещи чрез отнемане на метал	248	217	245	284
Полиспасты с електрически двигател (без специално предназначени за повдигане на превозни средства) - бр.	7087	12159	15044	16486
Електрокари, височина на подама ≥ 1 м - бр.	95	145	231	183
Мотокари - бр.	136	226	180	217
Кранове - бр.	127	163	284	377
Велосипеди - бр.	443025	534008	636610	874718
Счетоводни машини; автоматични регистриращи касови апарати и подобни машини, съдържащи сметачно устройство - бр.	195595	286266	329176	470581
Електрически двигатели и генератори - хил. бр.	309	614	725	619
Оловни акумулатори за задействане на бутални двигатели - хил. бр.	1786	2371	2072	2071
Асансьори и товароподемници - бр.	2283	1479	1400	1502
Електрически сигнални устройства за защита срещу кражби или пожар и подобни апарати, за сгради - хил. бр.	349	412	290	264
Електрически бойлери и бързовари - хил. бр.	368.7	350.6	369.8	435.9
Броячи за електричество - бр.	323864	341415	277262	464900
Амонячна вода (амоняк във воден разтвор) - т N	1224	1233	1089	1588
Минерални торове - хил. т хранително вещество	177	256	381	315
Дървени въглища - хил. т	16	17	16	4

6. Производство на основни видове промишлени изделия

(Продължение)

Промислени изделия	2009	2010	2011	2012
Тоалетни сапуни и тоалетни повърхностноактивни органични продукти и препарати (вкл. тези за лечебни цели) - хил. т	5.3	2.7	3.1	4.6
Парфюми - хил. л	47	60	52	40
Бои и лакове на основата на синтетични полимери или модифицирани естествени полимери - хил. т	63.7	52.9	52.3	49.7
Перилни и почистващи препарати - т	54257	62916	60628	60541
Паста за зъби - хил. бр.	31212	35958	27960	23621
Портланд цимент и други видове хидравличен цимент - хил. т	2662	1966	1882	1803
Негасена, гасена и хидратна вар - хил. т	988	1311	1492	1425
Строителни тухли от неогнеупорна керамика - хил. м ³	529	454	432	459
Битумни смеси на базата на природен асфалт или битум, нефтен битум, минерален катран или пек от минерален катран - хил. т	974	675	1229	1668
Шперплат, фурнировани плочи и подобна слоеста дървесина - хил. м ³	26.7	29.2	39.7	45.1
Плочи от частици и подобни плочи, от дървесина или от други лигноцелулозни материали - хил. м ³	650.9	771.8	831.9	863.2
Хартия и картон (вкл.сулфитна амбалажна хартия) - хил. т	120	154	193	209
Вълнообразен картон (велпапе) на роли или листа - хил. т	97	94	97	95
Тоалетна хартия - хил. т	19.4	20.4	20.0	22.1
Санитарна керамика - хил. бр.	2377	2882	2991	3392
Памучни преди - хил. т	7.8	6.4	3.8	3.2
Вълнени преди - хил. т	4.1	4.1	4.2	3.2
Памучни тъкани - млн. м ²	22.3	14.1	9.9	7.7
Вълнени тъкани - млн. м ²	3.1	3.4	3.3	2.4
Тъкани от коприна - млн. м ²	4.2	0.7	0.8	1.5
Килими и килимени изделия - хил. м ²	1051	1302	1071	1012
Горно облекло, различно от трикотажното, за мъже или момчета - хил. бр.	11324	12322	14780	14254
Горно облекло, различно от трикотажното, за жени или момичета - хил. бр.	25506	24395	24722	25400
Чорапогащи - млн. бр.	5.2	4.5	7.8	4.5
Чорапи - млн. чф.	62.3	58.5	50.2	42.9

6. Производство на основни видове промишлени изделия

(Продължение и край)

Промишлени изделия	2009	2010	2011	2012
Обувки (без спортните обувки и обувките със защитно метално бомбе) - млн. чф.	11.4	12.4	13.6	11.6
Тетрадки - т	4011	3653	2549	3134
Месо (без субпродуктите) ¹ - хил. т	152.8	146.7	155.5	154.9
Колбаси - хил. т	104.4	106.2	105.5	104.5
Свинска мас и други мазнини от свине, топени - т	181	198	229	59
Риба и рибни продукти, преработени и консервирани - хил. т	9.7	10.5	9.6	8.7
Зеленчуци, преработени и консервирани ¹ - хил. т	83.4	71.0	75.5	67.5
Плодове, преработени и консервирани ¹ - хил. т	37.4	47.8	53.1	59.1
Масло, мазнини и пасти за мазане ¹ - хил. т	1.2	1.1	1.1	1.1
Бяло саламурено сирене ¹ - хил. т	45.2	42.9	44.3	45.2
Кашкавал ¹ - хил. т	20.3	19.9	19.5	17.8
Обработено мляко, прясно, течнo ¹ - хил. л	55950	60144	65298	69973
Кисело мляко ¹ - хил. т	154.8	160.4	135.0	138.8
Слънчогледово масло и неговите фракции, рафинирани, но не химически модифицирани - хил. т	113.0	98.1	88.9	95.9
Майонеза и други препарати за сосове и готови сосове; комбинирани подправки - хил. т	12.2	12.8	12.9	13.9
Брашно пшенично или брашно - смес от пшеница и ръж - хил. т	519	529	518	533
Тестени храни (вкл. макаронени изделия) - хил. т	8.7	11.8	8.4	11.4
Рафинирана захар - хил. т	157	115	97	..
Шоколад, шоколадови и захарни изделия - хил. т	29.4	37.1	36.2	40.1
Спиртни напитки от дестилирано вино от грозде или гроздови джибри - млн. л алкохол 100%	4.7	6.6	6.3	7.2
Вина (от грозде), вкл. гроздова мъст - млн. л	164.4	151.1	124.9	141.7
Пиво - млн. л	498.9	491.8	494.8	521.9
Тютюн, стрипсиран, манипулиран и ферментирал, без тютюн за пушене - хил. т	52.0	44.5	46.4	40.9
Тютюневи изделия (цигари) - млн. бр.	17574	18739	22267	27053

¹ Източник: Министерство на земеделието и храните.

XVII. СТРОИТЕЛСТВО И ЖИЛИЩЕН ФОНД

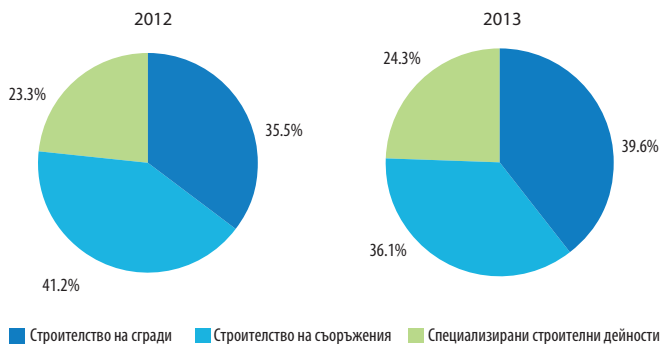

Продукция на строителните предприятия

Публикуваните данни за продукцията на строителните предприятия са по цени на съответната година.

Предприятията в сектор „Строителство” се класифицират съгласно Класификацията на икономическите дейности (КИД - 2008), според която те се разделят на: „Строителство на сгради”, „Строителство на съоръжения” и „Специализирани строителни дейности”.

Фиг. 1. Структура на продукцията на строителните предприятия

1. Продукция на строителните предприятия

(Хил. левове)

	2010	2011	2012	2013
Общо	13250164	12818200	12899899	11276219
Сградно строителство	5426805	4738879	4582047	4465613
Строителство на съоръжения	4642620	5007349	5319259	4068931
Специализирани строителни дейности	3180739	3071972	2998593	2741675

Жилищен фонд

Данните за жилищния фонд към края на 2013 г. са получени на основата на резултатите от преброяването на жилищния фонд към 1.02.2011 г., като са прибавени данните за новопостроения и са извадени данните за разрушения жилищен фонд през периода 1.02. 2011 - 31.12.2013 година.

Жилищни сгради са постройките, които по първоначално изграждане или чрез преустройство са предназначени за постоянно обитаване от едно или повече домакинства. В обхвата на наблюдението са включени обитаваните и необитаваните жилищни сгради, летните кухни (когато са самостоятелни постройки), общежитията, пансионите, манастирите и домовете за стари хора, в които живеят колективни домакинства.

Стоманобетонни сгради са тези, на които носещият скелет и подовите конструкции са изградени от стоманобетон, а стените са от панели, тухлена зидария или други материали.

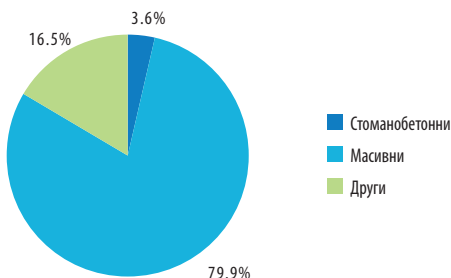
Масивни сгради са тези, на които носещите стени са от тухлена и каменна зидария, а поясите, гредите и подовата конструкция са изградени от стоманобетон, но нямат стоманобетонни колони. Към масивните сгради спадат тези, на които само подовите елементи са сглобяеми.

В групата „други сгради” са включени построените от камък, кирпич (сурови тухли), дърво и други материали.

Фиг. 2. Жилища

Фиг. 3. Структура на жилищните сгради по вида на конструкцията през 2012 г.

2. Жилищен фонд

	2010	2011	2012	2013
	Общо			
Жилища - хил. бр.	3804	3900	3909	3918
Полезна площ - хил. м ²	243458	284845	285660	286417
в т.ч. жилищна площ	156540	216469	216980	217458
	В градовете			
Жилища - хил. бр.	2432	2581	2589	2596
Полезна площ - хил. м ²	157833	190769	191437	192044
в т.ч. жилищна площ	98486	143865	144282	144666
	В селата			
Жилища - хил. бр.	1372	1319	1320	1322
Полезна площ - хил. м ²	85625	94076	94223	94373
в т.ч. жилищна площ	58054	72604	72698	72792

3. Жилищни сгради

(Хил. броеве)

	2010	2011	2012	2013
	Общо			
Общо	2138	2064	2066	2068
Стоманобетонни	107	73	74	76
Масивни	1578	1649	1650	1650
Други	453	342	342	342
	В градовете			
Общо	769	771	772	773
Стоманобетонни	71	49	49	50
Масивни	613	664	665	665
Други	85	58	58	58
	В селата			
Общо	1369	1293	1294	1295
Стоманобетонни	36	24	25	26
Масивни	965	985	985	985
Други	368	284	284	284

Разрешителни за строеж и жилища в експлоатация

Данните за издадените разрешителни за строеж са от провежданите от НСИ тримесечни статистически наблюдения, които осигуряват информация за издадените от местните администрации разрешителни за строеж на нови сгради според техния вид и разгънатата застроена площ.

Видовете сгради се посочват в съответствие с КСС - 2001 и се подразделят на:

Жилищни - сгради, полезната площ на които в голямата си част е предназначена за жилищни цели за постоянно обитаване.

Нежилищни - сгради за различни нежилищни нужди, които включват:

- административни - офиси и сгради за административна дейност на ведомства и други организации и сдружения (представителни сгради - банки, пощи, правителствени сгради, сгради за конференции, конгреси, съдилища, общини).

- други сгради - всички останали видове сгради, предназначени за различни дейности: производствена, търговска, транспортна, просветна, културна, спортна, селскостопанска, здравеопазване, бази за почивка и краткосрочно пребиваване (хотели, мотели, почивни домове, хижи и др.).

Разгънатата (обща) застроена площ на сградите е сумата от застроените площи на всички етажи по външни измерения.

В обхвата на наблюдението се включват новопостроените жилищни сгради с одобрен приемателен протокол образец 16 или издадено разрешение за ползване съгласно Наредба № 2/31.07.2003 г. на Министерството на регионалното развитие и благоустройството.

В състава на жилищната площ се включва площта на стаите за живеене, спалните, нишите за спане, столовите, стаите за дневно престояване, стаите, ползвани като работни кабинети и библиотеки на научни работници, гостните, холовете, но не се включва площта на кухните. В състава на спомагателната площ се включва площта на спомагателните помещения, стаите и кухните с площ, по-малка от 4 кв. м, вестибюлите с портал и друга преграда, коридорите, антретата, баните, тоалетните, килерите, дрешниците, другите спомагателни помещения (сушилни, перални, балкони и лоджии) независимо от големината на площта им. Площта на кухните над 4 кв. м е посочена отделно.

Полезната площ на жилището представлява сума от жилищната и спомагателната площ и площта на кухните.

4. Издадени разрешителни за строеж на нови сгради

Видове сгради	2010	2011	2012	2013
Жилищни сгради - бр.	4891	4799	4238	4120
в тях жилища - бр.	12832	10973	10616	12278
Разгънатата застроена площ - хил. м ²	1689	1607	1433	1605
Административни сгради - бр.	215	221	170	156
Разгънатата застроена площ - хил. м ²	151	150	84	137
Други сгради - бр.	4360	5325	4938	4674
Разгънатата застроена площ - хил. м ²	2181	2401	2081	2207

5. Въведени в експлоатация жилища

	2010	2011	2012	2013
Общо				
Жилища - бр.	15771	13953	9970	9250
Полезна площ - хил. м ²	1190	1115	838	778
в т.ч. жилищна площ	744	723	527	493
В градовете				
Жилища - бр.	14858	12352	8598	7892
Полезна площ - хил. м ²	1086	944	683	620
в т.ч. жилищна площ	681	614	428	393
В селата				
Жилища - бр.	913	1601	1372	1358
Полезна площ - хил. м ²	104	171	155	158
в т.ч. жилищна площ	63	109	99	100

Фиг. 4. Въведени в експлоатация жилища

XVIII. ЕНЕРГЕТИКА

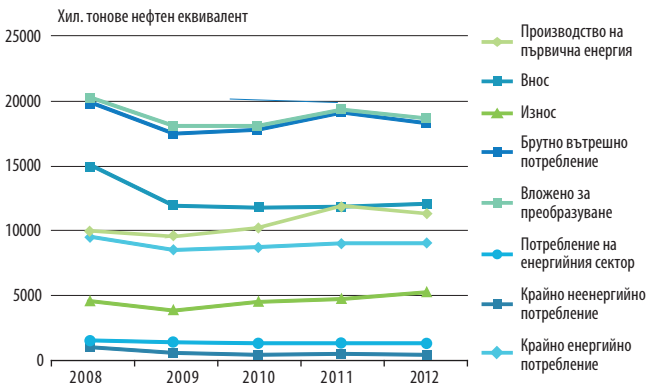
Общ енергиен баланс

Общият енергиен баланс обхваща всички първични и вторични енергоизточници, тяхното преобразуване и крайното им използване в отраслите на икономиката. Той е разработен по схемата и методологията на Евростат. Първична енергия е енергията във вида, в който е добита от природата - въглища, нефт, природен газ, дърва за горене, ядрена енергия, водна енергия и други първични енергийни ресурси (геотермална енергия, слънчева енергия, вятърна енергия и други възобновяеми енергийни източници). Изменението на запасите представлява разликата между запасите в началото и в края на годината в производителите, големите външноотърговски фирми и потребителите. Увеличението на запасите се показва със знак „-“, а намалението - със знак „+“. Морска бункеровка са заредените в страната горива на корабите за далечно плаване независимо от националността им. Брутно вътрешно потребление е показател, който се изчислява като производство на първична енергия + възстановени продукти + внос - износ - морска бункеровка + изменение на запасите.

Вложено за преобразуване включва количествата горива и енергия, които се използват като суровина за производство на други енергоресурси. Получено от преобразуване са вторичните енергоресурси, които са резултат на отделните енергопреобразуващи процеси (производство на електроенергия и топлоенергия, нефтени продукти, брикети, кокс и др.).

Потребление на енергийния сектор е крайното потребление на енергия и горива за осъществяване и поддържане на основната дейност на предприятията, добиващи и произвеждащи енергоресурси. Това са горивата/енергията, необходими за задвижване на съоръженията за добив и преобразуване на енергийни продукти. Крайно неенергийно потребление - количествата горива, използвани като суровина за производството на негоривни продукти. Крайно енергийно потребление е разходът на горива, при чието изгаряне не се получават други енергийни продукти. Тук се включва и разходът на горива за произведената от заводските централи топлоенергия, която не се продава, а се използва за дейността на предприятията.

Фиг. 1. Енергийни потоци

1. Общ енергиен баланс за 2012 г.

(Хил. тонове нефтен еквивалент)

	Общо	Въглища	Горива от въглища	Природен газ	Нефт и нефтени дестилати за рафинериите	Нефтопродукти
Производство на първична енергия	11321	5609	-	308	24	-
Възстановени продукти	284	-	-	-	-	-
Внос	12039	1509	45	2042	6450	1694
Изменение на запасите	-35	-181	-3	101	8	54
Износ	5240	68	-	-	-	4159
Морска бункеровка	64	-	-	-	-	64
Брутно вътрешно потребление	18305	6869	42	2451	6482	-2475
Вложено за преобразуване	18626	6476	239	1022	6672	173
Получено от преобразуване	11726	-	296	-	-	6497
Размени и трансфери, постъпления	2	-	-	-	190	-188
Потребление на енергийния сектор	1329	-	1	240	-	307
Загуби при разпределение	520	5	-	10	-	-
Налично за крайно потребление	9558	388	98	1179	-	3354
Крайно неенергийно потребление	466	9	44	184	-	229
Крайно енергийно потребление	9045	380	54	981	-	3098
Статистическа разлика	47	-1	-	14	-	27

1. Общ енергиен баланс за 2012 г.

(Продължение и край)

(Хил. тонове нефтен еквивалент)

	Възобновяеми горива и отпадъци	Топлинна енергия от ВЕИ	Електрическа енергия (без ПАВЕЦ) от ВЕИ	Ядрена енергия	Топлинна енергия	Електрическа енергия
Производство на първична енергия	860	48	452	4020	-	-
Възстановени продукти	284	-	-	-	-	-
Внос	97	-	-	-	-	202
Изменение на запасите	-14	-	-	-	-	-
Износ	96	-	-	-	-	917
Морска бункеровка	-	-	-	-	-	-
Брутно вътрешно потребление	1131	48	452	4020	-	-715
Вложено за преобразуване	20	-	-	4019	5	-
Получено от преобразуване	2	-	-	-	1379	3552
Размени и трансфери, постъпления	-	-	-452	-	-	452
Потребление на енергийния сектор	-	-	-	-	249	532
Загуби при разпределение	-	-	-	-	141	364
Налично за крайно потребление	1113	48	-	1	984	2393
Крайно неенергийно потребление	-	-	-	-	-	-
Крайно енергийно потребление	1112	48	-	-	983	2389
Статистическа разлика	1	-	-	1	1	4

2. Структура на производството на първична енергия

(Проценти)

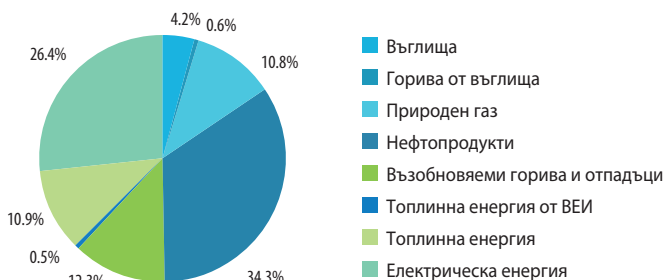
	2009	2010	2011	2012
Общо	100.0	100.0	100.0	100.0
Въглища	47.7	48.4	52.1	49.6
Нефт	0.3	0.2	0.2	0.2
Природен газ	0.1	0.6	3.0	2.7
Възобновяеми горива, отпадъци и други горива	7.6	7.7	7.1	7.6
Ядрена енергия, електрическа и топлинна енергия от ВЕИ	44.3	43.1	37.6	39.9

Крайно енергийно потребление

Крайно потребление на енергия е потреблението, при което не се получават други енергийни продукти. Крайното потребление се дели на неенергийно и енергийно. В крайното енергийно потребление се включва и разходът на горива за произведената от заводските централи топлинна енергия, която не се продава и се използва в основната и спомагателната дейност на предприятията. Количествата на коксови и доменен газ и на електроенергия, използвани в доменните пещи за осъществяване на процеса за производство на желязо, са включени в „Потребление на енергийния сектор“.

Крайното енергийно потребление обхваща потреблението в секторите „Индустрия“, „Транспорт“ и „Други“ (включващи домакинствата, селското и горското стопанство, търговията, обществените организации, финансовите институции, органите на управление, здравеопазването, науката, културата и др.).

Фиг. 2. Структура на енергийните ресурси в крайното енергийно потребление през 2012 г.

3. Крайно енергийно потребление в икономиката

	2010	2011	2012	2012 в % към 2011
	хил. т н.е.			
Общо	8720	9050	9045	99.9
Индустрия	2549	2694	2577	95.7
Добив, без добива на енергийни суровини	78	86	91	105.8
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	252	233	231	99.1
Производство на текстил и облекло	66	66	63	95.5
Производство на обработени кожи без косъм и изделия от тях	2	2	2	100.0
Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	58	56	54	96.4
Производство на хартия и картон; печатна дейност	189	220	217	98.6
Производство на химични вещества, продукти и влакна (вкл. продукти на нефтохимическата промишленост)	722	883	815	92.3
Производство на изделия от каучук и пластмаси	126	122	142	116.4
Производство на продукти от други неметални минерални суровини	606	513	503	98.1
Металургия и производство на метални изделия, без машини	298	335	293	87.5
Производство на машини и оборудване, без електро-, оптично	34	43	40	93.0
Производство на електро-, оптично и друго оборудване	29	29	29	100.0
Производство на превозни средства	12	16	16	100.0
Преработваща промишленост, н.д.	13	15	19	126.7
Строителство	64	75	62	82.7
Транспорт	2738	2722	2871	105.5
Домакинства, търговия, обществени организации и други	3433	3634	3597	99.0
в това число:				
Домакинства	2262	2391	2397	100.3
Селско и горско стопанство	184	204	198	97.1

Електрическа и топлинна енергия

Производството на електрическа енергия представлява брутно производство. Това е сума на произведената от всички електроцентрали електрическа енергия, измерена на изходните клеми на генераторите. Брутната електрическа енергия включва и собствените нужди на централата.

Собствените нужди са количествата електрическа енергия, изразходвани от производствените съоръжения в електроцентралата, те включват и загубите в трансформаторите на главния генератор.

Потреблението на електрическа енергия по икономически дейности не включва собствените нужди на електрическите централи.

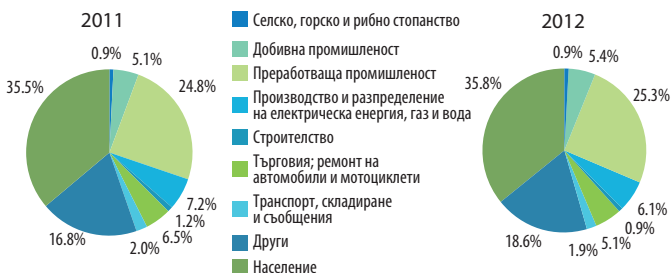
Производството на топлинна енергия представлява брутно произведената от обществените централи топлоенергия и само продадената топлоенергия от заводските централи.

Централите за обществено ползване отчитат брутно производство на топлинна енергия. Това е топлинната енергия, произведена от инсталациите, включваща и собствените нужди на централата.

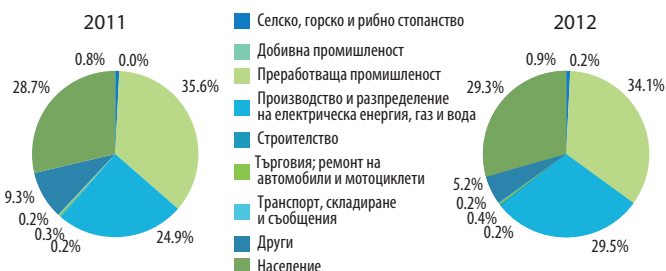
Заводските централи отчитат само продадените количества топлинна енергия. Произведената топлинна енергия от заводските централи и потребена в основната дейност на предприятието не се отчита.

В дейност „Производство и разпределение на електрическа енергия, газ и вода“ са включени собствените нужди на обществените централи за производство на електрическа и топлинна енергия.

Фиг. 3. Структура на потреблението на електрическа енергия по икономически сектори

Фиг. 4. Структура на потреблението на топлинна енергия по икономически сектори

4. Баланс на електрическата енергия

(Млн. киловатчасове)

	2009	2010	2011	2012
Ресурси	45626	47819	52246	49682
Производство	42964	46651	50797	47329
Внос	2662	1168	1449	2353
Потребление	45626	47819	52246	49682
Селско, горско и рибно стопанство	252	227	283	269
Добивна промишленост	1528	1431	1582	1618
Преработваща промишленост	7635	7167	7632	7652
Производство и разпределение на електроенергия, газ и вода	1828	2462	2224	1860
Строителство	368	303	368	277
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	1528	1477	1999	1557
Транспорт, складиране и съобщения	651	634	602	573
Други	5004	4948	5159	5639
Население	10302	10559	10912	10838
Износ	7734	9614	12111	10661
Загуби при пренос и разпределение	4512	4480	4396	4231
За собствени нужди на електроцентрали	4220	4434	4953	4470
Статистическа разлика	64	83	25	37

5. Баланс на топлинната енергия

(Млн. киловатчасове)

	2009	2010	2011	2012
Ресурси	16698	16486	16231	16062
Производство	16214	15852	15400	15441
От химични процеси	484	634	831	621
Потребление	16698	16486	16231	16062
Селско, горско и рибно стопанство	3	103	114	124
Добивна промишленост	12	8	1	28
Преработваща промишленост	4163	4579	5194	4915
Производство и разпределение на електроенергия, газ и вода	5492	4660	3634	4264
Строителство	9	10	27	23
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	14	15	48	52
Транспорт, складиране и съобщения	37	44	22	22
Други	1282	1268	1358	755
Население	4199	4122	4180	4232
Загуби при пренос и разпределение	1533	1622	1626	1642
Статистическа разлика	-46	55	27	5

XIX. ТРАНСПОРТ И СЪОБЩЕНИЯ

Транспорт - основни данни за развитието на транспорта

Транспортът е отрасъл на националната икономика, който обхваща транспортните предприятия, извършващи услуги срещу заплащане. В съответствие с Националната класификация на икономическите дейности разделът включва всички видове транспорт (железопътен, автомобилен, морски, речен, въздушен, тръбопроводен и градски електротранспорт).

Разделът съдържа основни данни, характеризиращи състоянието и настъпилите промени в обществения и частния сектор.

Общата дължина на железопътните линии включва текущия път и гаровите коловози. В текущия път влизат дължината на железопътните линии между осите на гарите и разстоянието от граничните гари до държавната граница. Дължината на удвоените и електрифицираните линии е измерена в една посока.

В междуселищните автобусни линии до 2010 г. се включват и крайградските, и международните редовни автобусни линии, а от 2011 г. - само международните, без крайградските.

Маршрутната дължина на тролейбусните линии, трамвайната мрежа и метрото е сбор от общата еднопосочна експлоатационна дължина на линиите. Дължината на покриващите се линии се отчита еднократно.

Източник на данните за регистрираните товарни превозни средства и автобуси е Главна дирекция „Охранителна полиция“ към Министерството на вътрешните работи.

Броят на тролейбусите, трамваите и мотрисите на метрото се отнася за наличните превозни средства, собственост на предприятията от градския електротранспорт.

1. Основни данни за развитието на транспорта

	2010	2011	2012	2013
Дължина на железопътните линии - км	5831	5661	5658	5540
в т.ч. текущ път - км	4098	4072	4070	4032
Относителен дял на електрифицираните жп линии от общата дължина на жп линии в текущ път - %	68.0	70.3	70.3	71.2
Междуселищни автобусни линии - бр.	3464	2935	2777	2751
Обща дължина на междуселищните автобусни линии - хил. км	371.3	365.1	326.8	374.3
Градове с тролейбусен транспорт - бр.	14	14	14	13
Маршрутна дължина на тролейбусните линии към 31.12. - км	525	524	535	483
Маршрутна дължина на трамвайната мрежа към 31.12. - км	135	149	150	146
Маршрутна дължина на метрото към 31.12. - км	18	18	29	29

2. Транспортни средства към 31.12. по видове

	2010	2011	2012	2013
Регистрирани товарни превозни средства - бр.	364786	379340	399900	421784
Товарни автомобили	304436	315505	331763	348834
Специални автомобили	31329	31779	32871	33825
Влекачи	29021	32056	35266	39125
Регистрирани автобуси - бр.	23857	23101	22788	22792
Тролейбуси - бр.	600	550	501	467
Пътнически места - бр.	75083	68815	59819	51529
Трамваи - бр.	305	317	309	280
Пътнически места - бр.	62219	66073	65072	59548
Мотриси за подземен електротранспорт - бр.	88	88	168	168
Пътнически места - бр.	27060	27060	51744	51744
Морски товарни кораби - бр.	23	12	7	1
Пълна товароподемност - хил. т	545	322	195	2
Морски пътнически кораби - бр.	6	3	6	6
Пътнически места - бр.	264	198	510	526
Речни несамоходни товарни кораби - бр.	151	149	141	127
Товароподемност - хил. т	247	247	237	217
Речни пътнически кораби - бр.	2	2	2	2
Пътнически места - бр.	393	393	393	393

Превозени товари и пътници и извършена работа от транспорта

Основните показатели, характеризиращи превозната дейност на транспорта, са свързани с осъществяването на превоз на товари и пътници със сухопътен, воден, въздушен и градски електротранспорт.

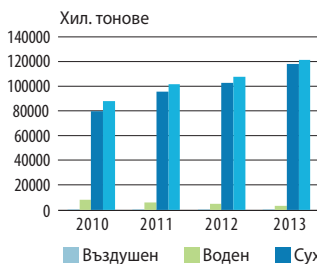
Сухопътният транспорт включва превозната дейност на железопътния и автомобилния транспорт, както и преноса на продукти с тръбопроводен транспорт.

Данните за товарния сухопътен транспорт включват превозените товари и извършената работа от железопътния, автомобилния и тръбопроводния транспорт. Пътническите превози със сухопътен транспорт се отнасят за превозените пътници и извършената работа от железопътния и автобусния транспорт.

Данните за градския електротранспорт включват превозените пътници и извършената работа от тролейбусния транспорт в страната, трамвайния транспорт и метрото в гр. София.

Товарен транспорт

Фиг. 1. Превозени товари

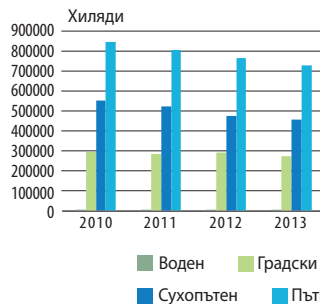

Фиг. 2. Извършена работа

Пътнически транспорт

Фиг. 3. Превозени пътници

Фиг. 4. Извършена работа

3. Превозени товари и извършена работа от транспорта

Видове транспорт	2010	2011	2012	2013
	Превозени товари - хил. т			
Общо	87416	101339	107184	120528
Сухопътен транспорт ¹	79441	95431	102155	117493
Воден транспорт ²	7964	5900	5023	3031
Въздушен транспорт	11	8	6	4
	Извършена работа - млн. ткм			
Общо	48983	44485	40501	36165
Сухопътен транспорт ¹	22440	25794	28374	31549
Воден транспорт ²	26535	18684	12122	4612
Въздушен транспорт	8	7	5	4

¹ Включва железопътен, автомобилен и тръбопроводен транспорт.

² Данните са обобщени за речния и морския транспорт.

4. Превозени пътници и извършена работа от транспорта

Видове транспорт	2010	2011	2012	2013
	Превозени пътници - хиляди			
Общо	840196	800303	759919	724695
Сухопътен транспорт ¹	546536	517254	² 471654	452835
Воден транспорт ³	166	175	195	143
Въздушен транспорт	2327	2693	2211	2269
Градски електротранспорт	291167	280181	285859	269448
	Извършена работа - млн. пкм			
Общо	18345	18684	17319	17258
Сухопътен транспорт ¹	12713	12910	12358	12143
Воден транспорт ³	2	2	3	2
Въздушен транспорт	4275	4496	3528	3738
Градски електротранспорт	1355	1276	1430	1375

¹ Данните се отнасят само за платените пътувания от железопътния и автобусния транспорт.

² Данните са преизчислени според новата методика за отчитане на превозените пътници от столичния градски транспорт, която е в сила от 2013 година.

³ Данните са обобщени за речния и морския транспорт.

Съобщения

Разделът съдържа основни данни, характеризиращи състоянието и настъпилите промени на универсалните пощенски услуги, и специфични данни за съобщителната инфраструктура. Данните обхващат дейността и инфраструктурата както на държавните, така и на частните пощенски оператори.

Пощенската мрежа обхваща пощенските станции в градовете и селата и пощенските агентства, които се намират само в селата.

Изходящият трафик на универсалните пощенски услуги включва:

Писмовна кореспонденция - отнася се за изходящите вътрешни и международни писмовни пратки (писма, пощенски картички, илюстрирани картички, печатни произведения до 5 кг, малки пакети до 2 кг и пряка пощенска реклама до 2 кг).

Периодични издания - включва абонамента за периодични и ежедневни издания, както и свободната продажба на вестници и списания.

Колетни пратки - включва изходящите вътрешни и международни колетни пратки, съдържащи стоки със или без търговска стойност.

Фиг. 5. Универсални пощенски услуги

5. Пощенска мрежа към 31.12.

(Брой)

	2010	2011	2012	2013
ПТТ станции	2981	2981	2981	2981
Пощенски агентства	2135	2705	2960	2837

6. Универсални пощенски услуги

(Хил. броеве)

	2010	2011	2012	2013
Писмовна кореспонденция - изходяща	55791	37943	34976	34092
в т.ч. платена	53032	35473	32623	31873
Периодични издания - изходящи	34240	29819	24061	21676
в т.ч. вестници	31264	28856	23229	20928
Колетни пратки - изходящи	1280	1212	1571	3388
в т.ч. платени	661	654	1084	2867

XX. ТУРИЗЪМ

Средства за подслон и места за настаняване

Методологията, която се прилага при статистическото изследване, е в съответствие с Регламент № 692/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно европейска статистика на туризма и Регламент № 1051/2011 на Европейската комисия за прилагане на Регламент № 692/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно европейска статистика на туризма по отношение на структурата на отчетите за качеството и предаването на данните.

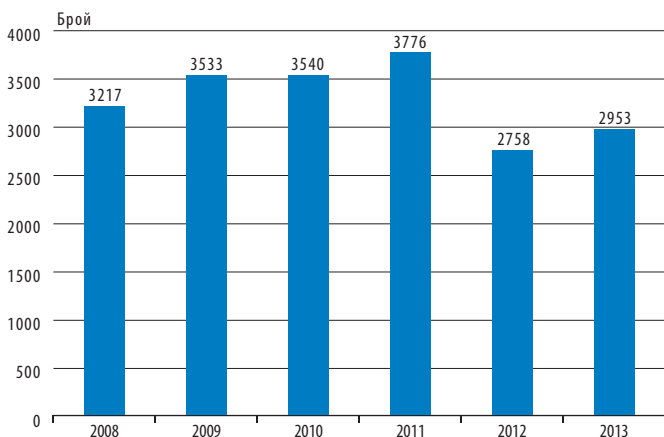
До края на 2011 г. е прилагана Директива 95/57 на Европейския съвет за събиране на данни в областта на туризма.

Обект на изучаване са всички категоризирани средства за подслон и места за настаняване с над 10 легла, функционирали през съответния период - категоризираните хотели, къмпинги и други места за краткосрочно настаняване (вилни и туристически селища, хостели, къщи за гости, бунгала, почивни домове, хижи, частни квартири и апартаменти и други места за краткосрочно настаняване).

При наблюдението на материалната база на туризма се събират данни за средствата за подслон и местата за настаняване по видове, реализираните нощувки в тях, пренощуващите лица, приходите от нощувки и други.

През 2013 г. в страната са функционирали 2 953 средства за подслон и места за настаняване - хотели, мотели, хижи, къмпинги и други места за краткосрочно настаняване с над 10 легла.

Фиг. 1. Средства за подслон и места за настаняване

1. Средства за подслон и места за настаняване¹

	2010	2011	2012	2013
Средства за подслон и места за настаняване - бр.	3540	3776	2758	2953
Легла - хил. бр.	283.6	283.3	301.1	302.4
Легладенонощия - хил. бр.	61997	58855	56211	58740
Използваемост на легладенонощията - %	26.2	32.0	36.0	36.8
Реализирани нощувки - хил. бр.	16261	18855	20252	21617
в т.ч. от чужденци	10565	12461	13451	14371
Приходи от нощувки - млн. лв.	653.7	733.1	836.2	906.3
Хотели - бр.	1823	1862	1936	2055
Легла - хил. бр.	245.4	241.7	261.2	262.2
Легладенонощия - хил. бр.	53466	50399	48209	50353
Използваемост на легладенонощията - %	28.1	34.6	38.8	39.5
Реализирани нощувки - хил. бр.	15002	17454	18682	19914
в т.ч. от чужденци	10455	12287	13151	13988
Приходи от нощувки - млн. лв.	634.4	708.3	805.6	872.4
Къмпинги - бр.	10	13	9	8
Легла - хил. бр.	1.2	2.4	0.8	0.8
Легладенонощия - хил. бр.	226	352	201	196
Използваемост на легладенонощията - %	9	14.2	20.9	18.1
Реализирани нощувки - хил. бр.	20	50	42	35
в т.ч. от чужденци	3	17	20	14
Приходи от нощувки - млн. лв.	0.6	1.1	0.8	0.7
Други места за краткосрочно настаняване - бр.	1707	1901	813	890
Легла - хил. бр.	37	39.2	39.2	39.4
Легладенонощия - хил. бр.	8305	8104	7801	8191
Използваемост на легладенонощията - %	13.6	15.7	19.6	20.4
Реализирани нощувки - хил. бр.	1239	1351	1528	1668
в т.ч. от чужденци	107	157	280	369
Приходи от нощувки - млн. лв.	18.7	23.7	29.8	33.2

¹ Функционирали през съответната година.

Реализирани нощувки

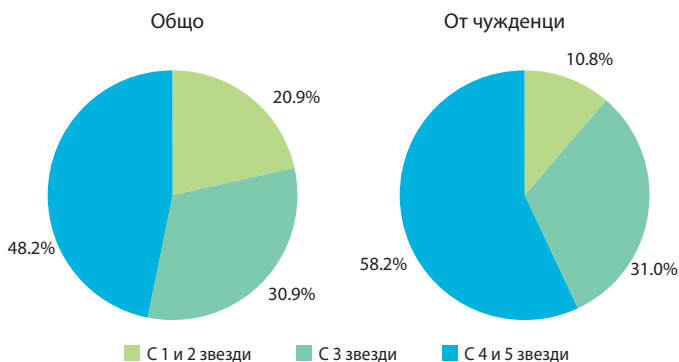
Общият брой на реализираните нощувки в средствата за подслон и местата за настаняване през 2013 г. се увеличава с 1 365 хил. (6.7%) до 21 617.5 хил. в сравнение с 2012 година.

Броят на реализираните нощувки от чужденци (14 370.4 хил.) във всички средства за подслон и места за настаняване през 2013 г. се увеличава с 6.8% спрямо предходната година.

Почти всички чужденци - 97.3%, предпочитат да нощуват в хотели, докато в останалите средства за подслон (къмпинги, хижи и други места за краткосрочно настаняване) са нощували само 2.7%.

Структурата на реализираните нощувки от чужденци през 2013 г. показва, че най-висок е относителният дял на нощувките в средства за подслон и места за настаняване с четири и пет звезди (58.2%), следван от тези с три звезди (31.0%) и с една и две звезди (10.8%).

Фиг. 2. Структура на реализираните нощувки в средствата за подслон и местата за настаняване през 2013 г. по категории

2. Реализирани нощувки от чужденци в средствата за подслон и местата за настаняване през 2013 г. по страни и категории

(Брой)

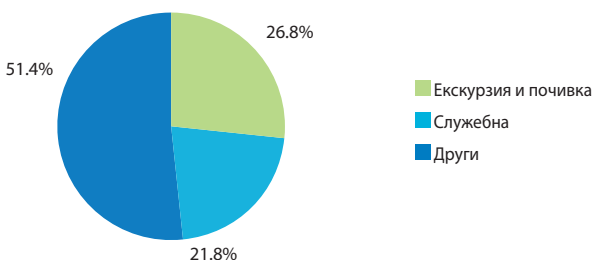
Страни	Общо	Категория на средствата за подслон и местата за настаняване			
		с 1 и 2 звезди	с 3 звезди	с 4 звезди	с 5 звезди
Общо	14370426	1564988	4447958	6718919	1638561
ЕС	8299093	704101	2455235	4231267	908490
Австрия	167999	3556	47116	94954	22373
Белгия	177567	5114	46411	92558	33484
Германия	2286613	54077	606386	1390689	235461
Гърция	225925	26255	47302	104897	47471
Дания	165581	16907	44420	97500	6754
Естония	72667	5639	25170	33835	8023
Ирландия	56899	6593	28664	15315	6327
Испания	49924	5575	13979	20518	9852
Италия	130237	19790	31656	51774	27017
Кипър	12202	1047	2255	5458	3442
Латвия	53484	5056	22316	18981	7131
Литва	94953	18100	27531	41139	8183
Люксембург	12040	91	3252	6354	2343
Малта	4258	125	1668	1650	815
Нидерландия	151084	13479	43142	83401	11062
Обединено кралство	1042027	174860	287235	468988	110944
Полша	837196	113535	306207	368579	48875
Португалия	13663	1021	3935	5748	2959
Румъния	1454411	94436	395208	753461	211306
Словакия	222026	44224	85556	84285	7961
Словения	45296	5088	15161	19043	6004
Унгария	168056	19098	76707	57779	14472
Финландия	123609	11182	44730	54481	13216
Франция	259255	16864	78942	130881	32568
Хърватия	18008	2193	3621	8715	3479
Чешка република	312840	32174	123153	137809	19704
Швеция	141273	8022	43512	82475	7264
Други европейски страни	4398673	621809	1471691	1828534	476639
Бивша югославска република Македония	184697	39461	27728	93141	24367
Норвегия	335719	18884	80870	218680	17285
Русия	2823295	373788	1016855	1102398	330254
Сърбия	108705	19633	21495	58765	8812
Турция	172792	30074	44053	76603	22062
Украйна	721433	136322	270214	254131	60766
Швейцария	52032	3647	10476	24816	13093
Други страни	446144	14998	103121	199737	128288
Израел	318596	6213	82189	149652	80542
Съединени американски щати	96279	7043	17407	31825	40004
Япония	31269	1742	3525	18260	7742
Останал свят	1226516	224080	417911	459381	125144

Пътувания на български граждани в чужбина и посещения на чужденци в България

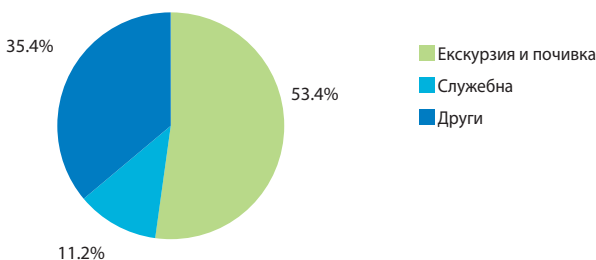
Статистическите данни за пътуванията на българи в чужбина и посещенията на чужденци в България са разработени на основата на месечна информация, получавана от Министерството на вътрешните работи, и извадково изследване на Националния статистически институт сред преминаващите български и чужди граждани през граничните пунктове на страната.

Данните за броя на пътуванията на граждани от Европейския съюз представляват оценки на основата на информация от МВР и летищните власти. Данните за влезлите в страната граждани на „трети страни“ са получени директно от МВР. Данните за целите на пътуванията са разработени на основата на регулярно провежданото от НСИ извадково изследване сред преминаващите български и чужди граждани през граничните пунктове на България.

Фиг. 3. Структура на пътуванията на български граждани в чужбина по цел на посещенията през 2013 г.

Фиг. 4. Структура на посещенията на чужденци в България по цел на посещенията през 2013 г.

3. Пътувания на българи в чужбина и посещения на чужденци в България по страни (Брой)

Страни	Пътувания на българи в чужбина		Посещения на чужденци в България	
	2012	2013	2012	2013
Общо	3757882	3929648	8866552	9191782
ЕС	1888536	2080367	5350622	5362776
Австрия	75824	99576	185242	192298
Белгия	28627	39089	95678	94735
Германия	189574	219950	784678	812189
Гърция	789842	828929	1087260	1105437
Дания	7481	11690	72216	70915
Ирландия	3340	1954	26722	18405
Испания	100527	89352	59322	59972
Италия	92868	119936	128851	129115
Кипър	5861	10084	18689	17785
Малта	308	6150	4369	2988
Нидерландия	26906	25668	144382	134683
Обединено кралство	85388	85365	282076	269656
Полша	22160	29858	286267	283498
Португалия	6433	7099	7325	6944
Румъния	318112	308306	1468179	1465600
Словакия	4879	6389	90076	81488
Словения	4964	4357	22459	22002
Унгария	14542	17927	120883	115205
Финландия	3214	4859	38926	37812
Франция	59969	85598	180060	180114
Хърватия ¹	4153	7168	9333	23137
Чешка република	40046	55196	173739	171315
Швеция	4737	7747	44038	39826
Други страни от ЕС	2934	8120	29185	27657
Други европейски страни	1815394	1768687	2796737	3047582
Бивша югославска република				
Македония	362021	315604	424182	429008
Норвегия	3588	5652	28993	30768
Русия	33212	55658	609630	695853
Сърбия	301623	300299	396448	428582
Турция	1091214	1060847	984212	1053046
Украйна	10134	13977	325944	379444
Швейцария	13602	16650	27328	30881
Други страни	17016	41613	180970	190913
Израел	5280	16588	95586	101222
Канада	2250	5286	16061	17082
Съединени американски щати	9486	19739	69323	72609
Останал свят	36936	38981	538223	590511

¹ Член на Европейския съюз от 1.07.2013 година.

XXI. ГОРСКО СТОПАНСТВО

Обща горска площ

Общата горска площ включва залесени площи, земи за залесяване и недървопроизводителни земи.

Широколистните високостеблени гори включват дървесни видове, които се стопанисват по начин, запазващ семенния им произход, със съчетаване на естествено и изкуствено възобновяване.

Широколистните нискостеблени гори включват същите дървесни видове като широколистните високостеблени, но имат издънков произход (израстват от издънки) и се стопанисват по начин, запазващ тяхното биологично разнообразие и издънково възпроизводство (в т.ч. насажденията от бяла акация).

Залесена горска площ е тази, която е обрасла или засадена с горски дървета и храсти. Включва естествени насаждения, редини и склопени, несклопени и изредени култури.

Данните за извършеното залесяване са установени при инвентаризацията на горските култури.

Реконструкцията на малоценни насаждения включва изсичането на нископроизводителни дървесни видове и залесяване с нови подходящи видове.

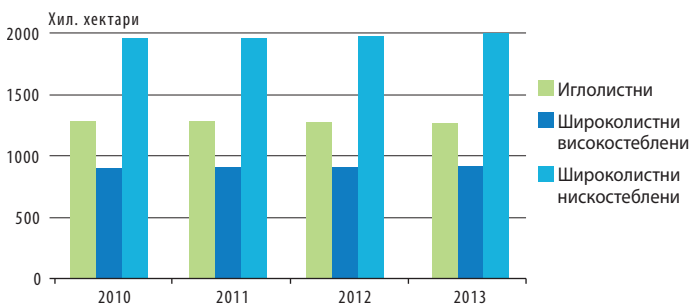
Залесяване в зрели невъзобновени гори е извършване на залесителни мероприятия в зрели гори (на възраст за главна сеч), при които естественото възобновяване е незадоволително.

Попълване на редини е залесяването на площи с малък брой дървета на единица площ (редини).

Попълване на култури е залесяване в изкуствено създадени гори до 3-годишна възраст за възстановяване на изсъхналите (загубените) фиданки.

Под отглеждане на културите се разбира извършване на мероприятия при култури до 3-годишна възраст, подобряващи растежа и устойчивостта на културата (изсичане на издънки, окопаване, премахване на конкурентна растителност и други).

Фиг. 1. Обща горска площ по видове гори

1. Горска площ¹

	(Хил. хектари)			
	2010	2011	2012	2013
Площ по видове гори	4138	4148	4164	4180
Иглолистни	1279	1271	1267	1263
Широколистни	2859	2877	2897	2917
Високостеблени	904	908	912	919
Нискостеблени	1955	1969	1985	1998
В т.ч. залесена горска площ²	3761	3775	3796	3811
Иглолистни	1146	1141	1138	1134
Широколистни	2615	2634	2658	2677
Високостеблени	846	850	856	861
Нискостеблени	1769	1784	1802	1816

¹ Източник: Изпълнителна агенция по горите.

² С площта на клека.

2. Лесокултурни дейности¹

	(Хектари)			
	2010	2011	2012	2013
Подготовка на почвата за залесяване	764	1603	1164	1337
Залесяване	1727	1498	1119	1252
Ново залесяване	1118	735	436	586
В зрели невъзобновени насаждения	559	745	642	595
Попълване на редини	50	18	41	71
Създаване на интензивни култури	432	666	619	622
Попълване на култури	1062	634	558	550
Отглеждане на култури	12426	9281	7304	6571

¹ Източник: Изпълнителна агенция по горите.

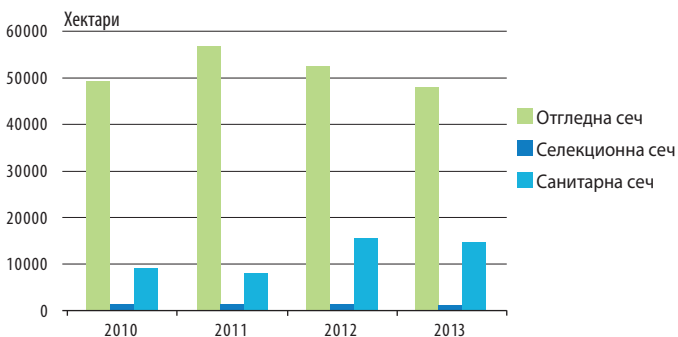
Стопанисване на горите

Отгледна сеч е сечта в млади и средновъзрастни насаждения с оглед регулиране на техния видов състав, подобряване на растежните условия и качествата на произвежданата дървесина.

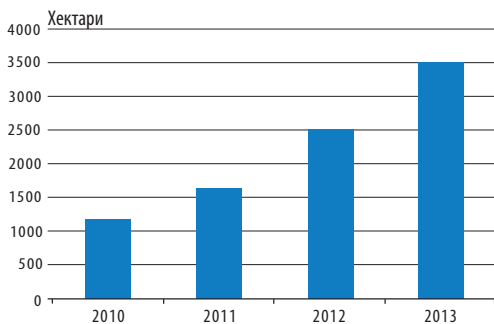
Санитарна сеч е изсичане на сухи, ветроломни или снеголомни дървета и храсти с цел предпазване на насажденията от каламитети и заболявания.

Подпомагане на естественото възобновяване е провеждане на мероприятия, улесняващи естественото възпроизводство на горите - семенно или издънково.

Фиг. 2. Площ с проведена сеч по видове

Фиг. 3. Подпомагане на естественото възобновяване на гори

3. Стопанисване на горите¹

(Хектари)

	2010	2011	2012	2013
Отгледна сеч	49429	56855	52611	47942
Иглолистни	26683	32825	29181	25914
Широколистни високостеблени	12478	13600	13625	12921
Издънкови	10268	10430	9805	9107
Селекционна сеч	1311	1361	1435	1070
Иглолистни	482	563	547	606
Широколистни високостеблени	686	415	619	337
Издънкови	143	383	269	127
Санитарна сеч	9148	7915	15358	14704
Иглолистни	3586	2105	4234	7386
Широколистни високостеблени	1861	1733	5183	2910
Издънкови	3701	4077	5941	4408
Кастрене	1442	1261	1136	1287
Подпомагане на естественото възобновяване	1177	1622	2509	3499
в т.ч. изсичане на подлес	1158	1620	2266	3317
Маркиран лесосечен фонд	103761	111807	123322	130172
Иглолистни	39942	41580	42300	50068
Широколистни високостеблени	23990	26834	28981	33457
Издънкови	39829	43393	52041	46647

4. Горско семепроизводство¹

(Килограми)

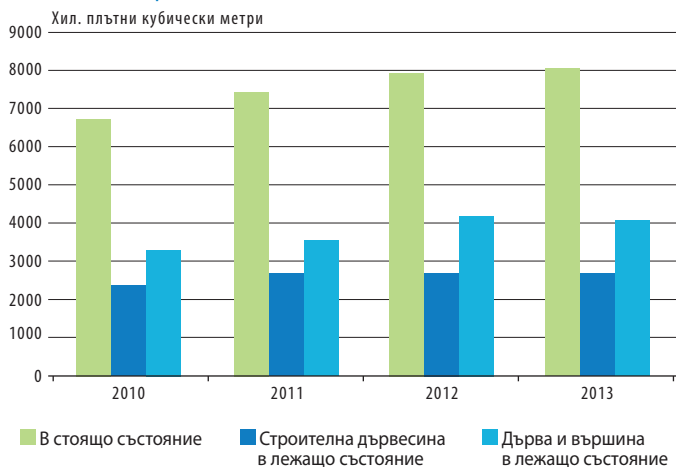
	2010	2011	2012	2013
Бране на иглолистни шишарки	4023	5869	12367	4557
Събиране и добив на семена	16285	23705	27094	23880
Иглолистни видове	297	429	2931	479
Широколистни видове	15988	23276	24163	23401
от тях дъбов жълдъ	12346	18484	22301	22385

¹ Източник: Изпълнителна агенция по горите.

Добита дървесина

Данните включват общо добитата дървесина: от промишлен дърводобив, за местното население, суха и паднала маса и дървесина от изведени санитарни сечи в държавни, общински и частни гори.

Фиг. 4. Добита дървесина

5. Добита дървесина по видове гори¹

(Хил. плътни кубически метри)

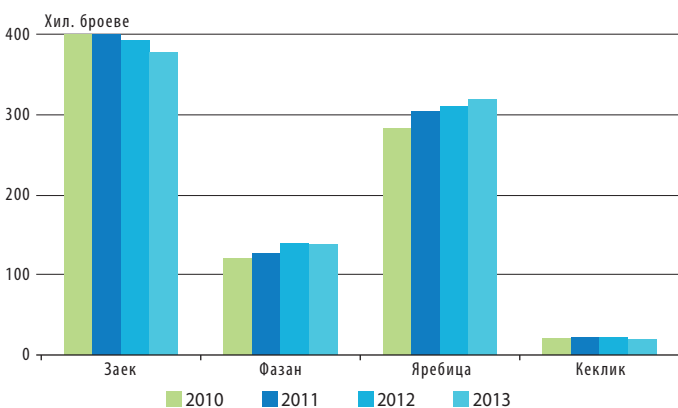
	2010	2011	2012	2013
	Общо			
В стоящо (на корен) състояние	6726	7414	7937	8055
В лежачо (отсечено) състояние	5669	6206	6841	6796
Строителна дървесина	2363	2667	2691	2715
Дърва и вършина	3306	3539	4150	4081
	Иглолистни			
В стоящо (на корен) състояние	2515	2969	2962	3311
В лежачо (отсечено) състояние	1961	2310	2348	2622
Строителна дървесина	1454	1756	1701	1788
Дърва и вършина	507	554	647	834
	Широколистни			
В стоящо (на корен) състояние	4211	4445	4975	4744
В лежачо (отсечено) състояние	3708	3896	4493	4174
Строителна дървесина	909	911	990	927
Дърва и вършина	2799	2985	3503	3247
Високостеблен бук				
В стоящо (на корен) състояние	771	898	931	805
В лежачо (отсечено) състояние	675	792	825	712
Строителна дървесина	166	186	186	166
Дърва и вършина	509	606	639	546
Високостеблен дъб				
В стоящо (на корен) състояние	205	219	275	243
В лежачо (отсечено) състояние	174	189	249	209
Строителна дървесина	47	46	68	48
Дърва и вършина	127	143	181	161
Други широколистни високостеблени				
В стоящо (на корен) състояние	582	610	666	679
В лежачо (отсечено) състояние	511	532	586	599
Строителна дървесина	244	248	264	279
Дърва и вършина	267	284	322	320
Нискостеблени				
В стоящо (на корен) състояние	2653	2718	3103	3017
В лежачо (отсечено) състояние	2348	2383	2833	2654
Строителна дървесина	452	431	472	434
Дърва и вършина	1896	1952	2361	2220

¹ Източник: Изпълнителна агенция по горите.

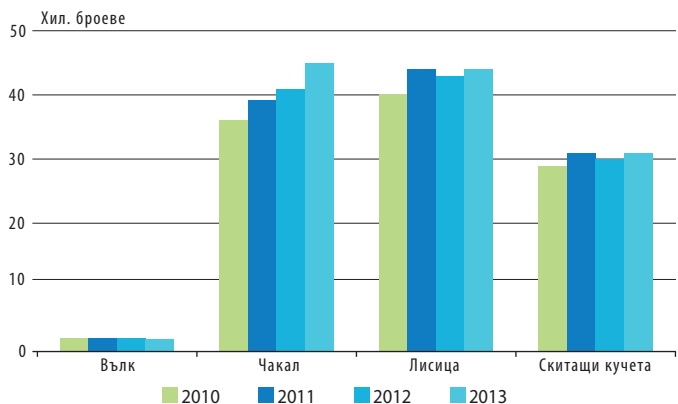
Дивеч

Броят на видовете дивеч в България се установява ежегодно чрез таксация, която се извършва в държавните ловностопански райони, стопанисвани от държавните горски и ловни стопанства, и в предоставените ловностопански райони, стопанисвани от ловните сдружения. Таксацията представлява преброяване на дивеча по вид, пол, възраст и брой на определена територия на дивечопригодната площ. Тя се извършва с помощта на таксационни формуляри, които се попълват за съответния район от стопанисващите дивеча. В Изпълнителната агенция по горите се води регистър на национално ниво за извършената пролетна таксация по години.

Фиг. 5. Дребен дивеч

Фиг. 6. Хищници

6. Дивеч¹

(Брой)

	2010	2011	2012	2013
	Едър дивеч			
Благороден елен	19590	21140	21346	22780
Елен лопатар	5843	6247	6538	7277
Сърна	79264	85648	87720	94410
Дива свиня	71204	76402	79281	82593
Дива коза	1524	1488	1547	1754
Муфлон	4430	4763	4595	4364
Мечка	898	905	937	960
Тибетски як	18	18	18	22
Зубър	19	19	25	31
Глухар	2824	2624	2649	2789
	Дребен дивеч			
Заек	400262	402886	390914	375934
Фазан	120680	127730	139577	138770
Яребица	281611	303054	309404	316591
Кеклик	21811	22259	22860	21467
	Хищници			
Вълк	2026	2073	2240	2296
Чакал	36075	39343	41345	44569
Лисица	40303	43899	42756	44306
Скитащи кучета	29169	31435	30123	30683

¹ Източник: Изпълнителна агенция по горите.

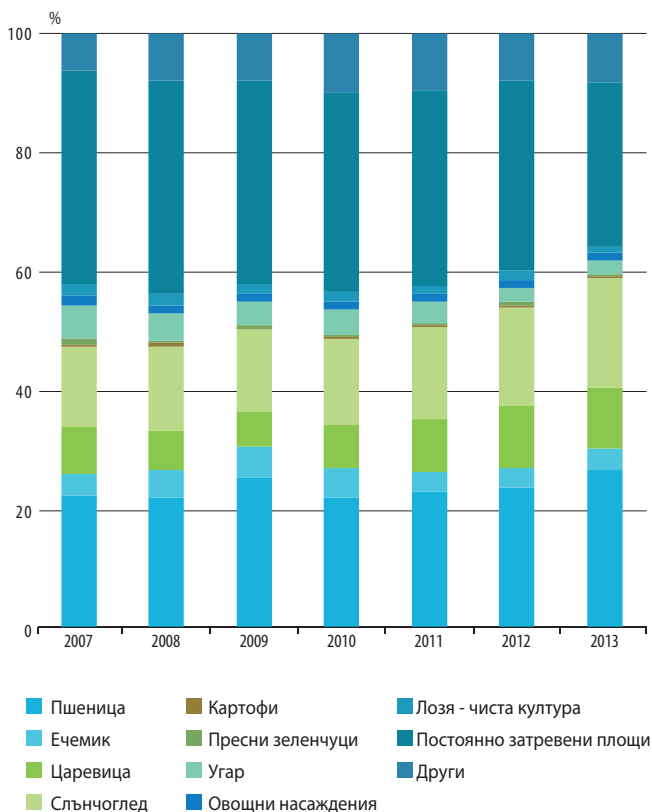
XXII. СЕЛСКО СТОПАНСТВО

Използвана земеделска площ и обработваема земя

Данните за площите, заети със земеделски култури, както и за използваната земеделска площ и обработваемата земя, са резултат от наблюдението за заетостта и използването на територията на България на базата на териториална извадка. Наблюдението се провежда в периода май - юли и се реализира върху цялата територия на България. Изследва се заетостта и използването на земята върху около 110 хил. точки, групирани в 3 123 сегмента. При всяко минаване на терена се наблюдават едни и същи точки в едни и същи сегменти.

Фиг. 1. Структура на използваната земеделска площ

1. Обработваема земя и използвана земеделска площ^{1,2,3}

(Хектари)

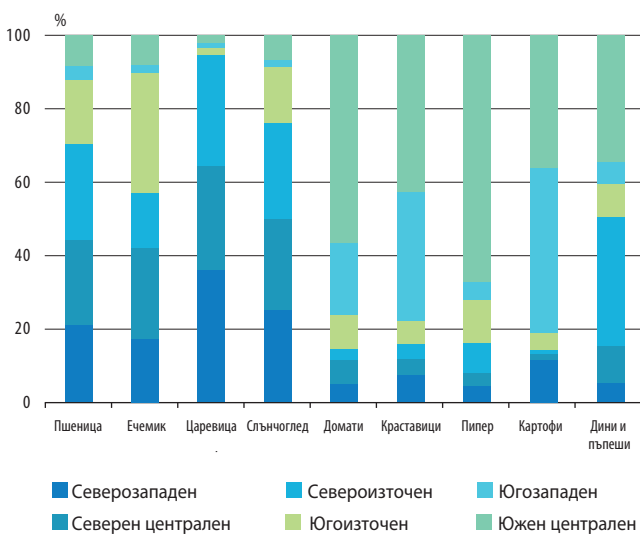
	2010	2011	2012	2013
Обработваема земя	3162526	3227237	3294685	3462117
Пшеница	1095703	1152999	1194141	1328062
Ечемик	250640	174010	176556	182457
Ръж и тритикале	16116	17841	24303	31506
Овес	24627	17163	16814	20835
Царевица	360046	430914	525412	518471
Други житни	9259	12006	16046	22938
Слънчоглед	734314	795319	854738	928781
Тютюн	31652	21710	24857	19265
Други маслодайни култури	209347	233934	144457	123544
Други индустриални култури	74738	54458	40989	29795
Картофи	13824	16852	17465	10634
Фасул, грах и други варива	5839	8076	9395	8263
Пресни зеленчуци	29420	27227	24778	26846
Разсадници	3014	#	#	#
Окопни и други едногодишни фуражи	7462	3804	11035	4685
Ливади, засети с бобови	87718	83503	82590	81935
Ливади, засети с житни	1191	1301	899	1302
Угар	207616	174110	128097	121289
Оранжерии	#	2010	2113	1509
Използвана земеделска площ	5051866	5087948	5122983	4995111
Семейни градини	21629	22517	22226	16757
Овощни насаждения	72913	69478	69494	66824
Лозя - чиста култура	82675	78468	77341	60474
Смесени трайни насаждения	8020	8629	8529	5998
Разсадници	#	3311	3715	1892
Общо трайни насаждения	163608	159886	159079	135188
Оранжерии	2113	#	#	#
Постоянно затревени площи и ливади - овощни градини	1701990	1678308	1646993	1381049
Площ със селскостопанско предназначение	5492891	5486572	5481222	5258809

¹ Източник: Министерство на земеделието и храните.² Данните са от наблюдението за заетостта и използването на територията на България (БАНСИК).³ От 2010 г. съгласно Регламент (ЕО) № 1166/2009 разсадниците се отнасят в категорията „трайни насаждения“.

Производство от земеделски култури

Данните за производството от земеделски култури са резултат от наблюдението за определяне на добивите от земеделски култури през 2013 година. Анкетите се провеждат през ноември чрез интервюиране на земеделските стопани. В общото производство на зеленчуците се включва производството от открити площи и оранжерии.

Фиг. 2. Структура на производството на основни селскостопански култури по статистически райони през 2013 г.

2. Реколтирани площи, производство и средни добиви от основни земеделски култури¹

Култури	Реколтирани площи - ха		Производство - хил. т		Средни добиви - кг/ха	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Пшеница	1185007	1290251	4455	5409	3760	4193
Ечемик	191432	194217	662	718	3458	3696
Царевица за зърно	466788	422341	1718	2700	3680	6392
Слънчоглед	780755	859777	1388	1937	1777	2253

3. Площи, производство и средни добиви от зеленчукови култури, картофи, дини и пъпеши¹

Култури	Площи - ха		Производство - т		Средни добиви - кг/ха	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Домати	3402	3247	94016	119137	21666	23918
Краставици	701	752	37961	57380	13475	14812
Пипер	3013	4026	47087	63466	15242	14724
Картофи	14906	12605	151319	197814	10150	15691
Дини и пъпеши	4359	4167	73388	78958	16832	18880

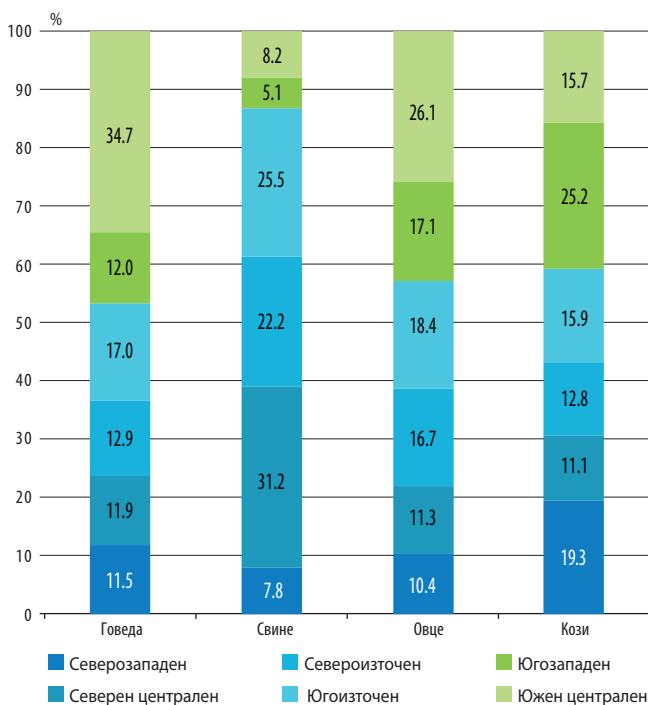
¹ Източник: Министерство на земеделието и храните.

Селскостопански животни и птици

Информацията за броя на селскостопанските животни в България е в резултат на проведена специализирана анкета. Получени са статистически данни за броя на селскостопанските животни по видове и категории, количеството произведено мляко и реализацията му по направления, продадените и закланите животни в стопанствата и основна информация за структурата на животновъдството. Анкетата е осъществена чрез интервю с ръководителите на животновъдните стопанства.

Информацията за броя на птиците и за производството на продукти от тях е получена от специализирана анкета за птицевъдството. Изчерпателно се анкетираат всички големи птицевъдни стопанства. Получените резултати се допълват с информация за малките птицевъдни структури, получена от дребни животновъдни стопанства, определени чрез извадка.

Фиг. 3. Структура на основни селскостопански животни по статистически райони на 1.11.2013 г.

4. Селскостопански животни по вид към 1.11.¹

(Хил. броеве)

Видове животни	2010	2011	2012	2013
Говеда	544.5	557.6	526.1	575.6
в т.ч. крави	326.8	330.0	317.3	346.8
Биволи	9.2	9.9	9.2	10.0
в т.ч. биволици	5.4	6.3	5.7	6.2
Свине	664.0	608.3	530.9	586.4
в т.ч. основни свине-майки	54.2	53.4	48.8	43.5
Овце	1368.0	1454.6	1361.5	1369.6
в т.ч. овце-майки	1093.0	1173.2	1085.2	1152.9
Кози	356.3	341.4	293.6	289.3
в т.ч. кози-майки	278.0	272.9	236.1	244.6
Птици - общо	15926.0	14656.0	15260.0	13500.0
в т.ч. кокошки носачки и ярки	7790.0	6628.0	6338.0	6700.0

5. Стопанства и селскостопански животни по вид на 1.11.2013 г.¹

	Стопанства - хил. бр.	Селскостопански животни	
		хил. бр.	средно на едно стопанство - бр.
Говеда	70.7	575.6	8.1
в това число:			
Крави	63.0	346.8	5.5
Телета до 1 година	44.4	148.1	3.3
Биволи	0.6	10.0	16.7
в т.ч. биволици	0.5	6.2	12.4
Свине	59.6	586.4	9.8
в т.ч. свине-майки	4.0	43.5	10.9
Овце	63.7	1369.6	21.5
в т.ч. овце-майки	62.0	1152.9	18.6
Кози	49.5	289.3	5.8
в т.ч. кози-майки	47.8	244.6	5.1

¹ Източник: Министерство на земеделието и храните.

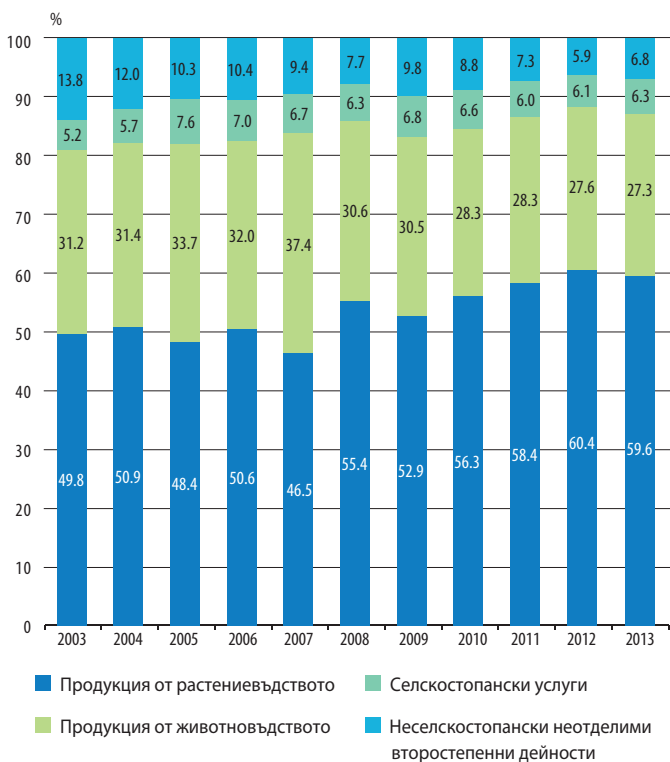
Икономически сметки за селското стопанство

Икономическите сметки за селското стопанство (данни на НСИ) са сателитни на националните сметки.

Продукцията от отрасъл „Селско стопанство” представлява стойността на всички произведени стоки и услуги от единиците със селскостопанска дейност, в т.ч. и от домакинствата. Данните се отнасят за крайната продукция, която не включва вътрешния оборот (стоките и услугите, произведени и потребени в самото стопанство през отчетния период). Информацията от 2007 г. включва и субсидиите от националния бюджет и бюджета на ЕС.

Основна цел на разработването на икономическите сметки е изчисляването на предприемаческия доход, който дава представа за състоянието и тенденциите в развитието на отрасъл „Селско стопанство”.

Фиг. 4. Структура на крайната продукция по текущи цени

6. Икономически сметки за селското стопанство - крайна продукция по текущи цени

(Млн. левове)

	2010	2011	2012	2013
Зърнени култури	1648.4	2339.2	2565.0	2297.3
Технически култури	1461.5	1801.5	1675.0	1363.6
Фуражни култури	376.5	280.9	417.0	380.8
Зеленчуци	360.6	234.5	229.3	172.5
Картофи	118.9	33.2	52.2	62.4
Плодове	238.7	252.6	275.0	285.6
Вино
Други растениевъдни култури	6.8	29.7	14.2	12.9
Продукция от растениевъдството	4211.4	4971.6	5227.7	4575.1
Селскостопански животни	1094.6	1226.8	1253.2	1076.9
Продукти от животновъдството	1019.7	1190.3	1129.7	1014.9
Продукция от животновъдството	2114.3	2417.1	2382.9	2091.8
Селскостопански стоки	6325.7	7388.7	7610.6	6666.9
Селскостопански услуги	491.8	508.9	526.5	480.0
Продукция от селското стопанство	6817.5	7897.6	8137.1	7146.9
Неселскостопански неотделими второстепенни дейности	657.3	619.9	514.6	522.7
Продукция от отрасъл „Селско стопанство“	7474.8	8517.5	8651.7	7669.6
Междинно потребление	4823.5	5369.9	5400.9	4811.5
Брутна добавена стойност по базисни цени	2651.3	3147.6	3250.8	2858.1
Потребление на основен капитал	413.3	523.3	519.2	485.3
Нетна добавена стойност по базисни цени	2238.0	2624.3	2731.6	2372.8
Доход по фактори	3144.8	3516.7	3935.6	4040.8
Нетен опериращ излишък (смесен доход)	2722.0	3027.5	3446.2	3511.2
Нетен предприемачески доход	2242.7	2467.8	2614.6	2645.1

XXIII. ОКОЛНА СРЕДА

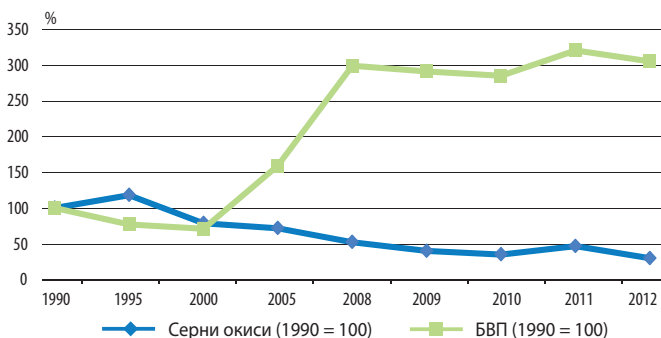
Емисии на вредни вещества

За събиране на първичната информация и изчисляване на емисиите на вредни вещества е използвана методика на НСИ и МОСВ, хармонизирана с методиката CORINAIR, която е разработка на Европейския съюз. За целия период от 1990 г. емисиите са преизчислени съгласно трети актуализиран вариант на методиката. Емисиите са определени по разчетен метод на базата на следните показатели: консумирано гориво, съдържание на сяра, топлотворна способност, количество произведена продукция и вложени суровини, както и емисионни фактори за съответните замърсители.

Емисиите в атмосферата са пряк резултат от стопанската активност в страната. Размерът на емитираните вредни вещества зависи както от количеството на употребените горива и произведената продукция, така и от равнището на използваните технологии. Най-общата характеристика на връзката „икономика - околна среда“ се съдържа в показателя „емисия на единица БВП“.

След 1999 г. съществува обща тенденция за намаляване на емисиите от серни окиси в атмосферата с изключение на 2007 и 2011 година. През 2012 г. емисиите отново намаляват не само под нивото на 2011 г., но и под нивото на 2010 година. Намалението в сравнение с 2011 г. е с около 36%. Основната причина е нарасналото количество на уловените серни окиси в ТЕЦ, както и количеството на произведена електроенергия, което е под нивото на 2011 година.

Фиг. 1. Емисии на серни окиси и БВП

1. Емисии на вредни вещества в атмосферата^{1,2}

(Хил. тонове)

	Серни окси	Азот- ни окси	Немета- нови лет- ливи ор- ганични съедине- ния	Метан	Въгле- роден окис	Въглеро- ден дву- окис	Дву- азотен окис	Амо- няк
	2010							
Общо	387	116	277	722	321	49857	47	51
Индустриални горивни процеси	345	50	0	0	1	30988	6	-
Производствени процеси	33	26	18	394	32	4998	0	3
Други източници ³	9	39	259	327	288	13871	40	47
	2011							
Общо	514	136	281	709	369	59297	47	48
Индустриални горивни процеси	467	60	0	1	1	40307	8	-
Производствени процеси	37	35	17	450	27	4791	0	3
Други източници ³	10	41	264	258	341	14198	39	45
	2012							
Общо	329	127	290	775	446	54519	47	46
Индустриални горивни процеси	283	54	0	1	2	34740	7	0
Производствени процеси	36	27	17	442	25	3698	0	3
Други източници ³	10	47	272	333	419	16081	39	43

¹ Поради извършени закръгляния някои числа превишават или не изчерпват съставните им.² Съгласно последното издание на CORINAIR; използвани са и нови емисионни фактори.³ Включени са данни за емисиите от автотранспорта, селското стопанство и бита.

Водоползване

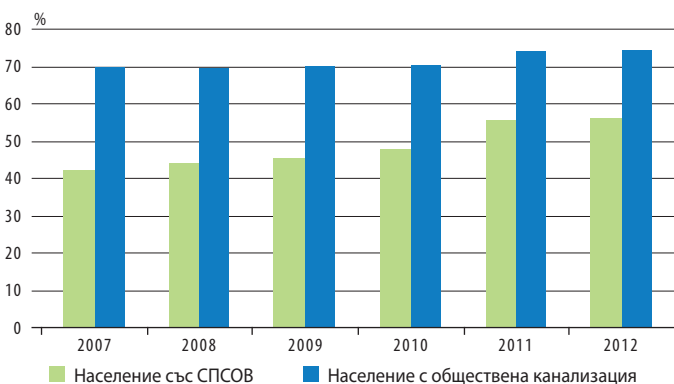
Информацията е резултат от статистическите наблюдения, обхващащи изчерпателно доставчиците на вода (ВиК оператори, напоителни системи) и икономическите единици, ползвали над 36 хил. м³ вода годишно. Не се включва водоползването за хидроенергетика и водовземането от физически лица.

Водоснабдяването се осъществява чрез доставчиците на вода и чрез самостоятелно водовземане. Основните потребители на вода са селското стопанство, индустрията и битовият сектор (домакинства и услуги). Равнището на водоползване в страната се определя главно от енергийното водоползване, за което са необходими значителни обеми за охлаждащи процеси. За изчисление на потреблението на питейна вода от домакинствата (доставена от ВиК, средно на човек) е използвано средногодишното население.

След употреба водите се отвеждат в обществената канализационна мрежа и водните обекти. Разграничени са две категории - отпадъчни води и води от охлаждащи процеси. Отведените отпадъчни води във водни обекти се формират от обществената канализационна мрежа (вкл. от неточкови източници), стопанските единици и домакинствата. Пречистването на отпадъчните води се извършва на място или в селищни пречиствателни станции за отпадъчни води.

Оценката на населението с услуги по отвеждане и пречистване на отпадъчни води се основава на информация от ВиК операторите и общините с организирано отвеждане на водите в селищна пречиствателна станция (СПСОВ). Възможно е делът на населението да бъде надценен поради наличието на селища с частично изградена канализационна мрежа. Не е включено населението, чиито води се извозват с цистерни в канализационна система или СПСОВ.

Фиг. 2. Основни показатели за водните услуги на населението

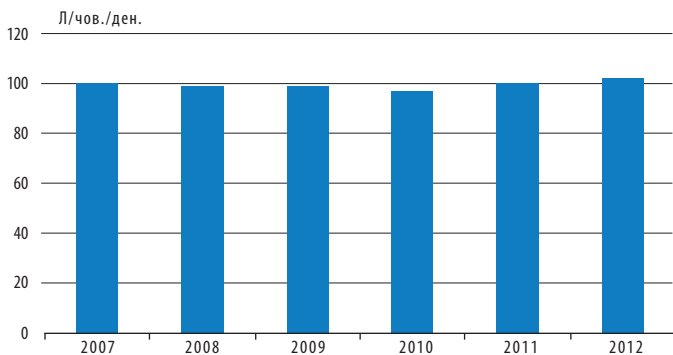

2. Иззета, използвана и отпадъчна вода

(Млн. куб. м/г.)

	2008	2009	2010	2011	2012
Иззета прясна вода - бруто	6425	6121	5960	6385	5715
Повърхностни водоизточници	5810	5536	5403	5840	5149
в т.ч. от р. Дунав	2689	2648	2621	2544	2290
Подземни водоизточници	616	584	557	545	566
Иззета непрясна вода - бруто	1	0	0	0	1
Използвана вода - общо	5168	4911	4821	5178	4559
Селско и горско стопанство	291	326	309	348	296
в т.ч. за напояване	272	296	283	322	262
Индустрия	4530	4245	4180	4497	3927
в т.ч. за охлаждане в енергетиката	3758	3570	3507	3795	3284
Други дейности (услуги)	76	68	68	66	66
Домакинства	271	271	264	266	271
Общо отведени отпадъчни води във водни обекти	793	757	811	791	787
в т.ч. от пречиствателни станции (селищни и други)	516	494	544	533	538
Отведени във водни обекти води от охлаждане	3550	3308	3241	3560	3055

Фиг. 3. Използвана питейна вода от домакинствата средно на човек

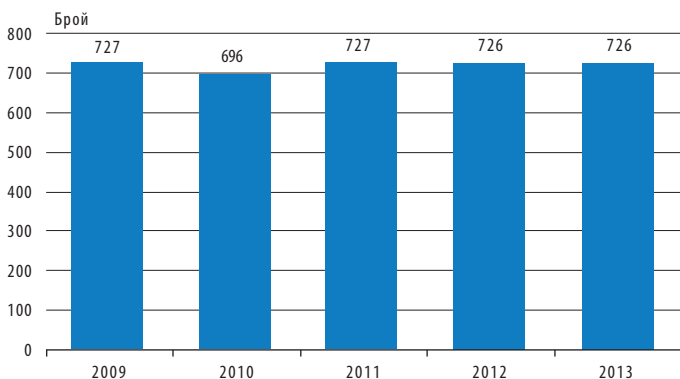
Шум

Източник на данни за шумовите нива е Националният център по общественото здраве и анализи.

През 2013 г. са наблюдавани 726 пункта за измерване на нивото на шума, разпределени в 36 населени места.

През 2013 г. продължава тенденцията измереното ниво на шума да надхвърля допустимите хигиенни норми от 55 - 60 dB. С най-неблагоприятна акустична среда през 2013 г. са големите градове с ниво на измерен шум от 68 до 77 dB: София (столица), Бургас, Варна, Пловдив, Перник, Русе, Стара Загора, Дупница и други. През 2013 г. не са регистрирани шумови нива над 77 децибела.

Фиг. 4. Наблюдавани пунктове за регистриране на шума

3. Наблюдавани пунктове за регистриране на шумовите нива по области през 2013 г.

(Брой)

Области	Общо	По регистрираните шумови нива в децибели					
		под 58	58 - 62	63 - 67	68 - 72	73 - 77	над 77
Общо за страната	726	170	113	242	164	37	-
Благоевград	17	8	7	2	-	-	-
Бургас	37	11	4	-	10	12	-
Варна	45	27	3	4	9	2	-
Велико Търново	48	1	13	24	10	-	-
Видин	15	5	2	7	1	-	-
Враца	15	7	5	2	1	-	-
Габрово	20	1	4	9	6	-	-
Добрич	15	4	1	9	1	-	-
Кърджали	15	5	1	5	4	-	-
Кюстендил	36	4	2	18	12	-	-
Ловеч	20	3	7	8	2	-	-
Монтана	15	1	4	10	-	-	-
Пазарджик	15	3	1	8	3	-	-
Перник	24	-	3	7	7	7	-
Плевен	21	7	4	8	2	-	-
Пловдив	45	-	1	9	34	1	-
Разград	15	3	3	7	2	-	-
Русе	30	5	3	14	6	2	-
Силистра	15	-	3	8	4	-	-
Сливен	20	9	1	1	5	4	-
Смолян	15	5	2	7	1	-	-
София	48	12	4	9	22	1	-
София (столица)	35	9	15	11	-	-	-
Стара Загора	45	4	9	9	16	7	-
Търговище	51	22	5	22	2	-	-
Хасково	19	4	2	8	4	1	-
Шумен	15	5	-	10	-	-	-
Ямбол	15	5	4	6	-	-	-

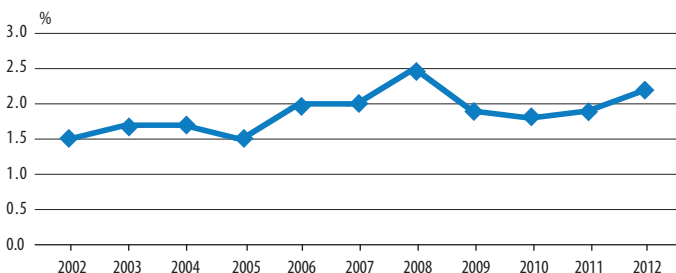
Разходи за опазване и възстановяване на околната среда

Необходимостта от опазване на околната среда изисква допълнителни средства. Ефективното им използване ще допринесе за намаляване на замърсяването, което е следствие от социално-икономическите процеси.

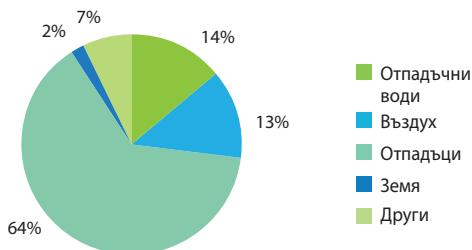
През 2012 г. за опазване и възстановяване на околната среда са изразходвани 1 694 млн. лева. Делът на разходите за околната среда през 2012 г. е 2.2% от БВП.

За 2012 г. общите разходи за опазване и възстановяване на околната среда са разпределени по съответните направления, както следва: с най-голям дял са разходите за оползотворяване и обезвреждане на отпадъците - 64% (52% за 2011 г.), за пречистване на отпадъчните води - 14% (21% за 2011 г.), за опазване на чистотата на въздуха - 13% (17% за 2011 г.). Със значително по-малък дял са разходите за защита от шума, опазване на биологичното разнообразие, защитените територии и обекти и други.

Фиг. 5. Екоразходи (% от БВП)

Фиг. 6. Структура на разходите за опазване и възстановяване на околната среда по направления през 2012 г.

4. Разходи за опазване и възстановяване на околната среда

	2008	2009	2010	2011	2012
Общо - млн. лв.	1700	1281	1274	1438	1694
За придобиване на дълготрайни материални и нематериални активи - млн. лв.	836	545	546	512	414
За поддържане на дълготрайни материални активи - млн. лв.	865	735	728	926	1280
Дял на разходите от БВП - %	2.5	1.9	1.8	1.9	2.2

5. Разходи за опазване и възстановяване на околната среда по направления¹

(Хил. левове)

Направления	2011	2012
Общо	1438165	1693583
За отпадъчните води	308749	238160
Специализирани съоръжения	305370	231802
в това число:		
Производствени пречиствателни станции	74883	91031
Селищни пречиствателни станции	146529	65239
Интегрирани технологии	3379	6358
За обратно водоснабдяване	51447	40860
За въздуха	237458	220458
Специализирани съоръжения	104626	110895
Интегрирани технологии	132832	109563
За опазване и възстановяване на почвата, подпочвените и повърхностните води	34911	29222
Специализирани съоръжения	34502	29211
Интегрирани технологии	409	11
За горите	4359	6537
За опазване на биологичното разнообразие и защитените територии и обекти	1632	2488
Специализирани съоръжения	1627	1664
Интегрирани технологии	5	824
За ловно- и рибно стопански мероприятия	3648	3019
За отпадъците	749118	1078291
Специализирани съоръжения	748840	1071011
Интегрирани технологии	278	7280
За шума	209	442
Специализирани съоръжения	201	414
Интегрирани технологии	8	28
За научноизследователска дейност	3280	6246
За просветна, образователна и друга подобна дейност	1829	1618
За административна дейност	16677	31893
За апаратура за мониторинг и контрол	23903	33683
Оценка на въздействието върху околната среда	945	666

¹ Без разходите за амортизация.

Битови отпадъци

Битови са отпадъците, които се получават в резултат на жизнената дейност на хората в домовете, в административни, социални и обществени сгради. Към тях се приравняват и отпадъците от търговски обекти и съпътстващи производството занаятчийски дейности, обекти за отдих и забавления, когато нямат характер на опасни отпадъци и в същото време тяхното количество или състав няма да попречи на третирането им съвместно с битовите.

Източник на данни за битовите отпадъци са общинските администрации.

Продължава изграждането на регионални депа за битови отпадъци, като в края на 2012 г. са отчетени 30 броя. Закриват се сметищата, които не отговарят на екологичните изисквания, в резултат на което намалява общият брой на депата - от 278 през 2009 г. на 157 през 2012 година.

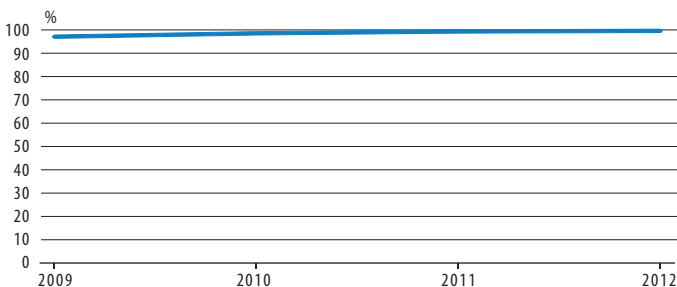
Обслужените населени места от системи за организирано сметосъбиране през 2012 г. са 4 431. Въвеждането на организирани системи за сметоизвозване в нови населени места води до увеличение на населението, обхванато с услуги по сметосъбиране - от 96.6% през 2009 г. на 99.2% през 2012 г. (фиг. 7).

По данни на общинските администрации през 2012 г. на депа с организирано сметосъбиране са приети общо 3 257 хил. т отпадъци (в т.ч. битови, строителни и други).

Депонираните отпадъци са 2 323 хил. т, а предадените за оползотворяване са 830 хил. тона.

Събраните строителни отпадъци на депа за битови отпадъци са 554 хил. тона. През 2012 г. събраните битови отпадъци на човек от обслужваното население са 347 кг.

Фиг. 7. Дял на обслужваното население от системи за организирано сметосъбиране

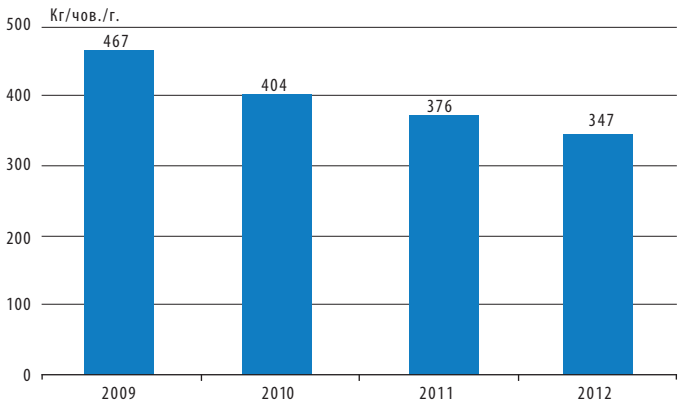
6. Битови отпадъци

	Мярка	2009	2010	2011	2012
Общо образувани битови отпадъци ¹	хил. т	4443	4068	3572	3249
Обслужвани населени места от системи за организирано сметосъбиране на битови отпадъци	бр.	3988	4238	4364	4431
Дял на обслужваното население от системи за организирано сметосъбиране	%	96.6	98.2	98.9	99.2
Събрани битови отпадъци на човек от обслужваното население	кг/чов./г.	467	404	376	347
Депа за битови отпадъци	бр.	278	172	164	157
Общо приети отпадъци на депата	хил. т	3948	3725	3506	3257
Оползотворени отпадъци ²	хил. т	881	977	819	726
Депонирани битови отпадъци	хил. т	3421	3067	2568	2323
Временно съхранени битови отпадъци	хил. т	265	.	.	.
Събрани строителни отпадъци на депа за битови отпадъци	хил. т	396	380	508	554

¹ Данните са резултат от статистическа оценка. От изчислениято са изключени временно съхранените битови отпадъци. Включени са данни за рециклираните отпадъци от административни източници.

² Данни от административен източник - Изпълнителна агенция по околна среда.

Фиг. 8. Събрани битови отпадъци на човек от обслужваното население

Защитени територии

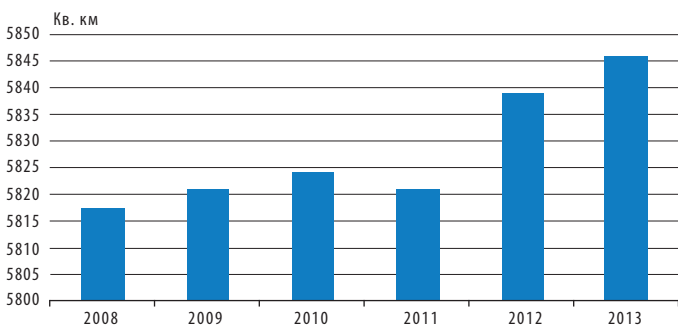
Данните за защитените територии и обекти се осигуряват от Министерството на околната среда и водите.

Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи.

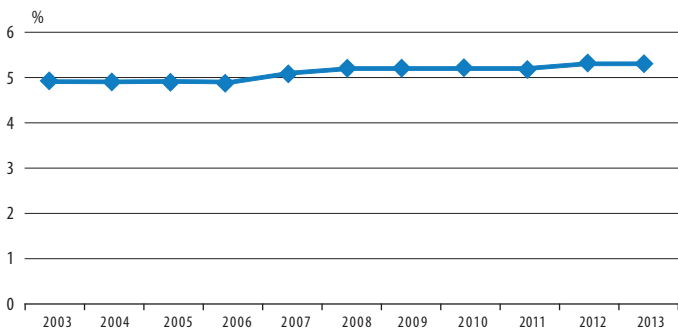
През последните няколко години опазването на околната среда и биологичното разнообразие са едни от най-важните приоритети на България.

През 2013 г. площта на защитените територии в България е 584 587 ха, или 5.3% от територията на страната, и спрямо 2012 г. има увеличение със 711 хектара. Към края на 2013 г. в България съществуват 1 009 защитени територии и обекти и в сравнение с 2012 г. те са с 36 повече.

Фиг. 9. Площ на защитените територии

Фиг. 10. Дял на защитените територии от общата територия на страната

7. Защитени територии и обекти през 2013 г.¹

	Брой			Площ ² - ха		
	наличност към 31.12. 2013 г.	включени през 2013 г.	изключени през 2013 г.	наличност към 31.12. 2013 г.	включени през 2013 г.	изключени през 2013 г.
Защитени територии	1009	38	2	584587.1	820.2	109.3
Резервати	55	-	-	77064.9	23.9	3.1
Природни забележителности	344	2	2	16844.2	12.2	84.9
Защитени местности	561	36	-	79353.4	775.9	1.9
Национални паркове	3	-	-	150362.3	-	-
Природни паркове	11	-	-	256441.4	-	14.3
Поддържани резервати	35	-	-	4520.9	8.1	5.2
Защитени видове растения	574	-	-	x	x	x
Защитени видове животни	483	-	-	x	x	x
Защитени вековни дървета	1751	41	18	x	x	x

¹ Източник: Министерство на околната среда и водите.

² Поради извършени закръгляния някои числа превишават или не изчерпват съставните им.

8. Защитени територии¹

Година	Площ - ха	Дял на защитените територии от общата територия на страната - %
2008	581736	5.2
2009	582076	5.2
2010	582458	5.2
2011	582122	5.2
2012	583876	5.3
2013	584587	5.3

¹ Източник: Министерство на околната среда и водите.

**XXIV. НИРД
И ИНОВАЦИОННА ДЕЙНОСТ**

Научноизследователска и развойна дейност

Научноизследователската и развойна дейност включва всяка творческа работа, която се провежда систематично с цел да се увеличи обемът на знанията, включително познанието за човека, културата и обществото, както и използването на този обем от знания за нови приложения. Научноизследователската и развойна дейност обхваща фундаментални и приложни изследвания и експериментални разработки.

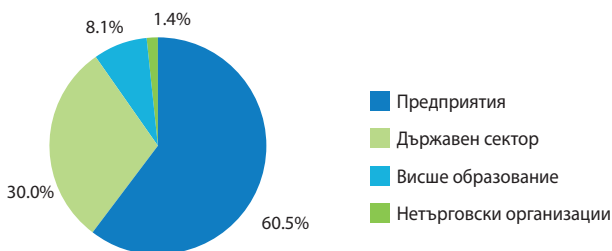
Разходите за научноизследователска и развойна дейност обхващат текущите разходи и разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, предназначени за НИРД.

Относителният дял на разходите за НИРД от brutния вътрешен продукт е международно съпоставим измерител на интензивността на НИРД.

Персоналът, зает с научноизследователска и развойна дейност, включва две категории - изследователи и друг персонал, зает с НИРД. Той се измерва в абсолютен брой и в еквивалент на пълна заетост. Персоналът в еквивалент на пълна заетост се изчислява на основата на използваното работно време за научноизследователска и развойна дейност през отчетната година.

Разходите и кадровият потенциал на научноизследователската и развойна дейност са разпределени в четири институционални сектора: сектор на предприятията, държавен сектор, сектор „Висше образование” и сектор на нетърговските организации.

Фиг. 1. Структура на разходите за НИРД по институционални сектори през 2012 г.

1. Разходи за научноизследователска и развойна дейност по видове

	2009	2010	2011	2012
Общо - хил. лв.	361060	421612	429566	496176
Текущи разходи	320588	390369	413355	461864
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи	40472	31243	16211	34312
Относителен дял на разходите за НИРД от БВП - %	0.53	0.60	0.57	0.64

2. Персонал, зает с научноизследователска и развойна дейност, по категории

Категории персонал	2009	2010	2011	2012
	Брой			
Общо	21971	20823	20810	21677
Изследователи	14699	14138	14794	15219
Друг персонал, зает с НИРД	7272	6685	6016	6458
	В еквивалент на пълна заетост			
Общо	18230	16574	16986	16758
Изследователи	11968	10979	11902	11300
Друг персонал, зает с НИРД	6262	5595	5084	5458

Иновационна дейност

Иновация е прилагането на нов или значително усъвършенстван продукт или процес, нов маркетингов метод, нов организационен метод в бизнес практиките, в организацията на работното място или във външните отношения. Иновациите се основават на резултатите от нови технологични разработки, нови комбинации от съществуващи технологии или на използването на знанията, придобити от предприятието. Иновациите могат да бъдат разработени от иновативното предприятие или от друго предприятие. Въпреки това обикновената препродажба на иновации, изцяло произведени и разработени от други предприятия, не се включва в иновационната дейност. Иновациите следва да бъдат нови за съответното предприятие. За продуктовете иновации не е задължително те да бъдат нови за пазара, както и за процесовите иновации, не е задължително предприятието да бъде първото, което ги е внедрило.

Предприятията с иновационна дейност обхващат предприятията с технологични иновации (продуктови, процесови иновации и предприятията с незавършена и преустановена иновационна дейност), както и предприятията с организационни и маркетингови иновации.

3. Дял на иновативните предприятия от общия брой предприятия за 2010 г.¹

(Проценти)

Икономически сектори/дейности	
Общо	27.1
Индустрия	31.1
Добивна промишленост	24.6
Преработваща промишленост	31.5
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	30.3
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	21.8
Услуги	22.0
Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети	21.3
Транспорт, складиране и пощи	14.6
Издателска дейност	24.3
Далекосъобщения	29.7
Дейности в областта на информационните технологии	38.9
Информационни услуги	33.8
Финансови и застрахователни дейности	35.7
Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи	22.6

4. Дял на предприятията, реализирали нови или усъвършенствани продукти, нови за пазара, от общия брой предприятия за 2010 г.¹

(Проценти)

Икономически сектори/дейности	
Общо	5.3
Индустрия	5.8
Добивна промишленост	..
Преработваща промишленост	6.0
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	..
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	..
Услуги	4.6
Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети	3.8
Транспорт, складиране и пощи	1.3
Издателска дейност	6.3
Далекосъобщения	9.4
Дейности в областта на информационните технологии	15.9
Информационни услуги	12.2
Финансови и застрахователни дейности	10.5
Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи	4.1

¹ Данните се отнасят за предприятия с повече от 9 наети лица в икономическите дейности, посочени в таблицата.

МЕЖДУНАРОДЕН ПРЕГЛЕД

Територия и население по континенти

1. Територия и население¹

Континенти	2012	
	територия - млн. кв. км	население - млн.
Общо за света	136.1	7162
Азия ²	31.9	4299
Европа ³	23.0	742
Америка	42.3	972
Северна Америка	21.8	355
Средна и Южна Америка	20.5	617
Африка	30.3	1111
Австралия и Океания	8.6	38

¹ Източник: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division - www.unpopulation.org.

² Вкл. европейската част на Турция, без азиатската част на Русия.

³ Без европейската част на Турция, вкл. азиатската част на Русия.

2. Територия, население и столици¹

Континенти и страни	2012		Столици
	Население към средата на годината - хил.	територия - хил. кв. км	
ЕВРОПА			
ЕС-27			
Австрия	8430	84	Виена
Белгия	11128	31	Брюксел
България	7306	111	София
Германия	80426	357	Берлин
Гърция	11093	132	Атина
Дания	5592	43	Копенхаген
Естония	1329	45	Талин
Ирландия	4587	70	Дъблин
Испания	46761	506	Мадрид
Италия	59540	301	Рим
Кипър	864	9	Никозия
Латвия	2034	65	Рига
Литва	2988	65	Вилнюс
Люксембург	531	3	Люксембург
Малта	419	0.3	Валета
Нидерландия	16755	37	Амстердам
Обединено кралство	63692	243	Лондон
Полша	38536	312	Варшава
Португалия	10515	92	Лисабон

2. Територия, население и столици¹

(Продължение и край)

Континенти и страни	2012		Столици
	Население към средата на годината - хил.	територия - хил. кв. км	
Румъния	20077	238	Букурещ
Словакия	5408	49	Братислава
Словения	2057	20	Любляна
Унгария	9920	93	Будапеща
Финландия	5413	337	Хелзинки
Франция	65480	552	Париж
Чешка република	10511	79	Прага
Швеция	9519	441	Стокхолм
Бивша югославска република Македония	2061	26	Скопие
Исландия	321	103	Рейкявик
Сърбия	7241	88	Белград
Турция	75176	784	Анкара
Хърватия	4269	57	Загреб
Норвегия	5019	324	Осло
Швейцария	7997	41	Берн
Босна и Херцеговина	3837	51	Сараево
Русия	143056	17098	Москва
Украйна	45634	604	Киев
АЗИЯ			
Индия	1213370	3287	Делхи ²
Индонезия	247214	1860	Джакарта
Казахстан	16673	2725	Астана
Китай	1350695	9597	Пекин
Япония	127561	378	Токио
АФРИКА			
Египет	82541	1002	Кайро
Мароко	32597	447	Рабат
Тунис	10778	164	Тунис
ЮАР	² 50587	1221	Претория
СЕВЕРНА И СРЕДНА АМЕРИКА			
Канада	34880	9985	Отава
Куба	² 11245	110	Хавана
Мексико	² 112337	1964	Мексико
Съединени американски щати	313914	9629	Вашингтон
ЮЖНА АМЕРИКА			
Аржентина	41282	2780	Буенос Айрес
Боливия	² 10624	1099	Ла Пас
Бразилия	193947	8515	Бразилия
АВСТРАЛИЯ И ОКЕАНИЯ			
Австралия	22684	7692	Канбера
Нова Зеландия	4433	270	Уелингтън

¹ Източници: Сайт на ООН - <http://www.unstats.un.org/>; сайт на Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

² Данните се отнасят за 2011 година.

3. Население към средата на годината¹

(Милиони)

Страни	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Европа						
ЕС-27						
Австрия	8.30	8.34	8.37	8.39	8.41	8.43
Белгия	10.63	10.71	10.80	10.90	11.05	11.13
България²	7.55	7.49	7.44	7.40	7.35	7.31
Германия	82.27	82.11	81.90	81.78	81.80	80.43
Гърция	11.19	11.24	11.28	11.31	11.12	11.09
Дания	5.46	5.49	5.52	5.55	5.57	5.59
Естония	1.34	1.34	1.34	1.34	1.33	1.33
Ирландия	4.40	4.49	4.54	4.56	4.58	4.59
Испания	45.23	45.95	46.36	46.58	46.74	46.76
Италия	59.38	59.83	60.19	60.48	60.72	59.54
Кипър	0.77	0.79	0.81	0.83	0.85	0.86
Латвия	2.20	2.18	2.14	2.10	2.06	2.03
Литва	3.23	3.20	3.16	3.10	3.03	2.99
Люксембург	0.48	0.49	0.50	0.51	0.52	0.53
Малта	0.41	0.41	0.41	0.41	0.42	0.42
Нидерландия	16.38	16.45	16.53	16.62	16.69	16.75
Обединено кралство	61.30	61.77	62.24	62.75	63.26	63.69
Полша	38.12	38.13	38.15	38.18	38.53	38.54
Португалия	10.54	10.56	10.57	10.57	10.56	10.51
Румъния	20.88	20.54	20.37	20.25	20.15	20.08
Словакия	5.37	5.38	5.39	5.39	5.40	5.41
Словения	2.02	2.02	2.04	2.05	2.05	2.06
Унгария	10.06	10.04	10.02	10.00	9.97	9.92
Финландия	5.29	5.31	5.34	5.36	5.39	5.41
Франция	63.83	64.18	64.50	64.83	65.16	65.48
Чешка република	10.30	10.38	10.44	10.47	10.50	10.51
Швеция	9.15	9.22	9.30	9.38	9.45	9.52
Исландия	0.31	0.32	0.32	0.32	0.32	0.32
Турция	70.14	71.05	72.04	73.14	74.22	75.18
Хърватия	4.31	4.31	4.31	4.30	4.28	4.27
Норвегия	4.71	4.77	4.83	4.89	4.95	5.02
Швейцария	7.55	7.65	7.74	7.82	7.91	8.00

3. Население към средата на годината¹

(Продължение и край)

(Милиони)

Страни	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Останал свят						
Австралия	21.02	21.38	21.78	22.07	22.32	22.68
Нова Зеландия	4.23	4.27	4.32	4.37	4.41	4.43
Русия	142.81	142.74	142.79	142.85	142.96	143.06
Съединени американски щати	301.58	304.37	307.01	309.05	311.59	313.91
Япония ³	128.00	128.06	128.05	128.07	127.82	127.56

¹ Източници: Сайт на Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>;
сайт на ООН - <http://www.unstats.un.org/>.

² Средногодишно население.

³ Без дипломатическия персонал извън страната и чуждестранния военен и цивилен персонал и техните семейства.

4. Раждаемост¹

(На 1 000 души от населението)

Страни	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Европа						
ЕС-27						
Австрия	9.2	9.3	9.1	9.4	9.3	9.4
Белгия	11.7	11.9	11.8	11.9	11.6	11.4
България	10.0	10.4	10.9	10.2	9.6	9.5
Германия	8.3	8.3	8.1	8.3	8.1	8.4
Гърция	10.0	10.5	10.5	10.1	9.6	9.0
Дания	11.7	11.8	11.4	11.4	10.6	10.4
Естония	11.8	12.0	11.8	11.8	11.0	10.6
Ирландия	16.2	16.7	16.7	16.5	16.2	15.7
Испания	10.9	11.3	10.6	10.4	10.1	9.7
Италия	9.5	9.6	9.5	9.3	9.0	9.0
Кипър	11.2	11.7	11.9	11.8	11.3	11.8
Латвия	10.9	11.2	10.3	9.4	9.1	9.8
Литва	9.3	9.9	10.2	9.9	10.0	10.2
Люксембург	11.4	11.5	11.3	11.6	10.9	11.3
Малта	9.3	9.8	9.8	9.4	10.0	9.8
Нидерландия	11.1	11.2	11.2	11.1	10.8	10.5
Обединено кралство	12.6	12.9	12.7	12.9	12.8	12.8
Полша	10.2	10.9	10.9	10.8	10.1	10.0
Португалия	9.7	9.9	9.4	9.6	9.2	8.5
Румъния	10.3	10.8	10.9	10.5	9.7	10.0
Словакия	10.1	10.7	11.4	11.2	11.3	10.3
Словения	9.8	10.8	10.7	10.9	10.7	10.7
Унгария	9.7	9.9	9.6	9.0	8.8	9.1
Финландия	11.1	11.2	11.3	11.4	11.1	11.0
Франция	12.8	12.9	12.8	12.9	12.6	12.6
Чешка република	11.1	11.5	11.3	11.2	10.4	10.3
Швеция	11.7	11.9	12.0	12.3	11.8	11.9
Исландия	14.6	15.2	15.8	15.4	14.1	14.1
Турция	18.1	17.8	17.5	16.9	16.7	17.0
Хърватия	9.7	10.1	10.4	10.1	9.6	9.8
Норвегия	12.4	12.7	12.8	12.6	12.2	12.0
Швейцария	9.9	10.0	10.1	10.3	10.2	10.3
Останал свят						
Австралия	13.5	13.9	13.6	13.5	13.5	.
Нова Зеландия	15.1	15.1	14.5	14.6	13.9	13.8
Русия	11.3	12.0	12.3	12.5	12.6	13.3*
Съединени американски щати	14.3	14.0	13.5	12.9	12.7	.
Япония	8.6	8.7	8.4	8.4	8.2	.

¹ Източници: Сайт на Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>;
сайт на ООН - <http://www.unstats.un.org/>.

5. Смъртност¹

(На 1 000 души от населението)

Страни	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Европа						
ЕС-27						
Австрия	9.0	9.0	9.3	9.2	9.1	9.4
Белгия	9.5	9.8	9.7	9.6	9.4	9.8
България	15.0	14.8	14.5	14.9	14.7	15.0
Германия	10.1	10.3	10.4	10.5	10.4	10.8
Гърция	9.8	9.6	9.6	9.6	10.0	10.5
Дания	10.2	9.9	9.9	9.8	9.4	9.4
Естония	13.0	12.4	12.0	11.8	11.4	11.6
Ирландия	6.4	6.3	6.3	6.1	6.2	6.3
Испания	8.5	8.4	8.3	8.2	8.3	8.6
Италия	9.6	9.7	9.7	9.6	9.8	10.3
Кипър	7.0	6.6	6.4	6.2	6.5	6.6
Латвия	15.0	14.2	14.0	14.3	13.9	14.3
Литва	14.1	13.7	13.3	13.6	13.6	13.7
Люксембург	8.1	7.4	7.3	7.4	7.4	7.3
Малта	7.6	7.9	7.8	7.3	7.8	8.1
Нидерландия	8.1	8.2	8.1	8.2	8.1	8.4
Обединено кралство	9.4	9.4	9.0	9.0	8.7	8.9
Полша	9.9	10.0	10.1	9.9	9.7	10.0
Португалия	9.8	9.9	9.9	10.0	9.7	10.2
Румъния	12.1	12.3	12.6	12.8	12.5	12.7
Словакия	10.0	9.9	9.8	9.9	9.6	9.7
Словения	9.2	9.1	9.2	9.1	9.1	9.4
Унгария	13.2	13.0	13.0	13.0	12.9	13.0
Финландия	9.3	9.2	9.3	9.5	9.4	9.6
Франция	8.3	8.5	8.5	8.5	8.4	8.7
Чешка република	10.2	10.1	10.3	10.2	10.2	10.3
Швеция	10.0	9.9	9.7	9.6	9.5	9.7
Исландия	6.2	6.3	6.3	6.4	6.2	6.1
Турция	6.6	6.4	5.1	5.0	5.1	5.0
Хърватия	12.1	12.1	12.2	12.1	11.9	12.1
Норвегия	8.9	8.7	8.6	8.5	8.4	8.4
Швейцария	8.1	8.0	8.1	8.0	7.8	8.0
Останал свят						
Австралия	6.5	6.7	6.5	6.5	6.6	.
Нова Зеландия	6.7	6.8	6.7	6.5	6.8	6.8
Русия	14.6	14.5	14.1	14.2	13.5	13.3*
Съединени американски щати	8.0	8.1	7.9	8.0	8.1*	.
Япония	8.8	9.1	8.9	9.3	9.8	.

¹ Източници: Сайт на Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>;
сайт на ООН - <http://www.unstats.un.org/>.

6. Детска смъртност¹

(Умрели деца на възраст до 1 година на 1 000 живородени)

Страни	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Европа						
ЕС-27						
Австрия	3.7	3.7	3.8	3.9	3.6	3.2
Белгия	3.9	3.8	3.5	3.6	3.3	3.3
България	9.2	8.6	9.0	9.4	8.5	7.8
Германия	3.9	3.5	3.5	3.4	3.6	3.4
Гърция	3.5	2.7	3.1	3.8	3.4	.
Дания	4.0	4.0	3.1	3.4	3.5	3.4
Естония	5.0	5.0	3.6	3.3	2.5	3.6
Ирландия	3.3	3.4	3.3	3.8	3.5	.
Испания	3.4	3.3	3.2	3.2	3.1	3.5
Италия	3.5	3.3	3.4	3.2	3.2	.
Кипър	3.7	3.5	3.3	3.2	3.1	.
Латвия	8.7	6.7	7.8	5.7	6.6	6.3
Литва	5.9	4.9	4.9	4.3	4.2	3.9
Люксембург	1.8	1.8	2.5	3.4	4.3	2.5
Малта	6.5	8.2	5.3	5.5	6.3	.
Нидерландия	4.1	3.8	3.8	3.8	3.6	.
Обединено кралство	4.7	4.6	4.5	4.2	4.2	.
Полша	6.0	5.6	5.6	5.0	4.7	4.6
Португалия	3.4	3.3	3.6	2.5	3.1	3.4
Румъния	12.0	11.0	10.1	9.8	9.4	9.0
Словакия	6.1	5.9	5.7	5.7	4.9	5.8
Словения	2.8	2.4	2.4	2.5	2.9	1.6
Унгария	5.9	5.6	5.1	5.3	4.9	4.9
Финландия	2.7	2.6	2.6	2.3	2.4	2.4
Франция	3.8	3.8	3.9	3.6	3.5	3.5
Чешка република	3.1	2.8	2.9	2.7	2.7	2.6
Швеция	2.5	2.5	2.5	2.5	2.1	2.6
Исландия	2.0	2.5	1.8	2.2	0.9	.
Турция	16.8	16.1	13.8	12.2	11.4	11.6
Хърватия	5.6	4.5	5.3	4.4	4.7	.
Норвегия	3.1	2.7	3.1	2.8	2.4	2.5
Швейцария	3.9	4.0	4.3	3.8	3.8	3.6
Останал свят						
Австралия	4.7	4.1	4.3	4.1	3.8	.
Канада	5.1	5.1
Нова Зеландия	4.9	5.0	4.9	5.1	4.7	4.2
Съединени американски щати	6.6	6.6	6.4	6.1*	.	.
Япония	2.6	2.6	2.4	2.3	2.3	.

¹ Източници: Сайт на Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>;
сайт на ООН - <http://www.unstats.un.org/>.

7. Естествен прираст¹

(На 1 000 души от населението)

Страни	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Европа						
ЕС-27						
Австрия	0.2	0.3	-0.1	0.2	0.2	-0.1
Белгия	2.2	2.1	2.1	2.3	2.2	1.7
България	-5.0	-4.4	-3.6	-4.7	-5.1	-5.5
Германия	-1.7	-2.0	-2.3	-2.2	-2.3	-2.4
Гърция	0.2	0.9	0.9	0.5	-0.4	-1.5
Дания	1.6	1.9	1.4	1.6	1.2	1.0
Естония	-1.2	-0.5	-0.2	0.0	-0.4	-1.0
Ирландия	9.8	10.4	10.4	10.4	10.0	9.5
Испания	2.4	2.9	2.4	2.3	1.8	1.0
Италия	-0.2	0.0	-0.3	-0.3	-0.8	-1.3
Кипър	4.2	5.1	5.5	5.7	4.8	5.2
Латвия	-4.1	-3.0	-3.7	-4.9	-4.7	-4.5
Литва	-4.8	-3.8	-3.1	-3.7	-3.6	-3.5
Люксембург	3.4	4.1	4.0	4.2	3.5	4.0
Малта	1.6	1.9	2.0	2.1	2.2	1.7
Нидерландия	2.9	3.0	3.1	2.9	2.7	2.1
Обединено кралство	3.2	3.5	3.7	3.9	4.0	3.8
Полша	0.3	0.9	0.9	0.9	0.3	0.0
Португалия	-0.1	0.0	-0.5	-0.4	-0.6	-1.7
Румъния	-1.8	-1.5	-1.7	-2.3	-2.7	-2.7
Словакия	0.1	0.8	1.5	1.3	1.7	0.6
Словения	0.6	1.7	1.5	1.8	1.6	1.3
Унгария	-3.5	-3.1	-3.4	-4.0	-4.1	-3.9
Финландия	1.8	2.0	2.0	1.9	1.7	1.4
Франция	4.5	4.5	4.3	4.4	4.3	3.8
Чешка република	1.0	1.4	1.0	1.0	0.2	0.0
Швеция	1.7	1.9	2.3	2.7	2.3	2.2
Исландия	8.4	9.0	9.5	9.1	7.9	8.0
Турция	11.4	11.4	12.4	11.9	11.7	12.0
Хърватия	-2.4	-1.9	-1.8	-2.0	-2.3	-2.3
Норвегия	3.5	3.9	4.2	4.1	3.8	3.6
Швейцария	1.8	2.0	2.0	2.3	2.4	2.2
Останал свят						
Австралия	7.0	7.1	7.4	6.9	.	.
Нова Зеландия	8.4	8.2	7.8	8.1	7.1	7.0
Русия	-3.3	-2.6	-1.8	-1.7	-0.9	0.0
Съединени американски щати	6.3	5.8	5.5	.	.	.
Япония	-0.1	-0.4	-0.6	-1.0	.	.

¹Източници: Сайт на Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>;
сайт на ООН - <http://www.unstats.un.org/>.

Пазар на труда

1. Коефициенти на заетост за възрастовата група 20 - 64 навършени години¹

(Проценти)

Страни	2009	2010	2011	2012	2013
ЕС-28					
Австрия ²	74.7	74.9	75.2	75.6	75.5
Белгия	67.1	67.6	67.3	67.2	67.2
България³	68.8	65.4	62.9	63.0	63.5
Германия	74.2	74.9	76.3	76.7	77.1
Гърция	65.8	64.0	59.9	55.3	53.2
Дания	77.5	75.8	75.7	75.4	75.6
Естония ²	69.9	66.7	70.4	72.1	73.3
Ирландия	66.9	64.6	63.8	63.7	65.5
Испания	63.7	62.5	61.6	59.3	58.2
Италия	61.7	61.1	61.2	61.0	59.8
Кипър	75.3	75.0	73.4	70.2	67.1
Латвия ³	67.1	65.0	66.3	68.1	69.7
Литва	67.0	64.3	66.9	68.5	69.9
Люксембург	70.4	70.7	70.1	71.4	71.1
Малта	58.8	60.1	61.5	63.1	64.9
Нидерландия ⁴	78.8	76.8	77.0	77.2	76.5
Обединено кралство	73.9	73.6	73.6	74.2	74.9
Полша ⁴	64.9	64.3	64.5	64.7	64.9
Португалия ³	71.2	70.5	69.1	66.5	65.6
Румъния	63.5	63.3	62.8	63.8	63.9
Словакия ³	66.4	64.6	65.0	65.1	65.0
Словения	71.9	70.3	68.4	68.3	67.2
Унгария	60.5	60.4	60.7	62.1	63.2
Финландия	73.5	73.0	73.8	74.0	73.3
Франция ²	69.5	69.2	69.2	69.4	69.5
Хърватия	61.7	58.7	57.0	55.4	53.9
Чешка република ³	70.9	70.4	70.9	71.5	72.5
Швеция	78.3	78.1	79.4	79.4	79.8
Исландия	80.6	80.4	80.6	81.8	82.8
Турция	47.8	50.0	52.2	52.8	53.4
Норвегия	80.6	79.6	79.6	79.9	79.6
Швейцария ⁴	81.7	81.1	81.8	82.0	82.1
Останал свят					
Съединени американски щати	71.3	70.5	70.4	70.9	.
Япония	74.5	74.7	74.9	75.2	.

¹ Източник: Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>. Наблюдение на работната сила на ЕС.² Прекъсване на динамичния ред през 2013 година.³ Прекъсване на динамичния ред през 2011 година.⁴ Прекъсване на динамичния ред през 2010 година.

2. Коефициенти на безработица^{1,2}

(Проценти)

Страни	2009	2010	2011	2012	2013
ЕС-28					
Австрия ³	4.8	4.4	4.2	4.3	4.9
Белгия ⁴	7.9	8.3	7.2	7.6	8.4
България⁴	6.8	10.2	11.3	12.3	13.0
Германия	7.8	7.1	5.9	5.5	5.3
Гърция	9.5	12.6	17.7	24.3	27.3
Дания	6.0	7.5	7.6	7.5	7.0
Естония ³	13.8	16.9	12.5	10.2	8.6
Ирландия	12.0	13.9	14.7	14.7	13.1
Испания	18.0	20.1	21.7	25.0	26.4
Италия	7.8	8.4	8.4	10.7	12.2
Кипър	5.4	6.3	7.9	11.9	15.9
Латвия ⁴	17.1	18.7	16.2	15.0	11.9
Литва	13.8	17.8	15.4	13.4	11.8
Люксембург	5.1	4.4	4.9	5.1	5.9
Малта	6.9	6.9	6.5	6.4	6.5
Нидерландия ⁵	3.4	4.5	4.4	5.3	6.7
Обединено кралство	7.6	7.8	8.0	7.9	7.5
Полша ⁵	8.2	9.7	9.7	10.1	10.3
Португалия ⁴	9.6	11.0	12.9	15.9	16.5
Румъния	6.9	7.3	7.4	7.0	7.3
Словакия ⁴	12.0	14.4	13.6	14.0	14.2
Словения	5.9	7.3	8.2	8.9	10.1
Унгария	10.0	11.2	10.9	10.9	10.2
Финландия	8.2	8.4	7.8	7.7	8.2
Франция ³	9.1	9.3	9.2	9.9	9.9
Хърватия	9.1	11.8	13.5	15.9	17.2
Чешка република ⁴	6.7	7.3	6.7	7.0	7.0
Швеция	8.4	8.6	7.8	8.0	8.1
Исландия	7.2	7.6	7.0	6.0	5.4
Турция	12.6	10.7	8.8	8.2	8.8
Норвегия	3.1	3.5	3.2	3.1	3.4
Швейцария ⁵	4.1	4.6	4.1	4.2	4.4
Останал свят					
Съединени американски щати	9.3	9.6	8.9	8.1	7.4
Япония ³	5.1	5.1	4.6	4.3	4.0

¹ Източник: Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>. Наблюдение на работната сила на ЕС.² Данните се отнасят за възрастовата група 15 - 74 навършени години.³ Прекъсване на динамичния ред през 2013 година.⁴ Прекъсване на динамичния ред през 2011 година.⁵ Прекъсване на динамичния ред през 2010 година.

Образование

1. Участие на населението в образователния процес през 2011 г.¹

(Проценти)

Страни	Учащи на възраст 5 - 14 г. като дял от населението на същата възраст	Учащи на възраст 15 - 19 г. като дял от населението на същата възраст	Учащи на възраст 20 - 29 г. като дял от населението на същата възраст
ЕС			
Австрия	98.2	78.3	25.4
Белгия	98.5	93.8	31.9
Германия	98.5	91.9	32.2
Гърция	100.0	83.8	40.4
Дания	99.4	86.5	41.3
Ирландия	100.0	93.0	21.0
Испания	99.0	86.0	26.4
Италия	99.0	81.3	21.1
Люксембург	96.0	.	.
Нидерландия	99.8	92.7	34.9
Обединено кралство	100.0	78.3	18.9
Полша	95.3	92.7	29.9
Португалия	100.0	87.3	23.5
Словакия	95.5	85.0	20.8
Унгария	98.1	92.4	26.0
Финландия	95.7	86.7	41.8
Франция	99.4	84.4	20.3
Чешка република	97.7	90.2	25.0
Швеция	97.4	85.9	37.0
България (2011)	95.9	77.9	25.1
България (2012)	95.6	78.4	25.7
България (2013)	95.7	79.5	26.6

¹ Източници: Education at a Glance 2013: OECD indicators и НСИ.

Култура

1. Посещения в кината¹

(Хиляди)

	2010	2011	2012	2013
ЕС-28	954533	957638	947600	904766
Австрия	17323	16800	16700	14964
Белгия	23700	⁵ 22800	⁵ 22000	⁵ 20900
България²	3898	4723	4112	4793
Германия ³	126610	129579	135061	129675
Гърция	11660	10840	10117	8899
Дания	12900	12400	14203	13561
Естония	2131	2471	2587	2559
Ирландия	16487	16349	15426	14660
Испания	97164	95600	91443	⁵ 80000
Италия ⁴	⁵ 119000	⁵ 108300	⁵ 98900	104100
Кипър	853	874	842	681
Латвия	2106	2061	2286	2376
Литва	2622	2968	3020	3257
Люксембург	1214	1280	1257	1208
Малта	⁵ 940	.	⁵ 812	⁵ 683
Нидерландия ⁶	28178	30435	30655	30799
Обединено кралство	169250	171562	172499	165540
Полша	34234	38700	38478	36314
Португалия	16560	15693	13766	12541
Румъния	6800	7500	8400	9500
Словакия	3911	3499	3424	2300
Словения	2840	2910	2615	3600
Унгария	10810	⁵ 10400	9500	⁵ 9710
Финландия	7500	7100	8500	7800
Франция	206490	215590	204257	192790
Хърватия	3200	⁵ 3300	⁵ 3770	3922
Чешка република	13537	10790	11182	11058
Швеция	15815	16414	18358	16576
Исландия	⁵ 1600	.	1443	1370
Турция	41534	42299	43936	50405
Норвегия	11020	11655	12124	11801
Швейцария	14692	14904	14848	14300

¹ Източник: MEDIA Salles.

² Данните са от Националния филмов център.

³ Вкл. общинските кина.

⁴ Екрани, активни повече от 60 дни през годината.

⁵ Експертна оценка.

⁶ Не са включени данните на малките дистрибутори.

Здравеопазване

1. Лекари на 100 000 души от населението¹

Страни	2007	2008	2009	2010	2011
ЕС-27					
Австрия	452.69	459.58	467.81	478.14	482.54
Белгия	290.50	292.07	292.48	297.00	299.61
България	364.01	360.13	368.51	371.14	386.26
Германия	350.32	355.74	363.77	373.17	382.36
Гърция	555.77	603.32	611.82	612.55	614.47
Дания	340.40	342.96	348.44	.	.
Естония	325.71	333.34	326.65	322.27	326.29
Ирландия	267.00
Испания	365.03	349.83	354.02	377.88	398.91
Италия	.	.	367.54	.	409.85
Кипър	276.04	278.32	280.29	288.78	296.17
Латвия	303.85	310.67	299.49	291.07	313.67
Литва	371.81	369.64	365.06	371.97	385.05
Люксембург	268.33	271.56	270.39	276.94	275.68
Малта	.	.	303.63	307.46	324.31
Нидерландия	279.35	287.02	292.26	296.36	.
Обединено кралство	248.71	257.61	266.86	271.76	277.74
Полша	219.12	216.17	217.05	216.01	218.61
Португалия	349.89	359.20	369.88	384.67	398.35
Румъния	212.22	221.43	225.82	236.93	238.53
Словакия	300.14
Словения	238.39	238.01	240.66	242.97	249.50
Унгария	280.33	309.06	302.08	286.86	295.84
Финландия	268.87	272.05	.	.	.
Франция	307.03
Чешка република	356.64	354.00	356.01	358.09	363.65
Швеция
Исландия	361.92	362.61	365.24	360.37	351.08
Норвегия	389.79	400.32	402.34	406.81	371.77
Швейцария	.	381.74	383.27	380.87	394.13

¹ Източник: „Здраве за всички“ - статистическа база данни на Регионалното бюро на Световната здравна организация за Европа, юли 2013 година.

Цени

1. Индекси на потребителските цени¹

(2005 = 100)

Страни	2009	2010	2011	2012
ЕС-27				
Австрия	107.5	109.5	113.1	115.9
Белгия	108.2	110.6	114.5	117.8
България	134.2	137.5	143.3	147.5
Германия ⁷	98.9	100.0	102.1	104.1
Гърция	111.9	117.2	121.1	122.9
Дания	108.6	111.1	114.1	116.9
Естония	122.8	126.4	132.7	137.9
Ирландия	108.4	107.4	110.1	112.0
Испания	110.4	112.4	116.0	118.8
Италия ⁷	98.5	#100.0 ⁷	102.8	105.9
Кипър ²	126.2	129.2	#116.6	119.4
Латвия	140.1	138.6	144.7	147.9
Литва	127.1	128.8	134.1	138.2
Люксембург	109.0	111.5	115.3	118.4
Малта ²	124.9	126.8	130.2	133.4
Нидерландия ³	105.4	106.7	#109.2	111.9
Обединено кралство	111.3	116.4	122.5	126.4
Полша	111.6	114.5	119.4	123.7
Португалия ²	125.2	126.9	131.6	135.2
Румъния	127.2	135.0	142.8	147.5
Словакия	114.1	115.2	119.7	124.0
Словения	113.1	115.2	117.3	120.3
Унгария	124.0	130.0	135.1	142.8
Финландия	108.3	109.7	113.5	116.7
Франция	106.2	107.8	110.1	112.3
Чешка република	113.3	114.9	117.1	121.0
Швеция	106.9	108.2	111.1	112.1
Исландия	141.2	148.8	154.8	162.8
Бивша югославска република Македония	113.4	115.2	119.7	123.7
Турция	139.9	151.9	161.7	176.1
Хърватия	115.3	116.5	119.1	123.2
Норвегия	109.2	111.9	113.3	114.1
Швейцария	103.7	104.4	104.7	104.0

1. Индекси на потребителските цени¹

(Продължение и край)

(2005 = 100)

Страни	2009	2010	2011	2012
Останал свят				
Австралия	112.6	115.8	119.7	121.8
Алжир ²	140.1	145.9	154.3	169.3
Боливия ⁴	115.6	118.5	130.2	136.1
Египет	155.8	173.1	190.5	204.1
Индия ²	163.1	182.7	198.9	217.4
Индонезия ⁴	115.1	120.3	127.4	132.9
Канада	106.9	108.9	112.0	113.7
Колумбия ⁵	100.0	102.3	105.8	109.3
Мароко ³	107.4	108.4	109.4	110.8
Мексико	119.3	124.2	128.5	133.7
Нова Зеландия	112.3	114.9	119.5	120.8
Република Корея ⁷	97.1	100.0	104.0	106.3
Русия	152.3	162.8	176.5	185.4
Съединени американски щати	109.8	111.7	115.2	117.6
Тунис	117.0	122.2	126.5	133.5
Република Южна Африка ⁶	107.1	111.7	117.3	123.9
Япония ⁷	100.7	100.0	99.7	99.7

¹ Източник: UN, Monthly Bulletin of Statistics, No.12, December 2013.

² База: 2000 = 100.

³ База: 2006 = 100.

⁴ База: 2007 = 100.

⁵ База: 2009 = 100.

⁶ База: 2008 = 100.

⁷ База: 2010 = 100.

Износ и внос

1. Износ и внос¹

(Млн. щатски долари)

Страни	2011		2012	
	ИЗНОС	ВНОС	ИЗНОС	ВНОС
ЕС-27				
Австрия	169677	180374	158598	169252
Белгия	476458	466505	447241	437982
България	28222	32579	26699	32745
Германия	1476955	1256168	1410384	1168654
Гърция	30563	57364	33373	53406
Дания	111339	95724	105652	92104
Ирландия	128917	66706	118237	63311
Испания	298458	362835	286219	325836
Италия	523283	558813	500972	487154
Люксембург	16798	26312	13990	24181
Нидерландия	569513	507759	554699	501163
Обединено кралство	479510	640214	476275	644911
Полша	187151	206844	183524	196199
Португалия	59608	82481	58255	72306
Румъния	62659	76251	57904	70260
Словакия	79011	81505	80767	79932
Унгария	110897	100989	103047	94282
Финландия	79126	84233	73091	76445
Франция	584620	710535	557174	663952
Чешка република	162897	152122	156782	140898
Швеция	187243	174730	172681	162719
Турция	134907	240842	152537	236554
Норвегия	159253	90853	158298	85887
Швейцария	223225	196790	213982	188618
Останал свят				
Австралия	271697	243700	256665	260939
Аржентина	84269	74319	75219	68507
Бразилия	256040	236946	242580	228377
Венецуела	92811	48200	97340	60000
Египет	30528	58903	29409	65774
Еквадор	22345	24286	23835	25197

1. Износ и внос ¹

(Продължение и край)

(Млн. щатски долари)

Страни	2011		2012	
	износ	внос	износ	внос
Индия	302892	464507	296839	488951
Индонезия	200587	176881	188516	190992
Канада	451736	452132	461767	469618
Китай ²	1899180	1742850	2048940	1817780
Нова Зеландия	37484	37346	37392	37822
Пакистан	25383	43955	24567	44105
Перу	46118	37112	45600	41089
Република Корея	556602	524366	547870	519570
Русия	516481	305605	525383	314150
Съединени американски щати	1480410	2265890	1546830	2334880
Тунис	17847	23958	17007	24447
Япония	822564	854098	798620	885609

¹ Източник: United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, No. 8, August 2013.

² Без Хонконг, Макао и Тайван.

Туризм

1. Туристи, посетили страните¹

(Хиляди)

Страни	2008	2009	2010	2011	2012*
ЕС-27					
Австрия	21935	21355	22004	23012	24151
Белгия	7165	6814	7186	7494	7505
България²	8533	7873	8374	8713	8867
Германия	24886	24224	26875	28352	30408
Гърция	15939	14915	15007	16427	15518
Дания	9016	8547	8744	7363	.
Естония	1970	1900	2372	2665	2744
Ирландия	8026	7189	7134	7630	.
Испания	57192	52231	52677	56177	57701
Италия	42734	43239	43626	46119	46360
Кипър	2404	2141	2173	2392	2465
Латвия	1685	1323	1373	1493	1435
Литва	.	1341	1507	1775	.
Люксембург	.	849	793	863	889
Малта	.	1182	1348	1425	1454
Нидерландия	10104	9921	10883	11300	11680
Обединено кралство	30142	28199	28296	29306	29282
Полша	12960	11890	12470	13350	14840
Португалия	6962	6479	6832	7412	7696
Румъния	.	1276	1343	1515	1653
Словакия ³	1767	1298	1327	1460	1511
Словения ³	1940	1824	1869	2037	2156
Унгария	8814	9058	9510	10250	10353
Финландия	.	3423	3670	4192	4226
Франция	79218	76764	77648	81552	83018
Чешка република	6649	8848	8629	9019	8908
Швеция ⁴	4728	4855	4951	9959	10914
Исландия	.	1280	489	566	.
Бивша югославска република Македония	.	259	262	327	351
Турция	24994	25506	31364	34654	35698
Хърватия	9415	8694	9111	9927	10369
Норвегия	4347	2503	4767	4963	.
Швейцария	8608	8294	8628	8534	8566

1. Туристи, посетили страните¹

(Продължение и край)

(Хиляди)

Страни	2008	2009	2010	2011	2012*
Останал свят					
Австралия ²	5586	5584	5885	5875	6146
Алжир	1772	1912	2070	2395	.
Аржентина	4700	4308	5325	5705	5599
Бразилия	5050	4802	5161	5433	5677
Египет	12296	11914	14051	9497	11196
Зимбабве ²	1956	2017	2239	2423	1794
Израел	.	2321	2803	2820	2886
Индия	5082	5168	5776	6309	6649
Индонезия	6234	6324	7003	7650	8044
Йордания	3729	3789	4207	3960	4162
Канада	17142	15737	16219	16016	16311
Кения	.	1392	1470	1750	.
Китай	53049	50875	55665	57581	57725
Куба	2316	2405	2507	2688	.
Ливан	1333	1844	2168	1655	1365
Малайзия	22052	23646	24577	24714	25033
Мароко	7879	8341	9288	9342	9375
Нова Зеландия ²	2459	2458	2525	2601	2565
Русия	21566	19420	20271	22686	25736
Съединени американски щати	57937	54958	59796	62711	66969
Сингапур	7778	7488	9161	10390	.
Сирия	5430	6092	8546	5070	.
Тайланд	14584	14150	15936	19230	22354
Тунис	7049	6901	6902	4782	5950
Украйна	25392	20798	21203	21415	23013
Уругвай	1921	2055	2349	2857	2695
Филипини	3139	3017	3520	3917	4273
Хонконг	17320	16926	20085	22316	23770
Чили	2699	2750	2801	3137	3554
Република Южна Африка	9592	7012	8074	8339	9188
Япония ²	8351	6790	8611	6219	8368

¹ Източник: UNWTO Tourism Highlights.

² Вкл. чужденците, влезли в страната с транзитни визи.

³ От 2008 г. туристи, пренощували в средства за подслон и места за настаняване.

⁴ От 2011 г. влезли в страната чужденци от гранична статистика, без ежедневни посетители. До 2010 г. чужденци, пренощували в места за краткосрочно настаняване.

Селско стопанство

1. Икономически сметки за селското стопанство - брутна добавена стойност по базисни цени¹

(Млн. евро)

Страни	2009	2010	2011	2012	2013
ЕС-27	132209	146504	156105	160923	161006
Австрия	2279	2621	3085	2997	2769
Белгия	2661	3260	1934	2404	2434
България	1296	1356	1609	1662	1461
Германия	13163	14261	15379	16987	15695
Гърция	5660	5546	5607	5500	5318
Дания	1780	2656	2732	3604	3835
Естония	176	236	310	360	303
Ирландия	823	1376	1785	1751	1939
Испания	20954	22366	21249	21526	23291
Италия	23608	23566	25488	25567	27059
Кипър	305	315	325	333	365
Латвия	216	236	256	319	250
Литва	592	651	901	1169	1083
Люксембург	80	86	93	124	125
Малта	60	59	58	57	68
Нидерландия	7273	8741	8103	8426	9039
Обединено кралство	7699	8021	9729	10386	10432
Полша	6658	7759	8862	9013	8836
Португалия	2432	2418	2177	2201	2412
Румъния	6392	6591	8109	6201	7945
Словакия	290	361	534	578	546
Словения	395	410	478	387	387
Унгария	1679	1979	2899	2593	2688
Финландия	1315	1428	1639	1685	1716
Франция	22639	27663	29590	31870	27821
Чешка република	724	966	1441	1358	1375
Швеция	1060	1576	1733	1865	1814

¹ Източник: Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

Околна среда

1. Антропогенни емисии на въглероден окис¹

(Хил. тонове)

Страни	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ЕС-27						
Австрия	774	722	684	638	645	609
Белгия	623	621	617	383	468	387
България	362	308	285	249	273	286
Германия	3625	3525	3442	3060	3504	3314
Гърция	736	680	621	589	525	491
Дания	461	473	454	426	419	383
Ирландия	182	171	158	151	139	127
Испания	2084	2067	1937	1753	1839	1797
Италия	3039	2838	2721	2477	2516	2464
Нидерландия	622	602	604	552	551	529
Обединено кралство	3335	3031	2838	2377	2241	2145
Полша	2857	2739	2769	2715	3052	2916
Португалия	474	445	428	397	389	372
Румъния	1129	1128	1228	1118	1105	1014
Словакия	273	249	245	208	221	227
Словения	169	163	159	155	161	148
Унгария	569	507	512	313	480	396
Финландия	507	501	486	465	485	455
Франция	4701	4431	4277	3802	4276	3584
Чешка република	484	509	439	404	402	382
Швеция	628	616	607	606	586	570
Норвегия	369	357	341	323	337	309
Останал свят						
Беларус	1070	1033	1063	990	870	880
Канада	9220	9106	8989	8789	8742	8447
Русия	10391	10729	11009	10474	9979	
Украйна	2553	3182	2551	2425	2949	2949

¹ Източник: ЕМЕП (Co-operative programme for monitoring and evaluation of the long range transmission of air pollutions in Europe) - <http://www.emep.int/>.

Международни сравнения

Целта на програмата на Евростат за изчисляване на ППС е да осигури надеждно сравнение на цените и на обема на БВП и неговите разходни компоненти между страните участнички в рамките на даден период.

Паритетите на покупателната способност представляват реални курсове за превръщане на стойностните показатели от национална валута в единна валута. Превърнатите в съпоставима валута чрез ППС разходи за крайно използване на БВП на отделните страни са сравними и отразяват единствено разликата във физическия обем на купените стоки и услуги. ППС се представят в стандартизирана форма към държавите - членки на ЕС (базата е ЕС-28 = 1), наречена стандарт на покупателната способност, т.е. евро в реално изражение (условна средна валута).

1. Паритети на покупателната способност на ниво БВП (ЕС-28 = 1)¹

(1 СПС = нац. валута/фиксирано евро за страните от еврозоната)

Страни	2010	2011*	2012*
ЕС-28	1	1	1
Австрия	1.10362	1.10345	1.09917
Белгия	1.11014	1.11533	1.10884
България	0.867981	0.877669	0.881592
Германия	1.04458	1.03507	1.03396
Гърция	0.920368	0.921527	0.893202
Дания	10.1708	10.2223	10.1643
Естония	0.687143	0.696710	0.713567
Ирландия	1.10568	1.09976	1.08581
Испания	0.940825	0.937828	0.911937
Италия	1.02332	1.02156	1.00351
Кипър	0.888241	0.894435	0.878240
Латвия	0.452655	0.461403	0.465823
Литва	2.04162	2.08377	2.08138
Люксембург	1.20965	1.20459	1.20259
Малта	0.731191	0.742133	0.745938
Нидерландия	1.11408	1.10567	1.09914
Обединено кралство	0.906516	0.928136	0.918410
Полша	2.38720	2.42411	2.41974
Португалия	0.828942	0.834312	0.805544
Румъния	2.08726	2.14659	2.15735
Словакия	0.669111	0.675959	0.677524
Словения	0.841244	0.831467	0.802892
Унгария	164.542	164.383	166.340
Финландия	1.19467	1.20586	1.20820
Франция	1.12378	1.12285	1.11990
Хърватия ²	5.13395	5.05463	4.91627
Чешка република	18.3002	17.9046	17.7041
Швеция	11.7971	11.7253	11.5845
Бивша югославска република			
Македония	23.8276	24.8334	24.6025
Исландия	172.915	177.562	180.388
Сърбия	46.7329	49.5710	51.4561
Турция	1.23364	1.31205	1.37445
Черна гора	0.492670	0.490373	0.489275
Норвегия	11.8214	11.9283	11.6704
Швейцария	1.97956	1.91625	1.85292
Балкански страни			
Албания	60.0285	60.4243	61.2825
Босна и Херцеговина	0.970023	0.962840	0.948720

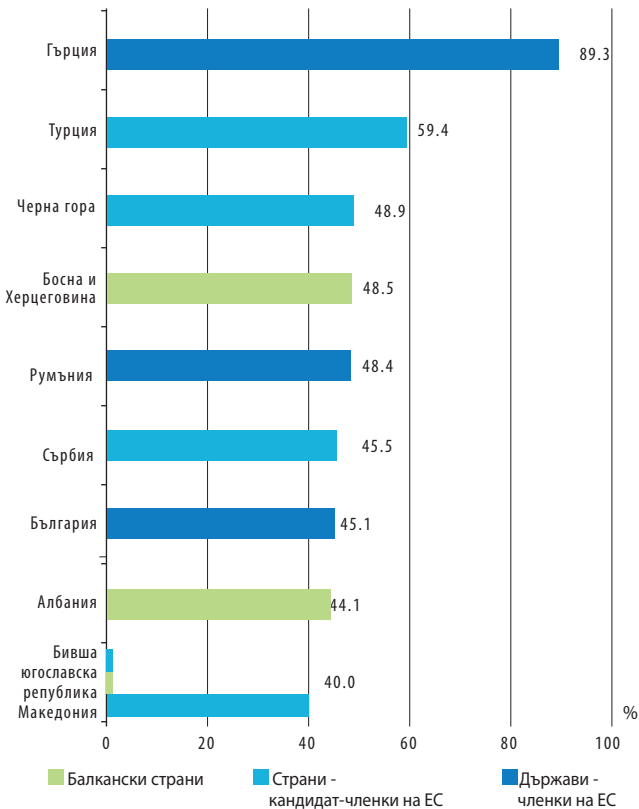
¹ Източник: Евростат, 12.12.2013 г. - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

² От 1.07.2013 г. - член на ЕС.

Индексите на равнища на цени (сравнителни равнища на цени) са измерител на различията в равнищата на цените между страните партньори, показвайки колко единици от единната валута са необходими, за да се купи едно и също количество стоки и услуги в сравняваните с базата (ЕС-28) страни. Те се изчисляват като съотношение между ППС и официалните валутни курсове (национална валута/евро) за всяка страна спрямо средното за ЕС равнище.

Фиг. 1. Индекси на равнища на цени в балканските страни на ниво БВП на човек от населението, 2012 г. (ЕС-28 = 100)
(Предварителни данни)

2. Индекси на равнища на цени на ниво БВП (ЕС-28 = 100)¹

Страни	2010	2011*	2012*
ЕС-28	100.0	100.0	100.0
Австрия	110.4	110.3	109.9
Белгия	111.0	111.5	110.9
България	44.4	44.9	45.1
Германия	104.5	103.5	103.4
Гърция	92.0	92.2	89.3
Дания	136.6	137.2	136.5
Естония	68.7	69.7	71.4
Ирландия	110.6	110.0	108.6
Испания	94.1	93.8	91.2
Италия	102.3	102.2	100.4
Кипър	88.8	89.4	87.8
Латвия	63.9	65.3	66.8
Литва	59.1	60.4	60.3
Люксембург	121.0	120.5	120.3
Малта	73.1	74.2	74.6
Нидерландия	111.4	110.6	109.9
Обединено кралство	105.7	106.9	113.3
Полша	59.8	58.8	57.8
Португалия	82.9	83.4	80.6
Румъния	49.6	50.6	48.4
Словакия	66.9	67.6	67.8
Словения	84.1	83.1	80.3
Унгария	59.7	58.8	57.5
Финландия	119.5	120.6	120.8
Франция	112.4	112.3	112.0
Хърватия ²	70.4	67.9	65.4
Чешка република	72.4	72.8	70.4
Швеция	123.7	129.9	133.1
Бивша югославска република Македония	38.7	40.4	40.0
Исландия	106.8	110.0	112.2
Сърбия	45.4	48.6	45.5
Турция	61.8	56.1	59.4
Черна гора	49.3	49.0	48.9
Норвегия	147.7	153.1	156.1
Швейцария	143.4	155.5	153.7
Балкански страни			
Албания	43.6	42.9	44.1
Босна и Херцеговина	49.6	49.2	48.5

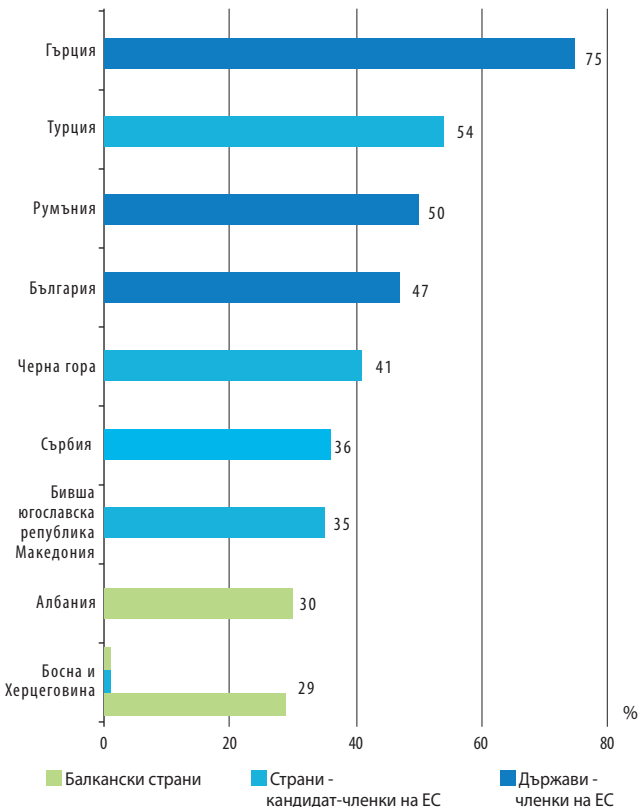
¹ Източник: Евростат, 12.12.2013 г. - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

² От 1.07.2013 г. - член на ЕС.

Индексите на физическия обем на БВП на човек от населението отразяват единствено различията между страните партньори в международните сравнения по отношение на крайно потребения обем стоки и услуги в тях, т.е. елиминира се влиянието на националните цени в тези страни. Те се изчисляват, като превърнатите в единна валута чрез ППС национални разходи за крайно използван БВП на човек се отнесат към средните за ЕС-28 реални разходи за крайно използван БВП. Тези индекси не са предназначени за стриктно ранжиране на страните. Препоръчва се те да се използват за разделяне на страните - участнички в ПЕС, на групи със сравними равнища на реален БВП на човек от населението.

Фиг. 2. Индекси на физическия обем на реален БВП на човек от населението в балканските страни, 2012 г. (ЕС-28 = 100)
(Предварителни данни)

3. Индекси на физическия обем на реален БВП на човек от населението (ЕС-28 = 100)¹

Страни	2010	2011*	2012*
ЕС-28	100	100	100
Австрия	127	129	130
Белгия	121	120	120
България	44	47	47
Германия	120	123	123
Гърция	88	80	75
Дания	128	126	126
Естония	64	69	71
Ирландия	129	129	129
Испания	99	96	96
Италия	103	102	101
Кипър	97	94	92
Латвия	55	60	64
Литва	62	68	72
Люксембург	263	266	263
Малта	87	86	86
Нидерландия	130	129	128
Обединено кралство	108	105	106
Полша	63	65	67
Португалия	80	77	76
Румъния	48	48	50
Словакия	74	75	76
Словения	84	84	84
Унгария	66	67	67
Финландия	114	116	115
Франция	109	109	109
Хърватия ²	59	61	62
Чешка република	81	81	81
Швеция	124	125	126
Бивша югославска република Македония	36	36	35
Исландия	115	115	115
Сърбия	35	36	36
Турция	50	53	54
Черна гора	42	42	41
Норвегия	181	186	195
Швейцария	152	155	158
Балкански страни			
Албания	26	30	30
Босна и Херцеговина	29	29	29

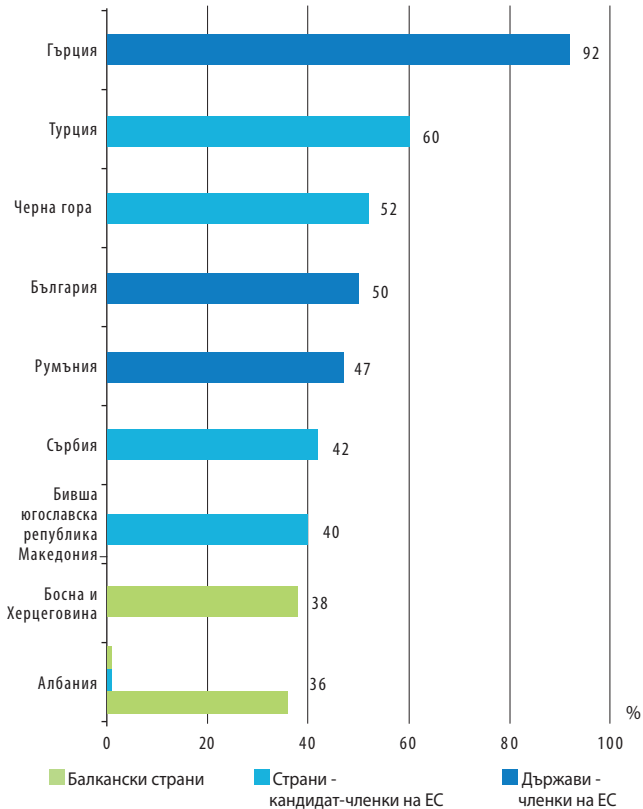
¹ Източник: Евростат, 12.12.2013 г. - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

² От 1.07.2013 г. - член на ЕС.

Разходите на БВП за крайно потребление включват разходите на резидентните институционални единици (домакинства, нетърговски организации, обслужващи домакинствата, държавно управление) за продукти и услуги, използвани за индивидуално потребление на населението и за колективно потребление на обществото. В съответствие с принципите на националната концепция разходите на домакинствата за индивидуално потребление включват разходи за продукти и услуги на територията на страната и в чужбина.

Фиг. 3. Индекси на физическия обем на разходи на БВП за крайно потребление на човек от населението в балканските страни, 2012 г. (ЕС-28 = 100)
(Предварителни данни)

4. Индекси на физическия обем на разходи на БВП за крайно потребление на човек от населението (ЕС-28 = 100)¹

Страни	2010	2011*	2012*
ЕС-28	100	100	100
Австрия	126	127	128
Белгия	111	112	112
България	43	47	50
Германия	119	123	124
Гърция	108	100	92
Дания	105	102	104
Естония	53	55	58
Ирландия	102	99	98
Испания	97	95	94
Италия	111	108	105
Кипър	112	111	109
Латвия	55	59	64
Литва	65	70	75
Люксембург	141	138	137
Малта	85	85	85
Нидерландия	106	104	102
Обединено кралство	116	114	114
Полша	67	70	73
Португалия	86	83	80
Румъния	46	46	47
Словакия	72	72	73
Словения	82	83	80
Унгария	57	59	59
Финландия	105	108	109
Франция	110	110	110
Хърватия ²	57	59	60
Чешка република	69	69	69
Швеция	106	106	108
Бивша югославска република			
Македония	41	41	40
Исландия	102	104	108
Сърбия	42	42	42
Турция	56	61	60
Черна гора	52	54	52
Норвегия	128	126	130
Швейцария	146	144	148
Балкански страни			
Албания	28	35	36
Босна и Херцеговина	37	37	38

¹ Източник: Евростат, 12.12.2013 г. - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

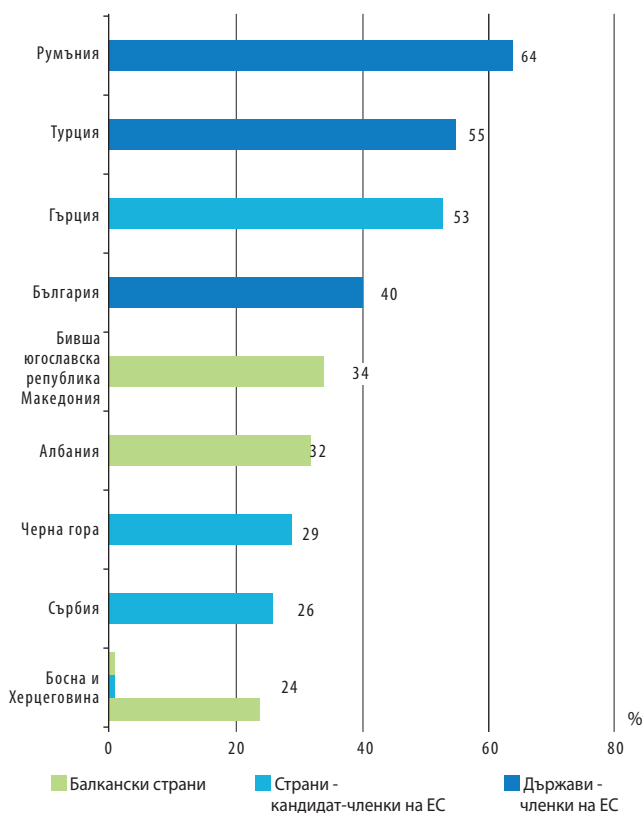
² От 1.07.2013 г. - член на ЕС.

Бруто образуването на основен капитал се състои от придобитите минус отписаните дълготрайни активи от резидентните производители през определен отчетен период. Дълготрайните активи могат да бъдат материални и нематериални активи, произведени в процеса на производството (или от внос), които се използват многократно в производствения процес за повече от една година.

Фиг. 4. Индекси на физическия обем на бруто образуването на основен капитал в балканските страни, 2012 г. (ЕС-28 = 100)

(Предварителни данни)

5. Индекси на физическия обем на бруто образуването на основен капитал (ЕС-28 = 100)¹

Страни	2010	2011*	2012*
ЕС-28	100	100	100
Австрия	136	149	159
Белгия	151	153	157
България	42	39	40
Германия	104	110	110
Гърция	80	61	53
Дания	134	139	140
Естония	58	80	88
Ирландия	106	96	96
Испания	128	117	112
Италия	114	116	115
Кипър	108	90	75
Латвия	45	58	66
Литва	45	53	54
Люксембург	286	318	340
Малта	77	66	64
Нидерландия	119	124	122
Обединено кралство	96	87	92
Полша	49	52	51
Португалия	95	82	74
Румъния	52	58	64
Словакия	64	73	67
Словения	87	83	84
Унгария	54	53	55
Финландия	124	129	132
Франция	115	118	115
Хърватия ²	61	61	62
Чешка република	89	92	89
Швеция	114	120	127
Бивша югославска република Македония	28	29	34
Исландия	66	72	79
Сърбия	26	28	26
Турция	47	53	55
Черна гора	33	30	29
Норвегия	189	196	222
Швейцария	175	186	192
Балкански страни			
Албания	34	40	32
Босна и Херцеговина	22	24	24

¹ Източник: Евростат, 13.12.2012 г. - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>.

² От 1.07.2013 г. - член на ЕС.

ЗА КОНТАКТИ И ИНФОРМАЦИЯ

Централно управление на НСИ

Национален статистически институт
<http://www.nsi.bg>

Отдел „Разпространение на информацията и публикации“

Приемна на НСИ

телефон: (+3592) 9857 111
e-mail: info@nsi.bg

Публикации

телефони: (+3592) 9857 142
(+3592) 9857 515
e-mail: publikacii@nsi.bg

Библиотека

ул. „П. Волов“ № 2
телефони: (+3592) 9857 521
(+3592) 9857 633

ISSN 1313-9428

НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ

СТАТИСТИЧЕСКИ СПРАВОЧНИК 2014

Отговорен редактор: М. Алексиева

Автори: А. Данчева, Б. Богданов, Г. Николова,
Е. Йорданова, Л. Янева, М. Гергова,
М. Еленкова, М. Колев, М. Костова, П. Стоянов,
С. Кателиев, С. Кавгаджийска, С. Цонев, Т. Давидков,
Ф. Денкова

Стилов редактор: М. Трифонова

Формат: 105x215

Тираж: 280

Предпечатна подготовка и печат:

„Образование и наука” ЕАД

СТАТИСТИЧЕСКИ СПРАВОЧНИК 2014

www.nsi.bg